DeSales Harrison

ADÂNCURI SĂLBATICE

DESALES HARRISON

ADÂNCURI SĂLBATICE

Original: *The Waters and the Wild* (2018)

Traducere din limba engleză de:
GRAAL SOFT

virtual-project.eu

2019

Prolog

Octombrie 2008

Dacă ai fi avut ochelari de noapte sau l-ai fi privit cu ochi de pasăre nocturnă din podul bisericii, l-ai fi putut distinge pe preot: apatic, cufundat în întuneric, treaz de-a binelea.

Nu o văzuse pe fată intrând. Cât timp a trecut de atunci, se întrebă părintele Spurlock, întins pe patul de campanie, cu privirea pierdută deasupra lui, în umbrele încrucișate și boltite ale bisericii.

Trei săptămâni, numără el, trei săptămâni de când apăruse în cafeneaua bisericii și ocupase o masă ca și cum fusese acolo dintotdeauna, cu profilul ei nemișcat și grav ca o figură tăiată în basorelief. Alesese masa cea mică, de sub fereastra lui Noe, iar ochiul corbului lui Noe din vitraliu o cerceta sau mai degrabă scruta foaia de hârtie pe care o desfășurase în fața ei, de parcă pasărea era așezată pe marginea arcei numai pentru acel scop. În acea zi ea-l abordase, îi arătase hârtia și plecase brusc, nelăsându-i altceva decât numele, Clementine Abend, scris în palmă.

Cât de mult stătuse ea acolo, privind traficul intens al serii? Sau mai degrabă prin trafic, gândi el, așa cum privești fundul albiei unui izvor limpede și învolburat.

Oare fusese acolo când el își legase șorțul peste sutană și începuse tura de ora cinci în spatele tejghelei la cafenea? Și în ce moment se transformase imperceptibil, fără să se miște, din oricine în cineva și din cineva în fata aceea?

Dar nu, ea nu mai era o copilă. Își dădea seama de asta chiar și de la distanță. Optsprezece? Posibil, deși părea mai mare. Douăzeci? Nu, mai tânără de-atât. Ceva în postura ei, în abstracția imobilă a privirii, îl convinsese că nu aștepta pe

nimeni, că nu i se va alătura nimeni. Întunericul uriaș îl apăsa pe piept ca o carte din piatră.

Da, își aminti, ea alesese masa de sub fereastra lui Noe, cu corbul peste umărul ei, ghebos și negru ca noaptea, pe fundalul potopului de pe vitraliu. Dacă fusese vizibil corbul atunci când ea intrase, gândi el, dacă restul ferestrei nu se întunecase încă, înseamnă că venise înainte de apus. Rămăsese acolo până seara, chiar și după ce Luis, paznicul, aranjase ultimele scaune și strânsese mesele, legând totul cu lanțuri de un cârlig încastrat în fațada bisericii. „*Buenas noches, Padre!*” spusese Luis ca de obicei, închizând ușile la plecare, în timp ce apunea soarele. „*Que duerma bien.*” Apoi fata rămăsese singură în cafeneaua închisă.

De când se deschisese cafeneaua, în urmă cu opt luni, în fosta capelă a Sfintei Maria, părintele Spurlock avea obiceiul să dea un semnal de închidere glumeț, umplând spațiul cu baritonul lui puternic, ecleziastic. „Hallowed Grounds se închide acum. Mergeți în pace! Suntem aici în fiecare zi, chiar și duminica”, după care adăuga cu emfază: „Mai ales duminica”. Dar acum nu știa ce să spună. Ea nu avea cum – nu putea spera să rămână în biserică, nu? „Vizitatorii de noapte” (așa cum ironic erau numiți de preoți) știau cum să se acuieze în biserică după lăsarea întunericului, să își ascundă cărucioarele după tomberoanele de pe alee, înainte să se furișeze pe ușa de serviciu. În mod sigur ea nu se număra printre ei. Chiar dacă avea un aer vagabond (dat poate de rucsacul uzat pe care și-l pusese pe scaunul din față), ținuta ei nu avea nimic în comun cu murdăria de nedescris a vizitatorilor nocturni. Dezlegându-și șorțul, el se întoarse la abordarea pastorală și o salută ca pe orice turist sau trecător de pe bulevard. „Bine ați venit, domnișoară, avea să spună el. Sunt părintele Spurlock. Ce vă aduce astăzi aici?” A regretat, cum nu i se întâmpla niciodată, că își lăsase barba

deasă, aurie să crească suficient de lungă încât să îi acopere gulerul de preot.

Trei săptămâni mai târziu, privind din patul de campanie spre întunericul fără margini al bisericii, i-a văzut din nou profilul pe fundalul peretelui de sub fereastra lui Noe, de parcă nu ar fi plecat niciodată.

„Paznicul” (îl numise ea) o sfătuise să aștepte până când se închide cafeneaua. Părintele Spurlock va putea atunci să o vadă, îi spusese Luis.

∵

„Deci trebuie să îi mulțumesc tot lui Luis pentru asta”, se gândi părintele Spurlock. „Trebuie să-i mulțumim lui Luis pentru asta!” Doamna Nickerson, secretara lui cu părul ca o cască, nu ezita niciodată să-și manifeste uimirea, recunoștința sau exasperarea. Luis, pe care biserica îl angajase ca paracliser, Luis, care se referea la sine însuși – chiar după patruzeci de ani și șase pastori – drept „omu’ de serviciu”. Cu o răbdare de neclintit, Luis preluase proiectul cafenelei în pas alert. Câte „inițiative de informare” începute și eșuate văzuse Luis (se întreba Spurlock)? Câte ore, zile, ani își petrecuse curățând resturile tuturor programelor de voluntariat, concursurilor, dineurilor și operelor rock, ale meselor cu apă, instalate de-a lungul bulevardului pentru maratonul de duminică, ale mult promovatei binecuvântări anuale a animalelor, cu panoplia de participanți, al căror rahat, în diverse forme, se înghesuiau pe fărașul lui? Luis răspundea la fiecare solicitare cu un neîncrezător și necooperant „Dacă așa vreți, Părinte…” Dar nu era Luis acela care, fără să fie rugat, în fiecare seară aduna scaunele și mesele de pe trotuar? Trebuia să îi mulțumească lui Luis pentru asta, pentru cârligul vigilent cu care curăța trotuarul în fiecare seară de ambalaje, coji de lămâie și bețe de amestecat cafeaua, pentru ușile deschise în fiecare dimineață,

cu cafeaua făcută și prăjiturile aranjate pentru primii clienți.

Trebuia să îi mulțumească lui Luis – și probabil că și lui Dumnezeu – pentru că lăsa descuiată ușa laterală a bisericii. Luis își asumase datoria la scurt timp după ce cafeneaua fusese inaugurată, ca și cum ar fi spus: „Dacă vom ademeni trecătorii cu stare de pe bulevard cu cappuccino și biscotti, atunci *ciertamente* putem ajuta trecătorii mai nevoiași cu un loc uscat unde pot dormi”. La început, doar unul sau doi oameni s-au strecurat înăuntru, siluete neclare, vag familiare, de pe treptele bisericii, unde se adunau și se legănau înainte de a se adăposti noaptea între resturi de carton plat, ziare, folie cu bule și alte lucruri la care Spurlock nici nu voia să se gândească. Mai târziu, când vremea s-a răcit, au apărut mai multe chipuri la adăpost, urmate la scurt timp de o citație din partea primăriei, care conținea plângerile unor enoriași, entuziasmul altora și dezbateri lungi și anoste în ședințe de sacristie, declinări nesfârșite ale zeloaselor fraze: „cel puțin dintre aceștia”, „puținul pe care îl putem face”, „îndeplinirea misiunii”, „claritatea misiunii”, „încetinirea misiunii”… Fluturând citația, doamna Nickerson a spus de parcă rostea pentru prima oară: „Pentru asta, șefule, trebuie să-i mulțumim lui Luis”.

Vizitatorii erau bărbați, majoritatea dintre ei mai în vârstă, mulți dintre ei tremurau și niciunul nu era vorbăreț. Dumnezeu știe câți ani trăiseră pe străzi sau prin ce trecuseră la Bellevue sau Wards Island și ce i-a izgonit din arhipelagul de adăposturi autorizate ale orașului. Parohia ar fi fost mai primitoare dacă ar fi fost vorba de femei abuzate sau adolescenți homosexuali izgoniți din casele suburbiilor, dar acești mormăitori ambulanți se închideau în fața oricărei forme de simpatie sau îngrijorare. Pentru fiecare, sigilat în hainele soioase și putoarea învăluitoare, cea mai măruntă formă de acceptare părea de nesuportat.

Pentru părintele Spurlock, putoarea era partea cea mai grea. La un moment dat, într-un gest pe care el îl descrisese drept solidaritate, începuse să doarmă patru nopți pe săptămână într-un pat de campanie, lângă ei. Ațipea repede, copleșit de epuizarea de peste zi, doar ca să se trezească atunci când mirosul ajungea la el, o ceață insidioasă, o formă sublimată de cenușă și dinți stricați, urină și mătreață. În timp (se gândise la început) putea învăța să treacă peste asta sau chiar să o primească drept penitență izbăvitoare. Solidaritate cu cei săraci, goi și captivi! O, calea plină de zgură a sfintei smerenii! Nobilitatea ei! Absurditatea ei! Simți în gât, înecându-l, nodul idealismului dobândit la școala divinității, care se împrăștie apoi ca un râgâit oftat. Cât de repede se întâmplase transformarea lui dintr-un provizoriu diacon, proaspăt hirotonit – scrobit și strălucitor, aprins pentru liturghii avangardiste și programe exuberante pentru tineret – într-un rector care își roade unghiile, numără oi și nu are buget, înjugat la o parohie apatică, sau mai bine zis la rămășițele uneia. Predecesoarea sa, maica Janice, plecase ca slujitor canonic la catedrala din nordul orașului, ducând cu ea râsul puternic, saxofonul ei faimos și jumătatea mai tânără a congregației. Administratorul senior insista să îi spună Sonny Puștiul în ședințele de sacristie. De fapt, el fusese cel mai tânăr rector instituit în istoria de aproape două sute de ani a bisericii, dar acum ceea ce rămăsese din acea tinerețe părea să atârne de el ca un sacou de cină surprins de un răsărit de duminică. Tumultul a cinci ani scurți se revărsase asupra lui și îl aruncase într-un platou al vârstei mijlocii, iar undeva, în depărtare, soția lui, Bethany, muncea din greu să devină partener la firma de avocatură unde lucra, pentru că, după cum spunea ea, în căsnicia asta cineva trebuia să aducă banii.

Aleasă dintr-un escadron de avocați care luptau să apere o corporație farmaceutică într-un proces colectiv, Bethany fusese răsplătită de superiorii săi cu responsabilități din ce în ce mai mari, iar orele pe care și le petrecea la muncă se înmulțiseră corespunzător. Când i-a fost repartizat primul caz, el anunțase cu o oarecare satisfacție că în fiecare seară, când ea ajunge acasă – oricând ar fi ajuns –, el va avea grijă să o aștepte cu cina, dar această hotărâre a eșuat în cimitirul altor inițiative maritale de-ale sale (să învețe bridge, să facă yoga pentru cupluri). Era mai convenabil pentru Bethany să mănânce cu „echipa" ei înainte de revizuirea atacului de seară, și oricum atunci când tocurile ei se auzeau, în sfârșit, lângă lift, Spurlock era de mult adormit pe canapea, prins sub greutatea torcătoare a pisicii lui, Perpetua. Fără să se consulte cu soția lui sau chiar cu el însuși, Spurlock își dublase și apoi reiterase angajamentul de a dormi o dată pe săptămână în adăpostul improvizat din biserică.

Oare ajunsese în mod pervers să *prefere* să doarmă în biserică, se întrebă el, îmbibat în mirosuri de transpirație și sărăcie? Așa apleca Duhul Sfânt sufletul spre virtute, nu prin convingere, ci pur și simplu prin anularea alternativelor? Dar nu: el știa că trebuia să vină să își petreacă mai mult din jumătate din serile sale în adăpost nu pentru că era virtuos, ci pentru că era plauzibil – plauzibil și ușor – o cale a minimei rezistențe, o alunecare simplă din biroul său de la etaj, pe lângă biroul doamnei Nickerson, jos pe scări, apoi în biserică. Dacă biserica ar fi fost un vapor – și asta însemna *navă,* explica el în fiecare an celor câțiva confirmați plictisiți – atunci o forță gravitațională imperioasă l-ar trage în jos, înspre cală, cu acel echipaj scheletic, acei pasageri clandestini fantomatici. Pe măsură ce lucrurile se așezau, el se obișnuise să-și repete că totul avea să se schimbe odată ce cazul farmaceutic va fi închis

sau, cel puțin, după ce Bethany va deveni partener. Însă, dacă acest gând îl consolase în trecut, acum purta în el un iz de teamă.

∵

În acel moment, fata a fost cea care a vorbit prima:

— „Padre” înseamnă că sunteți… făcu o pauză și își drese glasul, de parcă nu era obișnuită cu sunetul propriei sale voci. Superiorul?

Până în acel moment, profilul chipului ei proiectase o severitate subliniată de puntea înaltă a nasului, de sprâncenele subțiri. Acum, că se întorsese spre el, chipul ei părea mai tânăr, buzele pline și țuguiate exprimând incertitudine. Încurcat, găsindu-se obiectul acelei priviri, el depistă undeva în ea o nuanță de auriu, un nit sau un inel care îi străpungea septul sau sprânceana, sau oare era lobul urechii? Mai degrabă o tortură a cărnii decât o podoabă. Cât de insuportabilă e propria lor frumusețe pentru tineri, se gândi el.

— Superiorul? Îmi place cum sună, spuse el, arătând amabilitate.

Ea nu-i întoarse zâmbetul, așa că el continuă:

— Da, eu sunt rectorul aici, Nelson Spurlock. Cu ce vă pot ajuta?

Nu avea să uite niciodată ce a spus ea atunci: „Cred că aveți ceva pentru – pentru Clementine Abend. Ceva ce v-a trimis tatăl meu”.

Tatăl ei? A cui fiică era? Oare îl confundase cu altcineva? O întâlnise undeva și uitase? Dar își dădu repede seama că era imposibil. Imposibil să poată uita vreodată un chip ca acesta.

— Nu înțeleg, tatăl dumneavoastră? V-a trimis ceva? spuse el.

— Poate o scrisoare. Nu știu exact. Poate niște hârtii.

— Tatăl dumitale este paroh?

— Nu, este… era psihanalist. Dar cred că o pacientă de-a lui… Cred că ați făcut ceremoniile

funerare pentru o pacientă de-a lui, o persoană pe numele Jessica Burke.

Jessica Burke. Bineînțeles că își amintea. A fost prima înmormântare pe care a făcut-o după „instaurarea” lui ca rector. Jessica Burke avea douăzeci și opt de ani când a murit de o supradoză, nu cu mult mai tânără decât chiar Spurlock la vremea aceea. Nu o cunoscuse niciodată, dar sacristanul pusese o fotografie pe un mic șevalet lângă sicriu. Era un autoportret realizat de artista necunoscută, Jessica Burke în oglindă, stând în spatele unei camere foto compacte scumpe, un Hasselblad sau Rolleiflex, cu fața îndreptată spre vizor, cu un braț subțire, puternic tatuat, în spatele capului, cu care ținea părul să nu îi acopere fața. Imaginea dădea impresia că Jessica Burke venise ca fotograf la propria ei înmormântare, îmbrăcată nepotrivit, neimplicată, enervată că trebuia să muncească într-o dimineață de sâmbătă.

— Tatăl dumitale mă știa numai pentru că am îngropat o pacientă de-a lui?

Fata întinse o hârtie scrisă de mână pe bufetul dintre ei.

— El spune aici, începu ea, dar se întrerupse. Acest document, reîncepu ea, este un testament, o diată sau cel puțin o parte din el.

— Testamentul tatălui dumitale?

— Da, este în franceză. Pot să vă traduc dacă vreți.

El spuse ceva despre cum a învățat puțină franceză în liceu, dar ea deja începuse.

— *Maître,* începe, spuse ea, urmărind cu degetul linia cursivă, precisă.

— Maestru? încercă Spurlock.

— Da, spuse ea, cu un zor care putea fi nerăbdare, așa te adresezi unui avocat sau jurist. *Maître*, începe, iar apoi își reluă citirea în franceză, făcând pauze din când în când, căutând expresii mulțumitoare în engleză pentru traducere, frazele și termenii legali fiindu-i destul de la îndemână (se

gândi el apoi), ca pentru cineva deja versat cu dorințele morților.

„Eu, subsemnatul” citi ea, „în prezent cu reședința pe West Seventy-ninth Street 152, apartament 8A, New York, statul New York, declar acest înscris ca fiind codicilul ultimului meu testament. Întrucât habitația…” Nu, e greșit, spuse ea. Nu habitație, casă poate, domiciliu…

„Întrucât domiciliul pe care l-am împărțit cu fiica mea până la majoratul ei va fi evacuat și vândut, autorizez imediat și dispun prin prezenta ca următoarele…” Se opri din nou. „Ca în urma vânzării proprietăților mele, toată corespondența ulterioară privind proprietatea amintită să fie transmisă singurului meu copil și singurului moștenitor…”

Nu, nu singurului, unicului moștenitor sună mai bine.

„Unicului moștenitor la următoarea adresă”. Asta este adresa, spuse ea, întorcând-o spre el ca să poată citi singur.

Domnișoara Clementine Abend
În grija reverendului Nelson Spurlock, Rector
Biserica Întrupării New York City, NY, SUA

— Care este biserica aceasta, nu-i așa?

El încuviință din cap, dar ea deja începuse să traducă ultimele două propoziții rămase pe foaie:

— „Cu excepția prevederii limitate stipulată aici, confirm și republic ultimul meu testament, încheiat și semnat cu martori în data de 15 august 2008, întocmit la biroul de avocatură Crulwich, Labrie, and Steiner. Vă rog să acceptați, Maestre, salutările mele respectuoase. 29 august 2008”. Aici se termină, spuse ea. Nici măcar nu l-a semnat.

— Eu sunt Nelson Spurlock, se auzi Spurlock spunând, iritat la vederea numelui său scris pe o foaie cu abia două săptămâni în urmă, mâzgălit cu

scrisul unui străin, într-o limbă pe care nu o putea citi.

— Așadar, orice s-ar fi trimis, ar fi fost trimis către dumneata.

— Așa scrie? spuse Spurlock.

— Nu ați primit nimic?

— Primit? repetă el, de parcă și acel cuvânt era în altă limbă.

— Prin poștă, cum scrie aici, în ultima lună, aproximativ?

— Nu, deși… nu… poate secretara mea… se bâlbâi Spurlock, ca și cum nicio corespondență n-ar putea să sosească fără ca doamna Nickerson să o deschidă imediat. Nu, spuse el în cele din urmă. Nu am văzut nimic.

— Nicio scrisoare, niciun pachet?

— Nimic, spuse el, surprins cât de mult îl durea să afirme asta. Dar de ce îl durea să o dezamăgească pe această străină, care avea puțin peste jumătate din vârsta lui?

— Îmi pare rău, domnișoară Abend, spuse. Dar, dacă îmi scrieți adresa și numărul de telefon, promit să vă anunț dacă vine ceva. Când vine ceva. Imediat.

Atunci, exact în clipa aceea, se schimbă ceva în fizionomia ei. Brusc, ea se uita la el de parcă el era cel care vorbea într-o limbă de neînțeles.

— Vă dau cuvântul, spuse el. Dacă adresa de pe testament, Clemen… domnișoară Abend… dacă adresa scrisă acolo, cea din Upper West Side – nu mai este valabilă, se bâlbâi el, este alta unde vă pot contacta?

— Poftim?

— Dacă adresa aceasta… dacă alta este bună, într-un fel sau altul, domnișoară Abend, vă promit… spuse Spurlock, înăbușind certitudinea că vorbea singur.

— Clementine Abend, spuse ea, dar se opri.

— Da, Clementine, dacă îmi permiți, spuse el, enervat de insistența propriei sale voci, aș avea

nevoie doar de… Scoase un pix din buzunar și, dându-și seama că nu avea hârtie, începu să scrie numele ei în palmă. Dar, după ce mormăi că trebuia să plece, fata se retrase de la tejghea spre masa ei de sub fereastra lui Noe și, cu o mișcare rapidă, își luă rucsacul pe umăr și ieși în stradă. Ochiul sfredelitor al corbului din vitraliu întâlni privirea lui Spurlock. „Și acum, Părinte?” păru că întreabă corbul.

* * *

Asta se întâmplase cu trei săptămâni în urmă. Zile întregi după aceea avea să se întrebe dacă Clementine Abend va apărea din nou, pentru a se interesa încă o dată dacă avea ceva ce îi fusese trimis în grija lui.

În grija lui, se gândi Spurlock.

Abend, se gândi Spurlock. Numele acela nu însemna nimic pentru el.

Consultase dosarele parohiei și nu găsise pe nimeni cu numele Abend. Răsfoise chiar și cartea de vizitatori a parohiei până la ziua înmormântării Jessicăi Burke, în urmă cu trei ani. *Abend, Abend.* Dar din nou, nimic, iar el avea încredere în memoria lui pentru nume și chipuri, fie ale enoriașilor, fie ale vizitatorilor. Dacă ar veni ceva, cum să o găsească? Nu lăsase nicio urmă. Va trebui pur și simplu să aștepte să apară din nou, deși nu era nici urmă de ea. Tulburarea pe care o simțea venea de la vederea numelui său prins în cursa indescifrabilă a scrisului unui străin? Sau mai degrabă era bănuiala că nu va mai vedea chipul ei vreodată?

Trecură trei săptămâni neliniștite. Ea nu apăru. Nu sosi nimic. Nimic, până astăzi. Spurlock clipi, vrând să se trezească. Dacă ăsta era somnul, nu voia niciun pic această greutate îngrozitoare care îl apăsa, rece și rigidă, pe toată lungimea sa. Dacă ar fi putut doar s-o disloce, dacă s-ar putea ridica de pe patul de campanie, ar putea dovedi că greutatea nu era o greutate. S-ar putea târî până sus, în biroul

bisericii, până la masa lui de lucru, unde ar vedea că pachetul care se află acolo este doar un pachet, fusese de fapt, înainte ca el să îi rupă sigiliul, gândindu-se la altceva. Era doar o bucată din corespondența zilnică, doar un alt plic pe biroul său, un pachet ca oricare altul, trimis de contabili, avocați fiscali, auditori sau birouri eparhiale, pachete pe care doamna Nickerson le ștampila cu data și le punea în dosarul potrivit sau pentru comitetul de sacristie. Și ce dacă acest plic de hârtie subțire, striată, cu timbre străine, se dovedea a fi de neîndosariat, marcat drept PERSONAL ȘI CONFIDENȚIAL în litere mari, exagerate? Dacă l-ar fi deschis din nou, ar fi văzut că plicul conținea doar câteva pagini, fiecare de grosimea unei foi de ceapă. Poate ar descoperi că de fapt el nu le-a citit pe nerăsuflate, paralizat, că erau și ele urmele unui vis pe care îl dăduse uitării. Poate s-ar fi considerat încă o dată străin de vocea care se ridica din acele pagini: transportat, răbdător, încins și temperat, insistent ca un burghiu ce-și croiește drumul prin stâncă.

Părinte, nu vă veți aminti de mine. Numele meu este Daniel Abend.

Un strigăt îl aduse în simțiri. Fusese al lui sau țipase unul dintre vizitatorii care dormeau? Încercă să își fixeze privirea de ceva, orice, în întunecimea care se învârtea în jurul său, în bezna distinctă a nopții ce învăluia vitraliile, în ochiurile geamurilor, acum fără lumină, la fel ca pânzele de plumb în care erau încastrate, dar nu reuși. Fiecare figurină era acum la fel de neagră precum corbul lui Noe. El auzea, dincolo de respirația și foiala celor care dormeau, bulevardul neliniștit (până la urmă, noaptea se apropia de sfârșit), dar întunericul ferestrelor insista că biserica, asemenea unei caverne sau a unei galerii de mină, nu avea exterior.

Cred că aveți ceva, ceva trimis de tatăl meu. Ceva pentru o Clementine Abend.

Își amintea atât de clar cuvintele ei și chipul care nu mai părea atât de sever gravat. Așa cum era îndreptat spre el în timp ce vorbea, îi vedea ovalul perfect al feței, ochii de un cenușiu mat-strălucitor, ca de nichel, cu o urmă aurie. Gândise atunci că frumusețea tinerilor le era acestora de nesuportat.

Nu, era evident că nu mai era doar o copilă, oricât de limpede era cenușiul ochilor săi, oricât de netedă curba obrazului. Ceva sau cineva desenase pe acel chip un văl invizibil, permanent, al grijii.

Cred că aveți ceva, ceva ce v-a trimis tatăl meu.

Nu avusese nimic pentru ea când venise cu trei săptămâni în urmă, dar, în corespondența din această dimineață, sosise picul greu care conținea acel vraf de hârtii subțiri:

Nu vă veți aminti de mine. Numele meu este Daniel Abend.

El citise, aplecat deasupra biroului, indiferent la plecarea doamnei Nickerson, la lumina ce intra prin fereastră și care se stingea în spatele lui, la lumea însăși care dispărea și odată cu ea și substanța propriului trup, Spurlock, o simplă umbră aplecată peste stratul de pagini la lumina lămpii, fiecare foaie extrem de ușoară, dar imprimată puternic de scris, de parcă cuvintele însele investiseră această stivă de foi cu o masă persistentă, masa care acum îl apăsa.

Ea nu se întorsese. O certitudine nejustificată îl umplu: el nu avea s-o revadă pe Clementine Abend.

În sfârșit, somnul destrămă spiritul tulburat al părintelui Spurlock, dar chiar și atunci când acel întuneric fără exterior se închidea în jurul său,

simți negura tremurând și spărgându-se. O rețea de fisuri se întindea într-un miliard de fragmente, împănate și în zbor, un nor turbulent care își aduna amorfismul într-o formă, la început de sferă care se învârte, apoi de con, ca un vortex, îndreptându-se spre pieptul său – ca atunci toamna, la căderea nopții, când un stol de păsări negre se adună într-un singur arbore.

Unu

Părinte, nu vă veți aminti de mine. Numele meu este Daniel Abend. Chiar dacă mi-ați văzut chipul, era doar unul dintre multele care s-au adunat la înmormântarea Jessicăi Burke, iar asta se întâmpla în urmă cu aproape trei ani. De Jessica Burke vă amintiți, nu-i așa? A murit în urma unei supradoze, cred că era fiica unei femei din congregația dumitale. De mulți ani nu mai fusesem la biserica dumitale sau la orice biserică, de fapt. Nu mă adusese acolo vreo pretenție specială de îndurerare, dincolo de legătura dintre un psihanalist și pacientul său, acea legătură inegală, echivocă, ce păstrează și o oarecare distanță.

Fusese pacienta mea timp de doi ani și o vedeam de patru ori pe săptămână, chiar și de cinci ori, la începutul tratamentului. În perioada aceea o ascultasem pe Jessica Burke mai mult și cu mai multă atenție decât pe propria mea fiică, pe Clementine, ascunsă de mine în vârtejul propriei adolescențe. Eram convins că o cunosc bine pe Jessica Burke, la fel de bine pe cât îi cunoșteam pe oricare dintre pacienții mei. Cred că și cei prezenți la înmormântare aveau aceeași convingere: că începuse să prospere, că descoperise, într-adevăr, o nouă viață. Mai mult, sunt convins că până și ea era sigură de asta și îmi atribuia meritul că o ajutasem în acest sens. După câteva încercări eșuate, Jessica se eliberase în sfârșit de heroină. Începuse să „facă artă”, cum spunea ea, se înscrisese din nou la un curs de desen pe care îl abandonase cu un an în urmă. Făcuse o cerere să fie reprimită la colegiu și începuse să frecventeze cursurile la seral.

Își restabilise relațiile întrerupte cu familia. Eram sigur că e mai bine, că scăpase de orice pericol și, fiind convins de aceste lucruri, vestea decesului ei a fost mai mult decât un șoc.

Am mai pierdut pacienți, de cele mai multe ori treptat, din cauza bolii sau vârstei. Așa, brusc și tineri, doar o dată sau de două ori. Și cunosc acea îndurerare adâncă, mărginită, pe care orice psihanalist o cunoaște. După ce a privit într-un suflet eliberat de hățișuri, care se desface și crește în lumina atenției sale, să vadă cum în cele din urmă capacul se închide, iar lumina se stinge brusc. Se spune că psihanaliza este școala limitelor: sesiunea trebuie să se termine, tratamentul să se termine, pentru că și copilăria și viața trebuie să se termine. Poate că așa este. Nici măcar cu cei mai tineri pacienți n-am avut vreodată senzația că este imposibil ca ei să moară.

Și, cu toate astea, în cazul Jessicăi așa am gândit, sau am simțit, chiar și în clipa în care m-am așezat pe locul meu în strană alături de bătrânul Itzal, portarul clădirii mele, cu care se împrietenise. Simțeam pur și simplu că era imposibil ca ea să fi murit – Jessica Burke! – pe care o văzusem chiar vinerea trecută, care se făcea remarcată cu cizmele ei noi în timp ce ședea pe canapeaua din cabinetul meu, încrucișându-și gleznele, cum făcea mereu. Erau cizme de motociclist, cu pielea tare, fără cute și atât de nouă că-i simțeam mirosul de tanin și pește în timpul ședinței. „O să trebuiască să merg o mie de kilometri până când n-o să-mi mai facă rană”, spusese. Era prima oară, în nu mai știa cât timp, de când ieșise să-și cumpere încălțări noi și unde putea ea să meargă pe jos o mie de kilometri, în afară de în viitor, un viitor aglomerat de planuri și întâlniri, un teritoriu plin de viață pe care și-l făcuse al ei?

Am spus că vestea morții ei a fost mai mult decât un șoc pentru mine. Ar fi trebuit să spun că a fost ceva mai puțin decât un șoc, căci șocul încă nu sosise. Ceva îl reținea, îl ținea la distanță, poate din milă pentru mine, poate pregătind anticipat cumplita amărăciune a înțelegerii odată ce sosea.

Acum trei ani, după ceremonie, m-am gândit să vă scriu, să vă trimit o notă. De fapt, am mers până într-acolo încât să găsesc adresa bisericii.

Ce aș fi spus? Că eram recunoscător, de dragul ei, că vorbise cineva inteligent și articulat și fără iluzii? Că ne-ați ajutat să ne luăm rămas-bun, fără să falsificați durerea vieții ei, suferința ei persistentă, risipirea ei și distrugerea finală a valorii ei? Chiar și acum îmi aduc aminte cu recunoștință cum v-ați început elogiul funebru. O supradoză! Prea mult. Mai mult decât poate suporta un trup. Mai mult decât poate suporta oricine. Am pierdut-o pe prietena, pe fiica noastră Jessica, din cauza unei supradoze. Prea mult pentru ea. Pe de altă parte, prea mult pentru noi toți, copleșiți fiind de potopul morții ale cărui ape ni s-au ridicat până în gât. Îmi aduc aminte, mă gândeam că sigur aveți copii. Poate o fiică, așa cum am și eu, poate e în încurcătură ori pierdută. Că moartea Jessicăi Burke v-a afectat profund și pe dumneavoastră. Ați spus că suntem cu toții copleșiți. Totul era prea mult, viețile noastre erau prea mult. Prea multe tentații, ispite, începuturi false, promisiuni false. Prea multă durere. Prea multă jale. Și despre asta nu e nimic de spus: unele dureri, ați concluzionat, nu au consolare.

Cât despre explicații, nu vor fi niciodată mulțumitoare. Asta îmi amintesc că ați spus: că lumea este mai plină de lacrimi decât putem noi înțelege. Nu am auzit niciodată la o înmormântare, și în mod cert nu de la un preot, atâta dispreț pentru menajarea sensibilităților și vreau să vă mulțumesc pentru asta. Dacă aș fi scris, sau mai degrabă, dacă aș fi scris până acum, asta aș fi spus.

Scopul slujbei dumneavoastră, ați spus, a fost să ne lansați o provocare. Prima parte a provocării era ca noi să recunoaștem ceva: Jessica Burke luase cu ea posibilitatea consolării, posibilitatea explicațiilor satisfăcătoare. Ea ne abandonase pe un teren dur, nemarcat. A doua parte era să facem

un act de credință, dar nu credința în providența sau în înțelepciunea lui Dumnezeu (pentru că asta ar fi doar o altă consolare), ci credința în faptul că propria ei călătorie, pe cât de solitară, pe cât de dură, se încheiase acum. Ceea ce trebuie să începem din nou în fiecare zi, fiecare dintre noi, separat, acum pentru ea se terminase. Pentru ea începuse ceva cu totul nou. Ați spus că nu Jessica Burke era cea care s-a pierdut. Credința pe care ați vrut să o avem în acea zi era credința că noi eram cei pierduți.

Ați continuat și ați spus mai multe, dar până atunci mintea mea se retrăsese în ea însăși, în norul său de amintiri, printre ele și amintirea a ceea ce mi-a spus un ofițer de poliție după aceea, după ce îmi pusese „setul obișnuit” de întrebări, așa cum îl denumise. „Trebuie să fie greu pentru voi, băieți, când pierdeți pe cineva așa”, spusese el. Mă mișcase tonul grav și serios cu care rostise „voi, băieți”. „Da, este”, răspunsesem. Avusese dreptate, la fel ca dumneata – terenul dur, nemarcat. Dar față de acea duritate, acel teren nesigur, ceva se aprinsese în mine (sau așa simțeam în strană), ceva ce nu s-ar putea stinge niciodată: o îndurerare ce se făcea cunoscută asemenea unei flăcări slabe, dar de nestins. De nestins! Dumnezeule, cât de bucuros eram de acel gând, de acea expresie satisfăcătoare, de parcă doar cuvintele puteau să hrănească amintirea ei de nedomolit – sau a mea. Așa că am plâns, fără rușine, de parcă fusese vina mea. Am plâns cu fața în palme, alături de statura impasibilă a lui Itzal, de lângă mine.

Dacă v-aș fi scris, poate că v-aș fi spus, cât de mulțumit am fost de înmormântare. Trebuie să recunosc: ceea ce am simțit atunci a fost un fel de fericire, ca și când o mâhnire stinsă, dulce și de neucis ar fi fost compensația mea și dreptul inalienabil, de parcă acel moment nu ar fi fost ultima fericire pe care aveam s-o simt, ultima dintre cele care-mi fuseseră destinate în viață. De

parcă moartea Jessicăi Burke nu ar fi fost pentru mine sfârșitul tuturor clipelor de mulțumire – al tuturor, cu excepția ultimei.

∵

Uite, mi-am început confesiunea. O veți asculta? O veți asculta chiar dacă eu nu cred nimic, chiar dacă nu pot să spun dacă este o confesiune din vină sau o confesiune a păcatului, sau dacă este o confesiune în sine? Vă spun că nu cred nimic. Nu o ofer în speranța iertării, cu atât mai puțin a absolvirii de păcate sau a mântuirii. Mai mult, dacă vă spun că eu, că eu sunt cel care a provocat moartea Jessicăi Burke, nu mă veți crede. Veți crede că nu este nimic de iertat, că nu am nevoie de iertare, ci de ajutor. Asta veți crede până la sfârșit, până când povestea mea ne va sili pe amândoi să-i acceptăm finalul. Atunci veți vedea că omul care am fost este dincolo de orice iertare.

Doi

Dar să știți, Părinte, nu am fost niciodată violent cu Jessica Burke. De fapt, după ce am dat mâna, la prima noastră consultație, nu am mai atins-o deloc. Știam că locuia la doar șase intersecții de clădirea mea, dar nu am văzut-o niciodată pe stradă ori în cartier.

Chiar și în orele petrecute în biroul meu, cât de fugar își întorcea chipul către mine… Numai pentru o clipă, la finalul sesiunii, doar atunci își ridica privirea să o întâlnească pe a mea. De fiecare dată părea că se forțează, la fel ca și atunci când îmi spunea *La revedere.*

Credeam că mi-am făcut partea, că fără reproșuri asigurasem integritatea analizei, fără să dezvălui nimic despre mine, interpretând fiecare cerere insistentă de transfer, fiecare gest defensiv sau de rezistență, cu calm și obiectivitate, așa cum cere obligația profesională. Atunci credeam că, așa cum fac adesea pacienții, ea ajunsese să aprecieze această neutralitate, această inexpresivitate a psihanalistului ei. *Nu este oribil că nu știu mai multe despre tine?* întrebase ea odată. *Este oribil că nu vreau să știu mai multe?*

„Uneori mai pierzi pe câte cineva”, spusese un anchetator al poliției când m-a intervievat. Avea dreptate, desigur. Cine nu este atins, din când în când, de accident și ghinion? Așa gândeam la înmormântare, de parcă povestea ei se încheiase, însă, în realitate, de-abia începea.

* * *

După înmormântare, după o perioadă de grație de câteva zile, viața părea să își reia ritmul, deși nu programasem sesiuni noi în timpul orei zilnice care-i fusese dedicată Jessicăi Burke. Îmi făceam planuri vagi de a-mi petrece acel timp eliberat contemplând dispariția ei, plimbându-mă pe lângă bazin sau poate, dacă fiica mea, Clementine, ar fi

avut o oră liberă între cursuri, m-aș fi putut întâlni cu ea la o cafea sau o ciocolată caldă și o prăjitură Palmier la Esmé, o cafenea care ne plăcea, chiar peste drum de liceul ei.

Totuși, planurile au rămas nerealizate și îmi petreceam orele goale ale Jessicăi Burke privind tetraedrul de lumină pe care soarele îl proiecta pe porțiunea de perete de la baza canapelei. De-a lungul orei își schimba forma, deși niciodată suficient de repede ca să-mi dau seama de schimbare.

Jessica Burke privise acea formă de lumină în timpul sesiunilor din cei peste doi ani de când se aflase în grija mea. Ce căutam eu acum, privind-o? Așteptam ca acea imagine plată să vibreze, să elibereze un ecou șoptit al cuvintelor Jessicăi Burke? Acele cuvinte fuseseră banale oricum, fluxul grijilor și frământărilor de zi cu zi, zgomotul alb al strigătelor înăbușite zilnic, fie ele de extaz sau de groază.

La început îmi displăcuse vocea ei. Am observat că prima mea reacție a fost antipatia: rezistența inevitabilă a psihanalistului față de tumultul intern al pacientului. În ciuda părului său dezordonat și a îmbrăcămintei de la magazinele caritabile, registrul superior al vocii sale era dominat de un cârâit brahman și, deși încheieturile degetelor erau învinețite de un cuvânt tatuat, gesticulațiile sale emanau o nonșalanță blazată, patriciană. Și-mi trebuiseră luni de zile să descopăr extrema ei fragilitate printre aceste trăsături, să discern în profilul ei frumusețea pe care se străduia să o ascundă, să recunosc ceea ce ar fi trebuit să observ când a intrat pentru prima oară în cabinetul meu: că ochii săi erau de un albastru lazurit, strălucitor.

Acum, mi se pare că după înmormântare au trecut săptămâni întregi. Așa, un set întreg de ore văduvite de prezența Jessicăi s-au dizolvat în contemplarea peretelui. Cu toate astea, în realitate intervalul a fost scurt, nu mai mult de două sau trei

zile, cât a fost nevoie ca o scrisoare să străbată orașul, să apară printre celelalte facturi și extrase de cont pe o masă din hol. Era o scrisoare obișnuită, într-un plic simplu, cu adresa de acasă. Poate că am trecut-o cu vederea sau am neglijat corespondența timp de câteva zile. În orice caz, Clementine a fost cea care mi-a atras atenția asupra ei, fără îndoială, în timp ce căuta altceva.

— Cine îți trimite o cheie? m-a întrebat, ținând plicul la lumină.

Asta era, fără îndoială. O mică greutate strâmbă într-un colț al scrisorii, forma sa fiind imprimată pe exteriorul plicului de presiunea și praful benzilor de sortare de la oficiul poștal. Înăuntru nu mai era nimic altceva, niciun bilet, nicio scrisoare, doar o cheie de care era legată o etichetă cu numele meu, scris cu litere mari și citețe: ABEND, D. Cheia însăși era ștanțată cu literele USPS și cu ceva ce părea a fi un număr de serie: o cheie de la o căsuță poștală. Era chiar codul meu poștal, am observat, trimis mie prin poștă. Ca mulți psihanaliști, am păstrat mereu o căsuță poștală pentru pacienții care îmi trimiteau cecuri prin corespondență, pentru a le păstra anonimatul. Clementine mă tachina despre această căsuță poștală, numind-o cuibușorul meu de nebunii, ascunzișul meu, dar, de fapt, o verificam rar, nu mai mult de o dată pe săptămână. În mod sigur pierdusem cheia pe undeva și nu observasem că dispăruse. Oricine ar fi putut să o predea la orice oficiu poștal, iar cei de acolo să o identifice după numere și să mi-o trimită. De ce nu? Nici nu m-am gândit să verific dacă cheia mea dispăruse de fapt. Cum s-ar fi putut, dacă asta era cheia?

Așa că atunci a început conștientizarea, primul ei val, ca o mișcare prinsă cu coada ochiului – o senzație înaintea gândului. Venise și dispăruse până să mă gândesc să îmi verific brelocul de chei. Conștientizarea începuse ca un fel de uimire încurcată (Ce este chestia asta? De unde vine?),

dar se transformase brusc în altceva – nu tocmai teamă, nu încă. Mai degrabă soluția din care se precipită teama, o soluție inodoră și incoloră, pătrunsă doar de o senzație incertă de corectitudine. Când Clementine m-a întrebat despre cheie în seara aceea și i-am răspuns că era o cheie de căsuță poștală pe care o pierdusem, acea senzație de nedreptate pură a fost motivul pentru care știam că mințeam – nu doar că mă înșelam, dar mințeam. Acea nedreptate a fost motivul pentru care evitam să-mi verific brelocul de chei și pentru care, atunci când am făcut-o într-un final, nu am fost mirat să văd la breloc propria mea cheie de la căsuța poștală. Acea senzație de nedreptate trebuie să fi fost motivul pentru care am așteptat să treacă weekendul, până luni, când Clementine a plecat la școală, să merg la oficiul poștal și să cercetez. Acea nedreptate știa deja că cheia nu se potrivește cu lacătul de la cutia mea. O greșeală de scriere, mi-am spus în sinea mea: cineva a citit greșit o coloană de numere și nume.

— Nu deschide cutia dumitale, spuse funcționarul.

— Am probat-o la lacăt, începusem să explic, dar el plecase după un registru verde, undeva în spatele tejghelei.

— Daniel Abend, ați spus? Aveți un document de identificare?

— Da și când am probat cheia…

— Aceea este cheia dumneavoastră. Cutia 5504, pentru reînnoire, abia la anul viitor.

— Dar acesta nu este numărul meu, începusem eu iar, dar el dispăruse din nou, doar ca să reapară, cu cel puțin 30 de centimetri mai înalt decât mi-l imaginasem, printr-o ușă care dădea în hol.

— Cutia 5500, 5502, iată, spuse el, întorcând cheia în cutia de sub cutia mea, scoțând un plic mare. Daniel Abend, cutia poștală 5504, spuse el, citind adresa. Ar trebui să vă notați asta undeva. Nu mai părea important sau chiar posibil acum să

spun că aceasta nu era cutia mea, nu cutia unde îmi trimiteau pacienții cecuri și, oricum, funcționarul trebuia să se fi întors înapoi pe ușa din hol pentru că vocea lui aspră strigă „următorul!” din spatele ghișeului.

Brusc am înțeles, stând acolo în oficiul poștal, ținând plicul pe care funcționarul tocmai mi-l dăduse, că ea mi-l trimisese, chiar Jessica Burke însăși scrisese cu migală literele mari care îmi alcătuiau numele. La fel ca plicul în care venise cheia, acest plic mai mare nu avea adresa expeditorului și, cu toate astea, acum știam că ambele fuseseră trimise de ea. Stăteam acolo și priveam năuc plicul, așa cum cineva privește o mașină într-o parcare, o mașină asemănătoare cu a lui și într-un loc asemănător, dar diferit. La fel și acest plic, era și nu era al meu și, dacă nu era al meu, ar fi trebuit să îl returnez, așa cum aș fi făcut cu orice scrisoare rătăcită. Aș returna și cheia. Aș pune cheia în cutia poștală locală, așa cum cineva ar lăsa o cheie pe sub o ușă pe care nu intenționează să o mai deschidă vreodată.

Fă-o, fă-o acum, mi-am spus în gând.

Nu am făcut-o. Mâna mea deja deschisese plicul și scosese din el o singură foaie de hârtie milimetrică, ruptă dintr-un caiet. Pe hârtie, scris cu aceleași litere migăloase era – ce era? – un fel de listă, o enumerare? Un itinerar? Pașii dintr-un procedeu? Nu, niciuna dintre acestea. Era o poezie. Știam ce era și ce conținea înainte să o citesc. Știam cum se termină.

Jessica Burke menționase poezia în trecere. Cineva îi arătase o copie sau o primise ca temă la un curs de seral pe care îl frecventa. Cursul acela fusese preferatul ei și spera să se reînscrie la școală cu normă întreagă, dacă administrația i-ar fi permis. Păruse entuziasmată, fericită: dacă era primăvară, în curând avea să vină toamna. „Creioane noi! Radiere noi! O cutie nouă pentru gustarea de prânz!” spusese ea, pe jumătate

ironică. Poate că nu era prea târziu să se înscrie pentru semestrul de toamnă. Dacă ar putea să „apeleze la mila decanului”, poate că până la urmă nu ar fi fost prea târziu, nu ar fi fost prea târziu!

Acesta fusese planul ei. Chiar faptul că-și făcuse un plan mie mi se părea un semn de progres; poate că ceața se ridicase de pe terenul viitorului ei. Puteam auzi schimbarea din vocea ei în sesiuni și chiar în afara cabinetului meu, în hol, când ajungea suficient de devreme cât să mai stea de vorbă cu portarul, Itzal.

„O să vezi tu, Itsy”, o auzeam spunând. „O s-o fac. Pun pariu pe un milion de dolari”.

Nu am auzit răspunsul lui Itzal, fără îndoială ceva despre cum pariurile tentează diavolul, sau poate că el doar ridicase din umeri, în haina lui prea largă, de portar, având aceiași obraji supți, ridați într-un zâmbet uscat și ascuns, de parcă ar fi spus: „Orice este posibil”.

Era fericirea posibilității, o fericire infecțioasă, așa cum lumina soarelui de primăvară desena acea formă simplă pe peretele din cabinetul meu. Deși am continuat să lucrez cu ea ca și până atunci, cred acum că interpretările mele trebuie să i se fi părut mai calde: *Da, acum poți să simți un entuziasm nou pentru un viitor, pentru cursul tău nou, da, nu mai vrei să fii în altă parte, să fii altcineva.* În mod sigur simțeam și eu asta, acea posibilitate pentru care primăvara însăși părea să garanteze, peticul luminat de soare de pe perete, ca un afiș care anunța un nou spectacol în oraș.

Despre poemul pe care îl țineam în mână, la poștă, ea mă întrebase în trecere, *îl știi*? Spusese că e atât de grozav să poată vorbi în clasă din nou despre cărți. Abia primise întâia temă: să scrie un eseu despre un poem, acest poem de Yeets, nu, nu Yeets, Yeats. Îl știam? Eram evident un tip citit, cu toate cărțile pe care le aveam în cabinet… *Îl știi*? întrebase ea, apoi, fără să aștepte un răspuns, continuă să spună că era un poem cu zâne, despre

cum zânele ademenesc un copil departe de lumea lui cunoscută, spunându-i că lumea este mai plină de jale decât poate el să înțeleagă. *Acest poem,* spusese ea, *îl știi?*

Răspunsesem cu o sinceritate naturală: *Da, îl știu. Îl știu bine.* Dar spunând asta, ca să răspund întrebării, oricât de sincer, oricât de spontan, fusese o greșeală din partea unui psihanalist, un pas tehnic greșit. Am devenit imediat conștient de asta și de nevoia de a-mi recăpăta poziția fermă. Un astfel de concept este străin pentru cei care nu au practicat vreodată sau nu au trecut prin psihanaliză, întrucât ideea e ca psihanalistul să nu divulge nimic despre el însuși. Totuși, într-o sesiune bine condusă, totul depinde de acea reținere de-a te deschide. Ar fi trebuit să spun: *Ce ar însemna pentru tine dacă eu aș ști poemul?* Sau: *Vrei ca amândoi să știm ceva, împreună. Ai vrea să ai un nou tip de conversație cu mine, despre ceva ce am împărtăși?* Ar fi trebuit să spun ceva de genul acesta, pentru că remarca ei, chiar făcută în trecere, transformase poemul într-un fel de cadou și, pentru meseria mea, este axiomatic ca fiecare cadou să ascundă un batalion de dorințe circumspecte și sensuri disimulate. Aici, ea de fapt spusese: iată ceva ce îmi place. Vreau să-l ai și tu. Vreau să te oblig să avem ceva în comun. Vreau să te simți recunoscător.

Pe de altă parte, scăparea era minoră, o zgârietură fină pe suprafața reflectoare a analizei, o suprafață inevitabil ciobită și zgâriată pe durata sesiunilor zilnice. Chiar dacă fricțiunea blândă a acestor sesiuni lucrează în timp pentru restaurarea strălucirii de oglindă a acelei suprafețe. În orice caz, ea se opri puțin și, dându-mi seama de greșeală, a trebuit să îmi întorc atenția înapoi la discursul ei. Nu mă mai gândisem la asta până în acel moment, în strălucirea orbitoare și agitația oficiului poștal. Cu toate astea, în clipa aceea, m-a străbătut o convingere, nu ca o idee, ci ca un șoc

electric: *Jessica Burke mi-a trimis această scrisoare.* Ea o trimisese și ea închiriase cutia poștală pe numele meu și îmi trimisese cheia. Atunci mi-am dat seama că își dorise să aflu. Țineam ce voise ea să țin. Și știam că nu era un cadou, cum crezusem inițial. Când expediase scrisoarea, nu era menită să fie un cadou. Era de fapt un testament – cu nimic mai prejos decât unul care ar fi fost desigilat în biroul unui avocat și citit unei adunări de legatari. Când pusese scrisoarea la poștă, moartea ei fusese stabilită în viitor, la fel de inevitabil pe cât era acum pentru mine, încastrată iremediabil în propriul meu trecut. Când a pus-o la poștă, a fost ca și cum ar fi spus: *Este dorința mea ca tu să ai acest document. În eventualitatea morții mele, doresc și intenționez să fie al tău.*

Și totuși *ce* era această foaie ruptă dintr-un caiet, acest poem de Yeats pe care îl puteai găsi în orice bibliotecă, în orice antologie? Ce trebuia să fac cu el? Nu îl schimbase, doar îl copiase de mână cu litere mari, pătrățoase. Stând acolo, nu mă gândeam la nimic. Însă am citit hârtia. Sau mai degrabă s-a citit singură. Până la urmă, știam poemul pe de rost. De la prima strofă:

Acolo unde cade stâncosul masiv muntos Sleuth Wood în apa lacului,
Acolo se află o insulă plină de frunze unde cucoarele dând din aripi
Deșteaptă guzganii de apă somnoroși, acolo ne-am ascuns gropnițele vrăjite
Umplute de boabe pădurețe și de cele mai roșii cireșe.
Vino departe, Oh, pui de om!
Lângă ape și sălbăticiuni,
Cu o zână, mână-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poți tu înțelege…

Până la ultima:

Cu noi se duce acum cel hărăzit cu ochi solemni.

El nu mai aude mugetul vițeilor pe povârnișul cald al colinei,

Nici ceaunul pe pirostii cântându-i pace în suflet,

Nici nu mai vede șoricelul pământiu dând târcoale lăzii cu făina de ovăz.

Căci iată vine, puiul de om, lângă ape și sălbăticiuni

Cu o zână, mână-n mână,

Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poate el înțelege…[1]

Se pare că Jessica Burke mi-a trimis poemul nu mai devreme de o zi, cel mult două înainte de moartea sa. Știam acum că moartea ei n-a fost o supradoză accidentală, ci o sinucidere. Trimițându-l, mi-a spus: *Îți amintești? Ai recunoscut că îl știai. Ai recunoscut că îl știai bine.*

Trei

În urmă cu trei ani a început secretul meu. Trimițându-mi acest poem, Jessica Burke îmi încredințase faptul, devenit brusc evident, că își luase singură viața. Eu trebuia să păstrez această informație finală așa cum i le păstrasem pe toate celelalte, ca gardianul ei mut, tocmit. Cel puțin așa înțelesesem din poemul trimis. Sau așa mi se pare acum, Părinte, acum când mă întreb de ce nu am spus nimic nimănui. Orice secret mi-ar fi împărtășit Jessica Burke, eram, în mod cert, forțat să îl păstrez. Și apoi, cui să-l spun? În niciun caz mamei sale, care trăia în Pensacola cu al treilea soț și își chinuise fiica cu telefoane plângărețe la beție. Ar fi trebuit să spun poliției? Ei își făcuseră treaba și trăseseră concluziile. Sarcina mea era alta. Prin însăși meseria mea, nu sunt oare custodele poveștilor pe care lumea nu ar vrea să le audă?

În orice caz, fereastra pentru dezvăluiri s-a închis brusc. Fiecare oră de întârziere devenea una pe care trebuia s-o explic. Și nu aveam nicio explicație de oferit. Astfel, secretul m-a ales să-i fiu cuib. În ceea ce privește cutia poștală în sine, nu aveam niciun motiv să o redeschid, iar cheia și-a luat locul alături de alte obiecte ciudate care au ajuns la mine în anii de practică: un fetiș Zuni trimis de un pacient care se mutase în New Mexico, o figurină fără cap pe care un copil cu autism o denumise (spre uimirea mea) Pericolul Supoziției. În mod cert, cutia și cheia nu mai cereau nimic de la mine, întrucât își îndepliniseră datoria lor de emisar. Cu siguranță Jessica Burke nu mai avea alte scrisori de trimis. Am adus poemul acasă și l-am pus în cutia goală de corespondență de pe biroul meu.

Cu toate astea, din când în când, în vizitele mele săptămânale la poștă, mai aruncam câte-o privire în cutia 5504, de parcă ochii mei se relaxau în

goliciunea ei perfectă. Nu știu de ce făceam asta. Parcă așteptam ceva. Și, trei ani mai târziu, acea goliciune a fost înlocuită de silueta sinistră a umbrei unui plic.

Părinte, vă întreb de ce nu am presupus că scrisoarea era pentru altcineva, că acea cutie poștală acum aparținea altcuiva? Până la urmă, nu mai primisem nimic. Timp de trei ani nu venise nici măcar notificarea pentru reînnoirea chiriei.

Acest plic era aproape de aceeași mărime ca primul, cel cu poemul, deși mai neted decât manila standard, cu o striație fină. Un plic european, m-am gândit, precum cele pe care le folosisem în timpul anilor petrecuți în Paris. Când l-am scos din cutia poștală și am citit adresa, scrisă cu migală, cu litere mari, a urmat un moment de încremenire, de plutire, asemenea unei vaze de sticlă care, scăpată fiind din strânsoarea mâinii, se întoarce leneșă, luxos în aer, de parcă nu ar exista niciun fel de grabă, înainte să se sfărâme pe podea.

Scrisoarea fusese trimisă cu patru zile în urmă. Nu putea fi de la Jessica Burke, moartă de trei ani. Apăreau noi întrebări: De unde? De la cine? Un val de amețeală m-a cuprins dintr-odată, apoi s-a transformat într-un clocot de greață ce-a izbucnit într-o împroșcare de vomă pe bordura trotuarului. Cineva, îmi amintesc, s-a apropiat și m-a întrebat dacă am nevoie de ajutor, dar cred că am plecat pur și simplu, se pare că în direcția parcului, pentru că după o vreme stăteam pe o bancă din parc, cu plicul lângă mine, încă nedeschis. Atenția îmi era îndreptată spre lucrurile banale din jur: stratul de polen de pe bancă, cele câteva păpădii lovite care se lungeau la marginea potecii. Trebuia să ajung acasă. Oare nu spusese Clementine ceva despre un prieten invitat la cină? Trebuia să mă opresc la magazin. Trebuia să verific cât e ceasul. Îndatoriri zilnice, pe care le făceam mecanic, mă sileau să mă ridic de pe bancă. Păpădiile, ecranul ceasului, totul se mișca și se învârtea într-o

pantomimă precisă a cotidianului. Dar cotidianul dispăruse pentru totdeauna din clipa în care luasem plicul din cutia poștală.

Da, Părinte, știam toate acestea chiar înainte să deschid plicul, le știam atât de bine, încât deschiderea plicului părea doar o formalitate. Și de fapt n-am fost surprins, nu cu adevărat, să văd că plicul conține poemul, chiar poemul pe care Jessica Burke (crezusem odată) mi-l trimisese cu trei ani în urmă. Aceleași litere mari, pătrățoase, scrise de mână, drepte ca scrisul unui arhitect, înșiruite în aceleași patru strofe aproape egale, fiecare încheindu-se cu același refren familiar:

Vino departe, Oh, pui de om!
Lângă ape și sălbăticiuni,
Cu o zână, mână-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poți tu înțelege…

Da, îl știu, îi spusesem Jessicăi Burke. *Îl știu bine.*

Era același poem, nemodificat, de parcă nu s-ar fi schimbat nimic, și cu toate acestea, acum poemul era cu totul diferit: numele locurilor nu erau doar străine, ci ciudate: Sleuth Wood, Rosses, Glen-Car – frazeologia învechită îl făcea nu doar pretențios, ci și străin. Ce îl făcea astfel? Hârtia plicului ciudat de familiară, finisajul său neted îmi aminteau de Paris, deși nu mă gândisem la asta. Mi-am dat seama că acum auzeam poemul, nu în vocea Jessicăi Burke, așa cum mi l-ar fi citit, ci în cu totul altă voce, o voce care se lupta cu excentricitățile de dicție ale poemului, silabele atât de dificil de pronunțat pentru cineva a cărui limbă maternă nu era engleza, ci franceza: *heron, drowsy, furthest, faery.* Am auzit poemul, cuvintele sale rebele – *eron, droassy, furdest, feery* – în acea altă, iubită voce. Pentru o secundă, mă copleși o dulceață inexplicabilă. Era ca și cum cineva găsise

într-o debara sau o mansardă o bucată din propria mea memorie și mi-o trimisese, gândindu-se că mi-ar plăcea s-o am.

Chiar în momentul în care această senzație de tandrețe mă traversa, am sesizat că foaia pe care era scris poemul nu era, așa cum crezusem inițial, o varietate necunoscută de hârtie europeană, mai grea și mai netedă, precum cea de Bristol, ci hârtie fotografică, groasă și curbată la margini, întărită de la baia de fixare. Am întors-o și era acolo. Ea era acolo. Fața ei privindu-mă: imaginea Jessicăi Burke moartă în cadă.

Priveliștea era groaznică și familiară în același timp. Fiecare detaliu al scenei din fotografie era exact așa cum îl descrisese polițistul în urmă cu trei ani, cum fusese Jessica Burke atunci când o găsise administratorul blocului. Iată seringa folosită. Lingura, bricheta, pata de ceară unde arsese complet o lumânare, la fel cum spusese polițistul. Auxiliarele pentru droguri erau lângă cadă, spusese el. Niciun semn de suspiciune. Destul de clar. Doar pașii de verificare. Doar puțină atenție la micile detalii. El spusese că mama fetei, neputând să își contacteze fiica, îl sunase pe administrator. Administratorul sunase poliția.

Scena era la fel cum mi-o imaginasem, până la ultimul detaliu, la fel cum mi-o descrisese polițistul. La fel fiecare detaliu cu o singură excepție – punga de plastic de pe capul Jessicăi Burke. Citisem toate declarațiile: ale ofițerilor care au răspuns la apel, ale administratorului, legistului, tânărului anchetator. Nicăieri nu este menționată punga de plastic. Dar iată, aici, în fotografie, o pungă trasă peste fața ei și adunată sub bărbie, fixată de gât cu un soi de guler, probabil bandă adezivă. Sub guler, marginea pungii forma un fel de încrețitură. Punga din plastic transparent nu îi ascundea fața. Avea o expresie de interes absorbit, de parcă somnul o luase prin surprindere. Capul îi era dat într-o parte, iar brațul era pe marginea

căzii, cu palma deschisă, în așteptare. Un petic de lumină îi drapa sânii și umărul, ca și cum ar fi încercat să îi acopere goliciunea.

Părinte, ceea ce acum pare evident, eu am înțeles extrem de încet: certitudinea cumplită că altcineva în afară de Jessica Burke fusese acolo. Punga însemna că Jessica murise sufocată, însă nicio pungă nu se găsise la fața locului, când îi fusese descoperit cadavrul. Cineva o îndepărtase. Cineva fusese acolo, stând un pic într-o parte, astfel încât soarele să nu îi așeze umbra peste cadavru. Asta însemna fotografia însăși: cineva fusese acolo, cineva care făcuse fotografia, cineva atent să își ascundă umbra, cineva care scosese punga de plastic și dispăruse.

La început n-am acceptat asta. Până la urmă, Jessica nu ar fi putut să își pună singură punga pe cap înainte să-și injecteze drogul? Asta nu ar fi avut oare sens, pentru cineva a cărui intenție nu era să se drogheze, ci să se sinucidă? Fusesem sigur, încă de când căpătasem prima scrisoare, că ea își luase singură viața. Trebuie să recunosc că, pentru o clipă, am presupus prostește că-și scosese punga de pe cap singură, între supradoză și momentul în care a fost găsită. A trecut ceva până când am acceptat evidența. Cineva fusese în baie și făcuse fotografia, nu în noaptea dinainte de presupusul moment al morții, ci dimineața, după ce arsese de tot lumânarea, după ce lumina soarelui ajunsese până la geam ca acele raze să poată forma pata peste goliciunea ei. Cineva rupsese sigiliul de bandă adezivă din jurul gâtului ei și tăiase punga, în așa fel încât capul ei a putut să se încline înapoi în poziție.

Ce m-a izbit la început a fost acea goliciune absolută, accentuată de vălul sigilat de pe chipul ei. Și din acel sentiment de jenă a pornit totul. M-a cuprins rușinea, chiar și acum, trei ani mai târziu, să îi surprind în fotografie trupul întins în apa rece și în lumina crudă a soarelui de dimineață. Cineva

fusese acolo, iar acum și eu știam ce știuse și el din acea dimineață. A vrut ca și eu să știu. Venise timpul. Fusesem acceptat în intimitatea nestrăbătută a acestui fapt și în urma mea se închisese un zăvor ermetic. Abia atunci am observat cele două cuvinte scrise de-a lungul marginii de jos a fotografiei în, de-acum, familiarele litere mari. Abia atunci le-am putut citi. Sau mai degrabă le-am putut auzi, de parcă o respirație rece dintr-un gât rece mi le șoptea în ureche: AMINTEȘTE-ȚI DE MINE.

Spurlock

11:57 P.M.

Daniel Abend, spuse Spurlock cu voce tare. Niciun răspuns. Doar întuneric și foșnetul agitat al persoanelor care dormeau. Spurlock se gândi la teancul de hârtii din biroul său întunecat, fiecare filă o foaie de ceapă aproape imponderabilă, deși teancul în sine era greu ca piatra.

Oare această senzație groaznică de alertă era presiunea mâinii misterioase a Domnului? La naiba cu asta! Cât despre misterul divin, Spurlock susținuse mereu că nu e deloc mister. Porunca era clară: să iubească. Dar pe cine să iubească? protesta inima. Pe toată lumea, mai ales pe Dumnezeu. *Cum să iubească*? Cu absolut tot. O misiune, pe scurt, condamnată la eșec, dar asta făcea parte din plan, pentru că îndeplinirea poruncii trebuia să coste mult. De fapt, era menită să coste totul. Mai devreme sau mai târziu, totul va fi luat: succesul, reputația, posesiunile, sănătatea, memoria, mintea, trupul – sufletul, în cele din urmă, dezgolit în fața Domnului. Iubirea nu era nimic altceva decât această disciplină a capitulării, practica abandonării reluată de la zero în fiecare zi. Sufletul va căuta să își ferească privirea, să fugă de acuzație, dar ordinul în sine nu lăsa loc de îndoială. Misterul nu era mister, iar secretul nu era deloc un secret.

Cât de priceput era sufletul în a se preface că lucrurile stau altfel. Se gândi la strădaniile neobosite, profitabile, ale soției lui, Bethany, pentru firma ei. Firma era o creatură flămândă, nu pentru justiție, nici măcar pentru bogății (chestiunea banilor era secundară, doar o modalitate de a ține scorul), ci pentru exercițiul puterii, adaptat perfect la sălbăticia complexă a legii. Aceasta era locul în care trăia și prospera

Bethany, năpustindu-se peste munții de contracte și dosare, ca un uliu printre Alpii veșnici. În confruntarea cu propria-i complexitate, Spurlock mereu se încrezuse în propriul impuls de a se opri, de-a se așeza sau îngenunchea, încrezător în faptul că, în timp, el va auzi vocea liniștită și tainică a poruncii. Ce ar trebui să fac? *Iubește.* Pe cine? *Pe toată lumea.* Când? *Mereu.* Dacă uneori acest imperativ părea infantil și greu de crezut, ei bine, așa venise Dumnezeu în lume, ca un copil, legănat în țesătura unei povești incredibile.

Cu toate astea, acum când Spurlock stătea întins pe spate în biserica întunecată, simțea, pentru prima dată în viață, greutatea unui lucru nou sub a cărui presiune vechea lui încredere începu să se clatine.

Ce era acest lucru nou? Nu știa, dar considera prezența acestuia drept un act de justiție, o pedeapsă pentru presupunerea lui dintotdeauna că datoria lui era claritatea și simplitatea. Dacă a se supune poruncii lui Dumnezeu avea să coste ceva, se întreba el pentru prima oară, de ce nu l-ar costa și credința?

Părinte, numele meu este Daniel Abend. Nu vă veți aminti de mine.

Desigur că nu își amintea. Nu se întâlniseră niciodată. Abend spusese chiar el asta. Nici Spurlock nu o întâlnise vreodată pe Jessica Burke. Singura dată când o văzuse, era în fotografia pusă lângă sicriul ei, la înmormântare.

Odată, la puțin timp după ce fusese hirotonisit diacon, părintele Spurlock însoțise o enoriașă anxioasă la o programare la cardiolog pentru o angiogramă. Privise pe un ecran în timp ce medicul manevra un cateter printr-o incizie din zona inghinală a pacientei, până în inima ei agitată. Odată aflat pe poziție, cateterul elibera un pigment la fiecare pulsație, iar ramificațiile fluxului

sanguin deveneau vizibile pentru o clipă, de parcă organismul n-ar fi fost nimic altceva decât o ceață, spulberată pentru câteva momente. Acum, se gândea Spurlock pe patul său de campanie, el era cel care era infiltrat. Vocea iscoditoare a lui Daniel Abend își făcuse loc în el și eliberase pata sa radioactivă. Spurlock închise ochii, dar ceața continua să se disipeze, relevând cu fiecare flux de pigment negativul imaginii unei inimi pe un ecran.

Patru

Părinte, aveți copii? Când v-am ascultat la înmormântarea Jessicăi Burke, m-am gândit că trebuie să aveți. Ați spus că a pierde un copil înseamnă a pierde totul, nu doar o persoană, ci și speranța, scopul, sensul, credința însăși. Nu există loc unde să te ascunzi, nici măcar în religie, ați spus. De aceea, ați spus, că în Patimi mama *trebuie să fie acolo,* la Răstignire. Patimile sunt Patimi pentru că mama este prezentă. Toți putem și ne vom pierde prietenii și iluziile, la fel ca Maria Magdalena și discipolii. Toți putem și ne vom pierde viețile, la fel ca Iisus. Cu toate astea, a pierde un copil este o chestiune diferită. Pentru alți oameni s-a întâmplat, se întâmplă, se va întâmpla. Pentru copilul cuiva, *nu se poate,* pur și simplu. Evenimentul nu este doar de neimaginat, dar, într-un fel elementar, imposibil. Cineva poate continua să trăiască după moartea unui copil, dar nimeni, la drept vorbind, nu *supraviețuiește.* După moartea unui copil, toată viața este viața de apoi.

Sunt sigur că vă puteți imagina câtă recunoștință am simțit când, în ziua în care primisem fotografia Jessicăi Burke sufocată în cadă, privind pe fereastră, am văzut-o pe Clementine cu prietena ei Liza. Frumoasa mea fiică, în carne și oase! Clementine căra o plasă grea de cumpărături pe care o ținea strâns la piept, când Itzal a ieșit pe trotuar să le întâmpine, dar mai ales să le ușureze povara, cu mâinile lui lungi. Vă puteți imagina ce ușurare am simțit când a intrat pe ușă alături de prietena ei, în holul apartamentului nostru, și-a scos cizmele, a lăsat cheile și telefonul pe masa din hol, a strâmbat din nas și a întrebat: „Ce miroase?”

Tocmai arsesem fotografia pe aragaz. Bucata de carton lucios se arcuise și înțepenise deasupra arzătorului, imaginea s-a întunecat, transformându-se într-un negativ fantomatic, înainte să ia foc cu

totul. Regretul meu că am ars-o interveni imediat și deveni permanent. Acele cuvinte de pe marginea de jos erau o poruncă? *Să mă ții minte! Să nu uiți niciodată!* Sau erau o întrebare: *Mă ții minte?* Ce importanță ar avea acum, mă gândesc, iar apoi îmi vine în minte că în curând urmează să aflu.

Clementine mă informă că deja o știam pe Liza. Dacă era adevărat, cu siguranță știam o versiune mai tânără a acestei femei cu păr vopsit roz fucsia și un inel care îi străpungea nasul.

— Hei, arată-mi o poză cu mama ta, îi spuse Liza lui Clementine.

— Dan nu are niciuna, răspunse ea.

Începuse să îmi spună Dan, pentru că nimeni altcineva nu îmi spunea așa, credeam eu, pentru că astfel era mai obraznic și mai intim decât să îmi spună Daniel, cum făceau alții.

— De ce nu doar tata? întrebai eu, întristat de această evoluție.

— Pentru că nu ești doar tata, ești Dan, spuse ea. Hei, sucuri! îi aminti Lizei.

Planul lor era să „facă niște sucuri”, noua pasiune a Clementinei, înainte să iasă din nou în seara aceea.

— Unde vă duceți? întrebasem eu.

— Doar pe-afară, cu prietenii, răspunse Clementine în timp ce asambla componentele unui storcător pe care mă convinsese să-l cumpăr. Dan nu bea suc, își informă prietena. Este singurul psihiatru din New York care nu crede în sănătate.

Făceau cu rândul și alimentau mașinăria cu bucăți de varză kale și alte verdețuri și continuau să sporovăiască diverse glume ermetice și imitații, toate rostite în limba hibridă de franceză și engleză, comună elevilor de la Lycée Français.

— *Encore de leg-yooms,* ceru Liza mai multe legume.

— Hei, *potolez-vous,* ripostă Clementine.

— Fetelor, nu mâncați ceva înainte să ieșiți în oraș? întrebai eu în ceea ce mă uimi a fi, chiar

când vorbeam, drept o personificare a paternității.

— Tu nu trebuie să citești ceva, înainte să adormi la ora nouă? îmi răspunse fiica mea în același registru.

Fetele își terminară sucurile și plecară. De unde a învățat fata asta să-și facă prieteni, să cultive o prietenie? Nu de la tatăl ei, cu siguranță, m-am gândit eu.

Rămas singur, am descoperit sticla goală de vermut ascunsă sub niște resturi de morcov, la gunoi. Componentele storcătorului, abandonate în chiuvetă, duhneau a vermut și a gunoi de grădină. Am pus sticla goală înapoi, am acoperit-o la loc cu rămășițele de legume și m-am retras în camera mea.

La ora nouă nu dormeam. Și nici la două și jumătate, când am auzit, în sfârșit, cheia Clementinei în broasca ușii. Stăteam treaz, fără să clipesc, asemenea diafragmei unui aparat foto, deschisă pentru totdeauna deasupra cadavrului Jessicăi Burke. Nu dormeam nici câteva ore mai târziu când prima lumină, udă și lividă, dizolva oglinda neagră a pervazului meu, înlocuind-o cu primul chip al lumii, oblic, acoperit cu voal, o imagine ca aceea a unei fete nemișcate în cada ei, fixată pe o hârtie fotografică scufundată.

Cinci

Zorii aceia au sosit ca somația unui aprod. Fusesem notificat că mă aștepta sfârșitul. Orice altceva ar fi însemnat fotografia Jessicăi Burke – că cineva fusese cu ea când murise și îi scosese punga de pe cap înainte să fie descoperit cadavrul – pentru mine însemna că finalul era acolo. Spunea: vezi, s-a terminat, iată finalul. Te-a găsit în sfârșit.

Chipul era al Jessicăi Burke, desigur, și totuși nu era al ei. Era și al Clementinei, iar privirea ei parcă spunea: copilul cui este în siguranță? Copilul cui nu poate fi urmărit și luat? Ce pavăză e grija ori îngrijorarea ta când eu pot intra printr-o gaură de cheie sau prin înțepătura unui ac? Când era copil te întrebai cum o să arate în viitor, cine va deveni, pe când eu deja știam, eu, care pot să văd prin tot, prin oricine. Ce ai ignora, ce ai nega, știu dinainte. Deja este marcat al meu tot ceea ce vrei să ferești de mine.

Și mai este un chip, cel pe care am încercat atât de des să i-l descriu fetei mele când, în fața oglinzii, mă întreba despre mama ei: *Avea nasul ca al meu? Am ochii că ai ei?*

M-am gândit cum aș putea să-i descriu chipul lui Miriam, la fel m-am gândit cum aș putea să i-o explic pe Miriam însăși. Aveam să inventez, să înlătur propozițiile pe care i le spuneam Clementinei. Le și scriam. Ar trebui să spun, *uneori, când vin pe lume copiii, mămicile lor trebuie să plece și să devină îngeri*? Sau: *când erai un bebeluș mic, mic, mămica ta s-a îmbolnăvit foarte rău și nu s-a mai trezit*? Sfinte Dumnezeule! Nu aș putea să mă gândesc la ceva mai bun?

Când Clementine era mică, citeam cărți, mă consultam cu colegi, mă pregăteam pentru inevitabila ei curiozitate, pentru inevitabila ei confuzie, neîncredere, mâhnire, furie. Totuși,

întrebările ei s-au dovedit a fi mai simple și mai încuietoare decât îmi imaginasem.

„Când tu erai mămica, eu eram băiat?” a fost una dintre primele. Ceva mai târziu a întrebat: „Mami era moartă când ai întâlnit-o pentru prima dată?”

În final, nu atât întrebările, cât ființa ei a fost cea care a împins în față întrebarea despre mama ei. Până și trupul ei, dezvoltat târziu, părea să reziste acestui moment, dar când pubertatea a surprins-o în cele din urmă, impunându-i o frumusețe copleșitoare, de neignorat, întrebarea și-a făcut loc în apartamentul nostru. Era ca și cum venise o rudă neinvitată. Cine era această persoană nouă care deranja oglinda? De unde venea și ce voia? Mă speria cât de repede pășea trupul ei în maturitate, nu doar tânăra adultă care avea să devină, ci și asemănarea neobișnuită cu părinții ei, ca tineri adulți care fuseseră odată și nu mai erau, unul dintre ei singur, undeva pe tărâmul vârstei mijlocii, celălalt printre morții fără vârstă.

Desigur, nu aveam niciun drept să fiu atât de speriat. Până la urmă, era fată, o fată într-un oraș mare, cu griji și nevoi obișnuite. Totuși, acea față necunoscută apărea din adâncurile unei oglinzi, de parcă ar fi spus: „Îți amintești de mine? Trebuie să îți amintești de mine”.

Cu mai mulți ani în urmă, înainte de moartea Jessicăi Burke, Clementine trebuie să fi avut treisprezece sau paisprezece ani, terminasem de mâncat micul dejun. Eu spălam vasele, când ea a întrebat:

— Deci ea arăta ca mine? Adică, eu minus tu?

— Cum adică, „eu minus tu”? am întrebat-o.

— Ca și Clementine minus tata?

Știam ce mă întreba: dacă ar putea să dea la o parte acele trăsături pe care le atribuia contribuției mele genetice, ar fi putut, în sfârșit, să deslușească chipul mamei sale? Nu-mi amintesc ce am răspuns. M-am prefăcut oare că îmi aminteam cu

adevărat, de parcă acel chip care era permanent cu mine nu era mereu ascuns între umbre? Sau am încercat să evit întrebarea, spunând ceva de genul:

— Era franțuzoaică, desigur, deci avea pielea mai închisă ca a mea, mai măslinie, cu ochi căprui. Am spus oare: iar înălțimea și ochii, astea le ai de la mine? Mărturisesc că au fost momente în care aruncam o privire spre Clementine care își făcea tema la masă sau citea pe canapea și eram pătruns de o senzație imposibilă: Miriam e aici.

∵

Am cunoscut-o pe Miriam pe scara apartamentului unui prieten din Paris. Aveam 31 de ani. Prietenul meu și cu mine luaserăm cina, eu dădeam să plec, eram în drum spre scări și nu avusesem niciun motiv să mă opresc, să recunosc prezența unui străin. Scările erau de genul celor în spirală, care se unduiesc în jurul casei liftului, tipice Parisului. Aș fi putut să continui să merg, când ușa liftului s-a deschis spre interiorul său slab luminat, către singurul pasager, cu fața aplecată. Dacă nu aș fi privit-o în ochi, aș fi putut să plec pe altă parte. Aș fi putut să cobor pe scări, spre holul întunecat și să pășesc în alt viitor, oricare din cele o mie de variante diferite ale viitorului. De fiecare dată când îmi aduc aminte, totul începe cu zumzetul și tremuratul liftului care urcă, mă întorc și cobor scările, le urmăresc curba în jurul casei liftului, astfel încât liftul și pasagerul său trec neobservate…

M-am gândit că aș da orice să am acea șansă din nou, să nu privesc acei ochi, să am șansa de a ieși pe strada pariziană, în oricare alt viitor, oricare viitor, altul decât acesta. Ce n-aș da? m-am întrebat.

Ei bine, cel puțin știu răspunsul la acea întrebare. Știu ce nu aș da. Nu mi-aș da fiica.

∵

Mă pregăteam pentru plecarea din Paris. Aveam biletele, îi comunicasem administratorului meu

român – cu ajutorul unui calendar, cu desenul aproximativ al unui avion și, în sfârșit, cu plata în avans a chiriei pentru ultima lună – că sosise vremea să mă întorc în State.

Bursa mea de un an la American Hospital se termina și deja îmi împachetasem puținele posesiuni în cutii pe care le păstrasem încă de la venire. Îmi luasem rămas-bun de la puținii colegi pe care ajunsesem să îi cunosc – toți cu excepția prietenului meu, Mathieu, tot un tânăr psihanalist. Îl cunoscusem după o prelegere la Collège de France. Mă ajutase să îmi îmbunătățesc franceza, la multe cafele și cu o răbdare impresionantă, iar eu în schimb mă oferisem să îi traduc un articol pe care spera să îl trimită unei reviste proeminente anglo-americane de psihanaliză. În seara aceea ne întâlniserăm să discutăm varianta finală, iar el insistase să pregătească o cină de rămas-bun: pui fript cu *haricots verts* și cartofi noi cu mărar. Eu am contribuit cu două sticle de vin negru, corsican, alese doar pentru că putusem să pronunț inteligibil numele vânzătorului de vin din apropierea apartamentului meu.

Am lăsat scrisul la o parte când am trecut la cea de-a doua sticlă, discutând despre o călătorie pe care o făcuse în State când era copil, cum o întindere de coastă din New England îi amintise de Bretania lui natală – știam Bretania? –, cum o vecină din clădirea lui, studentă la filosofie, scria o teză despre unii poeți englezi, oare eram dispus să o ajut și pe ea? Despre cum nu am reușit să văd mai mult din Franța, mai mult din Paris, pe durata șederii mele.

— Atunci trebuie să revii, desigur!

Am căzut de acord că voi reveni, dar numai cu condiția ca el să stea la mine, în New York, în august. Cât de des am revenit cu gândul la acele conversații terne, imaginându-mi o linie perforată între fiecare, cât de ușor ar fi fost să spun: *„Bon, voilà,* acum trebuie să plec”. Cât de recunoscători

am fi fost amândoi dimineața dacă nu am fi desfăcut o a treia sticlă de vin, iar eu aș fi trecut pragul la ieșire în noaptea umedă mult mai devreme și aș fi urmat calea unui viitor diferit: înapoi în camera mea închiriată, înapoi în State să pun bazele unui cabinet, să îmi reiau fosta mea viață, totul dacă aș fi spus cu zece sau cinci sau trei minute mai devreme: *„Bon, voilà,* trebuie să te las să dormi".

Dar nu, am plecat după a treia sticlă, m-am trezit pe scară în fața liftului care se deschisese și, în incinta slab luminată, se întrezărea singurul ocupant, vecina lui Mathieu, studenta la *„philo",* mâna ei mică și puternică strângând-o pe a mea, privirea ei echilibrată fixându-mă, privirea din care nu aveam să scap niciodată, *„Enchantée"*-ul ei, atât solemn, cât și amuzat, ca răspuns la al meu *„Je suis nommé Daniel",* ea spunând atunci, de parcă ar fi răspuns la o întrebare pe care nu știam cum să o pun, *„Miriam. Moi, je m'appelle Miriam".*

Miriam. Cum arăta? Ce îi puteam spune fiicei mele? Că Miriam era, fără îndoială, pentru oricine, foarte frumoasă, cu obrajii ei netezi, cu puntea înaltă a nasului, nivelul sprâncenelor, buzele ușor deschise? Că pentru mine însă toate acestea: obrazul, nasul, gura erau frumoase doar pentru că erau ale lui Miriam? Că în vise, chiar și acum, acea gură se apasă peste a mea, de parcă ar fi înfometată de aerul din plămânii mei?

Așa că mințeam, spunând:

— Exact așa arăta, Clem, ca tine minus eu.

Șase

Mathieu spusese că era cântăreață, *une choriste,* câștiga bani în plus pe durata studiilor cântând în ansambluri corale. Deci știam că era studentă la filosofie și cântăreață, că numele ei era Miriam Levaux și asta era tot ce aveam. Ar fi fost simplu să-i cer lui Mathieu numărul ei de telefon, dar n-am făcut-o. Nu puteam, nu pentru că eram timid sau rușinat, ci pentru că, într-un fel sau altul, știam că Miriam pe care aveam să o descopăr cu ajutorul lui Mathieu, sau a oricui altcuiva, nu avea să fie Miriam pe care o căutam eu. Miriam cu prieteni și cunoștințe, în centrul istoriei sale, nu ar fi Miriam pe care o văzusem în interiorul cuștii liftului, nu trupul ei, cunoașterea întregimii sale compacte sărise ca o scânteie din palma ei în a mea când am dat mâinile. *Miriam. Moi, je m'appelle Miriam,* spusese ea, de parcă mi-ar fi zis: „Doar singur mă vei găsi".

Așa că m-am apucat de treabă. Ziarele de la chioșcul din colț aveau o ofertă impresionantă de anunțuri corale: coruri est-ortodoxe, gospel american, ansambluri madrigal, o „Missa Flamenca", un festival Palestrina. Am participat la evenimente prin tot orașul, mă strecuram pe rândurile și stranele din spate, plecam devreme când aflam sigur că nu e acolo. Mă gândesc acum cât de mici erau șansele să o găsesc. Cum puteam să fiu sigur că era în oraș? Dar eram sigur. Știam că era doar o chestiune de timp și că nu îmi va lua mult s-o găsesc, poate o săptămână, poate zece zile.

Concertul la care am găsit-o era un program muzical de Tallis și Allegri, locația, o biserică la jumătate de kilometru de apartamentul meu. Locul era mai aglomerat decât anticipasem, iar perspectiva din strana mea era parțial obturată de

un stâlp. Doar dacă mă aplecam într-o parte, puteam distinge chipurile cântăreților din cor.

Oare ea era acolo, mică și întunecată, într-o rochie neagră, simplă, în primul rând? Cineva din spatele meu a sâsâit când m-am aplecat mai tare să văd. Nu-mi amintesc care au fost primele piese, muzica părea să treacă prin mine netulburată, asemenea semnalelor radio. Totuși, concertul s-a încheiat cu *Miserere,* de Allegri, ale cărui prime note păreau să restabilească rolul stins al bisericii. Nu pot descrie sau explica acest sentiment, dar a fost ca și cum muzica pe care o auzeam era în același timp o muzică pe care nu o mai auzise nimeni vreodată și o muzică pe care o adorasem dintotdeauna. Oare vocea lui Miriam era printre cele care se contopeau în acel curent solemn? Eram sigur că da, însă nu o puteam vedea. *Monsieur!* a șuierat vecinul meu iar, când am încercat din nou să văd după stâlp. Am închis ochii și am ascultat.

Am aflat mai târziu că Miriam nu era una dintre acele siluete în mantie, vizibile în rândul din față. Vocea ei fusese una solitară, separată de cor, sechestrată cu alți doi sau trei cântăreți, sus, într-o lojă sau galerie. Vocea ei era singura voce de soprană, păstrată pentru zborurile superioare răvășitoare ale refrenului din *Miserere,* vocea care se detașa, la fiecare vers, suspendată preț de o clipă sfâșietoare în eter, înainte să intre în picaj cu o octavă mai jos.

Când am abordat-o pe stradă, după spectacol, nu m-a recunoscut. Mi-am repetat de două ori numele înainte să își aducă aminte că ne cunoscuserăm. *„Ah, Daniel! Excusez-moi!”,* spusese, și poate că, încă din spiritul unei scuze, a fost de acord să mi se alăture pentru un pahar de vin și să îmi suporte franceza șchiopătândă. Cu toate astea, a acceptat și un al doilea pahar și acelea au fost urmate de încă două pahare, până s-a făcut târziu și chelnerul

cafenelei a început să pună scaunele pe mese și să măture în jurul mesei noastre.

Stăteam lângă casa de marcat să plătesc (chelnerul mă ignora asiduu acum) și o priveam cum își fumează țigara, cum se întinde să o stingă în scrumieră, dar apoi ezită, ridicând iar țigara spre buze, ca să tragă ultima oară din ea, înainte să o stingă. Își scosese un pantof, iar piciorul ei, direct pe gresie, părea mic și sigur, de parcă era obișnuit cu goliciunea.

Voi mai sta încă puțin în Paris? întrebase ea, aprinzându-și altă țigară, când m-am întors la masă.

Nu mult, spusesem eu. Zborul meu către State era peste câteva zile.

Ah, *dommage,* pentru că poate aș fi putut să o ajut cu niște traduceri, cum îl ajutasem pe Mathieu. Un prieten de-al ei compusese o serie de cântece, pe versuri din poeme irlandeze, pe care Miriam trebuia să le înregistreze. Voia să fie traduceri bune pe coperta discului, mai bune decât traducerile franceze pe care le găsise. Știam multe despre poezia irlandeză?

Nu, nu știam.

Ce păcat, pentru că era foarte frumoasă, sau cel puțin așa i se părea ei.

Probabil ne-am putea întâlni înainte să plec, am spus eu.

S-ar putea, oare? Ar dura puțin, iar în schimb ea m-ar ajuta cu pronunția franceză. Spunea că aveam o gură americană leneșă.

Și când a spus asta, s-a întins peste masă, ca și cum ar fi vrut să-mi atingă buzele, dar s-a oprit brusc, atât de aproape, încât puteam să miros nicotina de pe vârfurile degetelor ei.

Da, atunci, rămânea stabilit, spusese ea, retrăgând mâna. Ne vom întâlni în următoarele câteva zile.

∵

În seara aceea vorbiserăm despre o parte din muzică. Îmi aduc aminte cum o descria, cum explicația ei pentru *Miserere* devenea din ce în ce mai animată, cu fiecare înghițitură de vin. Dar, de fapt, ceea ce ștergea orice altă amintire era muzica însăși, în care vocea ei părea atât esența extrasă a tuturor celorlalte voci, cât și complet detașată de orice sau oricine, suspendată în întinderea fără aer a acelei octave înalte, coborând la început intenționat, iar apoi plonjând prin figura abruptă, descendentă care închide versul. Acea singură notă superioară părea punctul arhimedian iluminat, unde bucuria și chinul se unesc doar pentru o clipă, apoi vocea coboară în tăcere și strigătul este preluat în baritonul puternic al cantorului, vocea unuia căruia soarta i-a luat totul:

> *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum*
> *et in peccatis concepit me mater mea.*
>
> „Că, iată, întru fărădelegi m-am zămislit:
> Și în păcate m-a născut maica mea”.

Sigur, cunoști aceste cuvinte, Părinte, atât de des cântate în săptămâna Sfântă. Prin întunericul lor, versul sopranei taie ca o rază de lumină. Nu, nu ca o rază, ci ca o lamă, ca o torță ce taie foaia de fier, iar șuvoiul de metal topit, incandescent, se stinge pe măsură ce curge înspre întuneric.

Din acea seară îmi amintesc un fel de rană mortală, o pătrundere, nu a durerii, ci a celei mai adânci uimiri, o rană care îl învață pe cel rănit un singur lucru: că trupul poate fi deschis, că nu găzduiește niciun sanctuar care să nu poată fi străpuns. Nu știu ce spun și, cu toate astea, sunt sigur că, pentru Miriam, experiența fusese aceeași, în felul ei, desigur, nu experiența de a mă fi întâlnit pe mine, ci a muzicii în sine, că pentru ea atingerea

superioară a *Miserere* fusese o limpezire, o deschidere.

Nu, nu știu ce spun, dar sunt sigur că ea a văzut acea deschidere în mine. Trecerea notei care mă tăiase cu lama dură a flăcării sale. Ea era în zbor și a văzut în deschiderea mea o cale de ieșire, de scăpare. A văzut-o și a urmat-o.

Așa că, în noaptea aceea, după ce am ieșit din cafenea, era inevitabil ca ea să urce cu mine în apartamentul meu, acum gol, ca ea să accepte un pahar de vin negru corsican, dar să îl lase neatins, lângă al meu, la fel neatins, pe podea, lângă pat.

Când m-am trezit a doua zi dimineață, singur, nu știam unde sunt sau ce se întâmplase. Am clipit înspre perete. Am crezut că, dacă stau complet nemișcat, gustul și umbrele nopții trecute s-ar reconstitui într-o amintire. Dar am auzit un mic foșnet, un scârțâit. Când m-am întors, era acolo, așezată pe singurul meu scaun, fumând o țigară, cu picioarele goale scăldate pe un petic de lumină, pe pragul deschis al *porte-fenêtre*i. Mi-am amintit piciorul ei gol pe podeaua cafenelei. Mi-am amintit, așa cum îmi amintesc acum, mirosul de nicotină pe vârfurile degetelor, când aproape că mi-au atins ușor buzele. Mi-am amintit atunci, îmi amintesc și acum, apăsarea osului ei pubian pe buza mea de sus.

A zâmbit și mi-a spus:

— Daniel, îți amintești de mine?

∵

Am rămas în Franța.

Ziua plecării mele a venit și a plecat, ștanțată pe biletul de avion pe care îl fixasem de tocul ușii. Biletul însuși a rămas înfipt în toc. A devenit un fel de glumă între mine și Miriam. Când plecam din apartament, ea spunea „*Oublie pas tes billets, chéri!*” – „Nu-ți uita biletele, dragul meu!” – deși plecam cu trenul de 8.06 la Clermont Ferrand pentru o întâlnire de după-amiază. Sau spunea: „Biletele, biletele!” cu puțină enervare, când (de

exemplu) cumpărasem de la farmacie marca nepotrivită de pastă de dinți sau nu luasem hainele de la spălătorie. „*Monsieur,* uitați că am biletele mele!”

Știam unde erau ale mele, spuneam eu, înclinând capul spre tocul ușii. Dar unde erau ale ei? „*Ah, monsieur*”, spunea ea.

„*On a tous ses billets.*” Toți avem biletele noastre. Iar „biletele” era răspunsul nostru, când unul dintre noi spunea *„Je t'aime... je t'adore”. „Mais tu as tes billets, quand même...” „Dar* tu ai biletele tale, indiferent…”

Șapte

Și unde erau biletele ei?

Să îți spun? întrebase ea, fără să-mi spună, de fapt, nimic.

Și unde să plece?

Să plec? spusese ea, de parcă vorbisem despre cu totul altceva.

Acasă? Marte? Senegal? America?

Nu America! spunea ea. Acel Babilon uriaș.

Și totuși, dacă tot suntem aici, unde este acasă? Paris?

Cum, Paris? Doar nu credeam că are un accent parizian, nu-i așa?

Nu știam că există un accent parizian.

Sigur că nu îi ceream să îi cunosc părinții, să apar în orașul ei natal din Nièvre… Un american tăcut, însoțind-o pe fiica lui Levaux! Ce primire! Îmi puteam imagina?

Nu, nu, spunea ea. Nu de unde vine ea. Nu m-ar duce acolo. Nu înapoi în trecut. M-ar duce, în schimb, spre locul unde se îndrepta ea.

∵

Sau așa am crezut că a spus, deși nu înțelegeam sau nu puteam înțelege ce voia să spună.

Brusc părea foarte greșit să vorbim despre trecut și viitor. Mi-am dat seama, în tăcerea care a urmat, cât de mult îmi plăcea, cât de mult ne plăcea amândurora să nu știm nimic despre trecutul sau viitorul fiecăruia. În orice caz, am uitat despre planul nostru și am clipit confuz când a apărut într-o dimineață cu o mașină împrumutată și mi-a spus să împachetez pentru o săptămână.

Nici când conduceam (insistase să conduc eu) nu mi-a spus unde mergem. În cele din urmă, după bulevarde, sensuri giratorii și segmente de centură, am ieșit pe o autostradă. Câmpia din Île-de-France se întindea ca o mare calmă de câmpuri nesfârșite

de grâne, o întindere încețoșată, care atingea orizontul, o tundră de verde neatins.

Până la urmă nu era atât de greu să conduci prin Europa, nu-i așa? mă întrebase. Demonstrasem o competență de bază, spusese. Poate că eram pregătit pentru pasul următor.

Își scoase sandalele, trase de scaun complet în față și cu o singură manevră se întoarse, astfel încât stătea cu spatele lipit de bord și picioarele pe spătar.

Et voilà următoarea provocare, spuse ea, trăgându-și fusta deasupra șoldurilor și punând mâna căuș între picioare, bătând din degete o dată sau de două ori, ca de nerăbdare sau plictiseală. *T'es sûr ça te derange pas?* Ești sigur că asta nu te deranjează? întrebă ea, în timp ce cu vârfurile degetelor începu să descrie lent un cerc.

∵

Când în sfârșit drumul se termină – lungit, cum fusese, de instrucțiunile lui Miriam, de căutare a unui traseu umbrit – oprisem motorul în curtea a ceea ce părea a fi un fel de mănăstire.

— Acum o să vezi de ce am avut nevoie să mă eliberez de tine, spuse ea.

Fu întâmpinată în cabinet de un călugăr bătrân pe care îl știa pe nume, radiind, cu un dublu sărut: *Miriam, ma fille, tu vas bien?* Trebuie să fii obosită de pe drum. *Monsieur, enchanté,* spuse el și îmi strânse mâna, radiind și spre mine. Ne conduse spre camerele noastre, întorcându-se din când în când spre noi, de parcă își confirma că îl urmam.

Dormitorul bărbaților făcea parte din anexa mănăstirii, deși era o construcție mult mai nouă decât celelalte clădiri. Femeile dormeau într-o casă de oaspeți separată de mănăstire printr-o potecă îngustă și o poartă de fier, scoasă din balamale, sprijinită de stâlpul porții, într-o încâlcire de urzici și volbură.

După o serie de săruturi caste, Miriam dispăru în casa de oaspeți. Călugărul îmi făcu semn prin poartă și spuse: „Așadar, monsieur și madame Levaux au venit aici pentru un refugiu în tăcere?”

Trebuia să spun ceva? Nu am spus nimic.

„Vă urez o vizită plină de rugăciune”.

Sunt sigur că, înainte de acel schimb, nu îmi mai urase nimeni ceva plin de rugăciune și nici nu știam ce ar fi trebuit să fie un refugiu în tăcere, dar, la cât de ciudată devenise ziua, nimic nu mă mai mira. Stăteam pe marginea patului meu îngust și priveam cerul întins. Mi-a venit brusc ideea că aș putea să plec, pur și simplu, iar Miriam chiar să se aștepte la asta. Îmi puteam găsi drumul înapoi la mașină cu ajutorul călugărului, să întorc cheia în contact și să dispar. Chiar când îmi formulam acest gând în minte, știam că nu puteam face asta. Ceea ce mă împiedica să plec nu era dorința de a rămâne, ci senzația subită că Parisul era la un milion de kilometri distanță. Tot ce consideram acasă se dizolvase în distanța aceea. Tot ce consideram casă nu aveam să mai revăd vreodată.

Opt

La mănăstire, Miriam și cu mine ne petreceam zilele împreună și, în ciuda sechestrării ei, și nopțile, dar nu ne vorbeam. Ce era „un refugiu în tăcere”? De câte ori mai fusese Miriam aici? Și ce credea despre toate astea? În timpul rundelor zilnice de slujbe în capelă, ea stătea cu călugării pe un scaun pe care îl puseseră lângă cor și li se alătura în cântarea psalmilor și a colectelor. (Între timp, eu stăteam cât puteam de departe, în spatele capelei, singur, sub privirea de lemn a efigiei unui sfânt.)

Relația ei cu aceștia era o afiliere muzicală? Poate că venea aici ca un fel de discipol. În timpul ceremoniilor și al slujbelor zilnice, pe lângă cântarea psalmilor și a antifoanelor, ea îngenunchea sau își făcea cruce, la fel ca și călugării, și rostea alături de ei multele *Aminuri* și *Aleluia* care punctau rugăciunile. Nu lăsase vreodată impresia că era religioasă, deși știam, desigur, că, împreună cu ceilalți colegi muzicieni, ca și cântăreață de cor, își petrecea multe ore repetând și cântând în biserică. Îmi imaginez că, dacă m-aș fi gândit la asta mai în profunzime, aș fi presupus – fie din cauza culorii tenului ei sau numelui – că era evreică, sau pe jumătate evreică.

Cine era această persoană care se masturbase pe scaunul din față al mașinii, cu piciorul drept înfipt în toracele meu și care, totuși, își făcea cruce înainte și *după* fiecare masă? Oare primisem un rol într-o piesă fetiș? Sau fusesem programat pentru o convertire? Tăcerea părea să o amuze, de parcă nu proteja ceva sfânt, ci o ironie profundă. Dacă ne întâlneam în mănăstire sau în bibliotecă, mă întâmpina cu ochi mari și un gest de pantomimă, un șșșșș, cu degetul arătător apăsat pe buze, de parcă tocmai râgâisem zgomotos. Răspundeam cu același salut: *șșșșș,* gesticulam zgomotos unul la

altul, mai ales dacă tăcerea era întreruptă de un sunet din altă parte – cârâitul unui corb, un rateu de tractor. Din câte îmi puteam da seama, eram singurul ocupant al dormitorului bărbaților și nimic nu părea să o împiedice pe Miriam să treacă de poarta ruginită, să traverseze curtea cu pietriș și să urce în camera mea spartană. Acolo se dezbrăca și se strecura sub pătură, de data aceasta apăsând cu degetul nu buzele sale, ci ale mele.

Când încerc să refac amintirile acelei săptămâni la mănăstire, este ca și cum toate vocile, chiar toate sunetele umane s-ar fi retras într-un acord tacit. Totuși, ceea ce rămâne nu este o tăcere. Mai degrabă, această absență deschide un spațiu ferecat în care clinchetul clopotelor, sunetul unei cărți scăpate sau geamătul unui arc de pat, toate bubuie și răsună, ecourile lor nedisimulate fiind incapabile să scape.

Cântecul gregorian al călugărilor era ceva cu totul diferit, tot un sunet, dar altfel, dintr-o substanță extraterestră, de parcă tăcerea fusese comprimată într-o stare lichidă și, la anumite intervale, era turnată fumegând pe pietrele podelei din capelă. Nu, mă înșel. Nu era așa de frumos, mai degrabă urât, galvanic, așa cum goliciunea unui trup este electrizantă, nu pentru că este frumoasă, ci pentru că înspăimântă, copleșind privitorul cu poftele sale necontrolate. Era ca și cum acele melodii simple constituiau rezultatul mileniilor trecute: oricine le compusese, orice sens ar fi avut, toate se dizolvau, până și înțelesul textelor disipate de-a lungul secolelor. Nu rămânea nimic în afară de simplitatea clară a unui dor distilat.

Părinte, înțelegeți ce încerc să spun? Înțeleg eu, bântuit cum sunt, chiar și acum, de imaginea fugară a goliciunii lui Miriam, când se strecura sub cearșaful meu, sau de imaginea ei lipită de bord, cu mâna strânsă sub genunchi, trăgându-l înapoi, cu încheieturile albe, în extaz? Cum să vă explic

ceea ce am ajuns să cred – că toate artificiile, chiar și cel al cântecului străvechi al călugărilor, se străduiesc să ascundă o goliciune groaznică, goliciunea unui trup aruncat într-un șanț, goliciunea unei fete care zace în apa rece din cadă?

Aceasta este goliciunea de care vorbesc. Cine n-a văzut-o undeva? Chiar deunăzi, la metrou, era o femeie cu mințile rătăcite, acoperită cu pardesie, haine, pulovere și ceea ce părea a fi o pereche de pantaloni de schi. Se lupta cu sacoșele printre uși care se închideau, strigând ceva despre „Mici mașinării! Mici mașinării!" A tăcut și am uitat de ea, dar, după o vreme, a urmat o agitație bruscă, o îmbulzeală în spatele vagonului și am văzut că era complet goală (cu excepția galoșilor). Sfârcurile se ițeau dintre fire de păr răzlețe, sexul îi era ascuns de pielea moale și lăsată a burții. „Mici mașinării!" țipa ea. „Nenorocitele astea de mici mașinării!"

Așa mi se părea mie cântecul călugărilor: expus, urât, de nesuportat. Dintre lecturile din biserică nu îmi amintesc nimic. Îmi amintesc că nu am vorbit cu nimeni.

Ceea ce țin minte este goliciunea cântecului, acel distilat volatil care se infiltra peste tot, împreună cu mirosul locului, fărâmițarea umedă a mănăstirii, mirosul acru de cimșir și apa din grădină. Toate amestecate cu mireasma pasională a trupului ei în brațele mele sub cearșaf sau destrăbălat întins în mașina mea încinsă.

∵

În drum spre casă, după ce săptămâna se terminase, merseserăm cam o sută de kilometri până când unul dintre noi a vorbit, sau mai degrabă până când Miriam a vorbit:

— Deci, începu ea, acum vezi unde este biletul meu?

Nu vedeam.

— La mănăstire. Asta devin, spuse ea.

— Un bărbat celibatar? M-ai păcălit.

— Nu, răspunse ea. Devin religioasă.

Tot nu înțelegeam, gândindu-mă că prin religioasă voia să spună, pur și simplu, o persoană religioasă. Nimic nu părea religios la ea. Deși îi observasem participarea obișnuită, precisă, în ritualurile de venerație cu călugării, ideea credinței lui Miriam părea ireală, nu falsă, doar ireală. Cu toate astea, franceza mea stângace nu putea să comunice nimic din toate acestea. Am spus doar:

— Tu, religioasă?

— Dar, spuse ea, numai după ce termin cu tine. Așa că acesta este biletul meu. Tu îl ai pe al tău. America. New York. Pacienții tăi. Acesta este al meu.

— Dar ce este?

— Nu ai vrea să îl înșel pe Dumnezeu la nesfârșit, nu-i așa? Întrebă. Îmi detalie că *religieuse* însemna un monahal, un călugăr sau o călugăriță. Apoi adăugă, ca și cum se gândise mai bine: o *religieuse* era un fel de prăjitură. Sunt delicioase, spuse zâmbind. O să te fac să mănânci una.

Apoi am tăcut amândoi, tot drumul, până la autostrada spre *périphérique.*

După aceea, într-un fel pe care nu mi-l voi putea explica niciodată, s-a terminat totul. Între ziua aceea, cu atâția ani în urmă, și acest moment, nu există distanță. Nu există distanță între zgomotul pietrișului de sub tălpile călugărului și sunetul mașinii mele de scris pe această pagină, nicio distanță între profilul lui Miriam în mașină și Clementine care dormea pe salteaua pătuțului fără perne, la fel cum nu există distanță între chipul fiicei mele așa cum era atunci și cum era în ziua în care am văzut-o, după colț cu prietena ei, când am primit plicul cu prima fotografie a Jessicăi Burke.

Nu la mult timp după întoarcerea mea și a Clementinei din Franța, o pacientă de-a mea, o femeie pe la șaizeci de ani, a anunțat într-o ședință:

— Nu-ți pot spune… Cred că este imposibil să înțelegi cât de repede trec anii. Ți se face greață.

Îmi aduc aminte interpretarea pe care am făcut-o, pentru că, sincer, eram mândru de ea și am atribuit-o (și mie) faptului că am adus pacientul în pragul unui progres. Spusesem că pentru ea era clar, era *incontestabil, irefutabil* de adevărat că eu nu aș putea și nu voi înțelege vreodată boala ei. De fapt (am continuat), acea convingere *era* maladia ei, certitudinea că nimeni nu ar putea și nu o va înțelege vreodată, că nu se putea ajunge la ea, că nu putea fi atinsă…

Și totuși, am ajuns să cred că avea dreptate: nu aveam cum să înțeleg, eram prea tânăr. Totuși, acum, cu mai mult trecut decât viitor, în sfârșit înțeleg ce voia să spună: cu cât ești mai aproape de final, cu atât este mai scurtă distanța pe care știi că ai parcurs-o. Drumul nu se întinde în urma ta, ci se împăturește, iar punctul de origine te prinde din urmă cu fiecare pas.

Poate că este ceva banal. Poate că oricine trăiește suficient de mult își dă seama de asta. Dar eu învățam lent și rigid. Credeam că aveam timp, că noi aveam timp, eu și Clementine, că timpul era recompensa noastră, că, după toate dezastrele, timpul ne fusese returnat. Clementine și cu mine reușiserăm: ajunseserăm înapoi în New York, înapoi în siguranță, în apartamentul nostru cu portar, cu perii de pe trotuar care înfloreau primăvara, copilăria ei întinzându-se în viitor ca o pajiște înverzită care se înclină spre mare.

Desigur, timpul nu era dreptul nostru prin naștere. Ceea ce ne fusese dat era o iluzie a liniștii, un răgaz fals. Așa fac ei, copiii, așa rețin timpul. Apartamentul nostru, mirosind încă a vopsea, era interiorul nostru ermetic, un satelit cu atmosferă ce se autosusține. Atmosfera aceea era a noastră, acel aer rarefiat de vopsea nouă, de respirație pe gură când dormea, iuțeala de ficat de pește a cremei pentru bebeluși. Da, așa este: un minut, o bulă locuibilă, un satelit fixat pe o orbită geosincronă, la fel de strălucitor ca o stea și aparent la fel de

imobil, deși în realitate se mișcă cu o viteză de neînchipuit.

Toți anii copilăriei ei i-am petrecut în acea capsulă, toate acele după-amiezi lungi de primăvară, după-amiezi de vară, petrecute pe covor sau în parc. Eram așezat pe băncuța de la locul de joacă, iar Clementine stătea întinsă pe burtă, pe scaunul unui leagăn, dând din picioare în cerc, împletind lanțurile leagănului până când nu se mai puteau mișca. Apoi își ridica picioarele și începea să se învârtă, la început încet, iar apoi din ce în ce mai repede – *pac* – lanțurile se desprindeau unul de altul, stăteau separate pentru o clipă, până când – clac – inerția leagănului le împletea din nou, doar că acum în direcția opusă, iar cercul Clementinei o lua de la capăt. Toată după-amiaza a trecut – *pac,* clac – *pac,* clac – pendulul ceasului cu lanț al lui Clementine.

Nouă

Trecuseră câteva zile de când nu o mai întâlnisem. Nu aveam nicio veste și începusem să bănuiesc că nu o voi mai vedea vreodată. Poate că reușise – așa cum spusese că va face – să mă scoată din sistemul ei, să se vindece de mine. Poate faptul că rămăsesem în Paris, că nu reușisem, pur și simplu, să iau zborul înapoi spre State, o speriase. Poate încălcasem vreun statut din codul nescris pentru aventuri cu străinii, cerința de a fi, mai presus de orice, un trup în mișcare, în trecere.

Simțeam rușine, rușine că fusesem atât de brusc dezarmat de propria mea beție. Aveam să încep să îmi expediez lucrurile. Aveam să găsesc un nou zbor către casă. Ceea ce simțeam nu intra în categoria suferinței sau dorului, ci a dezorientării uimite. Se întâmplase ceva. Ceva legat de vocea ei pe tonurile înalte din *Miserere,* ceva legat de dinții ei înfipți în umărul meu când avea orgasm, ceva care trecuse peste și prin mine, lăsându-mă uimit, pierdut, schimbat.

∵

Dar apoi, brusc, iat-o din nou, vocea ei la telefon: ne putem vedea? Uitasem? Spusesem că o voi ajuta cu niște traduceri.

Nu… Nu uitasem.

I-am deslușit chipul din mulțime când se apropia de cafeneaua de pe rue de Vaugirard. Nu întârziase, dar eu îmi terminam a treia *pastis.*

— Mă temeam că ai plecat, spuse ea.

— Poate ar fi trebuit să plec.

Atunci mi-am dat seama ce sperasem. Sperasem să persiste senzația de consecință. Că ea, în aparență, s-ar dovedi a fi de fapt cineva, oricine, un chip în mulțime, o față care deja se scufundă în trecut. Dar era acolo, fiecare gest era intens al ei, chiar și tremuratul flăcării de la chibrit în capătul

țigării. Proximitatea ei era ceva ce puteam gusta, puteam respira, la fel cum ea părea să o inspire cu primul fum de țigară. Privirea i se opri pe chipul meu de parcă se putea odihni acolo.

— Arăți bine, spuse ea.

— Ești frumoasă.

Ea nu spuse nimic, și apoi:

— Nu.

— Nu ce?

— Nu frumoasă. Crezi că nu vrei să te întorci înapoi în New York, de asta spui că sunt frumoasă. Dar ai biletele.

— Amândoi avem bilete, spusei eu. Ale mele către New York, ale tale, spre o mănăstire.

— Vrei să fugi, spuse ea. De aceea m-ai luat cu ține de la început.

— Și tu vrei să fugi, spusei eu. Vrei să devii o *religieuse.*

— Pentru mine fuga ar fi să nu devin una. Pentru tine, fuga este Parisul.

Acum insistența privirii ei deveni parte dintr-o pregătire laborioasă, o pregătire pentru o călătorie lungă. Avea să o facă singură. *Pastisul* avea de-acum un gust de borhot acru, ca panica.

— Vrei să spui că m-ai scos din sistem, spusei eu.

— Vorbești de parcă nu vei pleca înainte să plec eu, zise ea.

— Nu ți-am dat ce ai dorit?

— Și ce a fost asta?

— Un american temporar. Unul de unică folosință.

Scânteierea privirii sale mă acuza.

— Ai spus că mă vei ajuta cu traducerea, cum ai făcut pentru Mathieu, spuse ea și despături o foaie fotocopiată pe masa mică. Chelnerul, punând *pastisul* pe marginea mesei, al patrulea pentru mine și primul pentru ea, așeză carafa de apă exact pe hârtie, cu o bufnitură mâhnită.

Îmi era cunoscut numele de Ronsard?

Un prieten de-al ei?

Toată lumea știa de Ronsard, fiecare elev din Franța trebuia să învețe o poezie de Ronsard la un moment dat. Ea recită câteva versuri într-o cadență cântată, ironică, asemenea unui student care repetă un text alocat. Peste două săptămâni, ea avea să cânte piese pe versuri de Ronsard puse pe muzică.

Unele dintre adaptări erau poemele lui Ronsard traduse în alte limbi. Chiar nu îl citisem niciodată, nici nu îl tradusesem în engleză? Acesta este domnul „Yeets”, unul dintre traducătorii lui Ronsard, a fost un poet englez celebru. Nu auzisem nici de el?

Yeats, auzisem de Yeats, poetul irlandez.

— Yeats, spuse ea, pronunțând precaut vocala *Yayyts.* Spun corect? Ah, dar citește-mi, Daniel, vrei?

I-am citit poemul de pe foaie.

— Din nou, Daniel, te rog, ca să știu cum să îl cânt în engleză. Citește lent, *doucement.*

Am citit din nou, de data asta lent, ridicând privirea spre ea când puteam. Ea mă privea în timp ce citeam sau, mai degrabă, îmi privea gura.

Când vei fi bătrână, cu părul sur și plin de somn,

Când vei da din cap, moțăind lângă vatră, ia această carte a mea

Și citește-o încet, și visează la galeșa privire

Pe care o avură ochii tăi odată și la umbrele lor adânci;

La câți au iubit clipele tale de veselă drăgălășie

Și ți-au iubit frumusețea cu dor fals sau adevărat;

Dar un singur om a iubit călătorul suflet din tine,

Și a iubit durerile din obrazul tău schimbat,

Și aplecat puțin printre gratiile înflăcărate,

Șoptește, cam trist, cum iubirea fuge mereu,

Și trecând peste munții ce stau deasupra atingerii noastre,

Își ascunde fața în roiul de stele pribegi.[2]

— Ultimele versuri, spuse ea, sunt diferite.

— Diferite?

— Diferite de original, de concluzia poeziei originale. Ea recită versiunea în franceză, cadențele sale impunătoare și triste. Puteam cu greu să urmăresc franceza veche, de curte, dar am înțeles că ultimele versuri spuneau ceva despre culegerea „trandafirilor vieții” înainte ca aceștia să se veștejească.

— Despre ce munți este vorba? întrebă ea, arătând spre poemul de pe masă. În versiunea franceză nu sunt munți. Și ce este această mulțime de stele?

Nu aveam un răspuns pentru ea și, pur și simplu, mi-a cerut să o citesc a treia oară și din nou, când citeam îmi privea gura în timp ce rosteam cuvintele.

— *Piliriim?* repetă ea după ce terminai. *Piliriim,* așa se pronunță?

— Pelerin.

— Și *razul?* Am spus corect?

— Obrazul, am spus eu.

— Este imposibil, spuse ea exasperată, zâmbind. *Razul.*

— Obrazul.

— *Obrazul.* Se crispă de multe ori repetându-l, de parcă o durea să pronunțe sunetul *h.* Vezi, spuse ea, nu poți pleca. Fără tine nu am nicio șansă.

La un moment dat, ea împături hârtia și o puse la loc în geantă. Nu fusese pe masă mai mult de cincisprezece minute, dar acele cuvinte se lipiră de mine susurând, de parcă ar fi fost înfierate.

Nu că mi le-aș aminti acum cuvânt cu cuvânt ori acea întâlnire însorită… Ce-mi aduc aminte e privirea ei fixă pe gura mea atunci când îmi ridicam ochii de la textul scris pe hârtie și buzele ei mișcându-se aproape imperceptibil, într-o tăcere completă.

Vă spun că nu m-am mai gândit vreodată la acel poem. Dar, când am văzut umbra oblică a unui plic

în cutia 5504, cutia poștală a Jessicăi Burke, și când, înapoi la biroul meu, plicul a dezvăluit o singură foaie de hârtie, împăturită de atât de multe ori, încât hârtia începuse să se înmoaie de-a lungul pliurilor, să se distrugă unde acestea se îmbinau, foaia marcată cu acel cerc unde chelnerul abătut pusese o carafa udă – aceeași foaie pe care Miriam o despăturise în fața mea în urmă cu 19 ani în Paris – acea foaie de hârtie îmi părea la fel de familiară, de parcă aș fi despăturit-o și citit-o atent în fiecare zi de la întâlnirea noastră pe rue de Vaugirard.

...cum iubirea fuge mereu,
Și trecând peste munții ce stau deasupra atingerii noastre,
Își ascunde fața în roiul de stele pribegi.

— Deci ați fost „profesori de limbă" unul altuia, spusese Clementine când crescuse suficient să rostească astfel de lucruri.

Presupun că am fost.

— O să mă înveți franceza așa cum te-a învățat mami? întrebase ea.

Dar nu am fost niciodată bun la asta, nu pe cât de bun ar fi trebuit să fiu după un an în Paris, niciodată suficient de bun încât să nu simt că vorbeam printr-un filtru de bruiaj.

Totuși, pentru Clem era altfel. Imediat ce a putut să aleagă, a vrut să frecventeze Lycée Français din New York și, nu după multă vreme, ea era cea care, cu o exasperare amuzată, nu diferită de a lui Miriam, îmi corecta pronunția și sintaxa, evidențiind *„la différence évidente, non, mais vraiment évidente",* dintre *„dessus"* și *„dessous",* diferența – adică diferența evidentă între „deasupra" și „dedesubt".

Zece

Pe măsură ce creștea, îmi era tot mai greu să răspund curiozităților Clementinei. Nu se mai întreba dacă mămicile mor după ce nasc copiii așa cum mor albinele după ce te înțeapă. Acum era la vânătoare, iar curiozitatea îi era ațâțată de orice mărunțiș găsea. Chiar și când era copil, privirea ei mă neliniștea la un asemenea nivel, încât puteam să cred că Miriam i-o transmisese să mă urmărească și să mă bântuie. Totuși, când întrebările nu-i dădeau pace, privirea i se schimba. Devenea când piezișă, când cercetătoare.

Tu și mama vă vorbeați în franceză?

În rai se vorbește franceză?

Am verișori și unchi în Franța?

Ai îngropat-o sau a fost incinerată?

M-ai dus la înmormântarea ei?

Da, dragă.

Nu, dragă.

Nu dragă, nu s-a întâmplat așa.

Poate că da, iubirea mea. Acum dormi.

Putem vorbi despre asta mai târziu, Clem. Întoarce-te la somn.

Întrebările ei – nu ele mă țineau treaz, singur în turnul meu de veghe? Când aveau să vină, îmi spuneam, voi fi pregătit. Ea va lua ce-i trebuia, va afla ceea ce voia să afle. Pe mama ei nu i-o mai puteam da, însă îi puteam dărui povestea ei. Era datoria mea, după cum înțelegeam. Uneori întrebările ei se retrăgeau săptămâni întregi, dar apoi curiozitatea i se aprindea din nou, ca o febră pe care nu o puteam vindeca.

Ți-ai luat rămas-bun?

M-a cunoscut?

Tu mi-ai pus numele sau ea?

Unde sunt bunicii mei?

De ce nu mergem să îi vedem?

În cele din urmă, urgența s-a atenuat, sau așa am crezut. Clementine părea, dacă nu mulțumită, cel puțin dispusă să o lase în pace, poate ca să îmi dea mie pace. Poate (am început să cred) avea propria ei poveste acum. *Mama mea a murit când m-am născut,* o auzeam spunând la locul de joacă, în cafenea sau la telefon. Oare depistasem o inflexiune afectată, o nuanță – ar putea fi oare – de plăcere în proclamația ei? *Mama mea a murit la naștere.*

Într-o zi – trebuie să fi avut 12 sau 13 ani – a dat vestea unei vânzătoare curioase de la farmacia din colț spunând „Din păcate, mama mea a pierit pe patul de naștere". Devenise ea oare, fără să bag de seamă, curatorul a ceea ce adunase, bucățelele și fragmentele a ceea ce îi povestisem, aranjate ca *objets* în interioarele unui roman *de fin de siècle*? Ce consolare mi-a dat acel gând! Dacă povestea ei era un fragment dintr-o carte, atunci trebuie să fi avut un început și un sfârșit. Trebuie să se învârtă în jurul ei, suspendată în siguranță.

Clementine era studioasă, precoce la școală, dar aiurită acasă și cu prietenii, inoculată de atenția mea răbdătoare, dedicată (îmi place să cred) față de suferințele din anii de gimnaziu, față de plictiseala de-a fi singurul copil, lăsată în voia lentorii după-amiezilor ei solitare. În serile în care vedeam pacienți, se întindea pe podeaua din holul clădirii, făcându-și tema, citind sau vorbind cu Itzal în franceza ei din ce în ce mai fluentă. Desigur că știam (sau credeam că știu) că totul trebuia să se termine, că frontul de furtună al adolescenței avea să vină într-o zi și să spulbere totul…

* * *

Când pot să-mi fac găuri în urechi?

Când o să ai 13 ani, ca toți ceilalți.

13 ani! Dar mai sunt mai mult de cinci luni până atunci! Alte fete și-au făcut deja găuri în urechi.

Probabil că au împlinit deja 13 ani.

Nu, tata, nu au împlinit. Jur pe Dumnezeu.

Dar când am insistat să aștepte, spre surprinderea mea, a fost de acord și a cerut doar să împrumute calendarul din bucătărie. În noaptea aceea, cu foarfece și bandă adezivă, a produs ceea ce numea „mașina numărătorii inverse". Găsise un al doilea calendar pentru luna aprilie și l-a tăiat în pătrățele, unul pentru fiecare zi. Le-a lipit cu mare grijă peste zilele calendarului intact, dar în ordine inversă, până la ziua ei sau, cum îi spunea ea, „Ziua Zero", marcând-o cu o piuneză chiar în mijlocul lui „Zero". Ziua ei, ziua „străpungerii", cum insista să o numească.

Clem, chiar trebuie să-i spui astfel?

Da, și oricum ești psihiatru și ar trebui să poți să gestionezi lucrurile astea.

Da? Bănuiesc că așa era.

Nu-ți face griji. O să-ți treacă. În timp.

Părea că doar un moment de adiere a scuturat zilele din calendarul invers al fetei mele și a transformat piuneza Ziua Zero într-un mic cercel de aur în lobul fiecărei urechi.

∵

Nu la mult timp după aceea, într-o dimineață am găsit-o la masă cu un *Manual Merck* deschis în fața ei.

Deci, ce a fost, o infecție sistemică galopantă? Sau un ombolism? Sau un atac cerebral? Ce e un ombolism, oricum?

Un em-bolism. E un fel de cheag de sânge.

Nu ai putut s-o salvezi?

Medicii nu au putut-o salva.

Dar tu ești medic.

Nu a putut fi salvată.

(Clementine încă privea în jos, spre carte.)

De unde știi asta?

Ce mă întreba? Credeam că asta era tot ce trebuia să știu. Până la urmă, asta era profesia mea, dacă nu puteai ști niciodată răspunsurile, puteai,

cel puțin, să știi care sunt întrebările. Erau atât de puține de știut. Printre pacienții mei, fiecare dilemă și confuzie derivau dintr-una dintre puținele întrebări elementare: ce pot să schimb și ce pot să accept? Din ce, de unde, din cauza cui am această problemă? Poate fi atins trecutul? Poate fi vindecat?

Aceasta era, așa cum o înțelegeam eu, sarcina mea ca psihanalist: să nu răspund la o întrebare fără răspuns, ci să îmi însoțesc pacientul către pragul misterului. Nu răspunsul era cel care vindeca. Într-adevăr (credeam eu), credința în răspunsuri era cauza tuturor angoaselor. Ceea ce vindeca era articularea dorinței, actul de-a o stabili, de-a o expune și deschide. Credeam că numai rostirea întrebării – nu primirea răspunsului – face sufletul să apară, să fie eliberat de năzuință, care este elementul său nativ. Astfel, mă consideram a fi moașa noului suflet, o creatură care țipă și este vie pentru că este înfometată și expusă.

Acum vedeți cum am fost răsplătit pentru o astfel de credință, o astfel de presupunere. Vedeți cu ce întrebări noi și teribile am fost răsplătit, întrebări care cer un răspuns: *Cine este ucigașul Jessicăi Burke? Unde este fiica mea?*

Unsprezece

Da, Clementine a dispărut.

Ea dovedise ceea ce trebuie să fi bănuit într-un fel sau altul, tot acest timp. Vechiul articol despre moartea mamei ei s-a așternut pe podea. Ușa s-a trântit și ea a dispărut. A dispărut. De mai bine de o lună. Pentru mine, pentru totdeauna.

Pentru totdeauna, spuneți? Fără speranță de împăcare? Dar Dumnezeu e milostiv, spuneți. Asemenea lui Dumnezeu, spuneți, un copil este capabil de mai multă iertare decât ne putem imagina, mai multă decât putem chiar îndura.

Dar ea spusese: *Iisuse, ești bolnav!* când și-a îndesat lucrurile în rucsac, așa cum ai îndesa gunoaiele într-un sac. *Bolnav, Daniel, bolnav!* repetase ea și trântise ușa de la apartament, informându-mă cât de *viabilă* ar fi fost viața ei dacă nu ai fi existat, dacă tu, Daniel, ai fi fost cel care a murit, tu, și nu Miriam.

Sigur că atunci am putut să o caut, să dau alarma! Să alertez autoritățile! Desigur că, în panica mea, în negarea mea, așa am făcut. Am mers de urgență la secția de poliție. Agentul care mi-a luat declarația m-a întrebat dacă eram sigur că ea dispăruse. Poate că doar plecase cu niște prieteni. Între *a lipsi* și *a fi dispărut* e o diferență infimă, dar în același timp enormă.

Dispărută atunci și totul din cauza a ceva ce i-aș fi putut spune cu ani în urmă, adică adevărul. Cât de ușor era să mi-o imaginez din nou copil, același copil, dar cu o poveste ușor diferită, care spune unui străin că mama „a cedat depresiei posptartum și și-a luat singură viața”. Aud chiar și acum (în tăcerea asurzitoare din apartament) cum ar fi spus-o, cu vocea plină de entuziasmul acestei vești. Într-un fel sau altul, Clementine ar fi trebuit să se extragă din umbrele cătrănite ale respingerii primare – *mama m-a abandonat când eram*

bebeluș –, dar cine poate să spună că suicidul trebuie să fie o pacoste mai mare decât ghinionul sau boala? Ne-am fi descurcat. Aş fi putut s-o ajut. I-aș fi explicat (pe un ton trist, răbdător, grav, instruit) că depresia posptartum este o afecțiune nu mai puțin trupească decât o infecție septică, nu mai puțin letală decât „om-bolismul" descoperit de Clementine. Ea era aceeași fată isteață, aceeași creatură rezilientă, fiica mea, Clementine a mea! Aş fi putut s-o ajut! Am fi putut să trecem peste asta!

Dar nu am ajutat-o și nu am trecut. Însă, într-o seară, o conversație de care mă temeam și pe care o exersasem ani de zile a scăpat de sub control până când ea și-a îndesat conținutul coșului de haine în rucsac, a plâns, apoi, înghițindu-și lacrimile, a pus întrebarea spulberătoare:

— Daniel, te-ai gândit vreodată cât de *viabilă* ar fi fost viața mea dacă tu ai fi fost cel care s-a sinucis, nu mama?

— Clementine…

— Te-ai gândit? Măcar odată? Vreodată?

— Ce știi tu? am întrebat.

— Ce știu eu? Ce știu eu?

— Clem, nu e nimic… am spus.

— Nimic ce nu ai nega, Daniel. Doar uite: ești pe cale să negi și asta.

Și a aruncat sau mai degrabă a împins spre mine, prin aer, o foaie de hârtie despăturită. Odată desprinsă de mâna ei, a plutit în arcuri ample spre podea. Până să ajungă jos hârtia, Clementine plecase. Ecoul pașilor ei se stinse. Plecase.

Nu știu unde a găsit articolul, deși după aspectul foii cenușii, grăsoase, o printase de pe un microfilm sau o microfișă într-o bibliotecă. Mă întrebam ce bibliotecă din New York, de parcă întrebarea ar putea să conteze, avea abonament la *Le Journal du Centre,* ziarul regional meschin care a scris despre moartea lui Miriam? Iată-le din nou în mâinile mele, vechile cuvinte:

Cadavrul lui Miriam Levaux… Pont de Loire… cauza probabilă a fost sinuciderea… nu se consideră o moarte suspectă… luni, după miezul nopții, 12 martie… locuia în Paris…

Mai citisem exact aceste paragrafe, într-o zi când, sub un soare parizian rece, au apărut proaspăt imprimate, pe un exemplar al *Le Journal du Centre,* pus în fața mea pe masa din cafenea. Mathieu, prietenul meu de la institut și vecinul lui Miriam, mă găsise acolo, în compania unui pahar și a unei sticle goale. *Cadavrul lui Miriam Levaux…* Scurtul moment în care am citit articolul a fost suficient cât să îl înghită mulțimea. Într-o zăpăceală de scaune și sticle sparte, am țâșnit după el în direcția în care credeam că o luase, dar chelnerul m-a apucat de braț.

Monsieur! Monsieur! S'il vous plait, il faut payer!

„Într-adevăr, trebuie. Într-adevăr, domnule, trebuie să plătesc”.

Doisprezece

Cine mă va consola? Dumneata, Părinte? Nu aș putea oare să mă consolez singur, chiar și doar cu neadevăruri? Cum este posibil ca eu, care ani de zile am țesut așa o structură complicată, etanșă, de minciuni, cum să îmi fi pierdut, în cele din urmă, capacitatea de a minți? Oare nu-mi puteam spune singur: Clementine se va întoarce? Azi sau mâine sau ziua următoare, din hol se va auzi sunetul unui rucsac azvârlit pe podea, cheile și telefonul mobil se vor împrăștia pe masa din vestibul, pentru că ea se va fi întors acasă? Aproape că pot să mă conving pe mine însumi, la fel cum aproape mă pot convinge că nu sunt singur în apartament, cu alt plic deschis în fața mea pe birou.

Am avut răbdare până acasă pentru a deschide plicul din căsuța poștală a Jessicăi Burke. Hârtia bej avea aceleași striații fine precum cele sosite înainte. Degetele mele au recunoscut imediat greutatea și luciul foii dinăuntru: încă o fotografie. Oare va trebui să privesc din nou fizionomia Jessicăi Burke sigilată în punga ei de plastic? Sau de data asta va fi alt chip, cel al Clementinei?

Însă fotografia era o imagine care nu arăta nimic, doar o amestecătură cețoasă, licăriri și umbre aglomerate, un aglomerat de nuanțe de negru, cu dungi și petice decolorate.

Am privit-o chiorâș, am apropiat-o de față, am ținut-o la depărtare. Era oare focalizată? Era oare o fotografie, nu doar o masă de mâzgălituri? Dar nu, era până la urmă o fotografie luată de undeva de sus, imaginea unei întinderi de apă, pestriță, întunecată, la o oarecare distanță, ca și cum fotograful fusese suspendat cumva deasupra. Totuși, această imagine nu releva nimic, doar apa, suprafața sa fără reflexie, fără limită, cu excepția marginii dure unde se părea că porțiunea superioară a fotografiei fusese ruptă și o margine

netedă în partea de jos, unde imprimarea fotografiei lăsase o muchie îngustă de hârtie subexpusă.

La asta mă gândeam, sau continuam să mă gândesc, chiar și după ce o privisem minute lungi, paralizat de presimțiri rele. Ce însemna? Imaginea anterioară, fotografia Jessicăi Burke în cadă, livrase știrea ca pe o lovitură. Uite, spunea, ceea ce ai crezut că a fost o supradoză a fost de fapt îndeplinirea unui scop, planificat și executat, înregistrat doar pentru ochii tăi. Dar aici, în această imagine, nu era niciun chip, nicio poveste, doar privirea nimicului însuși. Uite, spunea: aici e hăul nesfârșit de adânc unde s-a înecat fiica ta.

Au trecut minute bune până când am reușit să înăbuș panica dată de această presupunere. Fotografia nu spunea nimic despre Clementine. Era doar apă…

Cine ar fi putut concepe o asemenea tortură? Imaginea sugera o posibilitate înfricoșătoare. Ideea ca fiica mea să se înece. Posibilitatea nu era o amenințare, niciun avertisment: fie se întâmplase, fie nu. Simpla ambiguitate a fotografiei mă aruncase în brațele groazei pure și fără formă.

Totuși, în sfârșit, când m-am forțat să privesc din nou fotografia, am văzut că acea linie albă din partea de jos a imaginii nu era, așa cum crezusem înainte, marginea imprimată, ci o parte din imagine. Acest element, un prim-plan la bază, ca un pervaz sau un prag forma o bandă puțin mai palidă. Am răscolit pe birou până am găsit o lupă și am privit banda palidă prin ea.

Doar dacă aduceam lentila mai aproape, astfel încât secțiunea mărită să ocupe sticla, puteam vedea că banda purta o inscripție cu semne hașurate sau un fel de scor – nu, nu era hașură, ci scris – brut, uzat, aproape șters, dar scris, fără îndoială. Nu aș fi putut să disting semnele dacă n-aș fi știut deja ce litere erau. Până la urmă, le scrijelisem chiar eu:

ML12III90

Aceste semne desemnau, cu o precizie nemiloasă, coordonatele propriului meu trecut de care nu puteam scăpa, gravate cu numele de Miriam Levaux, ziua de 12 martie, anul 1990, chiar în locul în care a murit.

Cadavrul lui Miriam Levaux a fost recuperat din râu la 400 de metri în aval de Pont de Loire. Biroul legistului nu a publicat încă raportul autopsiei, dar o sursă apropiată poliției a declarat că, cel mai probabil, este vorba de o sinucidere, nu de o moarte suspectă. Se crede că Levaux s-a înecat cândva după miezul nopții, luni, 12 martie. Levaux, 27 de ani, era originară din Nevers, dar locuia în Paris.

Acum am înțeles mesajul fotografiei. Spunea: aici s-a întâmplat. Spunea: minciuna ta, minciuna pe care ai hrănit-o și ai rafinat-o pe toată durata copilăriei fiicei tale, este oricum o minciună. Nu mai puțin decât scena Jessicăi Burke în cadă, evenimentul înregistrat acolo a fost tot opera mâinilor tale, atentă, minuțioasă, temeinică. Asta spunea fotografia: *Ține-mă minte.*

Odată cu recunoașterea, teroarea a dispărut brusc și mi-am dat seama, în sfârșit și fără îndoială, ce trebuia să aflu din fotografie. Deși îmi pierdusem fiica, totuși ea nu era pierdută – nu încă. Îi fusese oferit un răgaz. Suferise ca să rămână în această lume – momentan.

De unde știam asta? Mi-am dat seama în clipa în care ochiul meu a fugit către marginea de sus a fotografiei, marginea dură unde hârtia fusese ruptă transversal. Mi-am dat seama la fel de sigur cum știam ce aveam să găsesc pe spatele fotografiei, versurile poemului din prima scrisoare pe care o primisem, transcrisă la fel, dar cu o diferență:

Vino departe, o! pui de om!

Lângă ape și sălbăticiuni,
Cu o zână mănă-n mână…

Iată-l, același refren, aceleași stanțe regulate, copiate cu același scris butucănos, la fel ca înainte, cu excepția hârtiei care fusese ruptă unde ar fi trebuit să fie primele versuri ale poeziei. Rămăseseră ultimele versuri. Cele patru strofe pe care le primisem erau acum trei și, unde erau 43 de versuri, acum erau 41.

Vino departe, o! pui de om!
Lângă ape și sălbăticiuni,
Cu o zână mănă-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poți tu înțelege…

Am înțeles atunci că această scurtare însemna că începuse numărătoarea inversă a unui fel de ceas și că timpul rămas era mai puțin. Nu aveam cum să opresc mișcarea acestui ceas, dar nici nu putea fi grăbit. Acest poem-ceas mi-a dat sentimentul de proprietate absolută, e adevărat, una care se micșora, dar, cât timp o aveam, era doar a mea. La fel cum Clementine își făcuse calendarul ei invers, „mașina numărătorii inverse”, care anticipase cea de-a treisprezecea ei aniversare, când își putea face găuri în urechi, gândeam eu.

Atât poemul, cât și calendarul fiicei mele erau mașini de marcat timpul, timp care nu putea fi nici oprit, nici accelerat.

Primisem timp, puțin timp. Pentru că primisem timp, îmi fusese oferită o alegere.

Știam asta și știam ce aveam să aleg.

Știam ce urma să fac în timp – în timp, dar nu încă.

Spurlock

1.07

Într-o noapte, nu la multă vreme după ce Luis începuse să deschidă biserica pentru oamenii străzii, Spurlock îl abordase pe unul dintre ei la întâmplare.

— Bună, eu sunt părintele Spurlock, spuse el. Cum te numești?

— Regele… John, spuse bărbatul, în timp ce scotea cenușa din vârful unei țigări fumate pe jumătate, apoi o puse în buzunarul jachetei.

— Încântat de cunoștință, John King, spuse Spurlock, întinzând mâna.

— Regele John, spuse bărbatul, fără să facă niciun gest pentru a accepta strângerea de mână. Eu sunt regele John.

— Numele meu? spuse următorul bărbat pe care Spurlock îl abordase în noaptea aceea. Sprinkles, mi se spune. Deci și tu o să-mi spui Sprinkles?

— Ești bine-venit aici, spuse Spurlock, adăugând „prietene”, ca să evite să-i spună omului Sprinkles.

Își învățase lecția. De atunci înainte, nu va mai spune altceva în afară de „bine ai venit” vizitatorilor, deși majoritatea primeau și acel salut cu o tăcere îndărătnică, o tăcere din care Spurlock înțelegea două răspunsuri simultane și incompatibile: „normal că sunt bine-venit aici – tu ești?” și „tu minți, tu minți, tu minți”.

Nu vă veți aminti de mine. Numele meu este Daniel Abend.

Acela era un nume pe care nu îl ceruse. Și cu toate astea, îl găsise, trăgea de el, de parcă ar fi fost propriul său nume strigat într-o mulțime, astfel încât el să se întoarcă și să spună: „Iată-mă”.

Negăsind pe nimeni, el spusese: „Cine vorbește? Unde ești?”

∵

Două propoziții alcătuiau refrenul prețios al primelor sale luni cu Bethany.

Iată-te.

Ești aici.

Cu ani în urmă, când se trezeau amândoi în patul ei *single* din căminul facultății de drept, el spunea „Iată-te”, iar ea răspundea „Ești aici”. Pe atunci, a putea spune asta persoanei iubite părea să fie tot ce-și putea dori cineva.

Trecutul, concluzionase el, nu fusese decât un antrenament. Oare nu așa lucra providența, oare nu inteligența obscură a surprizei și a întâmplării dădea trecutului forma sa de neschimbat? El nu ar fi putut să o inventeze sau să o imagineze pe această Bethany, linia încheieturilor ei lungi, toracele ei ascuțit sau felul în care ea își fixa părul într-un coc, cu un creion, atunci când învăța. Dar ei se întâlniseră, iar ea îl alesese pe el. „Ești omul meu”, spusese ea, într-un fel afectuos, de fapt, dar pentru Spurlock ceva se hotărâse. El era aici și ea era aici, așa că acordul pentru care trecuturile lor separate negociaseră îndelung era stabilit.

„Ne-am adunat astăzi aici…” spusese tatăl ei, ridicând paharul la nunta lor, „pentru a sărbători faptul că Bethany a ales un bărbat bun”. Era ca și cum afacerea fusese hotărâtă în altă parte. Dacă Bethany alesese un bărbat bun, iar el era acela, înseamnă că era bun. Sarcina lui era să consimtă.

Și a consimțit, dar acel acord se simțea altfel acum: mai puțin opera providenței decât a măsurilor umane împotriva singurătății. Fiecare an care trecea se oprea pentru un interval mai scurt, ca Diogene cu lampa lui, în căutarea unui om bun, privindu-l chiorâș, apoi întorcând spatele. „Iată-te”, îi mai spunea încă lui Bethany când se întorcea de la serviciu și „Ești aici” era încă răspunsul ei,

deși „aici” suna din ce în ce mai mult ca un loc îndepărtat.

∵

El ridică privirea în întunericul bisericii și gândurile i se îndreptară spre mama Jessicăi Burke, o femeie cu un chip roșu, fiert, aplecată în strana din față, în ziua înmormântării. El își aminti cum ea rămăsese pe scaun când adunarea se ridicase să cânte sau îngenunchease să se roage. Cineva îi spusese că fusese odată o enoriașă, o membră a breslei altarului. Decora biserica de Crăciun și de Paște, dar el nu o cunoscuse și, după înmormântarea fiicei sale, ea nu s-a mai întors niciodată.

Ar trebui să încerce să o găsească acum și să îi spună că fiica ei fusese ucisă? Sau așa credea. Sau așa susținea cineva pe nume Daniel Abend. O astfel de veste ar fi o cruzime. Fără îndoială, dar oricum, oare el nu era obligat să spună ceva, dacă nu ei, atunci autorităților?

Aceasta era dilema la care se refereau, se gândi el, când era vorba de „secretul spovedaniei”. Nu era sigilat ca un plic sau o mapă diplomatică, sau o pastilă de ceară apăsată la baza unui document, ci mai mult ca legământul pe care îl menționa ori de câte ori îndeplinea ritualul botezului. După ce uda copilul, făcea semnul crucii pe fruntea lui cu un ulei parfumat, iar apoi proclama copilul „legat de Sfântul Duh și marcat al lui Hristos pentru totdeauna”. Spurlock înțelesese mereu că legământul trebuia să fie semnul iubirii de nestrămutat a lui Dumnezeu, iubirea care chema fiecare suflet spre întrupare, dar acum greutatea îl apăsa pe frunte, de parcă ar fi fost un semn sau o cicatrice care îi mărturisea vina, complicitatea în fiecare păcat pentru care se presupunea că acordă mântuire. Pentru prima oară simțea o scânteie de înrudire cu membrii fostei preoții nereformate, însărcinați să poarte pe trupurile lor *in persona Christi,* păcatele penitenței, să le poarte de la

confesional la altar, unde preotul la rândul lui avea să fie iertat.

Dacă o informa pe mama Jessicăi Burke nu ar îndepărta strânsoarea păcatului, doar ar atrage pe altcineva în îmbrățișarea sa. „Nu, Nelson, se gândi el, această cunoaștere este doar pentru tine, un chin care ți-a fost încredințat numai ție, spre păstrare”.

Atunci Spurlock a înțeles că singurătatea era cea de nesuportat, singurătatea insomniei lui printre cei care dormeau, de parcă fusese condamnat să stea mereu de pază, scanând orizontul, scrutând întunericul… pentru ce? Ce era? Cum avea să-l recunoască atunci când apărea? Cine putea să spună că nu avea să aștepte pentru totdeauna? Perspectiva i se părea la fel de sigură pe cât era de nesuportat, la fel de opacă și de acoperită precum întunericul de deasupra lui, din biserică. Dar, chiar dacă greutatea acestei singurătăți amenința să îl strivească, el își dădu seama că deja se întâmplase ceea ce aștepta el și nu era ceva, ci un cine: o persoană, un chip, chipul ei, al Clementinei Abend. Sprâncenele nivelate, cenușiul nichelat, strălucitor al ochilor, le vedea acum de parcă ea nu plecase niciodată, de parcă nu fugise când și-a auzit numele, când el spusese „Da, Clementine Abend, am nevoie de adresa ta…”

Treisprezece

Cât privește întrebarea despre cum a trăit Clementine de la plecarea ei, nu am spus nimic despre banii ei, bani pe care-i numea „bogățiile mele abundente”.

— Halal bogății! îi spuneam eu.

— Dan e invidios, răspundea ea.

Dar eu nu eram invidios, de fapt jumătate din bani fuseseră ai mei, porțiunea mea din moștenirea tatălui meu.

Când a murit tata, la trei ani după ce m-am întors din Franța cu Clementine, am moștenit jumătate din averile lui, cealaltă jumătate constituind un fond pentru „educația și creșterea” fiicei mele. Banii care rămâneau aveau să îi fie plătiți Clementinei la împlinirea vârstei de 25 de ani. Totuși, o sumă mai mică avea să fie păstrată într-un cont separat, ea urmând să-i primească la împlinirea vârstei de 18 ani, cu condiția să fie folosiți pentru „o călătorie grandioasă” în vara după absolvirea liceului.

Nu mă îndoiesc că acest cadou privat exprima, în principiu, iubirea tatălui meu pentru singura sa nepoată, „Cartofiorul lui franțuzesc”, „Micuța” lui, dar sunt sigur că exprima și frustrarea lui față de ceea ce numea el „tremuratul meu femeiesc” față de siguranța și sănătatea ei. „Dacă nu ești atentă, Cartofiorule, tăticul tău o să te închidă într-un clopot de sticlă, doar ca să nu-ți julești genunchii”, îi spunea el când era în clasele primare.

— Ce e un clopot de sticlă, Grumpus?

— Ei bine, e o sticlă în care se țin clopoțeii mici, ca tine!

Așa vorbea el, fermecătorul, marele litigator, iar ochii îi licăreau de viclenie, că ai unui motan uriaș, chiar și în perioada fragilă a declinului final.

Mi se părea că alura lui mereu ascundea violență, dar cu Clementine, o bucurie acoperea

acei ochi și îi umezea la colțuri ori de câte ori îl făcea să râdă, lacrimi pe care și le ștergea cu vârfurile degetelor, împingând ochelarii sus pe frunte, spunând: „Ah, Micuțo, mă omori”.

Pe scurt, nu aveam dreptul să mă amestec. Banii erau ai fiicei mele, toți, să îi cheltuie în marea ei călătorie peste ocean.

„În ceea ce privește care ocean, Micuțo, asta va depinde de tine”, scrisese el într-o scrisoare atașată testamentului. „Fie că vei călători în Goa și-ți vei împleti părul cu un danez hipiot sau vei atârna un steag de rugăciune cu numele meu pe muntele Everest, sau vei opri apele Zambeziului cu călcâiul cizmei, eu voi fi fericit. Fii bună cu tăticul tău, pentru că o să fie singur când vei pleca. Încearcă să ții minte că firea lui fragilă și încordată nu este din vina lui, ci a mea și a mamei sale. Așa că ai grijă! Probabil ai moștenit-o și tu. Suntem un neam fragil, noi, Abend, așa că nu fi dură cu tine și amintește-ți de bătrânul tău Grumpus, care și-a iubit foarte mult nepoata cât a pășit pe pământ și care o iubește și mai mult acum că s-a retras în Orașul de Țărână. Chiar dacă a dispărut, îi este un dor nebun de Micuța lui”.

Până când Clementine a ajuns la școala primară, practica mea de medic înflorise și îmi aducea suficiente venituri pentru ceea ce era, după standardele din Manhattan, un trai modest. Rareori plecam din oraș și, pentru că detestam ideea de a o lăsa cu o bonă, luam mesele acasă. Fondul pentru educația ei acoperea taxa pentru Lycée. Întrucât salariul meu era suficient pentru toate celelalte cheltuieli, am decis ca, în loc să iau o poliță de asigurare de viață, să transfer banii pe care îi moștenisem de la tatăl meu în contul Clementinei, adăugându-i la cea mai mare sumă dintre cele două lăsate ei, cea alocată educației. Substanțial, încă de la început, acel fond a devenit suficient cât să finanțeze mai multe instruiri simultan, însă nu am discutat cu ea niciodată această abundență.

Clementine se referea la „bogății” vorbind doar de suma mai mică, adică banii de călătorie.

Ca administrator, primeam toate extrasele de cont și auditurile, ceea ce îmi permitea să văd, cu mare plăcere, cum fondul creștea în fiecare trimestru. Această consolare trimestrială mă umplea de o mulțumire similară cu cea din copilăria timpurie a lui Clementine, când în sfârșit lua biberonul și începea să se îngrașe, luând avânt în câteva săptămâni, de la 30 la 80 de procente în graficul de creștere. Părinte, ceea ce mă mulțumea cel mai mult era că banii nu erau ai mei. Credeam că nu mai exista altă viață pentru care să mă lupt dincolo de viața pe care o aveam, mica noastră împrejmuire, atât cât avea să dureze.

Moartea Jessicăi Burke îmi perforase mulțumirea, dar scrisorile au distrus-o complet. Pe durata tratamentului său, o ascultasem pe fată ca pe o iscoadă, un observator avansat care transmitea rapoarte dintr-un viitor pe care urma să-l ocupe chiar Clementine. Jessica nu era cu mult mai mare decât Clementine, până la urmă. Mă gândeam că lumea interioară a Jessicăi Burke trebuie să semene în vreun fel cu cea a Clementinei, chiar dacă fiica mea rareori îmi povestea despre lumea ei interioară, asaltată acum de previziunea furtunilor adolescenței. Dar când Jessica a murit, în loc să primesc relatări despre viitorul unei tinere femei, primeam scrisorile de la corespondentul meu.

Poate că am încercat să mă alin cu speranța că un astfel de ghinion drăcesc – care a trecut de mine și a luat viața pacientei mele – nu se va întoarce la noi. Nu se micșoraseră șansele ghinionului? Și totuși, chiar și cele mai îndepărtate și abstracte posibilități prinseseră conturul unei forme rău prevestitoare. Dezastrul era ceva ce se întâmplase, lovise o persoană cunoscută, care petrecuse ore întregi cu mine, care îmi povestise mai multe despre grijile și aspirațiile ei decât o făcuse

vreodată Clementine, o persoană care privise cu mine fix timp de ore întregi același petic de perete din biroul meu, unde o formă de lumină se schimba fără să se miște, pe măsură ce minutele treceau.

Scrisorile nu o menționaseră niciodată pe Clementine. Nu formulaseră nicio amenințare concretă. Și totuși, eram cuprins de o convingere, atât visceral, cât și moral. Scrisorile îmi fuseseră adresate, le primisem în cutia poștală închiriată pe numele meu, dar eram sigur că *erau țintite* spre Clementine, ea fiind în vizor.

Imediat ce Clementine a aflat de moștenirea pentru „marea călătorie”, s-a decis că va pleca în Franța. Era nedrept, nedrept că niciodată nu călătoriserăm împreună în Europa, că nu mergeam niciodată nicăieri, că vacanțele mele nu păreau să se alinieze niciodată cu ale ei, că toți prietenii ei fuseseră deja în Paris, sau Bruxelles, sau Geneva de „sute de ori”. Iar ea se născuse în Franța!

O informasem pe Clementine despre moștenire când a împlinit 16 ani, amânând momentul cât de mult am simțit că puteam. Când refuzurile mele de a o duce în străinătate începuseră să nu fie doar ferme, ci perverse, la orizontul ei s-a ivit acest mic ajutor în bani. Pentru ea, asta a însemnat promisiunea că, în sfârșit, va putea călători în Franța, iar pentru mine însemna că nu o va face, cel puțin nu încă. Mai era timp. Mai era timp pentru ea să se răzgândească, să se dedice unei noi pasiuni, unui hobby, unui sport, unei iubiri. De fapt (îmi spuneam singur), practic, orice ar putea să îi distragă atenția de la intențiile sale timpurii. Budismul ar putea face asta. O pasiune pentru marionetele indoneziene. Dispariția țestoaselor marine. Un băiat, suferind și aerian. Pentru prima oară în viață mă trezisem că îmi doream ca furtunile adolescenței să îi schimbe traiectoria.

Totuși, după doi ani, țelul ei nu s-a schimbat. Apoi a sosit fotografia cu Jessica Burke în baie și

dorința mea de amânare s-a spart într-o rafală de temeri. Din acel moment, singura mea preocupare era cum să o împiedic să plece. Fără îndoială, am considerat că motivele mele sunt responsabile și o dovadă de iubire. Nu era datoria mea de tată să o protejez, nu doar de ce i s-ar putea întâmpla, ci de ce ar putea afla? Și am ales orbirea, m-am convins să ignor ce știe orice psihanalist: că o astfel de justificare este mereu o dovadă de amăgire.

După ce a împlinit 18 ani, i-am spus că mă gândisem intens la problemă, luasem în calcul nota ei de 67 pe care o primise la ultimul examen la fizică, recentele conflicte franco-arabe care izbucniseră în Paris și Lyon și faptul că nu stăpânea perfect limba franceză colocvială. Mai avea timp să călătorească după ce termina facultatea, chiar dacă alegea asta în timpul unui prim an de studiu în străinătate. Avea să profite mai mult de pe urma acestei experiențe dacă o amâna decât dacă ar ceda imediat oportunității doar pentru că era disponibilă. Banii nu erau pentru satisfacerea unor impulsuri imprudente. Și, oricum, aranjasem deja să refacă practica la institutul meu, lucrând pentru domnul Shettleworth, librar și arhivist. El era încântat să o primească iar pe Clementine. Desigur ea știa că era preferata lui…

Asta a fost suficient cât să aprindă fitilul. Expresia ei, pe care am privit-o la început ca o umbră a dezamăgirii, s-a dovedit a fi un amestec de dezgust și furie.

Discuția a început cu șoapta ei, aproape de neauzit:

— Ar fi trist – nu, chiar amuzant…

— Nu sunt sigur că văd ceva amuzant aici, Clem, spusei eu.

— Nu, continuă ea, de parcă eu nici nu vorbisem, ar fi amuzant dacă nu ar fi pur și simplu bolnav.

— Ce e bolnav?

— Daniel, spuse ea. Niciodată nu îmi spusese Daniel, doar Dan. Daniel, pacienții tăi știu că ești bolnav? E vreo declarație de renunțare pe care le-o dai înainte, ceva ce pot *semna*?

— Clementine…

— E bolnav – bolnav, dar și trist, demn de milă chiar – cum te-ai convins singur că asta – că *jocul* acesta o să meargă. E posibil? Ai reușit cumva să te convingi singur că nu minți?

— Clementine, n-o să stau aici să…

— Nu știu. Poate pur și simplu ți-a scăpat. Poate te gândeai la altceva. Poate pur și simplu nu ai observat că fiica ta este acum adult…

— La 18 ani poți simți că…

— … sau că prețioasa ta fiică *și-o trage cu tipi*? Înțeleg, Daniel, fă-ți numărul de psihiatru, haide, ascultă în tăcere ca de obicei, fă-ți hatârul. Pentru tine a mers până acum. Te-ai convins în felul tău bolnav, de psihiatru, că eu sunt ceva ce poți păstra pentru tine? Iisuse, Daniel, iei tot aerul din cameră. Iei tot aerul din *viața mea*! Nu pot să calculez – nu, nu pot să *concep* – cât de *viabilă* ar fi fost viața mea dacă tu ai fi fost cel care s-a sinucis, nu mama!

— Clementine… am spus eu, dar acum ea flutura ceva spre mine, o foaie de hârtie, o fotocopie, împingând-o în spațiul mort dintre noi.

— E obscen! Dar tu știi asta, altfel nu ai minți despre asta – nu ai fi mințit despre asta timp de ani de zile, Daniel, *ani*!

Și apoi a plecat – și-a luat telefonul, a abandonat cheile, a pus rucsacul pe umăr, a deschis și a trântit ușa în urma ei – toate astea, se părea, înainte ca foaia de hârtie copiată pe care o azvârlise spre mine să atingă podeaua, decupajul din ziar pe care nu puteam îndura să îl citesc din nou, relatând faptele despre sinuciderea lui Miriam.

Paisprezece

Nu s-a întors la cină, nici mai târziu în seara aceea, nici în dimineața următoare. Am străbătut o ploaie torențială până la secția de poliție ca să raportez o persoană dispărută.

— Și ce vârstă are fiica dumneavoastră pierdută? întrebase agentul, cu toată simpatia pe care o putea oferi cuiva care raporta un sentiment pierdut de optimism. Optsprezece ani? Deci nu e minoră. Sunteți sigur că a dispărut și nu e pur și simplu plecată undeva?

Peña, semnala ecusonul de pe uniforma ei. Agentul Peña completă un formular în mașina de scris Selectric.

Când o văzusem ultima oară pe fiica mea? Era cu cineva atunci?

Aveam motive să cred că era în pericol?

— Domnule Upend?

— Am motive să… ce?

— Aveți motive să credeți asta, domnule Upend.

— Să cred ce? E Abend.

— Dumneavoastră, domnule Upend, aveți vreun motiv să bănuiți…

— A… nu. Adică, nu s-a întors acasă…

— Da, știu.

Scoase formularul din Selectric și mi-l dădu să semnez. Mă asigură că voi fi sunat.

Când voi fi sunat?

Când era ceva de comunicat.

De la secția de poliție m-am dus direct la bancă și m-am adresat departamentului de fonduri fiduciare. Nu-l mai întâlnisem pe ofițerul de fonduri care m-a întâmpinat, dar mi-a strâns mâna cu entuziasm și a întrebat de fiica mea. Ei bine, fusese cu siguranță o plăcere, spusese el, să o vadă pe domnișoara Abend ieri. Încântătoare, ce călătorie interesantă își planificase! El fusese odată în Paris, în luna de miere…

— Paris? spusei eu.
— Da, domnule. Incomparabil.
— Paris.

Copiii cresc, nu-i așa?

Am reușit să rostesc că – se întâmplase deja – venisem să retrag fondurile pentru călătoria ei.

El mă privi atent și se foi pe scaun. Fiica mea (își drese glasul) era singurul beneficiar numit în depozitul de fonduri. A ajuns la vârsta majoratului… Făcu o pauză și se foi din nou pe scaun. În orice caz, toate dobânzile principale și acumulate îi fuseseră înmânate ieri. Ea nu pomenise de asta?

M-am grăbit spre casă, alergând la intersecții ca să prind semaforul, fiind sigur că… sigur că ce? M-am oprit la ușa clădirii, imobilizat. Nu eram sigur de nimic. A ieșit Itzal, cu o privire îngrijorată sub sprâncenele stufoase. *Docteur Abend* își pierduse cheile? Se simțea bine? Doar nu era bolnav, nu?

— Nu, nu, Itzal, sunt bine, mulțumesc. Doar mi-am dat seama că…

Și *la petite Clémentine* era bine, nu?

— Da, e bine. Nu ai văzut-o azi, nu?

El strânse buzele. Nu, azi nu, nu o văzuse.

— Dacă o vezi, roag-o să mă sune, bine?

Bien sûr.

— Nu uiți?

La această remarcă, sprâncenele se ridicară și un zâmbet îi lăsă pe față o mie de riduri. *N'ayez crainte, Docteur Abend!* Nu vă temeți!

Pentru ce, pentru cine mă grăbisem spre casă? Mă cuprinsese un vid infinit, care mă plasă, ore mai târziu, pe o bancă din parc, un alt om pierdut, privit pieziș de un porumbel de pe trotuar. Au trecut minute lungi până să-mi dau seama – fără să fiu surprins – că era aceeași bancă unde mai devreme deschisesem plicul, cel care conținea prima fotografie a Jessicăi Burke, singură, în cada ei.

Clementine plecase, apartamentul era gol, o locuință singură pentru un om singur.

Dar (vei întreba, Părinte) de ce sunt disperat?

Din câte știu (vei spune) ea nu a dispărut, ci, așa cum a spus agentul, e doar în altă parte.

Din câte știu, se va întoarce. Din câte știu… Dar nu, nu este complet gol. Acum drept companie, îl am pe străinul cu păr alb care se apleacă spre mine din oglindă. Am mașina mea de scris. Am ce-mi imaginez că ești tu, Părinte.

Și desigur, îl am pe corespondentul meu credincios.

Oare corespondentul meu a fost cel care i-a dat Clementinei decupajul din ziar fotocopiat? Mă tot întrebam. Cum altfel să îl fi găsit? Și mai mult, de ce nu l-ar fi găsit ea? De ce o fiică nu ar vrea să afle tot ce putea despre mama ei?

Acum, că găsise articolul, găsise ce dorea? Revelația că Miriam își luase viața era suficient pentru Clementine? Sau oare descoperirea trezise în ea o dorință de mai mult, o foame pentru detalii crude, pentru faptele neprelucrate din rapoartele jandarmilor sau ale legistului, astfel încât să poată construi și reconstrui evenimentele, așa cum le-am făcut și refăcut în mintea mea?

Miriam a murit fără fanfară. Nu sărise de pe pod. Când scafandrii au găsit-o în sfârșit, era clar că intrase în apă de pe mal, în aval de pod, așa cum fac vara cei care ies la picnic, deși făcuse asta noaptea, cu trupul îngreunat de mai mulți metri de lanțuri. Greutatea lor ar fi fost suficientă, dar Miriam voise să fie sigură, așa că adăugase și o roată mare de fier, mărind povara cu încă cel puțin 30 de kilograme.

„Elle ne rigolait pas”, spuse un bătrân într-o cafenea din Nevers, care stătea lângă mine la bar, când acest amănunt a fost anunțat la știrile de seară. Nu glumea.

— Să glumească? zise proprietara cafenelei. Îți spun eu cine nu glumea: cine a luat-o și a aruncat-

o în apă!

Bătrânul dădu din mână de parcă voia să alunge această sugestie. Proprietăreasa auzise vestea, la fel ca toți ceilalți. Miriam expediase cheia de la lacăt poliției cu o zi înainte, ca să știe unde să o găsească, alături de un bilet în care spunea ce urma să facă – sau mai degrabă, ce făcuse deja.

Mi-o imaginasem din nou și din nou pe Miriam la o căsuță poștală, plicul suspendat în echilibru pentru o clipă pe buza fantei înainte să-l lase să cadă. Oare groaza amenința să pună stăpânire pe ea? Sau toate îndoielile dispăruseră? Până atunci își cumpărase deja lanțul. Proprietara unui magazin de scule declarase că o tânără femeie cumpărase tot stocul de lanț rămas cu două zile în urmă. Cât despre roată, Dumnezeu știe unde o găsise. Observase cineva o femeie tânără care rostogolea o roată de fier pe drum? O transportase cumva odată cu lanțul sau pregătirile necesitaseră mai multe drumuri, în timp ce-și construia mica provizie de fier în tufișurile de pe malurile nisipoase ale Loarei?

De câte ori nu am detaliat totul, procesul, contemplarea fiecărui pas, cântărit fiecare pas, următorul pas, ce material, de unde să îl cumpere, cum să îl mute, cum să îl folosească, la fel cum trebuie să se fi gândit și ea, regândit, găsit soluții, o modalitate de a înfrânge panica agonizantă a trupului, membrele strânse, încheieturile legate, lacătul încuiat, cheia undeva departe într-o căsuță poștală sau o cameră pentru corespondență, sigilată în plicul său, încă nedeschis…

Trebuie să fi simțit un fel de satisfacție, oricât de groaznică, o satisfacție să știe cheia în drum spre destinație, poate deja ajunsă acolo. Era satisfacție senzația lanțurilor acum strânse în jurul ei, metalul încălzit de ultimele ei sforțări, o satisfacție de a purta greutatea, de a o duce până la apă și în curent, trăgând doar încă puțin, departe în curent? Acum apa purta o parte din greutate, o

parte din căldura lanțului, lanțul care lua o parte din căldura trupului ei, trupul din care în curând avea să se scurgă toată căldura, în apa rece a râului…

Uneori se întâmplă (de obicei când urmează să adorm, dar nu doar atunci) să îmi apară ultima ei imagine. Este sub o formă aplatizată, undeva în afara timpului, imaginea ei ca a unui sfânt imortalizat pe vitraliu, silueta ei țeapănă, înfășurată în lanțuri, cu roata lângă ea, ca o martiră care ține, fără expresie, arma propriei execuții. Fără recunoaștere, fără apreciere, privirea ei trece prin mine, la fel cum lumina îi străbate trupul.

Cincisprezece

Care era numele acelei brazilience? Fernanda? Ana Clara? Nu mai țin minte. Era pacienta mea când Clementine era bebeluș, înainte să ne întoarcem în State din Paris. Venise la analiză pentru că, așa cum se exprimase ea, „își distrugea copiii”.

Engleza ei era mai bună decât franceza, așa că mă alesese pe mine să fiu psihanalistul ei.

— Dar ești atât de frustrant, spunea ea. Vreau să iei ceva de la mine, dar, în loc de asta, continui să-mi dai acel ceva înapoi.

Și ce era acel „ceva” pe care voia să-l dea, întrebasem eu.

— Durerea. Nebunia, răspunse ea. Spunea că undeva, în nordul Braziliei, era un mic altar. Terenul era uscat, orașul incredibil de sărac, dar oamenii călătoreau sute de kilometri să ajungă acolo, să lase lumânări, daruri și ofrande, mulțumind sfântului pentru că le răspunsese rugăciunilor, îi vindecase, îi salvase din necaz.

— Eu îți aduc grijile mele. Îți aduc lacrimile. Îți aduc visele mele. Vreau să le las aici. Vreau să le atârn pe perete și să mă întorc acasă vindecată. Dar tot ce îți dau, îmi dai înapoi. Spui, cum tocmai ai zis: „Ce este acest *ceva* pe care vrei să-l dai?”

Ani mai târziu am căutat acest altar. Existau multe precum cel descris de pacienta mea braziliancă. Unul dintre ele era un fel de peșteră sau grotă, unde pelerinii lăsau mici părți ale corpului sculptate din lemn sau ceară: un picior, un sân, un cap. Din când în când un preot aduna obiectele de ceară și le topea, făcând lumânări care se vindeau altor pelerini. Pereții și tavanul altarului erau negri de la fumul de lumânări și pline de acele ofrande suspendate.

Acum, cred că pacienta mea braziliancă a reușit, cel puțin, să dea asta la o parte, imaginea sacră a

altarului înnegrit, de care atârnă un amestec de părți ale corpului. Cred că un astfel de loc trebuie să existe în sufletul fiecărui psihanalist, în ciuda a ceea ce afirmăm despre neutralitatea noastră, despre detașarea noastră profesională. Poate că ceva din ceea ce primim poate fi topit și vândut înapoi ca lumina lumânărilor – iluminările noastre costisitoare –, dar alte elemente rămân exact așa cum au apărut, vise bătute în perete, inimi și membre abandonate, cenușa aleanului de neconsolat.

∵

Azi mă întreb: oare te rogi pentru sufletul meu?

Până acum nu m-am gândit niciodată că s-ar putea ruga cineva pentru mine. O senzație cu atât mai ciudată cu cât nu mai știu ce înseamnă un suflet. S-ar crede că, după o viață în care le-am ascultat, le-am tratat, am privit în ele, ar trebui să le înțeleg mai bine. Am spus asta studenților supervizați de mine și mi-am spus-o și mie însumi: tot ceea ce a scris Freud a fost o încercare de a acorda sufletul la o formă rațională, o imagine credibilă. A reușit? L-a crezut cineva? Eu l-am crezut? Nu mai știu. Este sufletul una dintre acele ficțiuni necesare fără de care nu putem, în cele din urmă, supraviețui? Am crezut că și Dumnezeu este o astfel de ficțiune, după cum sunt sigur că ai crezut și dumneata, Părinte. Uneori este imposibil să credem ceea ce credem.

Ar trebui să mărturisesc că eu, care nu cred nimic, m-am rugat. Nu pentru Clementine, nu pentru Miriam sau pentru mine însumi, ci pentru Jessica Burke. Din nou și din nou îmi revine în minte o sesiune, singura sesiune în care ea mi-a descris arta ei. Desigur, îmi menționase adeseori arta ei: cât de greu era să înceapă, cum nu știa când să se oprească, îndoielile dacă arta ei era bună de ceva. Era bună? Nu am văzut nimic din ce realizase vreodată. Dacă aș fi fost curios, protocoalele profesiei mele m-au împiedicat să

cercetez. Acum că e moartă, tot mă împiedică o corectitudine obscură, o dorință de a păstra acea invizibilitate, de parcă ar fi o goliciune față de care trebuie să-mi feresc privirea.

Nu mă pricep să vorbesc despre munca mea, spusese ea.

Totul la ea este atât de necugetat.

Dar vreau să mă gândesc la ea, să analizez, asta e problema. Pur și simplu nu pot.

Cum o să scriu un expozeu de artist, să adun un portofoliu, să candidez la facultate, dacă nu pot să spun ce fac?

Poate că (am sugerat eu) nu voia să știu ce făcea.

Pentru o clipă, deveni tăcută, iar apoi spuse brusc: *Gândul că ai apărea la o expoziție sau la o inaugurare mă face să vreau să fug din cameră.*

Camera asta? întrebai eu.

Camera la figurat.

Se pare că nu vrei să vin la evenimentul tău.

Nu am spus asta.

Nu. Nu astea au fost cuvintele tale.

Și, oricum, nici nu prea știu cum arăți. Nu te privesc niciodată. Ea se opri. Vreau să spun că nu-mi pot imagina, nu mi te pot închipui acolo de fapt.

E dureros să îți imaginezi că sunt aici. Poate că este dureros să îți imaginezi că sunt aici. Ai făcut ca însăși posibilitatea să fugă din cameră.

Cred că nici măcar nu te-aș recunoaște pe stradă.

Azi sunt invizibil pentru că vrei ca arta ta să fie invizibilă?

Ezită. Nu credea asta, dar era un lucru la care se gândea când se droga, un lucru pe care îl simțea: că era transparentă, nu invizibilă, ci transparentă. Dar asta era problema: nu era translucidă, nu era transparentă pentru lumină ca sticla sau aerul, era transparentă pentru *întuneric.*

Spusese că asta făcea heroina, o ducea jos, pe fundul mării, pe fundul unei crevase marine. Eliberată de nevoia de a vedea, de nevoia de a respira, aparținea complet acelui întuneric. O poseda, se mișca prin ea fără greutate, de parcă ea însăși nu era făcută din altceva decât din apă și întuneric, de parcă ea însăși nu era altceva decât un loc, un loc în care curentul se întorcea puțin din drum și pleca mai departe.

Uneori, spusese ea, asta își dorea să fie arta ei – și râsese puțin trist – transparentă și în întuneric! Nu foarte promițător, nu-i așa? Poate că de aceea realiza ceea ce denumise petele ei, acele picturi pe fâșii lungi de hârtie. Încărca marginea stângă a fâșiei cu vopsea, apoi întindea vopseaua cu un cuțit sau o bucată de lemn sau o riglă, până când dunga de vopsea se termina și linia devenea albă. Încercase toate felurile de linii drepte, toate felurile de vopseluri și pigmenți, unii subțiri, alții vâscoși, hârtii de diferite grosimi și texturi. Efectul petelor era mereu diferit, iar asta o captiva mereu. Dar poate numai pe ea. În orice caz, era singurul lucru pe care îl putea face în ultima vreme. Ea căuta un fel de transparență. La fel cu sentimentul pe care îl avea când se droga. Îl descoperise acolo, unde marginea subția pigmentul până când acesta se îngusta de tot și dispărea.

Nu, se corectase ea, nu îl găsise, dar poate până acolo ajunsese. Poate că mai aproape nu avea să ajungă vreodată. Poate că trebuia să îți petreci viața prelucrând umbre cu lac și smalț, în stilul vechilor maeștri, ca să obții o astfel de lumină în opera ta. Poate că avea nevoie de mai multe cunoștințe, de mai multe abilități.

Rămăsese tăcută o vreme, poate un minut. *Sau poate că este doar acolo, în drog sau pe fundul oceanului, într-un loc în care nu poți rămâne. Unde nu poți supraviețui.*

Am spus că asta era marea ei întrebare: dacă disperarea era singura cale de ieșire, dacă singurul

lucru pe care îl putea realiza era să fugă.

Are sens, spuse ea, la fel cum spunea ori de câte ori nu era de acord cu interpretarea mea. *Da… e o frustrare… o gelozie. Ce fac cu vopseaua este ce vreau să mi se facă mie.*

Ce vrei să ți se facă?

Nu e ceva sexual…

Am spus eu că este?

Vreau să fiu întinsă așa. Vreau să fiu transparentă, complet transparentă.

Vrei să fii liberă și să nu mai ascunzi lucruri.

Dumnezeule, dacă e adevărat, atunci toate astea sunt doar niște rahaturi, spuse ea cu o răceală bruscă.

Mi-am dat seama că fusesem deplasat și că stricasem ceva, că o speriasem și că avea să evadeze într-o asociere trivială sau calmantă. Totuși, spre surprinderea mea, ea m-a contrazis și a împins înainte. *Te înșeli. Nu e vorba că vreau să nu mă mai ascund. Problema nu e că vreau să ies și să spun lucrurile pe care le am de spus. Nu vezi? Vreau să nu mai fie nimic. Nimic de ascuns și niciun loc pentru asta. Fără lucruri, fără locuri. Înțelegi ce spun? Poți să înțelegi asta? Doamne, cum ai putea?*

A mai trecut un minut lung până când să continue.

Ai văzut vreodată aurora boreală? Iată ce mă întreb: e alcătuită din fire sau panglici individuale, fiecare fir ca o singură lumină? Am văzut-o odată, campam în Newfoundland. La început am crezut că sunt perdele de ploaie luminate de jos de un oraș mai din nord. Dar în nord nu era niciun oraș. Era ca o cortină pe cer, o cortină în dungi, alcătuită din lumină, dar cu un aspect fibros, ca și cum ar fi fost periată, ca firele de păr. Dacă sunt fire, așa vreau să fiu și eu – vreau să fiu unul din ele, un singur fir, o singură auroră boreală…

Am vrut să știu ce voia să spună cu asta, nu doar pentru că eram psihanalistul ei, ci pentru că eu

însumi aveam nevoie să știu. Dar sesiunea se terminase și ea plecă.

Dorința s-a întors în mine cu aceeași întrebare, doar puțin modificată. Acum vreau să știu ce s-a ales de ea și dacă dorința i-a fost îndeplinită. Aiureli! Îmi spun că nu s-a ales nimic de ea, că a devenit nimic. Și cu toate astea, mă trezesc întrebându-mă: ce *fel* de nimic? Voiam să fie ce descrisese ea, un întuneric, o adâncime a spațiului, pe unde trece curentul, unde un filament de vânturi solare se transformă într-o strălucire. Asta voiam pentru ea. Pentru asta mă rog, eu, care nu cred în nimic.

Dumneata crezi în Dumnezeu. Ai menționat în elogiul funerar pentru Jessica Burke „ce înseamnă a-L cunoaște pe Dumnezeu, a fi cunoscut de El". Este acea cunoaștere o teorie, o premisă, ceva în care crezi pentru a crede alte lucruri? Sau este o senzație, ca foamea sau tristețea, sau febra?

Cu cât mă gândesc mai mult la asta, cu atât înțeleg mai puțin. Desigur, aici apar anumite interpretări plauzibile: ea își exprima dorința de a fi deschisă față de cineva, perfectă, transparentă, dar, pentru că o astfel de dorință este înspăimântătoare, ea avea nevoie să rămână ascunsă, invizibilă, în siguranță. Sau, altă variantă, ea își exprima o dorință – primitivă și arhaică – de contopire, de reabsorbire, de a se amesteca din nou într-un corp întunecat și fără formă. Cred că așa mi-aș fi explicat remarcile ei dacă aș fi prezentat cazul colegilor sau candidaților în formare. Cât de credibile aceste interpretări, cât de convingătoare. Cât de jalnice și pe lângă subiect.

Ce s-a întâmplat cu mine? Ce s-a întâmplat astfel încât să îi atribui cuvintele drept martorele unei viziuni? Nu se putea întâmpla ca eu, un psihanalist, un interpret al dorințelor, un anatomist al fanteziei, să cedez unei astfel de credințe. Și cu toate astea, credința este în mine sau eu sunt în ea. M-a revendicat. Spune-mi, Părinte, dacă poți, cât

mai este încă timp: așa vede Dumnezeu sufletul, totul dintr-odată, o dungă, o fâșie, o panglică, începutul și sfârșitul, viitorul și trecutul, strălucind ca aurora boreală, iluminat de invizibilitatea Lui? Îmi poți spune?

Șaisprezece

Acum timpul nu trece, cât se îndepărtează. Primăvara se contopește cu vara. Bătrânul Itzal s-a pensionat în iunie.

Clădirea a organizat o petrecere pentru el, în biroul meu de la parter. Au venit opt sau nouă rezidenți de-ai mei, care, evitând canapeaua, vorbeau între ei. Cuburi de cașcaval transpirau pe un platou, iar Itzal stătea într-un colț, aplecat de umeri ca un corb în uniforma lui prost croită, cu un pahar de sherry în mână, nebăut, de parcă îl ținea pentru altcineva.

— Așadar, Itzal, am auzit că ai cumpărat o casă în Țara Bascilor, am spus eu, în încercarea de a-i alina stânjeneala.

— *Oui, Monsieur Docteur.* Este casa familiei mele.

— Ai multe rude acolo?

El ridică din umeri de parcă ar fi spus, în același timp, „desigur că nu" și „poate că da, cu ani în urmă" și „nici nu aş putea să-i număr pe toți".

— *Tu as de la chance, Itzal,* Norocos om, am spus eu, acceptând interpretarea optimistă.

— Cum doriți, domnule doctor.

— O voi încuraja pe Clementine să te caute în Franța, am spus.

— *Comme vous voulez, Docteur,* repetă el.

— *Pour toi, Itzal, un souvenir,* am spus eu și i-am dat un vechi ghid Baedeker pentru Țara Bascilor pe care îl găsisem într-un anticariat.

— *Je vous remercie, Monsieur Docteur,* spuse el, uşor aplecându-se și puse micul volum în haina sa largă. După câteva minute dispăru din cameră și nu l-am mai văzut. Noul portar este un cecen înalt cât muntele, transpirat, pe nume Bworz.

∵

Niciun semn de la Clementine. Au trecut șase săptămâni de la absolvire, patru săptămâni de când

a plecat, aproape cinci.

Mă forțez să merg pe bulevard, de-a lungul parcului, ca să nu îmi verific mereu robotul telefonic, deși cu cât sunt plecat mai mult, cu atât simt cum arde în mine speranța că, în absența mea, Clementine va fi dat vreun semn.

Nimic.

După plecarea ei m-a cuprins un fel de agonie terminală. Eram un pacient în azil, conectat la o perfuzie cu analgezice, cu excepția faptului că, în loc de pompa cu morfină, strângeam în mână telefonul mobil și îmi administram doza cu butonul de reapelare. Telefonul lui Clementine suna de mai multe ori până când eram conectat la căsuța vocală. De aici presupuneam că, oriunde se afla, încă își încărca telefonul. Totuși, în cele din urmă, căsuța vocală începuse să răspundă automat, iar mesajul ei se schimbase de la scurtul „Clem aici – lasă un mesaj” la o recitare sintetizată a numărului de telefon. Și totuși am continuat să sun. În cele din urmă, la apartament a venit un mic pachet. La început, când am văzut timbrul francez m-am gândit că pachetul trebuie să fie de la corespondentul meu, care începuse să mă hărțuiască acasă. Avea sens: de ce să nu elimine tamponul de două cvartale care despărțea casa mea de cutia poștală? De ce să nu revoce posibilitatea ca într-o zi, cumva, să nu o mai verific, pur și simplu? Dar am observat apoi că scrisul de pe plic era al lui Clementine.

Am deschis pachetul și pe masă a alunecat un telefon mobil. Era telefonul ei mobil, cel pe care îl sunam. De el era legat cu bandă elastică un bilet, scris tot de ea. *Stăpânește-te, Daniel,* scria. *De fapt, caută ajutor,* mai scria.

Am încercat să îl pornesc, dar bateria era moartă. Mișcându-mă, de parcă eram în visul altcuiva, am plecat să cumpăr un încărcător, m-am întors acasă, am conectat telefonul și am sunat, din reflex, o ultimă oară, doar ca să… ca să ce? Să

verific dacă funcționează? Să mă asigur că auzise mesajele pe care i le lăsasem? Totuși, când am sunat numărul ei acea ultimă oară și telefonul a revenit la viață, pe biroul meu, sunând și vibrând, când mesageria vocală a răspuns și vocea sintetizată a repetat numărul ei, mi-am auzit vocea spunând, *Sunt tatăl tău, Clementine.* Și din nou. *Sunt tatăl tău. Sunt tatăl tău. Tatăl tău.*

∵

Telefonul lui Clementine stătea inert, ca un ou pietrificat pe masa din hol și totuși părea să pulseze cu o promisiune talismanică, de parcă de dragul lui, ea avea să dea buzna pe ușa de la intrare, exclamând: *Dumnezeule, sunt așa o fraieră! Mi-am uitat iar telefonul…*

Dar au trecut săptămâni. Brusc s-a făcut iulie.

Telefonul nu sunase.

∵

Cât de ciudată tendința zilelor noastre de a se aplatiza într-o monotonie, așa cum apa își găsește echilibrul. Le urmăream cum se adună în rutinele vechi ale muncii și somnului. În fiecare zi îmi descuiam cabinetul și priveam cum pacienții mei vin și pleacă. În fiecare zi mă duceam la oficiul poștal ca să mă uit în cutia 5504. Totul era diferit, dar totul era la fel. De parcă totul nu se îndrepta spre final, de parcă eu, de exemplu, nu începusem să îmi plasez pacienții. Explicația mea? Circumstanțe familiale neașteptate necesitau ca eu să plec din oraș cel puțin un an.

Băiatul Micha, de opt ani, singurul meu pacient copil, era convins că plecam pentru că el făcuse scandal și spărsese jocul Connect 4 pe care îl păstram pentru terapia prin joacă. Atunci când i-am explicat că nu eram supărat pe el, că era o problemă de adulți pe care trebuia să plec s-o rezolv, el a anunțat că mă duceam să îi spionez pe chinezi și să le „fur secretul scrierii codate”. L-am întrebat ce o să facă în timpul cât voi fi plecat.

Urma să ia pastile chinezești ca să poată vorbi cu mine când mă voi întoarce.

Pacienta mea, doamna Thalmann, a adoptat cu o intensitate pasională convingerea că aveam cancer – cel mai probabil pancreatic, având în vedere vârsta mea.

Și ce îi aducea în minte cancerul pancreatic?

Să-i aducă aminte de ceva? Nimic. Nu îi aduce aminte de nimic. Cancerul pancreatic, asta înseamnă cortina.

Cortina? întrebai eu.

Cortina înseamnă nimic în minte, nu rămâne nimic în minte și nu mai rămâne nimic de adăugat.

Am spus că ea era convinsă că o să mor, că va trebui să ne despărțim definitiv, așa cum fusese mereu convinsă că o voi abandona.

Toată lumea abandonează pe toată lumea.

Da. Sunteți convinsă de asta.

Dar este adevărat, nu-i așa? Într-un fel sau altul, va fi adevărat, indiferent ce cred eu despre asta, indiferent ce simt despre asta. Viitorul nu este un fel de pată Rorschach, Daniel. Și cu asta a terminat sesiunea cu douăzeci de minute mai devreme.

Era în după-amiaza plecării doamnei Thalmann când a sosit în cutia poștală următoarea scrisoare din partea corespondentului meu. M-am forțat din nou să aștept până acasă, la biroul meu, înainte să deschid plicul. Când am văzut ce conținea, am ridicat telefonul de pe birou și am sunat-o pe agentul Peña la secția de poliție.

— Unde este fiica dumneavoastră acum, domnule Upend? mă întrebă agentul Peña.

I-am spus că era în pericol.

— De unde știți?

I-am spus că încă e dispărută.

— Este o persoană adultă, parcă?

I-am spus că aveam o fotografie cu ea, trimisă de Dumnezeu știe cine.

— În fotografie pare să fie în pericol?

Era în Paris.

— Paris, domnule Upend? Poate că ea a trimis-o… din Paris. Poate că vrea să vă liniștească.

— Să mă liniștească?

— Vă întreb din nou, domnule Upend. Fotografia indică în vreun fel faptul că fiica dumneavoastră este în pericol?

Dar știam locul, locul precis captat de fotografie, colțul străzii, stația de Métro din fundal, chioșcul de ziare.

— Este un colț de stradă periculos din Paris? Este un chioșc de ziare periculos?

Dar a fost de acord, dacă îi aduc fotografia la secție, să pună o copie la dosar. Am închis telefonul și am alergat trei cvartale, până la secție.

Agentul Peña inspectă fotografia, ținând-o un moment la distanța brațului, apoi, după ce își puse fără grabă o pereche de ochelari pe nas, o aduse mai aproape de fața ei rotundă.

— Fata asta drăguță? spuse ea, ridicând privirea spre mine. Mie nu mi se pare că se află în pericol.

Era adevărat: în fotografie, Clementine nu părea să fie supusă niciunui risc. În imagine, ea privea dincolo de cadru, spre cineva pe care nu îl vedeam, expresia ei era una de exasperare falsă, ca și cum cerea cuiva să nu se mai prostească și să se grăbească odată.

— Domnule Upend, sunteți sigur că nu v-a trimis asta ca să nu vă mai faceți griji?

Nu era scrisul ei pe plic.

Acum eu eram cel examinat de ofițerul Peña, în timp ce completa un nou formular la mașina Selectric. Tastele mașinii vibrau, *țac, țac,* la bătaia degetelor ofițerului Peña.

— Nume?…

— Clementine e un nume frumos.

— Număr de telefon?…

— A lăsat telefonul acasă, așa-i? *Țac, pac, vâjt țac.* Număr… necunoscut…

— Spuneți că v-ați certat cu fiica dumneavoastră, domnule Upend?

Țac.

— Și când a fost asta, aproximativ? *Vâjt țac.*

— Domnule Upend, sunteți sigur că nu vă simțiți puțin vinovat?

Acum mașina de scris abia huruia.

— Pentru că v-ați certat cu fiica dumneavoastră?

Fără să mai scrie nimic, ea încuviință din cap, făcu ochii mici, țuguie buzele, iar eu am insistat că e urgent. Când agentul Peña trase de formular, mașina de scris îl abandonă cu un croncănit.

— Domnule Upend, asta e tot ce am nevoie să știu…

— Ce o să facă *cine* mai departe? Fiica dumitale și prietenul său?…

— Exact, domnule Upend, dacă apare ceva, fiți sigur că o să vă anunțăm.

∵

Afară am trecut pe lângă Esmé, cafeneaua unde Clementine și cu mine am petrecut atâtea ore după școală. În mod sigur agentul Peña ar putea să aibă dreptate. Nu e posibil să mă simt ușurat? Oare Clementine nu arăta bine, mai mult decât bine, „acea fată drăguță”, mai bronzată decât o văzusem ultima oară? M-am străduit ca printr-un act de voință să mă conving că temerea mea, oricât de sufocantă, era greșită, era doar o închipuire. Oare nu era posibil ca tot ceea ce mă afecta să nu fie o amenințare externă, ci umbra propriului meu trecut, care întuneca soarele doar pentru mine, soarele care strălucea atât de puternic pentru Clementine, în Paris?

În fotografia cu chioșcul, posterele de deasupra teancurilor de ziare anunțau știrile. Am calculat că titlurile nu puteau fi mai vechi de patru zile, cinci? Deci fotografia era recentă. Filmele promovate pe laturile chioșcului încă nu erau lansate. Poate corespondentul meu nu voia altceva decât să îmi

transmită că eu și doar eu eram cel care nu va fi niciodată liber. Asta putea fi adevărat, mi-am spus în sinea mea. Doar pentru că mă găsise, doar pentru că o găsise pe ea, asta nu însemna că el urma să facă lucrul de care mă temeam cel mai mult. Nu spusese niciodată că i-ar lua viața drept plată pentru a mea.

Șaptesprezece

Nu știu cum am ajuns acasă. Nu știu ce s-a întâmplat de când am plecat de la secție și până când am ajuns acasă și a sunat telefonul. M-am căutat prin buzunare – nu l-am găsit. Am căutat pe bufet, pe fotoliu și pe birou – nimic. Soneria s-a oprit. Când, în cele din urmă, am descoperit telefonul în servietă, m-am uitat prin lista numerelor recente să văd cine a sunat. Nu sunase nimeni. Nu sunase nimeni de zile întregi. Apoi a sunat din nou, o dată, de două ori, înainte să îmi dau seama că telefonul Clementinei era cel care suna, acolo, conectat la încărcător pe masa din hol. M-am năpustit spre el în convingerea dementă că, dacă suna telefonul ei, atunci în mod sigur Clementine trebuia să fie cea care sună.

— Clem! Clementine, tu ești? Sunt eu, tata!

Dar nu era nimic, doar tăcere.

— Alo? am spus, de data asta cum ar testa cineva ecoul unei camere goale. Nimic… nimic… cu excepția (oare?) sunetului unei respirații, o fluctuație în fâsâitul de fundal al liniei. Mi-am ținut respirația și sunetul s-a oprit. Tăcerea s-a mutat. Clic. Pop. Alo, am spus o ultimă oară, ca un adio.

— Alo?

Fâsâitul era acum mai insistent, transformându-se într-o gălăgie joasă, ca a unui spațiu larg, plin de activitate, telefoane care sună, pași, scaune trase, când, brusc, a intervenit o voce.

— *Mă auzi?* spuse vocea, încordată, insistentă. *Mă auzi?* repetă, acum grăbită. *Asculți ce îți spun?*

Un clic și apoi vocea reluă: *Îți spun că era o altă scrisoare, împreună cu o fotografie, fotografia fiicei mele. Înțelegi ce îți spun?*

Era propria mea voce, redată.

— Înțeleg ce spui.

Asta era o a doua voce în conversație, vocea unei femei.

— *Îți spun,* continuă vocea mea, *că cineva – și nu știu cine – un străin, mi-a trimis o fotografie cu fiica mea.*

— Asta ați spus prima dată, când am scris raportul. Deci, unde este fiica dumneavoastră acum, domnule Upend? Imediat ce mi-am dat seama că al doilea vorbitor era agentul Peña, linia a făcut din nou un zgomot, ceva care semăna cu acul unui fonograf ce sărea pe disc, iar vocea ei repetă: „Deci, acum unde este fiica dumneavoastră, domnule Upend?”

Clic.

Deci, acum unde este fiica dumneavoastră, domnule Upend?

Clic.

Deci, acum unde este fiica dumneavoastră, domnule Upend?

Clic.

Apoi, tăcerea vastă. Apoi, o linie moartă.

∵

Părinte, ce m-a împiedicat atunci – după ce mi-am auzit vocea la telefon, propria mea voce și a agentului Peña, redate prin telefonul mobil al fiicei mele – să nu dau alarma, să nu mă întorc în grabă din nou la secție și să dau o declarație? Cineva ne înregistrase conversația. Chiar când eram în secția de poliție, cineva asculta. Nu era evident că eu și fiica mea fuseserăm aleși, fuseserăm *izolați,* ca obiecte ale unei răutăți prezente și calculate? Înregistrarea nu putea să fi redat realitatea mai clar: știu unde ești. Știu că ai telefonul ei, telefonul pe care ți l-a trimis înapoi. Știu că nu ai nicio modalitate de a o contacta, în schimb eu, eu pot să ajung la ea când vreau.

Nici prudența și nici frica nu m-au reținut. Vă voi spune, chiar dacă nu mă veți crede: în acea clipă mi s-au confirmat cele mai cumplite temeri,

dar m-a cuprins o liniște totală, o stare de odihnă absolută.

Vă amintiți cum trenurile dintre Boston și New York se opreau în New Haven ca să schimbe locomotivele, de la electric la diesel sau de la diesel la electric? Vă amintiți cum în acel moment tăcere după tăcere invada trenul, fiecare mai profundă decât cealaltă, pe măsură ce ventilația, sistemul hidraulic, generatorul și motorul se opreau, unul câte unul, până când în sfârșit se stingeau și luminile? Ce liniște totală, vidă era aceea! Credeam că moartea trebuie să fie un astfel de moment, o cascadă accelerată de eșecuri, tăcerile compuse care iau locul fiecărui freamăt, fiecărei șoapte, sesizate doar când au dispărut. Privind telefonul mobil, am avut senzația că mă îndrept spre punctul tăcerii absolute.

∵

În toți anii copilăriei sale, cât de mult credeam că ne aparținem unul altuia eu și Clementine. Aceia erau anii când legătura dintre noi era de neclintit, ca o axă a lumii noastre comune. Asta trebuie să fie valabil pentru toți tații singuri cu o unică fiică, acea legătură absolută și definitivă. Atunci nimic nu era mai puternic, nimic mai real decât acea convingere – da, real și știu acum că și complet greșit.

Tocmai pentru că ea era fiica mea și eu tatăl ei nu ne aparțineam unul altuia, ci unor planuri opuse: eu, trecutului și ea, viitorului. Destinația ei, rendez-vous-ul ei se afla înaintea noastră, în viitor, iar al meu în trecut. Legătura noastră comună nu era nimic mai mult decât un aranjament temporar. Distanța de acum dintre noi, de fapt, fusese mereu acolo. Acel golf era vast, cu margini de neatins, dar groaza mea s-a vărsat în el și a dispărut. Și vă spun, când l-am privit prima oară, acel golf a vărsat în mine propriul său calm inuman și absolut.

* * *

Acel calm a rămas neperturbat chiar și când, peste câteva zile, încă o fotografie cu Clementine a apărut în cutia poștală 5504. Ca și celelalte, aceasta fusese imprimată pe hârtie groasă și, la fel ca înainte, marginea de sus era ruptă. Fotografia fusese făcută noaptea, cu obiectivul camerei chiar mai apropiat de fața ei decât fusese în imaginea de lângă chioșc. Fiica mea stătea cu spatele la balustrada de fier a unui pod, un pod pe care toată lumea din Paris îl știe, un pod pietonal peste Sena, unde se adună tinerii seara. În imagine, Clementine fuma o țigară. Nu o mai văzusem fumând, dar părea foarte relaxată, ținând țigara într-o parte, în timp ce fuma și expira în același timp, cu gura puțin țuguiată, de parcă urma să vorbească. Expresia ei era, fără îndoială, specifică lui Clementine, una pe care trebuie să o fi văzut de mii de ori și totuși nu am băgat-o niciodată de seamă. Dar era ceva diferit în poziția gurii.

Da, știam. Știam ce era.

Buzele ei erau țuguiate și strânse la colțurile gurii nu doar pentru că urma să vorbească, ci pentru că urma să vorbească î*n franceză.* Franceza ei fusese excelentă de când frecventa Lycée Français, dar fusese o franceză elegantă, sintetică, de școală privată, lustruită și scumpă, făcută în America. Totuși, în fotografie, gura ei lua fără efort curba uneia dintre silabele imposibile. Știam acea formă a gurii: o știam de la Miriam, de la buzele lui Miriam, afumate și puternice, șoptind, atingându-le pe ale mele.

Și pe spate, sub marginea ruptă de sus a fotografiei, poemul fusese copiat din nou în scrisul de mână familiar, schițat:

Acolo unde apele pribege șipotesc
Din dealurile de peste Glen Car,
În lacuri mici printre stufuri
Care abia ar putea scălda o stea,
Căutăm păstrăvii ațipiți

Șoptindu-le la urechi
Le dăm vise neliniștite;
Aplecate molcom printre ferigi
Ce-și picură plânsul pe pârâiașe
Vino departe, Oh! pui de om
Lângă ape și sălbăticiuni
Cu o zână mână-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poți înțelege…
Cu noi se duce acum
Cel hărăzit cu ochi solemni.
El nu mai aude mugetul vițeilor
Pe povârnișul cald al colinei,
Nici ceaunul pe pirostrii
Cântându-i pace în suflet,
Nici nu mai vede șoricelul pământiu
Dând târcoale lăzii cu făina de ovăz.
Căci iată vine, puiul de om, lângă ape și sălbăticiuni
Cu o zână mână-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poate el înțelege.[3]

De unde la început fuseseră patru strofe, acum rămâneau doar ultimele două. Primele două fuseseră rupte. Sub ele, corespondentul meu scrisese:

Que ce soit avec toi, que ce soit avec la fille, je serai satisfait.
Je suis (tu comprends) miséricordieux.

„Cu tine sau cu fata, voi fi mulțumit.
Sunt (înțelegi) milostiv”.

Sentința era hotărâtă. Verdictul pronunțat.

Optsprezece

Am acest schimb cu Jessica Burke înregistrat în caietul meu:

— Dar dacă sunt făcută să fiu o narcomană? Dacă asta este menirea mea? Cine poate spune că nu este așa?

— Vrei să o spun. Vrei ca eu să spun că nu asta este menirea ta.

— Da. Vreau asta. Dar nu poți să o spui.

— Pot să spun asta: te temi că ar putea fi adevărat și că ar putea și să nu fie adevărat.

— Am avut dreptate, spuse ea după o pauză lungă. Nu poți să spui asta.

∵

Părinte, chiar *auziți* spovedaniile în biserică, spovedanii rostite cu adevărat? De fapt, mai există preoți care fac asta, cel puțin așa cum sunt ilustrați în filme, cu micile zăbrele dintre duhovnic și penitent, delicatul *chiaroscuro* care separă profilul preotului și astupă buzele păcătosului? În mod sigur Freud însuși căuta un anonimat parțial asemănător când se poziționa în spatele pacienților săi, culcați în afara câmpului său vizual. Cât de mult trebuie să vă invidiem noi, psihanaliștii, credința voastră în redresare, în promisiunea mântuirii și iertării. Cât de curate sunt cuvintele în comparație cu remediile noastre impure: amintire, interpretare, speculație, sugestie. Ciudat, nu-i așa, cum ne-am izolat amândoi în camere mici, slab luminate, ambii în serviciul unor zei care nu au nimic în comun în afara Iubirii?

Acestea fiind spuse, urăsc și mereu am urât cuvântul *terapeut.* Detest ideea că munca mea, dacă asta este cu adevărat, este o muncă *terapeutică,* la fel ca ideea că sunt membrul a ceea ce unii dintre colegii mei numesc – fără ironie – *profesii de ajutorare.* Mândria mea a căutat mereu să se reînnoiască în răceala celor mai nemiloase

formulări ale lui Freud, afirmația lui că un leac este doar o familiarizare reînnoită cu „suferința zilnică". El desemna munca psihanalitică drept o „școală a suferinței".

Resping pretenția că tratamentul psihoterapeutic promite o liniște sufletească sau o alinare a sinelui, oricât de mult ar putea fi acestea produsele secundare fericite ale tratamentului – consolările-accesoriu, dacă vreți. În loc să caute să îmbunătățească stima de sine sau mulțumirea, munca se străduiește să găsească opusul, să alunge toate iluziile autosuficienței sau autonomiei. În cel mai de succes caz, această școală a suferinței este un curriculum al venerației. Adevăratul subiect al acestei venerații este purul act, imposibil, al existenței înseși – al apariției noastre subite, ca rouă, din nimicul întunecat și fără dimensiune. Acesta este orizontul tratamentului, recunoașterea faptului că apărem de nicăieri, de sub stele din infinit, într-un loc și într-un timp pe care nu îl alegem, conduși de dorințe pe care nu le alegem, spre o moarte pe care nu o alegem, o moarte care ne-a ales pentru ea chiar din pântecul mamei.

Poate că pentru dumneata asta e numai o nebunie. De ce nu ar fi? Profesia mea oare mi-a desfigurat mintea, orele nesfârșite de atenție constantă, urechea mea de închiriat și deschisă tuturor, chipul meu pictat cu strălucirea fanteziilor proiectate? Francezii au un termen pentru asta: *deformation professionelle,* ideea că toate formele muncii desprind mintea de realitate. De aici, pocnetul eșapamentului unei mașini face ca un soldat să caute adăpost într-un tufiș. Litigatorii se lansează și se ghemuiesc în păduri de obligații imaginate. Pentru detectiv și inspector, fiecare mărturie sau mărturisire este o rețea de minciuni și taine. Cum ar fi putut munca mea să nu mă deformeze, după toate acele ore lungi petrecute privind în nișele întunecate ale sufletului? Cum aș fi putut să nu devin o creatură nocturnă, adaptată la

peșteri, pentru care lumina obișnuită a zilei este o suferință de neîndurat?

Știi cum se spune: psihiatrii sunt cei mai nepotriviți companioni la cină. Dacă dentiștii mereu se uită la dinții tăi, psihanaliștii mereu adulmecă semne de nevroză sau delir. Desigur, premisa este absurdă. Ai putea la fel de bine să te îngrijorezi că pneumologul de lângă tine îți va găsi o pată pe plămân. Absurd și adevărat în același timp, adevărat că practica psihanalizei poate fi o muncă desfigurantă, atenția pacientului fiind suspendată, goală, iradiată de dorințele celorlalți. În mod sigur o astfel de expunere provoacă daune pe cât de imperceptibile, pe atât de inevitabile și ireparabile, ca surzenia care îl pândește pe mașinist sau nebunia care suge mintea unui tăbăcar.

În tinerețe ardeam de entuziasm pentru munca mea: aveam să devin un luptător, campionul pasiunilor ultragiate sau exilate. Aveam să iau cu asalt forțele care luptau să supună aceste pasiuni, tiraniile impuse în numele moralităților nefirești, constrângerile sadice deghizate în legi supreme. În felul meu tăcut, costisitor, aveam să fiu apostolul unei libertăți incitante. Când m-a abandonat acea credință?

De câte ori am auzit repetată, aproape cuvânt cu cuvânt, acea expresie a fiecărui pacient educat, sofisticat: *Nu cred în judecată, în judecata divină. Nu cred că cineva stă acolo în cer și se încruntă la mine.* În trecut aș fi gândit: *ba da, crezi – și asta e problema ta.* Îi ajutam permanent să se elibereze de această convingere secretă. Acum însă, chemarea m-a părăsit. Premisa nu era greșită: majoritatea pacienților suferă mai mult decât își dau seama de persecuții interioare obscure. Totuși, ceea ce nu mi-am dat seama era cât de profund credeam eu însumi într-o asemenea judecată, cât de mult, asemenea pacienților mei, îmbrățișasem acea convingere cu o fidelitate inalienabilă. Această convingere nu presupunea un judecător

personificat – cu barbă, sever, pe tron. Presupunea însă o lege, inumană, abstractă și implacabilă, legea căreia ne datorăm viețile, legea căreia îi datorăm socoteala.

Eșec, valoare, criză, potențial, împlinire. Fiecare pacient se întoarce la aceste cuvinte din nou și din nou. Acestea sunt cuvintele din care este alcătuită profesia mea și fiecare dintre ele presupune o judecată, o notă obținută sau ratată. Nimeni nu intră în cabinetul meu fără să creadă cu toată puterea că judecata, o judecată, este absolută și fixă. *Persoana care trebuie să fiu:* acea creatură mitică, acea ființă care tânjește și detestă să devină fiecare pacient, este ea însăși o judecată, una standard care nu se imaginează pe sine, dar față de care trebuie să se dea socoteală.

Ce sau cine a stabilit acest standard? Ce sau cine a măsurat trupul pentru sufletul său? Ce sau cine a stabilit ca oamenii să fie cei care sunt meniți să fie? Sunt sigur, credința în judecată nu este ceva ce pacienții mei resping sau depășesc. Credința în judecată este lucrul de care se agață. În spatele afecțiunilor și atașamentelor lor, judecata este singura lor dragoste adevărată.

∵

— Vrei să spun că tu nu ești menită să fii o narcomană.

— Da. Vreau asta. Dar nu poți să o spui.

— Pot să spun asta: te temi că ar putea fi adevărat și că ar putea și să nu fie adevărat.

— Am avut dreptate, spuse ea după o pauză lungă. Nu poți să spui asta.

Avea dreptate. Ce aș fi putut să spun? *Lumea e mai plină de durere decât poți înțelege?*

∵

Undeva într-o carte de Simone Weil este un pasaj pe care mi l-a arătat Miriam. Weil scrie că singurul lucru pe care îl posedă cu adevărat oricine este abilitatea de a spune „Eu”, nimic mai mult. Acest *eu,* singura noastră posesie, este ceea ce

datorăm lui Dumnezeu. Orice altceva credem că este al nostru – numele, trupurile, limbile, familiile, națiunile – toate acestea aparțin destinului, pentru a fi împrumutate și eliminate așa cum decide numai soarta. Îmi amintisem vreodată de acest pasaj când stăteam lângă pătuțul lui Clementine, în strălucirea slabă a lămpii de veghe? Oare mă gândisem vreodată: soarta mi te va lua, pentru că poate? Nu m-am gândit vreodată: tu nu ești a mea, nu ai fost niciodată. Cum aș fi putut, ascultându-ți respirația în somn sau mai târziu, când îți pregăteam sandviciuri cu unt de arahide și maioneză pentru școală?

Aceasta era crima de care eram vinovat: că am ținut-o ca și cum mi-ar fi aparținut, crima mea, pentru care sunt tras la răspundere.

Que ce soit avec toi, que ce soit avec la fille, je serai satisfait.

„Cu tine sau cu fata, voi fi mulțumit”.

Nouăsprezece

Tras la răspundere. Răspunsul meu se formează în mine. Nu este un plan, nici măcar un scop, nu încă. Dar încă se formează: tăcut, concentrat, nemișcat.

∵

Privesc a doua fotografie: cea cu râul și cu balustrada, unde am scrijelit data sinuciderii lui Miriam. Celelalte fotografii sunt intolerabile, de parcă din spatele lor corespondentul meu îmi scanează fiecare gând. Fotografia râului, totuși, nu ascunde o astfel de privire. Ascunde ceva ce nu poate vedea nimeni altcineva.

La început, când am observat inscripția, m-am gândit că era o fotografie a singurului loc pe care nu aș fi suportat să îl revăd. Am crezut că am înțeles ce spunea corespondentul meu. Spunea: *iată, acest loc rămâne. Am fost aici, la fel cum ai fost și tu odată, cu dalta și ciocanul tău. Nu poți revizita sau repara trecutul, dar te poți întoarce în acest loc.* Credeam că el voia să știu că secretul meu era un secret comun, că inscripția este încă acolo, o tăbliță pe care s-a înregistrat o datorie neplătită și neiertată. Dar, deși fotografia spune toate astea, ascunde ceva ce corespondentul meu nu poate ști. Este mai mult decât simpla imagine a unui loc. Este și ilustrația unei amintiri – a nimănui altcuiva decât a mea.

* * *

În după-amiezile din perioada retragerii noastre tăcute la mănăstire, în afara Parisului, unde m-a dus Miriam în prima noastră călătorie, ne plimbam pe câmpuri, urmând în șir o potecă îngustă printre pășuni și tufe. Am luat cu noi o hartă de drumeție pe care o găsiserăm la mănăstire, atât de detaliată, încât chiar și cele mai înguste poteci apăreau ca linii subțiri, întrerupte. Poteca pe care o găsiserăm traversa trecerea peste o cale ferată abandonată,

curbată de-a lungul unei mici dumbrăvi de salcâmi, apoi se oprea abrupt într-un pârâu.

Pârâul, cu malurile sale abrupte și înguste, tăia un curs aproape invizibil de la nivelul câmpului. Totuși, la un cot, o turmă de vite bătătorise malul într-o pantă de noroi, unde se adunaseră cu picioarele până la glezne ca să bea. S-au speriat puțin când am trecut pe lângă ele, dar apoi au început să ne urmărească în masă, ca un nor de ploaie lent, din care se aud tunete surde.

În a treia sau a patra zi a șederii noastre, cea mai caldă de până atunci, am mers mai departe decât înainte, încă abținându-ne de la vorbit. După o vreme am ajuns la un pod stricat care se întindea peste izvor. Nu avea balustradă, traversele erau argintii, moi și putrede. Ne-am așezat la marginea podului, cu picioarele atârnând deasupra apei care strălucea, puțin adâncă și limpede peste pietrele din albie.

Privind în jos spre apă, Miriam nu părea conștientă de prezența mea. Ceea ce credeam că e liniștea, aleasă în comun și împărtășită, era de fapt presărată cu zumzetul de insecte, acut și în același timp de nedeslușit, ca sunetul unui ceas fără chip, în timp ce căldura zilei sfredelea ca trâmbița unui claxon. La un moment dat Miriam își scoase pantofii de parcă urma să coboare pe mal în apă, dar apoi și-a scos și bluza, dezvelindu-și sânii mici și părul subțire de la subraț. Odată complet goală, se ghemui lângă mine, cu picioarele pe traversele putrede și începu să îmi descheie cămașa, șoptind ceva fiecărui nasture, pe măsură ce îl scotea ușor din cheotoare. Sudoarea se aduna încet pe buza ei de sus și mirosul cald, eliberat acum de goliciunea ei se ridica de pe ea ca aerul aprins dinaintea unei furtuni. La început s-a ghemuit peste mine, dar apoi a vrut să stea pe spate. Voia gura mea peste ea și îmi ținea capul pe ea cu o mână, despărțindu-și labiile cu degetele de la cealaltă. Nu putea să aibă orgasm așa, spusese mai demult, dar cu toate astea

își mișca șoldurile mai tare între gura mea și traversele scrâșninde, respirând sacadat, acum cu ambele mâini înnodate în părul meu. De obicei mă trăgea spre ea încet, privind, ațâțându-se cu vârful penisului meu, cufundându-l în ea, apoi frecându-l de clitoris, mereu privind, cu gura moale, încruntată. Dar, de data asta nu era întârziere, doar aceeași prinsoare frenetică, acum pe șoldurile mele, acum pe fese, apăsându-mă pe ea de parcă toată greutatea mea și toată forța ei nu erau destul. Nimic nu putea fi destul – tendoanele gâtului erau încordate, de la maxilar la claviculă, ochii strânși – orgasmul ei nu fu o eliberare, ci un curent tremurător, smucit cu forță, domolindu-se doar ca să o cuprindă din nou și din nou, de parcă ar anihila posibilitatea rezistenței și doar apoi să îi dea drumul.

Când m-am retras, ea rupse firicelul de spermă dintre noi cu degetul și spuse: *„Et toi, t'as joui aussi, mon ami"*. A spus asta de fapt: „Și tu ai juisat, iubirea mea". Nici nu conștientizasem orgasmul, sau orice altceva în afară de forța îmbrățișării ei, o forță care, în final, nu reușise să o distrugă complet.

După aceea Miriam stătu goală, pe traverse, cu fața în jos, privind printr-o spărtură dintre plăci. Eu am făcut la fel și am stat așa o vreme, privind înspre apă. Suprafața strălucitoare a pârâului de sub noi devenea transparentă pe măsură ce trecea pe sub umbra podului. Din când în când un pește trecea printr-unul dintre peticele limpezi, înotând ușor în amonte, deși nemișcat, împotriva curentului de sub el, sau o frunză, uscată pe partea de sus, plutea pe sub pod. În mare parte însă, pârâul nu purta altceva decât petice de cer și urmele chipurilor noastre, care se împrăștiau și se regrupau pe luciul schimbător al apei.

* * *

Acel pod trebuie să fi putrezit demult și să fi cedat sau să fi dispărut într-o inundație de

primăvară. Și, deși Miriam însăși a dispărut, pârâul rămâne, nemișcat și neliniștit și din valurile sale, reflexia ei încă privește înapoi, spre mine, spre un viitor pe care nu îl va ocupa, într-o țară pe care nu o va vedea niciodată, spre o față, o străină, Clementine, pe care nu o va cunoaște niciodată.

Douăzeci

Ne-am întâlnit din nou la cafeneaua de pe rue de Vaugirard pentru o nouă poezie. Poemul de Yeats pe care l-am discutat prima oară fusese o fotocopie, dar de data aceasta ea a venit cu o carte lată, mai lată decât lungă, și a pus-o pe masă, între noi. Aplecându-se, m-a sărutat și a spus:

Ador să te abordez de la distanță, să te văd înainte să mă vezi tu.

Arăt altfel atunci?

Arăți ca bărbatul pe care îl iubesc.

Îmi vei face cunoștință cu el într-o zi? am spus eu.

Ea ridică din umeri.

Într-o zi, poate, spuse ea.

Cartea lată era o partitură muzicală, note pentru poemele lui George Herbert. Nu auzisem de el. Un poet englez din secolul XVII, explică Miriam, un preot anglican. În curând, ea urma să cânte unul din cântecele lui și avea probleme cu unele pronunții, de exemplu, cuvântul *guest* (oaspete) și *worthy* (demn), să nu mai vorbim de numele Herbert însuși, pe care îl pronunța *Air-bear.*

— E „guest”, spusei eu.

— *Guayst,* repetă ea, încruntată. Încă o dată, te rog.

— „Guest”, spusei eu iar.

— *Gust. C'est gust non? Non, pas vraiment… Merde!*

— „Guest” Sunetul *e ghi… ghi* – „guest”.

— *Ghi,* spuse ea. *Guehh-st. Guehst.* „Guest”. Vocala plată părea să întunece cuvântul, să-l ascundă. Trecu înapoi la franceză.

„C'est un invité, n'est-ce pas?” Și pur și simplu, odată ce a restituit „oaspetelui” sensul său propriu de *„invité”,* poemul în sine păru să își recapete brusc transparența pentru ea, ca și cum o rază de soare ar fi alungat norii englezei. Trebuie

să fi observat o greșeală similară și la franceza mea stâlcită, o umbrire sau o acoperire a mediului care, pentru ea, era un precipitat transparent al gândului. Și, cu toate acestea, când a sugerat ca fiecare să vorbească în limba lui, ca eu să îi vorbesc în engleză și ea mie în franceză, am refuzat, spunând ceva inept de genul *On est dans France donc il doit parler français.* „Suntem în Franța, deci trebuie să vorbează franceză”.

— *Tu es adorable,* spusese ea, luându-mi mâna și sărutându-mi palma, dar, când ești în Roma, oare nu este mereu necesar să faci ce fac francezii?

∵

Fiecare cuplu (cred) își îmbrățișează povestea începutului, fie pentru a mărturisi o dragoste predestinată, fie, pur și simplu, pentru a răspunde întrebării „Deci, cum v-ați cunoscut?” Dar când a început povestea mea și a lui Miriam? Oare în clipa când am văzut-o, în lumina slabă din lift?

Sau în prima noapte în care am auzit-o cântând pentru prima oară, care a fost și prima noapte în care am făcut dragoste? În excursia la mănăstire, poate pe podul putrezit, ceva se schimbase, oare acela fusese momentul? (În mod sigur atunci, sau aproape atunci, Miriam a rămas însărcinată.) Totuși, sunt convins că niciuna dintre aceste întâlniri nu a fost momentul. Încă urma să ne întâlnim unul pe altul, în fiecare dintre acele contacte.

Când mă gândesc la cât de scurte au fost acele luni, pot să cred că povestea noastră s-a terminat înainte de a începe, că totul se terminase înainte să înceapă măcar. Dar nu: a existat un timp în care ne aparțineam pe de-a-ntregul unul altuia și a început în ziua aceea, la cafeneaua de pe rue de Vaugirard, cu o partitură muzicală deschisă pe masă. Cred că acela a fost momentul nostru de început.

Cred asta pentru că poemul care stătea deschis pe masă marcase pentru ea, după cum se exprimase, punctul fără întoarcere. Era criza care o

despărțea de vechea ei viață și eu urma să o însoțesc de-a lungul arcului acelei devieri. Înainte să ne cunoaștem, ea dăduse un doctorat, a cărui teză era despre filosoafa franceză Simone Weil. Weil, o sinucigașă sau aproape una, murise de înfometare voluntară, autoimpusă, la vârsta de 34 de ani, în vara lui 1943, după ce a evadat în Anglia din Franța ocupată. Până la final, ea nutrise speranța că Francezii Liberi, sub de Gaulle, i-ar da un sens eroic ei, acestei femei evadate, scheletice, zeloase, savante. Deși evreică prin naștere și o oponentă violentă a fascismului, ea și-a deplorat și și-a respins iudaismul și s-a convertit la creștinism, sau mai degrabă la un izotop caustic și instabil al creștinismului, un sistem pe care l-a elaborat în scrierile ei, cel mai notabil în jurnalele ei extinse. Aceste jurnale o fascinaseră în mod deosebit pe Miriam. Le întâlnise prima oară în timp ce se pregătea pentru *baccalauréat,* descoperind în Weil o versiune a ei înseși, o tânără femeie cu talente arzătoare și sălbatice. Fascinația lui Miriam i-a bântuit și i-a animat studiile universitare și, în timp, a determinat-o să urmeze o muncă postuniversitară, unde a descoperit că putea să își completeze bursa modestă cântând în coruri. Teza ei de doctorat susținea ceva legat de teoria necesității a lui Weil.

— Doar „ceva”? întrebasem eu, dar ea mi-a răspuns doar: *Orice credeam eu, mă înșelam – tot, totul era complet greșit.*

Târziu, în studiile ei, ea s-a abătut de la această cale pe care o urmase din liceu.

Se întâmplase în clipa în care a găsit, undeva în scrierile lui Simone Weil, acest poem de George Herbert, poemul a cărui partitură se pregătea să o cânte. Simone Weil citise poemul într-un refugiu la mănăstirea Solesmes și o impresionase forța sa epifanică. Pentru Weil, poemul înfățișa cu o claritate nepământeană neîncrederea mirată a

sufletului când era față în față cu iubirea lui Dumnezeu:

Iubirea-mi spuse: Bine ai venit!
Și totuși sufletul se trase înapoi
În vină, de praf și de păcate urgisit
Cu-a ei privire, ce totul intuiește
Știindu-mă stingher de când intrai în casă
Iubirea către mine se întoarse și-ntrebă
De e vreun lucru ce-mi lipsește
Un oaspete ce-i vrednic ca să intre! – am răspuns îndată
Și dragostea îmi zise: Acela ești chiar tu!
Eu, cel netrebnic, cu inima pătată? Ah!
Eu nici măcar nu pot privi în a Ta față. Nu!
În zâmbet cu-nțelegere firească
Luându-mi mâna, dragostea îmi spuse:
Oare nu Eu făcut-am ochii să privească?
Așa e, Doamne, dar eu i-am pângărit!
Merit să merg în locul de rușine!
Dar nu știi oare că s-a plătit osânda pentru tine?
Știu și mă lasă serv umil slujind aicea să lucrez!
Vei sta la masă! – spuse dragostea
Și vei gusta mâncările alese!
Atunci m-am așezat și-am început ca să mă ospătez.

Poemul apare din nou și din nou în scrierile lui Weil, chiar și în ultimele luni de viață. Era ca și cum (explica Miriam) poemul ca Iubirea însăși persista în a o invita, poruncindu-i să îi ia hrana, chiar în timp ce trupul lui Weil se golea și ceda. Când Miriam a dat peste acest poem de-a lungul studiilor sale, știind ce știa despre ultimele zile ale lui Weil, întâlnirea a cutremurat-o.

Se părea că o clipă îi transformase întregul scop al studiilor sau mai degrabă acest nou sentiment al scopului se dovedea a fi fost motivul, de fapt. Un text care la început păruse doar o parte componentă, un singur pas în ascensiunea ei

profesională, era acum brusc o ușă, o ușă prin care ea deja intrase, o ușă deja închisă și încuiată în spatele ei.

Dar nu era ciudat (am întrebat-o eu) că același poem care o influențase cu atâta forță pe Simone Weil o copleșea și pe ea, pe Miriam? Ea nu susținea oare că poemul deține virtuți magice sau mistice, nu-i așa? Poate că ceea ce experimentase era doar o intoxicare, o identificare uimitoare, dar explicabilă cu obiectul studiului său. Poate că era un risc profesional pentru un academician, riscul de a găsi într-un obiect analizat promisiunea transformării spirituale, o comunicare de o claritate transfiguratoare…

— Claritate? spusese ea cu un oftat, între mâhnire și dezgust. Nu exista claritate. Știa doar că tot ceea ce crezuse, știuse, dorise, totul fusese complet greșit. Văzuse cum i se prăbușește visul înțelepciunii. Calea care îi rămânea acum era calea prin câmpul de moloz, calea răbdării.

— Dar, până la urmă, nu era o cale atât de diferită, spusese ea. Nu este o schimbare atât de mare. Am trecut de la o studentă, o studentă a operei lui Simone Weil la…

— Un discipol? întrebasem eu.

— Îți bați joc de mine?

— Deloc.

— Nu, nu un discipol. Un novice, dacă vrei să știi. Asta este diferența: mi-am dat seama că nu eram o studentă, ci o novice, nici măcar o novice, o candidată.

— Și acum că urmează să devii o candidată adevărată, o novice adevărată…

— Nu se va schimba nimic. Doar că mă voi duce într-un loc unde oamenii îmi vor spune exact ce sunt, o novice, dacă vrei, o începătoare.

— Dacă vreau.

— Dar, mă certă ea, se pare că uitasem că aveam o misiune de îndeplinit.

— O misiune?

Traducerile. Misiunea mea era să o ajut.

Dar de ce mă alesese pe mine? Mă confundase cu un fel de autoritate în poezia engleză renascentistă? Eram psihiatru, nu profesor. Cât despre engleza modernă, Parisul era infestat de vorbitori nativi.

Dar mă potriveam scopurilor ei, spusese ea, iar apoi adăugase: în cel mai delicios mod.

Oare ea mă alesese pentru că aveam o dată de expirare?

— Dar asta spune poemul, *n'est-ce pas*? Nu spune că sunt lucruri pe care le poți învăța numai de la cineva pe care îl iubești?

— Asta sunt eu? întrebasem.

— Și… spuse ea, fără să răspundă la întrebare, ci ajustând gândul, completându-l, și de la cineva care te iubește?

Douăzeci și unu

Ultima fotografie a venit acum trei zile, neînsoțită. Niciun bilet, nicio inscripție, niciun fragment tăiat de poezie. Imaginea – dacă se poate numi astfel – este o peticeală, o amestecătură de jumătăți de forme, unele palide, altele întunecate, mari sau mici. Dacă ați vedea-o, ați crede că acea formă cenușie, alungită, seamănă cu un fel de câine, un câine care stă pe o parte? Ați simți o tristețe inexplicabilă pentru el, cum am simțit eu? Asta am simțit, o tristețe inexplicabilă, înainte să îmi vină în minte numele, numele câinelui: Obus.

Este aproape de centru, puțin mai jos, la baza acelor forme. Acum vedeți cum Obus, stând culcat, este conturat în profil, pentru că poza este făcută de sus, la fel cum și poza râului fusese făcută de sus. Era ca și cum poza de mai devreme evoluase în imaginea de acum, de parcă suprafața apei se coagulase, se adunase în mase. Dar ce, sau cine sunt acele alte forme care, asemenea câinelui, par să stea pe-o parte?

Nu pot să spun, dar trebuie.

Părinte, cred că nu mai pot să disting ceea ce îmi amintesc de ceea ce mi-am imaginat. A dispărut o graniță, cea care separă amintirile mele și amintirile pe care le-am inventat pentru Clementine: *ochii tăi sunt exact ca ai mamei tale.* Tot ceea ce îmi amintesc este cum arătau acei ochi, cum mă priveau, sau mai degrabă priveau prin mine – privirea ei lungă, echilibrată, care până și atunci când stăteam întinși, față în față, se muta de la un ochi al meu la altul, de parcă două lucruri diferite trebuiau monitorizate în același timp.

Ea vedea mai bine de aproape decât mine și putea să focalizeze pe obiecte la doar câțiva centimetri de ea. Când eram întinși unul lângă altul, putea să-mi vadă chipul cu o claritate perfectă, dar pentru mine, chipul ei înota în ceață.

Când făceam dragoste, ea ținea mereu ochii deschiși. Când vorbeam franceză, mereu știam când îi era greu să urmărească ce spuneam, pentru că se uita direct la gura mea, ca o persoană care citește pe buze. Când Miriam dormea, ochii i se mișcau sub pleoape, de parcă scanau un paradis invizibil.

Ce îmi amintesc? Cine sunt acele două siluete din fotografie, care stau pe o parte, cu câinele Obus la picioarele lor? Timpul este scurt. Trebuie să îți spun.

∵

— Arăt exact ca ea? întrebase Clementine când avea șase sau șapte ani.

— Nu, dragă, nu exact ca ea. Și ca mine, puțin.

— O să fiu cheală ca tine?

— Probabil că nu, Clem, dar ai putea fi înaltă, mai înaltă decât mama ta.

— Ea era scundă ca mine?

— Era adultă ca mine, dar nu foarte înaltă. Francezii nu sunt foarte înalți, am spus eu și am ținut palma plată, la nivelul claviculei mele, ca să îi arăt cât de înaltă fusese Miriam. Țin minte cum Miriam își dădea capul pe spate și se ridica pe vârfuri să mă sărute, cum, atunci când mi-am lovit capul de una din grinzile din apartamentul ei, a icnit și apoi și-a presat tâmplele, într-un reflex de simpatie. Îmi amintesc mâna ei mică zăbovind pe o pagină, cu degetul arătător întins, în timp ce urma un vers pe care îl citeam împreună. Îmi amintesc cum, atunci când trecea de la franceză la engleză, întreaga ei ființă se schimba, supletea gurii sale se crispa, de parcă i se punea o zăbală.

Cât de multe trebuie să fi uitat. Oare aș recunoaște acea lume dacă aș revizita-o, clădirea ei, ușa de la intrare? Care era numărul străzii, strada? În mod sigur totul s-a schimbat, cu excepția mirosurilor, arborii de tei care înfloreau în parcul de dedesubt, umezeala care se ridica din străzile măturate, combinată cu mirosul

așternutului ei și respirațiile grinzilor de mansardă, parchetul uzat.

Apartamentul ei: o fantă de spațiu îngust sub acoperișul mansardat. Lângă patul ei, Miriam avea un CD-player pe care îl folosea drept ceas deșteptător. Nu schimba niciodată CD-ul așa că, atunci când pornea alarma, cântecul era mereu același, ca un blues Delta, dar cântat de o voce africană, malineză poate, sau senegaleză. Sub acea voce metaforică, cineva compunea o bătaie complicată, ca un creion pe o tigvă. Dar nu are sens să încerc să o descriu: acum muzica pare pe jumătate scufundată în visele noastre și, asemenea acelor vise solubile în lumina zilei, o parte din confuzia dulce, temporară, când nu știam unde ne aflăm sau lângă ce corp stăm întinși, capul ei ascuns sub pernă, apărat de razele soarelui și de acel cântec repetitiv.

Cât de imposibil de departe pare totul, dar acum cred că distanța nu este una a timpului, deși au trecut optsprezece ani, sau a spațiului dintre Paris și New York. Este de fapt o distanță interioară, de parcă acele mirosuri, acele sunete, s-au retras în interiorul cel mai întunecat al trupului meu, s-au distilat și condensat într-o fiolă minusculă de toxină. Deși capsula este mică și imposibil de detectat, dacă s-ar sparge, ar elibera acea suspensie a memoriei, neagră ca smoala, care în câteva secunde (sunt sigur) ar provoca moartea.

Dar de ce letală, vei întreba, Părinte. Pentru numele lui Dumnezeu, Abend, (vei întreba), povestea ta poate că este întunecată, poate că este amară, dar cum este ea diferită de adversitatea obișnuită a omului? Destinul tău banal a fost să te îndrăgostești de o fată în Paris, o fată mai obișnuită cu disperarea decât credeai. Trist, da. Dar mortal? Aceste elemente nu sunt deosebite. Sunt comune pentru o mie de povești: sarcina, disperarea intolerabilă pentru ea și paralizantă pentru tine, complicitatea ta, nedorită și involuntară și cu toate

astea participativă în complotul pentru anihilarea ei. Că a găsit o cale și a îndeplinit-o, înecându-se în Loara, că a lăsat în urmă un copil, toate acestea sunt triste, da, tragice, da, dar în mod sigur Loara (ai spune tu) este obișnuită cu astfel de lucruri.

Cum m-aș fi putut împotrivi, Părinte, acolo unde nu mai era nimic de spus?

Ceea ce conține capsula este letal, pentru că are înăuntru o rășină distinctă, tot mai neagră și mai groasă, usturătoare ca smoala. Când privesc cea mai recentă fotografie, când mă gândesc la umbrele ei suprapuse și la masele compactate, atenuate doar de alungirea palidă care este Obus, dormind cu labele din față întinse, ca un supererou în zbor – când mă uit la această imagine, o pot gusta și simt acea acreală în gât. Figurile din imagine (acum vezi că de fapt sunt siluete), stau pe o saltea grosolană pe podea, podeaua recent pavată a unui garaj pe jumătate construit, mai exact. Aerul este îngreunat de un miros de asfalt și împreună cu acel miros se simte putoarea oțetită a heroinei, heroina arsă într-o lingură înainte să fie injectată, sau heroina arsă de dedesubtul unei folii de aluminiu, fumul inhalat printr-un tub de sticlă. Și mai este și mirosul stătut de haine, păr și trupuri și mirosul de sânge, imposibil de eliminat.

Aici, cea mai întunecată pată este părul unei fete. Peticul mai pal este fața ei în profil. Și ea este întinsă pe jos, câinele adormit la picioarele ei, genunchii ridicați și brațele împreunate în jurul unei umbre, în spațiul gol dintre genunchi și piept. Cine a făcut această fotografie, granulată, focalizată puternic și obturatorul deschis suficient de mult timp pentru a capta puțina lumină disponibilă?

Cine este fata care îmbrățișează umbra? Și cealaltă formă, cuibărită ca un semn de întrebare în spatele ei, al cui este acel chip, tot în profil, îndreptat în aceeași direcție? Ai recunoaște-o? În imagine este atât de tânără – cu optsprezece ani

mai tânără – nici nu ai putea să o localizezi, chiar dacă ți-ai aminti acum apariția sa costelivă, târzie, chipul unui străin, al unui om solitar, așezat în spatele bisericii dumitale: acel chip – chipul meu.

Acum vezi, cum până și atunci, chiar cu atâția ani în urmă, ochiul întunecat, dilatat al lentilei corespondentului meu, era deschis deasupra mea, privindu-mă, urmărindu-mă, la fel de vigilent și invizibil ca o lună nouă?

Spurlock

3.41

Un întuneric ca smoala a umplut biserica. Cineva a lăsat chiar și lumânarea de veghe de opt zile să ardă de tot. În strânsoarea visului său, Spurlock înaintează pipăind spre altar, simțind marginile stranelor cu o mână și ținând testamentul lui Abend în alta. Trece de primul rând de scaune și mătură întunericul cu mâna liberă până când piciorul lui dă de prima treaptă care duce spre cor. În cele din urmă, reușește să treacă de separeul corului până la balustrada altarului unde, strângând documentul la piept, începe să urce spre altar treptele mult mai abrupte în întuneric și mult mai numeroase decât își amintea. Cât de ușor ar fi să cadă, cât de imposibil ar fi să oprească acea cădere. Totuși, în cele din urmă, el ajunge în vârf, unde vede că, de fapt, lumânarea de veghe este încă aprinsă, deși e aproape topită în sfeșnic. Dimineața va trebui să o contacteze pe doamna Burke, sacristanul, mama Jessicăi, pentru a o înlocui.

Ținându-se cu mâna liberă de marginea altarului, cu călcâiele atârnându-i pe marginea treptei înguste, Spurlock reuși în sfârșit să realizeze ceea ce își propusese: să pună testamentul lui Daniel Abend pe altar. Totuși, când Spurlock încercă să își așeze povara pe suprafața de marmură, ceva obiectă cu un scrâșnet uscat și păru să respingă greutatea paginilor. Ce este asta? Oare doamna Burke a lăsat un mănunchi de paie sau de crengi pe altar, ca să fie incluse în aranjamentele florale pentru duminica asta? În mod sigur ea știe că altarul nu este o suprafață de lucru, cu atât mai puțin un loc de depozitare. Nu o considera pe doamna Burke atât de neglijentă. Dar, de fapt, se gândi el, pipăind mănunchiul pentru a

vedea dacă poate fi mutat, ea avea motive să fie distrasă. Fiica ei, Jessica, avea din nou greutăți. Brusc, simți sub materialul aspru al legăturii un genunchi sau un cot, iar Spurlock recunoscu cu groază că lucrul acela este de fapt o persoană aplecată sau ghemuită pe altar. Este, fără îndoială, unul dintre vizitatori, dintre cei fără adăpost, ghemuit în poziția cuiva obișnuit să doarmă în picioare, în vagoanele de metrou sau pe băncile din parc, divizate de mânere de fier forjat, al căror singur scop este să împiedice vagabonzii să se întindă.

— Domnule, șopti Spurlock, speriat de propria sa vehemență. Acesta este altarul lui Dumnezeu! Nu puteți dormi aici. Niciun răspuns. Domnule! sâsâi din nou Spurlock, de data aceasta ridicând lumânarea de opt zile din sfeșnic spre locul în care trebuia să fie fața.

Părul îi atârna omului pe față. Cu un pocnet și un sfârâit de fum acru, lumânarea pârli câteva șuvițe.

— O, îmi pare rău! spuse Spurlock, toată furia transformându-se brusc în consternare.

Văzu în lumina lumânării că șuvița era complet neagră, nu cenușie sau mată și fusese împletită cu o răbdare meticuloasă în cosițe fine, subțiri și lucioase. Fumul se ridică în jurul capului bărbatului. Părul încă arde? Omul nu își dă seama de asta? Spurlock realiză că ceea ce crezuse a fi fum era de fapt respirația sa înghețată. Cât de teribil de rece se făcu dintr-odată: el văzu cum tendoanele de la mâinile bărbatului deveniră palide ca marmura de la efortul de a-și strânge genunchii la piept.

— Trebuie să veniți cu mine, spuse Spurlock. Trebuie să facem rost de o pătură. Trebuie să facem rost de un pat adevărat. Luis o să vină aici și o să aducă o cafea fierbinte…

Dar Spurlock știu că în timp ce spunea aceste lucruri, persoana nu îl înțelegea. *„Café? Café*

caliente?” spuse el, încercând puținele cuvinte pe care le știa în spaniolă. Sau spaniola nu era limba potrivită? Spurlock nu știa cuvinte în Quechua, ceea ce era o nefericire, pentru că înțelegea că persoana de pe altar nu era un bărbat, ci un copil incaș, o fată, abia intrată în adolescență, în mod sigur virgină, altfel nu ar fi fost adusă aici să moară.

Purtând-o pe umeri, o procesiune a adus-o pe buza acestei prăpăstii de piatră și-a abandonat-o aici unde frigul a obligat-o să își strângă genunchii la piept, să respire sub pelerină ca să păstreze puțina căldură ce îi rămăsese în trup. Așa un loc rece în care să mori, se gândi Spurlock, iar ea murise în urmă cu mult timp, acum multe sute de ani. Așa de rece, gândi el și totuși oare nu frigul însuși îi păstrase trupul intact, protejându-l în îmbrățișarea lui fermă? Spurlock îi dădu la o parte perdeaua de păr, atent de data aceasta să nu îi mai pârlească încă o șuviță împletită, când apropie lumânarea de fața ei. Acel chip, văzu el acum, este încă plin de copilărie, greu de picoteală. El văzu cât de adâncă și serioasă este această picoteală: linia sprâncenelor, buzele țuguiate ale fetei, capul înclinat puțin într-o parte.

∵

Cu un suspin adânc, Spurlock se ridică smucindu-se din patul său de campanie, cu inima galopându-i în piept. Transpirația îi răcorea pielea, iar furia îl răscolea: „Iisuse nenorocite Hristoase, Abend!” spuse el cu voce tare. „Ești mulțumit?” Unul dintre vagabonzi mormăi ca și cum ar fi răspuns. Spurlock își balansă picioarele pe podea, dându-se jos din pat și încercă să respire în timp ce ochii i se obișnuiau cu întunecimea bisericii, cu lumina slabă proiectată de semnele de evacuare de deasupra ușilor și, da, cu flacăra stabilă a lumânării de opt zile care ardea în altar. Era treaz, dar inima încă îi bătea cu putere, iar mirosul de păr ars încă îi zăbovea în nări. Încă simțea greutatea acelui păr

împletit cu minuțiozitate, care îi atingea dosul palmei în timp ce îl dădea la o parte.

— Ei bine, Abend, așa e? întrebă el din nou, mai blând de data aceasta.

∵

Fusese ideea lui Spurlock să vadă împreună expoziția *Mumiile Anzilor,* la Muzeul de Istorie Naturală, poate că în urmă cu doi ani.

— Vrei să spui muzeul ghemotoacelor de păr? întrebase Bethany când Spurlock o informase despre planul său.

— Ce muzeu?

— Al ghemotoacelor de păr. Toate exponatele din muzeul acela sunt fie un cărăbuș uriaș, fie un ghemotoc de păr.

Dar când văzu reflexia lui Bethany în geamul vitrinei, cu mâna la gură, regretase insistența. Caseta era o vitrină refrigerată care găzduia trupul ghemuit al unei fete. Părul său, de un negru lucios, era împletit în mii de codițe fine și îi ascundea mare parte din față, dar, dacă stăteai într-o parte, îi puteai vedea curbura obrazului întreg, buzele arcuite, sprâncenele puțin încruntate.

— Au lăsat-o acolo pur și simplu? spusese Bethany.

— A fost drogată, răspunsese Spurlock, rezumând explicațiile de pe plăcuță pe care tocmai le citise. A fost sacrificată. Au lăsat-o să moară înghețată pe munte.

Dar Bethany se întorsese cu spatele și se îndrepta spre ieșire. Până să o prindă din urmă, era deja pe Central Park West.

— Iisuse, Nelson, ești mulțumit?

— Ce se întâmplă?

— De ce mă obligi să mă uit la lucrurile astea?

— Cum adică, te „oblig”?

— E o zi frumoasă de sâmbătă și tu trebuie să o umpli cu cadavre congelate și înghețate.

— Beth, e o expoziție…

— Și tu ești un vampir macabru. Spui că ești preot, dar ești un vampir, spuse ea, dar zâmbi și îl luă de braț, iar Spurlock fu ușurat că ea nu se lansă într-una din litaniile ei pline de nemulțumiri. Te scot la prânz sau nu, domnule Vampir?

∵

Asta se întâmplase cu cel puțin doi ani în urmă, poate trei și, cu toate acestea, copilul incaș alesese noaptea aceasta pentru a-i apărea în vis. Știind că nu va mai putea adormi la loc, Spurlock urcă scările spre biroul său. Lumina dinspre bulevard era suficientă pentru a-l asigura că teancul de foi, testamentul lui Abend, era de fapt încă acolo pe birou, nederanjat, exact așa cum îl lăsase.

Ce ar spune Daniel Abend, psihanalist, despre visul său? Ar fi ascultat într-o tăcere absolută? Sau ar fi întrebat pur și simplu la ce îl ducea cu gândul acel vis? Visul îl ducea cu gândul la vocea lui Abend însuși, care lui Spurlock îi reverbera în minte ca un ecou captiv. Da, la asta îl ducea cu gândul acel vis, o fântână sau un puț scufundat în adâncurile unui trecut izolat, copleșit de ecouri, inundând capul lui Spurlock, deși acel trecut nu era al lui. Trecutul aparținuse altora pe de-a-ntregul și rămăsese o chestiune privată și sigilată, până când Spurlock tăiase acel plic greu cu lama briceagului și începuse să citească.

> *Părinte, nu vă veți aminti de mine. Numele meu este Daniel Abend.*

— Ești fericit acum, Abend? Ești mulțumit? întrebă Spurlock cu voce tare, ca și cum ar alunga ecoul din capul său.

Totuși, propria lui voce abia se alătura celorlalte voci, a lui Abend, a lui Clementine, Jessica Burke. Sub acestea, vocea corespondentului lui Abend își repeta refrenul:

Que ce soit avec toi, que ce soit avec la fille, je serai satisfait.

„Fie tu, fie fata, voi fi mulțumit”.

Spre mâhnirea lui, ceea ce simțea Spurlock era invidie. Îl invidia pe Abend și îl invidia pe corespondentul lui Abend. Le invidia credința comună, că un cont poate fi reglat, o datorie plătită, o obligație îndeplinită. Nu era oare documentul însuși, acolo, pe biroul său, un testament care atesta acel lucru? (Spurlock trăsese scaunul la fereastra care dădea spre bulevard și se așezase cu fruntea sprijinită de pervaz, privind luminile semaforului cum treceau de la galben la roșu, la verde în intersecția goală.) Îi invidia pe toți, pe Abend, pe corespondentul acestuia, chiar și pe Bethany. Până la urmă, slujba lui Bethany îi permitea plăcerea de a lovi cu palma cu un *pam* definitiv un teanc de dosare indexate care codificau termenii unei fuziuni corporatiste. După luni de negocieri încheiate, acordul era în sfârșit scris și semnat. „Ce mulțumitor”, ar spune ea, punând teancul într-o cutie de dosare. „Cei de la arhivă vor veni mâine să ridice asta”. Spurlock îi invidia autoritatea de a se dispensa de munca ei pentru totdeauna, puterea ei de a o izgoni într-un depozit ticsit cu documente expirate.

Pentru el ce mulțumire exista? Spurlock își amintea cuvintele părintelui Babbet, primul său îndrumător spiritual: „Dacă te atrag bunurile lumești, Nelson, nu le vei găsi în preoție, iar Dumnezeu ştie că trupul lui Hristos este plin de idioți. Totuși, dacă mă întrebi pe mine, satisfacția muncii nu poate fi depășită”, și avusese dreptate. Spurlock gândea la fel atunci și își amintise asta de atâtea ori, neuitând să le repete fiecărui nou seminarist de la Întruparea.

Totuși, oricare ar fi fost acele satisfacții imbatabile, nu implicau niciodată *îndesarea* unui

teanc de mape într-o cutie și expedierea ei la arhivă.

Era aceasta o criză de credință? Ajunsese să aibă îndoieli că iubirea lui Dumnezeu era mulțumirea pe care o prefera deasupra tuturor?

Era pur și simplu faptul că munca lui era… prea puțin muncă. Bănuia că, pe undeva preoții își considerau munca drept salvarea și mântuirea sufletelor, pregătindu-le viața eternă. Asta ar simplifica lucrurile. Dar, pentru Spurlock, această perspectivă purta cu sine izul morții: suflete întinse pe rânduri uniforme, asemenea trupurilor de la morgă sau a pieilor uscate la soare. Încercase să se consoleze cu ideea că rezultatul muncii sale era, de fapt, un fel de antiprodus, un bun care nu putea fi schimbat sau vândut și din acel motiv rămânea invizibil pentru ochii lumii.

∵

Spurlock îl întâlnise pe părintele Babbet pe vremea când era încă la școala teologică, servind ca seminarist la St. Dunstan's, o parohie anglo-catolică în Boston. În sacristia acelei biserici, o cameră micuță ce mirosea a naftalină și tămâie era un bazin special numit sacrarium, instalat când fusese construită biserica, singurul său scop fiind eliminarea resturilor elementelor sfințite ale comuniunii: firimiturile de anafură, resturile de vin. Un băiat de altar îi atrăsese atenția atunci când a vrut să își verse cafeaua acolo și îi spusese că sacrariumul era drenat direct în pământ, astfel încât trupul și sângele lui Hristos să nu trebuiască să sufere ofensa canalizării comune. Dar oare canalizarea comună nu era mortalitatea însăși, voise să întrebe Spurlock, în care Dumnezeu deja se pogorâse? El își controlase impulsul, era prima lui zi la St. Dunstan's.

Ceremoniile prețioase ale parohiei tulburau idealismul lui Spurlock, dar el adora programul de muzică (pe care biserica cheltuise o porție extravagantă din buget) și chiar ajunsese să

aprecieze ceva fragil și nu prea absurd în teatralitatea înaltă a „Slujbei Solemne” de duminică. După slujbă, când își punea deoparte veșmintele, se minuna de fragilitatea țesăturilor, fiecare mantie și strai, păstrate cu drag de la înființarea bisericii, în apogeul anglo-catolicismului din secolul al XIX-lea. Acum dantela și brocartul se tociseră și, sub degetele sale, păreau mai mult piese de muzeu ale unei civilizații demult pierdute decât costume de ceremonie, făcute din aripi de fluture sau din penele păsărilor de mult dispărute.

Părintele Babbet, îndrumătorul lui spiritual și rectorul acelei parohii, era un alcoolic secat, ale cărui mâini translucide încă tremurau când ridica potirul în timpul sfințirii. El nu respecta obiceiul de a arunca orice vin de comuniune nebăut și aștepta după slujbă, când își umplea potirul din vasul de porțelan al sacrariumului.

— Extazul protocolului, spusese Spurlock cu voce tare, observându-l, pentru că lui Babbet însuși îi plăcea să folosească expresia.

— Protocol, Copile Spurlock? răspundea Babbet, căruia îi plăcea să îi spună lui Nelson „Copilul Spurlock”. Aceasta nu este o demonstrație de protocol. Această chiuvetă este conductorul de împământare al bisericii.

Spurlock recunoscuse că nu știa despre ce vorbea părintele Babbet.

— Conductorul de împământare, Copile Spurlock, paratrăsnetul. Ne ferește de electrocutare!

— Te rog, spune-mi că asta nu este încă ceva ce trebuie să cred.

— De ce nu? Dar dacă ai o zi eretică, gândește-te cum grecii își turnau libațiile pe pământ. De ce să renunțăm la tradiții?

— Ei bine, dacă tradiția este o nebunie…

— Mai nebună decât tine sau mine? spuse Babbet, cu sprânceana arcuită din nou ca spinarea

unei pisici. Este mai bine să se ducă pe scurgere decât pe gâtul meu, asta e sigur. Și cine sunt eu să îl invidiez, un mic strop pentru pământul însetat de sânge?

∵

Poate că asta era urechea duhovnicului său: un sacrarium, un conductor de împământare, o țeavă înfiptă în pământ, prin care ceva periculos și neregulat putea fi evacuat. O parte din el se revolta la gândul că ceva fusese turnat sau trecut prin el, ca printr-o conductă de evacuare. În mod cert nu pentru asta se înscrisese la hirotonisire.

Dar dacă așa era? Poate că el se înscrisese ca să întoarcă și celălalt obraz, să meargă kilometrul în plus – dar chiar și așa, Abend se înșela, se gândea el, vinovat că îl pusese pe Spurlock în această poziție. Abend greșise când îl împovărase cu acest teanc de pagini, spovedania lui, incapabil de a face altceva decât ceea ce fusese instruit să facă, să le păstreze, să le țină pe birou, atenția lui, conduita obligându-l să accepte ceea ce îi fusese oferit. Atunci și-a adus aminte Spurlock cum Abend îi descrisese propriul rol, în același fel, ca un fel de prostituată, urechea lui deschisă pentru toți nou-veniții. Ciudată rudenie, se gândi Spurlock, adunând paginile, această frăție a străinilor.

Douăzeci și doi

Ordinul monastic, căruia intenționa să i se alăture Miriam, fusese fondat cu mai puțin de treizeci de ani în urmă și se descria drept „o nouă expresie a angajamentelor mănăstirești”. La vremea aceea fusesem surprins de faptul că maicile și călugării locuiau împreună în aceeași comunitate. Media de vârstă, spre deosebire de cea a altor ordine pe care le știa Miriam, era de sub patruzeci de ani. Doritori se găseau destui pentru a înființa noi stabilimente în orașele provinciale, iar membrii comunității locuiau și venerau împreună într-un cadru mănăstiresc tradițional. Munca lor îi implica în lumea exterioară: ajutau persoanele fără adăpost, imigranții, refugiații și prostituatele de pe stradă. Am aflat toate acestea în anii următori, întrucât primeam din partea ordinului, de când mă întorsesem la New York, un buletin de știri trimestrial și un apel pentru ajutor financiar, la care răspundeam cu o donație de cinci sute de dolari. La fiecare câțiva ani, într-una din fotografiile din buletinul de știri găseam imaginea unei călugărițe mai înalte decât celelalte, cu chipul rotund și neted și ochii de un albastru incomparabil. Era Sœur Béatrice, care, deși era englezoaică prin naștere, fusese aleasă recent conducătoarea casei mănăstirești atașată de biserica St. Julien din orașul medieval deluros Leuvray. Uneori Sœur Béatrice include în buletinul de știri scurte noutăți despre ce se mai întâmplă în comunitate. Citesc aceste vești cu grijă, întrebându-mă dacă de data aceasta va menționa o mică fermă organică într-un sat învecinat, înființată în urmă cu douăzeci de ani. Nu o face. Aflu însă că Sœur Thérèse a început să sculpteze în piatră, că Frère Loïc se va întoarce în Rwanda în mai, că doi ucenici noi s-au alăturat comunității sau că Bisou, pisica, a făcut pui.

Într-o zi, nu la multă vreme după ce ne-am întors din refugiul nostru tăcut, Miriam și cu mine am făcut o călătorie ceva mai îndelungată, din Paris până în regiunea Burgundia. Odată ce am ieșit de pe autostradă, am urmat drumuri înguste, întortocheate, între întinderi tălăzuite de grâu sau pășune, până când în zare se arătă Leuvray. Miriam voia să îmi arate locul în care urma să își înceapă noviciatul și să mă prezinte lui Sœur Béatrice, o tânără călugăriță care avea să-i servească lui Miriam drept ghid și ajutor înainte ca ea să se mute definitiv din Paris în Leuvray.

— Și eu cine ar trebui să fiu azi? am întrebat în timp ce urcam strada principală pietruită din Leuvray pe jos. Biserica, la un moment dat bazilică, părea să plutească deasupra orașului, ca un vas care se ițește dintre valuri.

— Cine ar trebui să fii?

— Ultimul tău futai din șanț? spusei în engleză.

— *Comprends pas, enfin, sauf* „fuck", spuse ea, neînțelegând nimic în afară *de futai.*

— Ar trebui să fiu prietenul tău? spusei eu, întorcându-mă la franceză.

Ea răspunse totuși în engleză:

— Deci tu spui că nu sunt prietena ta, doar prietena ta de futut?

— Poate că ar trebui să fiu doar prietenul tău tăcut. Se pare că vouă vă place tăcerea, spusei și urcarăm restul dealului fără să vorbim.

Sœur Béatrice ne aștepta în cafeneaua mică din piața de la poalele bisericii și mă întâmpină cu o strângere de mână și un rezervat „Ce mai faci". Am spus că eram prietenul lui Miriam din Statele Unite, că o însoțeam pentru o zi în Leuvray, de parcă aceasta era descrierea asupra căreia eu și Miriam căzuserăm de acord. Béatrice m-a privit în ochi pentru o secundă lungă și a spus „Sunteți bine-venit", de parcă îi mulțumisem pentru ceva. O întâmpină pe Miriam cu un sărut pe ambii obraji și, de-a lungul interviului, vorbi aproape exclusiv

cu ea, într-o franceză pe cât de rapidă și de fluidă, pe atât de plină de accent, marcată peste tot cu opusul emfazei britanice: *mais*-on, *ba*teau, *châ*-teau. Mi-am dat seama că Béatrice locuia acolo doar când, la distanță, o altă călugăriță urca treptele bisericii, purtând aceeași rochie lungă de in albastru sau chambray, același batic alb menit să-i acopere părul. În cazul lui Béatrice, eșua spectaculos: părul ei, lung și blond-cupru, ieșea pe lângă urechi și frunte și îi atârna pe umăr într-o coadă grea, lungă, pe care o mângâia de parcă ar fi fost coada unei pisici mari.

— Miriam mi-a spus că te vei întoarce în curând în America. Te-ai bucurat de vacanță?

I-am explicat că nu venisem în vacanță, ci venisem la Paris cu o bursă medicală.

— Vei pleca de aici cu ceea ce sperai să pleci?

I-am spus că nu îmi pusesem niciodată întrebarea asta.

— Rareori o facem, spuse Béatrice și trecu înapoi la franceză, întrebând-o pe Miriam dacă primise niște cărți pe care i le trimisese.

Atenția mea se mută pe un trio de baloane cu aer cald, ivite din spatele siluetei masive a bisericii. Trecură, se părea, la nivelul ochilor, deși erau totuși la înălțime, deasupra văii. Periodic, cineva într-unul dintre baloane trăgea de o sfoară și o limbă de foc se ridica în interiorul cupolei, cu un vuiet ca o tuse. *„Les touristes américains, hélas”,* spuse Béatrice, urmărindu-mi privirea.

— Turiști americani ca mine, of, spusei.

— Ah, se pare că înțelegi franceza, răspunse ea.

I-am zis că ar fi fost greu, chiar și pentru un turist american, să evite să învețe puțină franceză pe parcursul unui an.

— Miriam cântă frumos în engleză, nu crezi?

— E o cântăreață foarte bună, spusei.

— O voce ca a ei este un dar de la Dumnezeu.

— Ai într-adevăr o voce frumoasă, i-am spus lui Miriam.

— Este doar o voce de băiețel, răspunse ea.

— Nu ești de acord, Daniel, continuă Béatrice, că vocea lui Miriam este un dar de la Dumnezeu?

I-am spus că nu obișnuiam să gândesc în astfel de termeni.

— Acești „termeni” nu sunt compatibili cu filosofia ta?

— Trebuie să am o filosofie?

— Dar munca ta este o formă de filosofie practică, nu-i așa?

— Sunt obișnuit să o consider drept o ramură a medicinei.

Conversația s-a întors în franceză și nu îmi amintesc ce altceva au discutat Miriam și Béatrice. În după-amiaza aceea, înainte să ne întoarcem la Paris, am stat la slujbă în biserică. Miriam s-a așezat lângă mine de data aceasta. Spațiile înalte ale bisericii estompau rugăciunile și sfințirile preoților, dar în timpul cântării psalmilor, vocea lui Miriam, mai aproape de mine decât fusese vreodată, păru să deschidă un luminiș în jurul nostru, ca o rază de soare care poate să deschidă brusc un spațiu în pădure. Miriam părea doar ocupantul acelui spațiu, nu sursa lui. Era un loc în care mă adusese, acest luminiș în care se afla ea.

La binecuvântare, după împărtășanie, monahii părăsiră corul și se amestecară prin congregația împrăștiată, întâmpinând pe fiecare cu un fel de dublă strângere de mână. *Fie ca pacea lui Hristos să fie cu tine,* spunea fiecare, solemn, încet, înainte să treacă la persoana următoare. O călugăriță tânără, cu ochi negri și un puf răzleț deasupra buzei, luă mâinile lui Miriam și i se adresă pe nume, sărutând-o pe fiecare obraz. Până când îmi luă mâinile în ale sale, palmele mi se umeziseră de neliniște.

∵

— Trebuie să o ierți pe Béatrice, spuse Miriam în drum spre casă.

— Ce motiv ar putea avea să mă placă?

— Mă știe de mult timp. Sunt sigură că se simte protectoare, responsabilă pentru vocația mea.

— Vocația ta nu ar trebui să fie responsabilitatea ta?

— A lui Dumnezeu, de fapt, spuse Miriam.

Mi se părea la fel de neconceput pe cât mi se pare acum perspectiva în care ea *devenea* una dintre acele siluete albastre, beatifice, în sandale? Credeam, sau speram că urma să se retragă când avea să sosească în sfârșit momentul critic? Și când urma să se întâmple asta? Oare ea avea să-și împacheteze lucrurile din apartament? Salteaua? CD-playerul și discul ei de blues african? Unde o să le pună? Avea să-și predea hainele de stradă, *carte d'identité* unei gardience în spatele unei tejghele înalte? Avea să capete un nume religios, ca Béatrice?

Béatrice se numise ceva de genul Fiona Burwell sau Beryl Ferris înainte să devină Béatrice. Cine avea să devină Miriam Levaux? Oare și pe buza ei de sus va apărea un puf de păr odată ce toate vanitățile muritoare vor fi fost îngropate întru Hristos?

— Crezi că Béatrice e lesbiană? întrebai eu.

Acum, autostrada era întunecată, iar noaptea senină, deși în depărtare strălucirea Parisului înghițise stelele.

— Nu mai mult decât tine, spuse ea, trăgându-mă puțin de lobul urechii, iar apoi lăsându-și mâna pe coapsa mea.

— *T'inquiète pas, mon ami,* spuse ea. Și oricum, amândoi avem biletele noastre, adăugă ea după o pauză.

Douăzeci și trei

Declarăm că recunoaștem pe cineva cu o convingere absolută. Etologii și psihologii experți în dezvoltare susțin că acest dar este înnăscut, abilitatea de a distinge un chip din sute, din mii. Ei o denumesc o trăsătură de adaptare, supraviețuirea depinzând de capacitatea părintelui de a recunoaște fața copilului, a copilului de a recunoaște chipul părintelui. Și, cu toate acestea, când încercăm să descriem un chip, chiar și pe cel mai iubit, ar putea fi oricare altul.

În această nouă fotografie de la corespondentul meu, ea stă așezată într-o cafenea, cu o hartă deschisă pe genunchi. Imaginea strălucește datorită unei raze de soare captive, dar harta însăși este ascunsă în umbra mesei. Clementine este singura siluetă din cadru, dar pe masă sunt două pachete de țigări și lângă cana de cafea este un pahar înalt aproape gol, un *pastis* după cum se pare, diluat și verde lăptos. Lângă mâna Clementinei a fost pusă nota de plată. Un mic clips o asigură pe tavă, unde o briză îi ridică un colț. La stânga ei, pe un scaun gol se află un dicționar folosit, francez-englez, alături de o revistă glossy de modă. Fotografia, făcută din spate, îmi cere să citesc peste umărul ei, să analizez harta deschisă pe genunchii ei.

La masa mea de lucru am scos lupa, ridicând-o și aplecând-o cu grijă deasupra imaginii, ca și cum aș fi încercat să prind cu o ață ceva care a căzut prin grilajul unei scurgeri pluviale.

Spre deosebire de celelalte, această fotografie este color, iar legenda din colț a hărții este de un albastru strălucitor, undeva între turcoaz și acvamarin, albastrul care în Franța denotă o hartă topografică foarte precisă, la fel de detaliată precum cele emise de U.S. Geological Survey. Recunosc albastrul pentru că Miriam și cu mine am avut una cu noi la mănăstirea pe care am

vizitat-o împreună pentru refugiul nostru în tăcere. O luaserăm cu noi în plimbarea spre podul deteriorat. Era o hartă de drumeții, una care nu era utilă în Paris. Nu exista niciun motiv pentru care Clémentine ar avea o astfel de hartă, decât dacă plănuia să plece din Paris, să meargă într-o excursie.

Desigur, pentru că acum unul dintre cele mai puternice motive de a se afla în Franța era să viziteze locul în care se născuse Miriam, să îi întâlnească pe părinții ei, dacă era posibil, pe bunicii ei francezi. Prietenul ei de la cafenea, oricine ar fi, ar ajuta-o să îi găsească orașul lor, adresa lor, pe o hartă potrivită. Miriam nu se născuse în Paris, ci în Nevers, în raionul provincial din Nièvre.

În teorie, harta pe care o citește Clémentine ar putea fi o hartă a oricărei regiuni a Franței, poate chiar a unui complet alt loc. Nu există hărți cu albastru în Spania, în Austria? Iau în calcul această idee, dar nu are fundament în fața unei asemenea posibilități groaznice. Dacă se duce la Nevers, dacă se duce să cunoască micul oraș zdrențuit, unde mama ei a făcut școala, să găsească și să meargă pe podul peste Loara, râul iute și învolburat vara, să privească locul în care a murit Miriam, dacă află unde locuiesc încă părinții lui Miriam. Ei bine, ce va fi atunci? Ce se va întâmpla?

Nu pot să spun și, chiar în timp ce scriu asta, îmi aud vocea de specialist: „Nu vă puteți da seama, domnule Abend? Sau preferați să nu spuneți? Sau poate, domnule Abend, simțiți că dintr-un motiv sau altul nu trebuie să spuneți?”

∵

Cineva trebuie să fi calculat vârsta medie la care pacienții încep tratamentul psihiatric, vârsta medie la care viața lor este mult perturbată sau se află în mijlocul unor dificultăți de nerezolvat.

Oricând sosește acest moment, viitorul devine brusc abrupt, fie prăbușindu-se accelerat și fiind nevoie de un salt spectaculos pentru a-l redresa, fie intrând pe o curbă ascendentă brutală, ca fața unei coline îndreptate spre cer. Într-un fel sau altul, direcția spre înainte nu mai există.

Ca tânăr psihanalist, la fel ca mulți alți practicieni, am obținut repede și fără să vreau o expertiză în ceea ce privește afecțiunile paralizante ale absolvenților bogați, în toropeala scriitorilor împotmoliți, în tulburările obscure și nemulțumirile metastatice ale avocaților de corporație și bancherilor investitori. Totuși, pe cât de debilitante erau aceste perioade pentru pacienții mei, pe cât de amețitor de abrupt devenise viitorul, problemele lor presupuneau că un viitor era *posibil,* un viitor care putea fi, cel puțin în principiu, mai bun decât trecutul. Aceasta era desigur și presupunerea mea, poate presupunerea oricărui psihanalist. Astfel, nimic nu m-a pregătit pentru apariția în cabinetul meu a lui Arnold Ullman, un om trecut de șaizeci de ani, care mi s-a prezentat cu mai mulți ani în urmă, după ce a citit un articol pe care îl publicasem, numit „Metapsihologia anxietății de moarte la pacienții cu boli organice în ultimul stadiu”.

În scrierile mele și în munca de clinician, fusesem atras de întrebarea teoretică ce se întâmplă atunci când oamenii anxioși sau pacienții psihotici se confruntă cu o amenințare reală și fără scăpare. Concluziile mele nu erau deloc satisfăcătoare, dar domnul Ullman s-a proclamat în prima lui ședință drept fericit că a găsit pe cineva care se gândise la lucrurile la care el, Arnold Ullman, trebuia să se gândească, și repede. După ce mi-a cerut tariful pe oră, fără să mai adauge ceva, a scris un cec și mi l-a dat. Când i-am spus că nu înțeleg, a zâmbit încăpățânat.

— Privește suma.

Am spus că o văzusem și că, dacă nu decisesem să lucrăm împreună, nu îmi datora nimic, cu atât mai puțin suma enormă de pe cec.

— Atunci uită-te la dată, domnule doctor!

Data era peste șase luni.

— Asta este data mea de expirare. Asta numește medicul meu o „estimare rezonabilă" a timpului pe care îl mai am de trăit. Mintea se concentrează! Mulțumită lui, am descoperit recent bucuriile încheierii socotelilor.

— Încheierea socotelilor?

— În avans! Pentru că s-ar putea întâmpla ceva. Mi s-a spus că, într-un fel sau altul, poate mai devreme, poate mai târziu, se va întâmpla ceva. Greu de contrazis asta, nu-i așa, doctore?

În urmă cu cinci sau șase ani fusese tratat pentru cancer la colon. După o rezecție parțială a colonului, testele au ieșit bune timp de mai mulți ani.

— Am fost vindecat? Nu am știut niciodată. Tot ce pot să spun este că m-am simțit ușurat după analize și că am urât fiecare test, ca pe ziua execuției. Și pot să vă mai spun că nu am fost surprins când, în cele din urmă, unul a semnalat ganglioni, plămâni, splină aprinse ca un pom de Crăciun. Atunci s-a întâmplat ceva ciudat, a spus el. Desigur că nu am uitat cum să intru în panică, dar groaza tomografiilor dispăruse și, când progresul metastazelor părea încetinit peste așteptări prin chimioterapia paliativă, am simțit o neliniște ciudată. Ironia, „ironia colosală", spusese el, întinzând brațele, era că nu cancerul urma să-l omoare – cel puțin nu direct. Unul dintre testele recente detectase o mărire a aortei, o dilatare care, în urma altor investigații, mai amănunțite, s-a dovedit a fi un anevrism avansat, rezultatul infiltrației metastazice în arteră. Din cauza locației și a naturii implicațiilor vasculare, operația ieșea din discuție.

— A trebuit să învăț cum să nu fac nimic, spus el.

— Deci așteptați, am spus eu.

— Asta fac, răspunse el. Dar voi, medicii, nu spuneți niciodată ce gândiți, așa e? M-am chinuit ca naiba să-l fac pe medicul meu să-mi spună la ce să mă aștept.

— Ce v-a spus?

— Ei bine, în cele din urmă a recunoscut că, cel mai probabil, voi muri de ceea ce el numește HC.

— Ce este o HC?

— Asta am întrebat și eu. Este o hemoragie catastrofală.

— O hemoragie catastrofală.

— Două minute. Poate cinci. Și apoi, aia e.

După o pauză am întrebat:

— „Aia” e ce? deși am regretat imediat că am spus ceva.

El a zâmbit larg, de parcă nu intenționa altceva decât să îmi aline regretul.

— Aia? spuse el. Tot! Aia e tot!

— Tot – am spus din nou în ciuda mea.

— Așa că v-am plătit în avans, în caz că mă duc mai repede.

— Dar în cazul acesta m-ați plătit prea mult, am spus eu.

— Cine vă va fi plătit prea mult? Nu eu! Doar un tip pe nume Arnold Ullman pe care nu l-a mai văzut nimeni de ceva vreme.

De data asta am reușit să nu spun nimic.

— Și, oricum, puteți cumpăra ceva drăguț pentru copii. Aveți copii, nu?

Am spus că voi încasa cecul numai după ce vom fi terminat șase luni de tratament.

∵

Cât despre tratamentul în sine, de la început Arnold Ullman se referea la el ca la „lustruirea mașinii”. El trăise în nordul statului timp de mulți ani, cu partenerul său, Raymond, unde dețineau și gestionau un magazin de antichități în Rhinebeck.

La o expoziție de mobilă primise un pont despre un Mercedes vechi în stare rezonabilă, așa că îl cumpărase și îl restaurase, lucrând în mare parte singur la el. El și Raymond au mers aproape 160.000 km pe drumurile lăturalnice și ocolitoare din New York și New England, înainte de moartea lui Raymond și înainte ca propria lui boală să îl determine să se mute înapoi în oraș. Nu mai folosea mașina și avea nevoie de bani pentru facturile medicale, așa că a vândut-o unui colecționar.

— Slavă cerului că am făcut bani cu mașina aia, spusese el. Am obținut pe ea de opt ori cât am plătit, deși Dumnezeu știe cât am băgat în ea între timp.

Arnold Ullman și-a petrecut weekendul dinaintea livrării mașinii aranjând detaliile Mercedesului, șamponând covorașele, masând pielea cu loțiuni speciale, ceruind exteriorul ca să lucească puternic.

— În acel weekend am fost cel mai fericit cu mașina aia – și credeți-mă că am iubit-o. Eram ca un băiat de țară care își pregătește vițica preferată pentru târg.

— N-o să spun că nu am băut-o, pentru că am savurat-o. În serile de vară, eu și Raymond mereu beam șampanie în foișor, dar eram puțin dezamăgit. Nu mă înțelegeți greșit! A fost o sticlă de șampanie foarte bună. Însă cumpărătorul îmi afectase puțin noua percepție a plăcerii dezinteresate.

De atunci, el voise să vorbească cu cineva, să îl asculte cineva, astfel încât să își poată aranja viața așa cum făcuse cu mașina, să o pregătească pentru o călătorie fără el.

— Caroseria veche o să intre pe mâini noi! exclamase, evident încântat de expresie. Și oricum, continuă el, n-o să puteți să-mi trimiteți șampanie acolo unde mă duc.

Așa au continuat sesiunile noastre, pline de neprevăzut, degajate, anecdotice.

— Nu-s mort încă, spunea el, legănându-și picioarele pe canapea. Cel puțin ultima oară când am verificat! Poveștile lui erau centrate în mare parte pe Raymond, care murise de SIDA cu câțiva ani în urmă. Domnul Ullman cumpărase un foișor la o licitație și îl instalase în curtea din spate. Acolo și-au petrecut împreună ultimele săptămâni ale lui Raymond, citind cu voce tare ziarul sau ascultând radioul. Asta a durat toată vara și până în toamnă, cel puțin până când se făcuse prea frig să mai stea afară, iar Raymond avea nevoie la vremea aceea de un pat de spital. Nu am pe nimeni care să îmi găsească un foișor și, oricum, unde l-ar instala? În holul blocului? Așa că sper că nu vă deranjează dacă folosesc cabinetul dumitale pe post de foișor. Promit că nu o să încep să vă citesc ziarul.

Într-o zi, cam la șase luni de la prima vizită, nu a apărut pentru ședința de dimineață. Desigur că mi-am dat seama imediat ce se întâmplase. Nu mai sărise vreo programare până atunci. Ce bizar, mă gândeam, că el sau medicii săi determinaseră cu atâta precizie câte zile mai avea de trăit. Vă puteți imagina surprinderea mea când mi-am ascultat mesajele de pe telefon mai târziu în săptămâna aceea și i-am auzit vocea. „Deci au trecut șase luni, doctore”, spusese el. „Acum poți să încasezi cecul!” Se hotărâse că, dacă ar mai fi avut timp în plus, și-ar fi vizitat niște prieteni. Voia să știu cât de recunoscător era pentru ajutorul meu. Poate că ne vom mai vedea. „Cu excepția faptului că nu o să ne mai vedem. Dar dacă te gândești la asta, gândește-te, te rog, la Arnold Ullman. Va aprecia”. Ca un fel de DJ nocturn și-a luat la revedere cu un „Mulțumesc pentru audiție”.

Atunci am auzit ultima oară de el. Aș fi putut să îl caut în cartea de telefoane sau la rubrica de necrologuri din ziare, dar nu am făcut-o niciodată.

Mă gândesc: ai fost un fel de prieten, Arnold Ullman. Sau ai fi putut fi, dacă nu ai fi fost pacientul meu, dacă mi-aș fi permis să am prieteni.

Cât despre cec, este încă la mine în sertar.

∵

M-am gândit la Arnold Ullman noaptea trecută, când stăteam treaz. Trebuie să fi dormit pentru că, atunci când m-am ridicat, știam exact ce voia să comunice fotografia cu Clementine și cât de simplu era mesajul. Când mă așez la birou să o privesc din nou, nu îmi iau lupa, al cărei ochi imens privește tâmp hârtia. Dar deschid plicul și scot ceea ce neglijasem de la început: poemul de Yeats, sau mai degrabă ce rămâne din el, copiat pe o foaie de hârtie, ruptă chiar deasupra penultimului vers:

Vino departe, O! pui de om!
Lângă ape și sălbăticiuni,
Cu o zână mănă-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poți tu înțelege…
Cu noi se duce acum
Cel hărăzit cu ochi solemni.
El nu mai aude mugetul vițeilor
Pe povârnișul cald al colinei,
Nici ceaunul pe pirostrii
Cântându-i pace în suflet,
Nici nu mai vede șoricelul pământiu
Dând târcoale lăzii cu făina de ovăz.
Căci iată vine puiul de om,
Lângă ape și sălbăticiuni
Cu o zână mână-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poate el înțelege…

Îmi dau seama din nou, încă și mai acut acum, că poemul este un ceas cu numărătoare inversă, nu oră cu oră sau minut cu minut, ci marchează propriul timp în alte intervale: literă cu literă,

fotografie cu fotografie, vers cu vers. Timpul care rămâne este scurt, spune el, scurt, dar în curând va fi și mai scurt și va trece din ce în ce mai repede. Dar încă mai rămâne puțin timp. Și asta spune poemul.

Sunt îngrozit de obtuzitatea mea anterioară. *(Domnule Abend, nu știi, sau preferi să nu îți dai seama?)* Până la urmă, fotografia nu este, de fapt, prost focalizată sau neclară. Doar că fotograful a pus cu atenție în paranteze, în prim-planul îngust, nu harta, ci coperta revistei, revista de pe scaunul din stânga Clementinei. Revista (pot citi cu ușurință coperta) este un exemplar din *Elle.* Modelul de pe copertă privește în sus, cu ochii violeți, pe piele are dungi de un alb-arsenic, ochii înnegriți cu o bandă de cărbune negru de la o tâmplă la alta.

Până să ajung la standul de presă internațională de pe Broadway, deja știu ce voi găsi acolo: același chip care mă privește de pe rafturi, acel număr din *Elle,* cel mai recent număr, data de pe copertă este de fapt încă în viitor. Da, spune vânzătorul, tocmai a sosit. Mă uit la acel chip de parcă ar urma să clipească, recunoscându-mă, dar acei ochi de arsenic mă fixează dintr-un viitor aflat la mică distanță și nu dezvăluie nimic.

Douăzeci și patru

— Trebuie să ne trezim? întrebă Miriam.

Pasărea aterizase pe pervaz și începu să cânte, bătând rapid din aripi.

Noaptea fusese fierbinte, așa că dormisem cu geamul deschis. Pasărea de pe pervaz semăna cu un porumbel american, deși cu trăsături mai pronunțate, guler gros pe gât, dungi pe aripi și un cântec – pe jumătate țipăt, pe jumătate urlet – extrem de puternic. Miriam ridică cearșaful dintre noi și se lipi de mine, potrivindu-mi brațul pe post de pernă pentru obrazul ei.

— *Chéri, trebuie* să ne trezim?

Nu aveam planuri. Era sâmbătă.

— Nu avem planuri? întrebă ea.

— Nu la asta mă refer. Când trebuie să ne trezim din micul nostru vis?

— Acum trebuia să ne trezim, dacă porumbelul are vreun cuvânt de spus.

— Nu, nu acum, spuse ea, cuibărindu-și capul în subsuoara mea. Și acela nu e porumbel.

Micul nostru vis. Asta era totul? Când credea ea că o să se termine?

— Nu acum, spuse ea. La final de august. Nu acum.

Când m-am trezit din nou, pasărea plecase, iar Miriam își împacheta niște haine într-o mică valiză. Trebuia să plece câteva zile. Înapoi la Leuvray, la mănăstire, să se întâlnească cu Sœur Béatrice, consilierul ei spiritual. Vizita urma să fie ultimul ei refugiu înainte să vină ca novice. Era important ca de data aceasta să meargă singură, ca ei să știe că intențiile erau serioase. Da, *mon ami.* De data aceasta mă duc singură. Dar tu trebuie să stai aici. Promite-mi că vei rămâne. Și oricum, nu terminasem traducerile pe care i le promisesem. Puteam să lucrez în apartamentul ei, va fi plecată

doar o săptămână. Acesta ar putea fi scriptoriumul tău, spuse ea.

— Un ce?

— Un loc în care să scrii, un loc în care gândești și scrii. Raiul, așa cum și-l imaginează uneori evreii, este un loc în care o persoană poate să studieze în pace.

Ușa se închise în spatele ei și iată-mă depus într-o singurătate bruscă. Săptămâna se întindea, devenea dintr-odată vastă. Ceea ce fusese confuzie în plecarea ei subită se transformă în furie: să fiu obligat să mă joc de-a călugărul, în timp ce Miriam era plecată să se joace de-a călugărița! Și încă nu eram îmbrăcat, stăteam pe marginea patului. Resturile cinei de aseară zăceau împrăștiate pe masa mică, niște cărți și hârtii date într-o parte, vinul terminat pe jumătate, brânza întărită și crăpată la colțuri. Obiectele păreau uimite, de parcă fuseseră orbite cu un bliț sau abandonate în grabă.

Mi-a luat mult timp să mă ridic și să-mi prepar cafeaua, să fac duș și să mă îmbrac, dar până când m-am hrănit (pâinea nu era tocmai râncedă și brânza era comestibilă, chiar dacă uscată), amărăciunea mă părăsise. Pasărea se întorsese și analiza firimiturile, privindu-le cu un ochi, apoi cu celălalt. Le-am pus pe pervaz și pasărea le-a ciugulit, privindu-mă bănuitor.

Am luat volumul lui Miriam cu traducerile din Herbert și am început să citesc versiunile franceze alături de cele engleze, originalele adunate într-un teanc împrăștiat de fotocopii. Cuvintele și expresiile fuseseră subliniate, iar pe margine erau semne de întrebare. Cât despre traducerile franceze, păreau destul de rezonabile, cel puțin din cât înțelegeam eu, deși cu multe arhaisme și înflorituri. Totuși, în engleză, poemele exprimau cu o franchețe dezarmantă:

Dulce zi, așa de rece, așa de calmă, așa strălucitoare,
Mireasa pământului și-a cerului,
Rouă va să plângă când ți se va așterne noaptea,
Pentru că să mori e scris.

Recunoscusem tonul din poemul pe care mi-l arătase Miriam în cafenea, candoarea sa, într-un fel gol, comunicând o invitație în același timp seducătoare și deconcertantă:

Iubirea-mi spuse: Bine ai venit!
Și totuși sufletul se trase înapoi
În vină, de praf și de păcate urgisit,
Cu-a ei privire, ce totul intuiește.
Știindu-mă stingher de când intrai în casă,
Iubirea către mine se întoarse și-ntrebă
De e vreun lucru ce-mi lipsește.

Brânza și pâinea dispăruseră acum, iar lumina fragmentată de pe parchet se transformase în umbră. Fără să mă gândesc mi-am turnat un pahar de vin și apoi altul. De fapt, golisem sticla înainte să îmi dau seama că începusem să beau. Vinul încălzise poemele până la incandescență, de parcă ele însele produceau lumina la care citeam. Mi se părea că acea lumină era vizibilă numai când citeam traducerile în franceză și le comparam cu originalele, gândindu-mă la ce refuzase să renunțe versiunea din engleză. Da, mă gândeam, desfăcând o altă sticlă de vin, asta făceam: contemplam.

Am început să iau notițe, atât pe marginea cărții, cât și pe paginile fotocopiate, iar în cele din urmă pe paginile unui caiet pe care l-am găsit pe noptiera lui Miriam. M-am gândit că trebuie să îmi fie foame, dar cu toate astea, nu doream să mă ridic de la masa unde hârtiile se împrăștiaseră în jurul meu ca petalele unei flori uriașe.

Când, în sfârșit, m-am dezlipit pentru a ieși afară, am făcut asta cu singurul scop de a mă

aproviziona ca să îmi pot continua această nouă muncă. Am cumpărat cutii de sardine, două pachete de cafea și multă brânză de capră de la *épicerie* din colț și de la brutarul de alături, o pâine rotundă, mare, maronie, gândindu-mă că îmi va ajunge mai mult decât obișnuitele baghete subțiri. La magazinul de vinuri încă era la ofertă vinul care alcătuise rezerva noastră acum secată, așa că am cumpărat o ladă, sau mai degrabă două lăzi, odată ce am aflat că o ladă franțuzească avea doar șase sticle.

∵

În umbra anilor care au urmat am ajuns să mă gândesc la săptămânile pe care le-am petrecut cu Miriam în Paris drept singura dată în care am cunoscut dragostea, o dragoste care este alta decât cea investită în copii de către părinții lor. Cât privește acele câteva zile pe care le-am petrecut doar cu caietul meu, cartea de traduceri și poemele fotocopiate, mă gândesc la ele ca la unicul moment în care am cunoscut singurătatea. Firește că am fost singur timp de mulți ani de atunci încoace, singur cum numai un părinte singur poate fi, singur deși o aveam pe Clementine. Dar asta nu e singurătate. Nu pot descrie din amintire dulceața faptului că știam că primisem un mic răgaz de timp și o sarcină care trebuia să se încadreze în el. Aveam să îmi îndeplinesc obligația și aveam să gust împlinirea drept răsplată. Această împlinire nu depindea de absența lui Miriam, ci de anticiparea întoarcerii ei: avea să se întoarcă și erau multe de discutat.

Durata de timp care se întinsese atât de cavernos după plecarea lui Miriam părea acum un ermitaj ordonat. Cât de mult mi se dezobișnuise mâna de scris, cât de ursuz se întindeau literele mele strâmbe de la o margine la alta. Dar aceasta era sarcina mea și aveam s-o îndeplinesc și Iubirea se va asigura că voi fi răsplătit.

Trebuia să se termine, dar încă nu era sfârșitul.

Într-o sesiune de psihanaliză, constrângerea impersonală a orei de terapie este o precondiție necesară pentru ca munca să dea roade. Ceasul se mișcă asemenea unei zale de lanț pe roata dințată. Orice altceva simte pacientul este conștient de această scurtare inexorabilă. Ceea ce va fi spus trebuie spus până la finalul orei. Impulsul natural de a amâna este comun și pentru pacient, și pentru psihanalist, dar presiunea orei se opune acestui impuls cu o violență tăcută și invizibilă. Întreruperea sesiunii exact la ora stabilită este unul dintre cele mai grele lucruri pe care trebuie să le învețe orice psihanalist, deși, chiar și pentru cel experimentat, momentul nu trece niciodată fără un tremur de neliniște. „Atât pentru astăzi”, spunem noi, recurgând la formula uzată, sau „poate ne vom întoarce la acest subiect luni”. Când vine acel moment pentru pacientul copil, cât de fascinant devine cuțitul de scrisori sau aparatul de zgomot alb. Ce agitație amară copleșește pacientul, aflat la limită, dacă finalul sesiunii îl surprinde nepregătit. Cu toate astea, acest perimetru rigid protejează sesiunea pacientului de orice imixtiuni, așa cum protejează și pacientul următor de orice amenințare, furie sau durere abătute asupra atenției psihanalistului. Sesiunea este o invenție de o viclenie absolută, la fel de contrară naturii ca un clopot de scufundări sau o cameră de vid.

Nu se terminase încă, dar trebuia să se sfârșească.

Perioada de singurătate din scriptoriumul meu părea la început ca o sentință, dar sentința s-a schimbat din singurătate în dragostea de singurătate, o predilecție descoperită și revendicată, un alean insuflat pentru totdeauna. Nu știam ce așteptam, doar că trebuia să aștept, atent, aplecat peste paginile pe care Miriam îmi ceruse să le traduc. La fel cum eficacitatea sesiunii de psihanaliză depinde de limitele sale fixe, puterea acestei reverii deriva din faptul că trebuia să se

termine. Sarcina mea se apropia de final și Miriam avea să se întoarcă peste câteva zile. Notasem un comentariu pentru fiecare dintre poezii și comentariile umpluseră caietul. Greutatea caietului mă mulțumi, fiecare pagină a fiecărei file plină de cuvinte și fiecare filă acum mai substanțială cumva, texturată de apăsarea pixului meu, astfel încât caietul căpătă o nouă grosime, ca și cum cartea ar fi fost lăsată în ploaie și apoi uscată cu grijă, acum cu paginile încrețite și ondulate la margini.

Cât despre faptul că o astfel de fericire era posibilă numai în condiții stricte de singurătate – vei pune asta pe seama afecțiunii mele, Părinte? Ai diagnosticat în mine o maladie a sufletului, fără îndoială, deja avansată? În mod sigur știam că acest vis febril avea să se termine, nu doar visul singurătății studioase, ci visul aventurii dintre mine și Miriam. Dacă nu l-am fi denumit vis, oare în simplul act de a-l denumi astfel nu am recunoscut că visul deja se sfârșise? Uneori acest regret m-a consumat, deși regretul este în propriul său fel o iluzie: de fapt nu exista o alegere. Ceea ce trebuia să se întâmple deja începuse să se întâmple. Ceea ce se acumulase trebuia să se elimine. Deja începuse să se elimine, începuse să risipească viețile care erau menite să se risipească. Chiar și atunci trebuie să fi știut asta. Nu îmi petrecusem acele zile privind chiar aceste pagini? Oare nu le-am înțeles niciodată?

Dulce primăvară, de zile dulci și roze plină,
O cutie unde dulcețurile apăsate zac,
Muzica-mi arată că totul se sfârșește,
Și totul să moară e scris.

Douăzeci și cinci

„Rahat rahat rahat rahat, *putain,* la dracu' rahat!" spuse fata americană din spatele casei de marcat, în timp ce treceam pragul librăriei înalte, înguste. Avea părul scurt, ca un fuior de in tuns, iar tonul vocii, mai mult amuzat decât înfuriat. De ușă fusese atârnat un ham cu clopoței, care răsunară când ușa se închise în spatele meu. „*Merde de la merde*, la dracu'!"

∵

Când eram mic, nu mai mult de șapte sau opt ani, am văzut pentru prima dată un film. Nu îmi aduc aminte nimic despre circumstanțe, nici de cine m-a dus acolo sau ce cinematograf era. Tot ce îmi amintesc e intriga, un film pentru copii, povestea unei fete care crește în munții înzăpeziți.

Fata era schioare, era băiețoasă și avea un câine mare, un St. Bernard poate sau un Newfoundland. Era ceva despre cum economisea bani pentru schiuri noi și cum și-a spart pușculița când avea destui pentru a-și le cumpăra. Singură pe noile schiuri, s-a aventurat departe de traseu, în ciuda sfaturilor tatălui ei, în ciuda protestului câinelui ei care lătra. A fost prinsă în avalanșa inevitabilă care a urmat, deși nu îngropată de-a binelea. Cineva, probabil câinele, a chemat ajutor. Partida de căutare, condusă de tatăl ei, sosește și scoate fata din zăpadă.

O formulă simplă, executată repede, dar m-a atins ca un fel de ac ce s-a rupt în os. Timp de multe zile, chipul acelei fete m-a urmărit, la școală, în visele cu ochii deschiși, în somn, reînnoind de fiecare dată acea durere ciudată. Era absurd să cred că o rană poate să fie ținută deschisă de asemenea poveste ori mai curând de un aranjament ferm de forme specifice: chipul proaspăt al acelei fete, impregnat de pigmentul convențiilor de neclintit. Un copil încăpățânat –

avem. Un tată blând – avem. Un câine neînfricat și precaut – avem. O calamitate de temut, dar nu letală – avem. În mod sigur, chiar și copil fiind, știam cum urma să se termine.

Dar, aha, vei spune, te-ai îndrăgostit! Rana era acea dulce rană, rana primei iubiri.

Așa era?

Cred că nu.

Când mă gândesc la acea fată așa cum este ea azi – o femeie de aproximativ anii mei, atinsă de înghețurile vârstei mijlocii – chiar și acum acel ac rupt își emite pulsul și știu că nu este rana dragostei, ci rana – nu am alt cuvânt pentru asta în afară de ciocnire. Da, acela este cuvântul, oricât ar fi de nemulțumitor, deși sunt sigur acum că ciocnirea nu era cu o persoană sau chiar cu dorința, ci cu însuși imposibilul. Durerea din mine știa că ea nu este reală. Obiectul aleanului meu era o închipuire, nu a imaginației mele, ci a *ceea ce nu era.*

Nu știam asta, dar durerea da. Durerea își cunoștea propriul chip, masca pe care o alesese însuși nimicul.

Desigur că, pe atunci, nu aveam cuvinte pentru asta. Nici acum nu pot să spun la ce mă refer. Cu toate astea, de-a lungul vieții, acea durere m-a însoțit ca un animal de companie sau un prieten.

Când a murit Jessica Burke, rana s-a deschis din nou. Pentru ea rămâne deschisă și spre ea, durerea plutește din motive doar de ea știute. În visele mele, durerea îmi ghidează mâna spre ea. Mâna mea trece prin forma ei solidă, fantomatică și fără substanță. Uneori, în vis, ea se transformă în Miriam. Suntem sub apă, împreună în sfârșit, dar în îmbrățișarea mea, trupul ei devine rigid și se sfărâmă, ca o statuie de sare.

Jupuit, înfuriat, aleanul meu evocă trupul unei alte fete: o fată americană în Paris care își spunea Reggie. Brațele ei, picioarele ei se încolăcesc în jurul meu, înfometate și musculoase, strânsoarea

mea caută alinare în părul ei tuns scurt și în trupul ei își golește fumul aleanul meu.

Nu am mai vorbit despre ea? Reggie Short? De ce aș fi făcut asta? Nu a însemnat nimic pentru mine.

∵

„*Merde* la dracu' *merde* la dracu' *merde!*" spuse fata americană din spatele tejghelei librăriei în timp ce firul de clopoței se scutura în spatele meu. Mă dusesem mai întâi la Shakespeare and Company pe strada Bûcherie, căutând o ediție englezească recentă a poemelor lui George Herbert.

— Ah, da, blândul Herbert, spuse bărbatul cu ochelari în timp ce tasta numele pe calculator. Cred că avem… Nu, am vândut acel exemplar. Să plasez o comandă pentru dumneavoastră?

Am spus că mai întâi voi verifica și la bibliotecă.

— Da, spuse el. Dacă există un exemplar uzat în Paris, acolo se află. Trebuie să îl fi privit ciudat, pentru că a spus: Vă referiți la magazinul numit „Biblioteca", nu la biblioteca în sine, *bibliothèque*?

— De fapt, spusei eu, mă refeream la *bibliothèque,* biblioteca în sine.

— A, scuzele mele! Am crezut că vă referiți la magazinul de carte. Este unul numit Biblioteca. Isteț pentru o librărie englezească în Paris, nu? La Librairie. Ha!

— Ha! am exclamat și eu.

El spuse că se specializau pe traduceri din franceză, dar aveau și un stoc bun de originale în engleză.

— Ar trebui să încercați și la ei, mă sfătui, schițând o hartă pe spatele unui bon.

Auzind șiragul de clopoței sunând, fata din spatele tejghelei de la Bibliotecă își întrerupse înjurăturile cu un „Hello!" vesel și american, iar apoi reluă la fel de vesel „Fucka*doo*dle

donkey*schlongl”* Părea să fie la telefon, ținea receptorul între umăr și obraz.

— Sunt în așteptare, nu te îngrijora, spuse ea. Desigur că trebuie să aștept. Aici e Franța. Apoi începu să fluiere – era oare „La Marseillaise”? – fluturând un steag sau un baston imaginar. După o vreme a închis și a spus, ca și cum continua o conversație:

— Da, îi urăsc. Cred că îi urăsc pe toți. Divorțez de toți… Nu-i urăști?

— Pe toți până la unul, am spus. Despre cine vorbim?

— Francezii. Probabil că i-ai văzut. Sunt peste tot.

— A, așa bănuiam și eu.

— Crezi că glumesc. Ai încercat vreodată să tratezi cu compania de telefonie? Ai încercat vreodată să te reconectezi la mesagerie? Pentru că eu sunt gata să mă împușc în față.

Am spus că nu.

— Ei bine, să nu începi acum, zise ea. Ieși cât mai poți, cât ești încă tânăr – făcu o pauză de parcă mă vedea pentru prima oară și adăugă: Tinerel…

— Presupun că ai venit aici ca să fugi. În orice caz, nu ești în siguranță. Și francezii vin aici, mai ales profesorii, mai ales profesorii cu adevărat dezgustători. Dacă ești dezgustător în secret, divorțez și de tine.

Am întrebat dacă avea un exemplar din opera lui Herbert.

— Herbert adică *Dune* Herbert? Nisip-la-micul-dejun, cu-respect-scuip-în-pantofi Herbert?

— Herbert poetul. Englez. Secolul XVII.

— Hopa, *recherché*! spuse ea, silabisind cuvântul cu accent: *re-șer-șe.* George Lucas a furat și ideile lui?

Ea găsi un exemplar destul de nou, cartonat, Penguin. Ai noroc că ai venit azi, spuse ea, suflând praful care se depusese pe muchia de sus. Chestiile astea se dau ca pâinea caldă.

— Nu că aș fi mâncat vreodată pâine caldă, spuse ea înregistrând cartea. Dar nu-i așa că ai ucide pentru una? Nu-i așa că ai ucide pentru o pâine caldă?

— Să rănesc, poate, dar să ucid…

— Sau pentru un Budweiser? N-ai ucide pentru un Bud?

Am observat că de fapt puteai să bei Budweiser în Franța.

— *En fait,* spusei eu, afișând o nonșalanță pariziană, *c'est très branché.*

— Domnule Bărbat American, tocmai asta este problema. Vreau un Bud care să nu fie *très branché,* nu *très* la modă. La naiba, cartea nu te costă nimic.

— Nu costă?

— Nu cartea.

— Mă simt îndatorat.

— Așa și ești, profesore, spuse ea. Îmi place s-o beau mare și rece.

Își trecu mâna prin părul ei palid și scurt.

∵

Întreaga durată a copilăriei fiicei mele ocupă ceea ce pare o clipă suspendată. Acel interval de ani a fost (cred acum) un fel de viață monahală în sine, în care anotimpurile, anii se derulau în jurul unui singur punct imobil.

Asta nu vrea să spună că singurătatea mea nu a înfruntat niciun atac. Uneori a existat un avans făcut de câte o mamă pe care o întâlneam în curtea școlii, divorțatele suple și fără iluzii și, Dumnezeule, unele dintre ele frumoase. Totuși, cea mai grea lovitură venea din propria mea dorință pentru trupul altuia, pentru pura banalitate a vieții comune, pentru un partener lângă care să mă trezesc la trei dimineața pentru că a aprins lumina să citească, cu ochelarii pe nas, pentru că se trezește deseori la ora asta din noapte și nu poate să adoarmă la loc, pentru că amândoi ne trezim

ușor, pentru că niciunul dintre noi nu mai e tânăr, sau chiar cum spusese Reggie, tinerel.

Totuși, o asemenea companie nu a părut niciodată nici măcar posibilă, deși chiar Clementine, pe la vârsta de treisprezece sau paisprezece ani, a început să enumere posibile soții: doamna Strang, directoarea adjunctă, sau mama lui Dylan, prietenul lui Clem, o femeie care era, potrivit lui Clem, „nu doar frumoasă foc, dar și arhitect”. Nu acum, îmi spuneam în gând. Mai târziu. Când Clementine mai crește, vom vedea. Dar acum este mai târziu și singurătatea a devenit un fel de foame în toată regula. Acum nu este doar mai ușor, ci într-un fel este *irezistibil* să te retragi din căldura unui schimb de replici flirtant, din emoția posibilității.

„Daniel, Denise din nou. Serios, gândește-te. E doar Hadlyme și doar pentru un weekend. Nu mușc. Ăă, decât dacă sunt rugată. Glumesc. Deci, sună-mă”. Nu am sunat-o pe Denise. Sau pe doamna Strang. Sau pe mama lui Dylan.

— Iisuse, Dan nu se simte singur niciodată? întrebase Clementine.

Poate când mă voi duce în Franța vei deveni unul din acei burlaci petrecăreți, cu piscină fierbinte, petreceri cu *swingeri* și medalion la gât ca libidinoșii, pe părul de pe piept. Deja văd. Dan nu vede, dar eu pot.

∵

— Reggie! strigă ea după mine, când, cu un clinchet de clopoței, am deschis ușa ca să ies din magazin.

M-am întors și am spus:

— Reggie? Eu sunt Daniel. Numele meu este Daniel.

— Bine de știut, spuse ea. Dar numele meu este Reggie. Reggie Short. Adică Reggie prescurtat de la Regina. Imposibil de uitat, așa-i? Ca mine.

Cumva se inserase între mine și ușă și o ținea deschisă cu spatele.

— Reggie, am spus. *Enchanté.*

— Iată, în-cân-ta-tă, profesore, spuse ea, din nou cu accent, punându-și mâna peste a mea și încercând o reverență în glumă.

— Pe data viitoare, am spus eu, neștiind ce altceva să zic.

— Ține minte, profesore. Mare și rece.

Clopoțeii sunară din nou când ușa se închise în spatele meu.

Douăzeci și șase

Miriam spusese că urma să vină acasă în seara următoare. Întorcându-mă pe jos la apartamentul ei, cu noul meu exemplar din Herbert, m-am hotărât să îmi pregătesc cina ca să sărbătoresc revenirea ei și terminarea notițelor mele asupra poemelor lui Herbert. Primul lucru pe care l-am făcut dimineața a fost să mă duc să iau provizii.

M-am gândit că mă descurc să fac o friptură de pui, deși cel împachetat de măcelar avea încă picioarele și ghearele atașate, tibiile solzoase, reptiliene. Pulpele erau pliate ca florile de dovleac, una având încă un smoc de pene. Am cumpărat două baghete și o tartă glazurată cu caise și zmeură de la o *boulangerie-pâtisserie.* La băcănie am decis să cumpăr fasole verde la abur, cu morcovi mici. De la magazinul de brânză am cerut un Saint-Félicien, pentru că am recunoscut numele. Era atât de maturată, încât părea să se fi dezumflat în cutiuța ei. Așezată pe bufet sub un prosop, brânza umplu apartamentul cu o miasmă de grâne amestecate cu bălegar proaspăt. Am pus în frigider două sticle de șampanie și mi-am făcut curaj să amputez picioarele cu pene ale păsării.

După ce puiul a ajuns în siguranță în cuptor, am purces la încheierea caietului meu de comentarii. Am vrut să îl așez drept cadou pentru ea pe masa mică, dar am dat greș, rupând hârtia de împachetat improvizată când am încercat să o lipesc. M-am hotărât să inscripționez coperta. Am scris „Pentru Privighetoarea mea, Miriam, de la Daniel, prietenul și admiratorul ei, cu respect și iubire”, dar când am citit ce am scris, am smuls coperta și am aruncat-o.

M-am gândit să merg să o aștept la gară, dar nu știam cu ce tren urma să vină, așa că m-am decis să aștept în apartament până voi auzi cheia în broasca ușii. A trecut o oră și m-am hotărât să

deschid o sticlă de vin. A mai trecut o oră, puiul se prăbușise, apartamentul era înecat de respirația de carne a cuptorului, sticla de vin, goală. Până când am terminat a doua sticlă de vin mi-am dat seama că nu avea să sosească. Dimineața, m-am trezit în patul mic, scăldat în transpirație. Pasărea musafir, al cărei urlet mi-a tulburat somnul superficial, mă privea de pe pervaz. Trebuie să fi adormit din nou pentru că m-a trezit sunetul telefonului. Vocea lui Miriam se auzea metalică și fragmentată, de parcă era transmisă prin radio pe o frecvență rătăcită.

I-am spus că pregătisem cina pentru ea.

Îi părea rău și ar fi trebuit să sune.

Acum era în drum spre casă?

De aceea sunase.

De ce sunase?

Ca să întrebe dacă putem schimba planurile.

Se părea că deja ne schimbaserăm planurile.

Puteam să vin să o văd?

Unde? La mănăstirea din Leuvray?

Ea nu era la mănăstire. Într-un loc din apropiere. Puteam să vin să o întâlnesc acolo?

Era totul în regulă?

Ia trenul spre Auxerre, spuse ea. Cineva o să te ia de acolo. Încă nu știu cine, dar o să te găsească.

Am întrebat din nou, era totul în regulă?

Nu, desigur, totul era bine. Eram sigur că nu mă deranjează?

Ea era bine?

Da, era foarte bine. Te rog, Daniel.

* * *

În Auxerre, lângă gară, am așteptat pe cineva necunoscut pe o bancă lângă o cabină telefonică. Cineva mă va găsi, spusese Miriam. Ceva se va întâmpla. Cât de ciudat era să fii un străin într-un oraș străin, așteptând să fii recunoscut de alt străin. Sosisem în Paris ca străin. De-a lungul anului meu de bursă continuasem ca străin, mi-am făcut noi prieteni, chiar până în ziua plecării. Dar ceva se întâmplase. Chiar când mă pregăteam să plec, o

tânără femeie, din motive de ea știute, devenise prietena și iubita mea. O fată dintr-un oraș de provincie. O cântăreață, cu o voce eterică, fără greutate, trupul ei pentru trupul meu, mai puțin decât o forță, fie că îmi zâmbea peste ceașca de cafea sau călare pe șoldurile mele sau arcuită sub mine, buza ei cu broboane de sudoare, gura ei cu gust de sare și țigări, pizda cu gust de apă de mare.

Mă fixase cu privirea ei echilibrată. Îmi spusese că eram prietenul ei, de parcă *mon ami* era numele după care mă știu îngerii, îmi ghidase limba, buzele, spre competența rudimentară în limba ei. Și prin asta, cuvânt cu cuvânt, ea devenea din ce în ce mai clară, de parcă privirea ei o stabiliza și pe a mea, îi dădea o claritate care la rândul său plutea în exterior, peste tot, ca lumina zilei. Parisul se alterase imperceptibil din destinația sejurului meu străin, orașul pe care aveam să îl vizitez și să îl părăsesc, în locul în care pur și simplu eram. Complet din întâmplare, cunoscusem o fată străină într-un oraș străin. Ea mă vindecase, hrănindu-mă, puțin câte puțin, cu misterele limbii sale și ale trupului ei, așa cum cineva ar hrăni un invalid, obișnuindu-mă cu gustul ciudat, acomodându-mă cu înțelegerea faptului că eram, în centrul ființei mele, nu doar un străin, nu doar un necunoscut, ci un oaspete – invitat, bine-venit, primit. Cuvintele poemului lui Herbert mi se repetau:

Iubirea-mi spuse: Bine ai venit!
Și totuși sufletul se trase înapoi
În vină, de praf și de păcate urgisit
Cu-a ei privire, ce totul intuiește
Știindu-mă stingher de când intrai în casă
Iubirea către mine se întoarse și-ntrebă
De e vreun lucru de-mi lipsește
Un oaspete ce-i vrednic ca să intre! –
am răspuns îndată
Și dragostea îmi zise: Acela ești chiar tu!
Eu, cel netrebnic, cu inima pătată? Ah!

Eu nici măcar nu pot privi la a Ta față. Nu!
În zâmbet cu-nțelegere firească
Luându-mi mâna dragostea îmi spuse:
Oare nu Eu făcut-am ochii să privească?

Părinte, aș vrea să cred că acelea erau gândurile mele în timp ce așteptam la Gare d'Auxerre ca să mă recunoască cineva, dar nu ar fi putut fi așa. Acestea sunt gândurile mele acum, gânduri pe care le-aș adresa, dacă aș putea, acelui medic tânăr american, părăsit pe banca lui. Un avertisment, un antidot, o amânare de ultim moment – telefonul public de lângă el trezit la viață cu un șir de clopote.

Douăzeci și șapte

Monsieur? spuse el a doua oară, *monsieur*? Vorbitorul era un bărbat tânăr, cu o barbă rară, un păr lung strâns cu o șapcă de ciclist.

Vous êtes le Docteur Abend?

Eram.

Très bien! Eu mă numesc Jean-Marie, spusese el, luându-mi geanta. Te voi aduce la comunitate.

∵

Comunitatea nu părea să aibă un nume. Jean-Marie îi spunea doar comunitatea, *la communauté,* în timp ce ne îndepărtam de Auxerre în Renaultul lui *camionnette* care răsufla din greu. La fel și (aveam să aflu în curând) oricine lucra acolo sau locuia în apropiere. M-am întrebat adesea la ce nume au rămas, deși e posibil să nu fi avut niciodată unul. Poate că s-a închis. Poate că nu a rezistat nici măcar un an. Deși mănăstirea de la Leuvray era unul dintre principalii sponsori, buletinele de știri ale acesteia nu o menționau nicăieri. Nu am încercat niciodată să aflu mai multe.

În orice caz, Părinte, din locul acesta mă sunase Miriam, nu de la mănăstirea din Leuvray, unde spusese prima oară că își va petrece săptămâna. Când am întrebat-o unde se dusese, a spus doar „O să vezi, *mon ami.* Va dura numai câteva zile”.

* * *

Comunitatea (explicase Jean-Marie) fusese concepută drept o extensie a mănăstirii. Un aristocrat local, un conte, înființase ordinul la o moară veche, pe un afluent al râului Yonne. Moara nu mai fusese folosită în ultimele decenii, dar fusese funcțională până la finalul anilor 1930. Din donații private și fonduri guvernamentale fuseseră adunate sumele necesare pentru a repara cât de mult posibil mașinile originale care puteau fi recuperate. A fost înființată o cooperativă mică.

Alte clădiri de la fosta moară fuseseră închiriate la un preț rezonabil unui tăietor de piatră, unui tâmplar și unui tăietor de lemn. Un olar, un scoțian pe nume McGarvy sau MacGarry, ocupase altă clădire din complex, unde producea plăci pentru podea și acoperiș, folosind tehnici tradiționale. Cooperativa spera ca în cele din urmă să se bazeze mai mult pe venitul din apicultură, cultivarea de legume și o mică turmă de vaci Charolais, împreună cu câteva oi. Pe scurt, planul fusese să reproducă o miniatură a industriilor care constituiau economia locală în comunitățile mici înainte de Republica a Treia, o perioadă în care industrializarea moderată ridicase asemenea comunități din mizerie, dar înainte ca populațiile rurale să se prăbușească în urma urbanizării necontrolate și a devastării provocate de marile războaie.

Jean-Marie a explicat cum ordinul își imagina o extindere a influenței sale pentru a include mici fermieri din regiune și pentru a oferi un loc de refugiu mai puțin impozant și mai puțin „hiper-*catholique”* decât mănăstirea și bazilica de la Leuvray. Planul era să înceapă cu un grup mic de mireni, frați și surori, fie singuri, fie căsătoriți, afiliați ordinului, dar guvernați autonom, după modelul colectivelor timpurii creștine. Întrucât biserica Leuvray era la câțiva kilometri distanță, ordinul construise o capelă mică lângă râu.

Așa că Jean-Marie m-a instruit pe drum. M-a întrebat dacă mă deranja să mă aplec doar *„un petit peu”* la stânga în timpul condusului, pentru ca o legătură de țevi de cupru și PVC să se poată întinde din spatele camionetei și peste umărul meu, până afară pe geam. Acest aranjament necesita să îmi aplec capul și partea superioară a corpului spre Jean-Marie, ca și cum m-aș fi străduit să ascult, o postură care mă temeam că îl va stârni.

— *T'es le copain de Miriam?* întrebă el.

Jean-Marie întreba dacă eram prietenul sau iubitul lui Miriam?

— Da, am spus eu.

Donc, t'as de la chance, alors.

Mă declarase norocos. Neștiind ce să îi răspund, nu am spus nimic.

∵

Câmpuri de ovăz. Câmpuri de rapiță. Am trecut dintr-o regiune de case mai mici și mai noi într-o regiune de țară, deluroasă, alcătuită din întinderi de grâne verzi de o parte și de alta a drumului. În timp, aceste distanțe se contractară și terenul, mărginit acum de rânduri de tufișuri în pășuni mici și neregulate, înfățișa aici o cireadă de vaci și viței deschiși la culoare, dincolo un taur, uriaș și solitar, un munte de mușchi.

Pe alte câmpuri erau presărați cilindri de fân îngrijiți, fiecare proiectând pe pământ o umbră în formă de romb, orientată spre est. Pe măsură ce pantele deveneau mai pronunțate și mai frecvente, rândurile de tufișuri se întindeau spre mici petice de pădure. În curând drumul șerpuia pe kilometri întregi pe sub bolta acoperișului de crengi. Pe fiecare parte pădurea părea să fi fost curățată de toți arbuștii. Pline de umbre albastre-verzui și mărginite de coloanele trunchiurilor arborilor sau de raze de lumină intermitente, pădurile păreau o grădină subacvatică de alge și corali uriași.

După ce traversa o coamă de deal, drumul șerpuia în jos, într-o serie de pante terasate. În cele din urmă s-a nivelat de-a lungul unui râu îngust, astfel încât bolta arborilor alcătuia un singur umbrar, atât pentru râu, cât și pentru drum. În spațiile în care pătrundea lumina soarelui, apele albiei străluceau limpezi printre pietre, în afară de porțiunile în care, în aval, se adunau ierburi. Râul se deschidea abrupt într-un iaz lat, iar pe malul îndepărtat era aliniat un șir de clădiri joase, de piatră, cu frontoane abrupte și cu acoperișuri din

ceea ce ar fi trebuit să fie țiglă, dar păreau felii de mușchi.

— *Voilà,* am ajuns, spuse Jean-Marie, virând peste un pod, în direcția clădirilor.

* * *

Am coborât din mașină, iar Jean-Marie a dispărut într-un nor de fum de eșapament, lăsându-mă singur. Țiglele acoperite cu mușchi de pe unul dintre acoperișuri fuseseră îndepărtate și patru muncitori în salopete albastre le înlocuiau cu unele mai noi, de forme mai regulate. Nu aveam nicio idee unde să mă duc. Să îi întreb pe cei de pe acoperiș? Ce să-i întreb? Mă scuzați *messieurs,* puteți să îmi spuneți unde este a mea *copine*? Și, că veni vorba, *copine* înseamnă prietenă sau iubită?

Urma să intru într-o clădire la întâmplare, când am văzut că Miriam deja venea spre mine, cu picioarele goale, în liniște, pe pietriș, cu pasul ezitant și nesigur pe pietrele ascuțite.

Părea mai mică decât îmi aminteam, pielea de un bronz mai închis, și, când se ridică pe vârfuri să mă sărute, am văzut pentru prima oară o constelație palidă de pistrui pe nasul ei. Luându-mă de mână fără să spună nimic, m-a condus dincolo de cea mai mare structură din rândul de clădiri lipite, chiar vechea moară, spre o clădire separată, un hambar de piatră transformat în casă, cu lucarne noi, instalate pe acoperiș.

Înăuntru, odată ce ochii s-au obișnuit cu lumina slabă, am văzut că primul etaj fusese deschis pentru a face loc unei bucătării enorme. Doi pereți erau ocupați de cuptoare moderne și chiuvete de inox, iar al treilea era dominat de vatra originală, lată și scundă. O bârnă imensă, înnegrită de fum servea drept poliță de șemineu. Vatra în sine era goală, fără tăciuni sau cenușă, deși în spatele grilajului se vedea un contur de funingine de parcă un foc ar fi avut grijă să lase o urmă, imprimându-și imaginea în negativ pe cărămidă.

O masă de estacadă se afla în partea opusă a camerei, flancată de bănci, separată de bucătărie printr-un rând de scări nou-construite și încă nevopsite, întrucât încă se vedeau capetele cuielor în lemnul crud. Miriam urcă aceste scări și eu o urmai pe un hol lung, care se întindea pe toată lungimea clădirii, în aerul greu de miros de vopsea și terebentină. Pe partea cealaltă a coridorului, cu pereți falși de gips-carton, rame de uși dădeau în camere mici, nelocuite, mobilate cu nimic altceva în afară de un pat și o saltea de o singură persoană.

Miriam m-a condus în camera din capăt, unde stătea ea, puțin mai mare decât celelalte, cu două paturi de o singură persoană în loc de unul, fiecare aranjat cu grijă și separate de o măsuță și o lampă. Un cui înfipt în tocul ușii servea drept cuier pentru o cămașă de-a ei pe care am recunoscut-o, iar deasupra patului, pe perete, se afla un crucifix.

— În sfârșit ești aici, spuse ea.

— Și unde ne aflăm?

Când am vorbit, vocea mea, prea tare, se izbi de pereții goi.

Cu un zâmbet timid și fragil ea spuse:

— Mă simțeam singură fără tine.

— Și eu aș fi singur într-un astfel de loc.

— Cu tine pot să gândesc.

— La ce să te gândești?

— *Eh bien,* dacă aș ști că… începu ea, cu un zâmbet încă fragil, dar atunci mă sărută din nou, descheindu-mi nasturii de la cămașă și catarama de la curea. Nu te deranjează că sunt murdară? întrebă ea, dar nu era de fapt o întrebare.

∵

După aceea am stat unul lângă altul, goi, pe patul îngust. Din pat privirea se oprea pe crucifixul țintuit deasupra noastră, ca o formă abstractă din lemn, coaste asemenea branhiilor, picioare.

— Nu te deranjează să stai aici cu mine? întrebă ea, întorcându-se cu fața spre mine și coborându-și vocea la nivel de șoaptă.

— Te temi că o să ne audă crucifixul?

— Crezi că El nu a mai auzit asta până acum?

— Sexul pe la spate e menționat în Regulă Sfântului Benedict?

— Nu, spusese ea, dar camera fusese proiectată pentru cupluri.

Speranța era ca în comunitate să fie atrași oameni singuri, dar și cupluri.

— Comunitatea, spusei eu.

— O comunitate religioasă, da, continuă ea. Dar o comunitate de mireni, bărbați și femei. Exista posibilitatea unor jurăminte minore, dar nimic nu era obligatoriu. Oamenii puteau să vină pentru o vară, un sezon, un an. Am devenit brusc conștient de diferența dintre acest loc și prima mănăstire la care mă dusese Miriam. Acolo, spațiile goale, tăcerea păreau să formeze o bulă în afara timpului. Totuși, aici ambiția comunității părea să se dăruiască timpului, orelor, anotimpurilor, anilor, ceasului negrăbit, de neoprit al pământului.

— De ce m-ai chemat aici?

— Ești furios, spuse ea.

Mă cuprinse rușinea. Miriam, evident rănită, începu să se îmbrace.

— Am vrut să vin, am spus eu, încercând să o împac. Și iată, uite, am terminat notițele asupra poemelor lui Herbert. Am scos caietul din geantă și l-am pus pe masă. Ea se așeză lângă mine și luă caietul în poală.

— E terminat? Deja?

— Am vrut să ți-l dau când te întorceai la Paris, la șampanie și un pui.

— Dar încă mai putem savura șampanie și pui…

— Am băut sticla de șampanie.

— *Et le poulet?*

— Când nu ai mai venit, el a băut a doua sticlă și i-am dat drumul.

— Aaa, era un bețiv, ca tine, spuse ea.

Am depistat o notă lezată în vocea ei, dar mi-a luat capul în palme și a spus:

— Mulțumesc.
— Pentru că sunt bețiv?
— Nu, spuse ea, seriozitatea ei transmițând un reproș. Daniel. Îți mulțumesc. Îți mulțumesc că ai venit aici pentru mine. Și, adăugă ea, strângând la piept caietul, pentru că ai scris asta pentru mine.

∵

Unul lângă altul la bufet, Miriam și cu mine curățăm cartofi într-o cadă cu apă tulbure, pământie, apoi îi puneam într-o găleată cu apă mai curată. Erau păstăi de fasole de curățat, masa era pusă și un clopot mare chema muncitorii de pe câmp sau de la moară. La cină, la masa lungă, abia dacă se făcea conversație, nu din protocol, mi se părea mie, ci pur și simplu de stânjeneală. Jean-Marie se întorsese de pe drumurile lui cu mașina încărcată cu țevi. Se așezase lângă o femeie tânără cu părul castaniu cu care Miriam lucrase în grădină. Jean-Marie încercă să inițieze o conversație cu ea, dar femeia părea să-l ignore. Cei care puneau acoperișul pe moară, lucrători din Auxerre, care fuseseră invitați la cină, făcuseră câteva remarci despre vremea aridă, despre efectul mușchiului asupra țiglelor mai vechi, iar apoi se cufundară și ei în tăcere. Miriam își ținea mâna pe genunchiul meu. Tot așteptam ca vreunul să mai toarne vin.

∵

De câte zile eram acolo? Câteva? Mai multe? Ne trezeam devreme ca să pregătim micul dejun pentru muncitori, pentru călugării și călugărițele care erau acolo ziua și pentru orice alți vizitatori. Diminețile Miriam lucra în grădină cu femeia cu păr castaniu. În ceea ce mă privea, eram mulțumit să preiau sarcinile de curățenie din casă. Înăuntru era mai răcoare și, când terminam, puteam să mă retrag la etaj, în romanul *Bernanos* pe care îl găsisem. Mai mult, după prânz și cină, nimic nu mă împiedica să termin vinul care rămânea în carafe și pahare. Nu știam de ce eram acolo. Nu

aveam niciun scop. Însă nu era vorba de puterea mea de a accepta ceva, ci mai degrabă de a fi eu acceptat acolo. Și puteam să rămân cât voiam.

∵

În a doua zi după ce am ajuns în comunitate fusese programată o întâlnire cu starețul mănăstirii Leuvray, câțiva dintre monahi și un cuplu tânăr care tocmai petrecuse trei ani în Burkina Faso. Femeia născuse în Africa și, pentru că existau îngrijorări cu privire la sănătatea copilului, se gândeau să se întoarcă în Franța, unde aveau să își stabilească reședința în comunitate.

Sosi însuși contele, intrând în curte într-un Morris antic, binefăcătorul însuși, cel care cumpărase inițial proprietatea. Un bărbat mărunt, rotund, cu o jachetă tiroleză de vânătoare mi se adresă într-o engleză colocvială exersată (îmi explică el) în Alberta, unde de zece ani creștea vite.

— New York? mi se adresă, punându-și atâta zahăr în cafea, până o transformă într-un fel de sirop. Prefer Texasul. Spațiile cu adevărat întinse!

Accentul lui americanizat strălucea în culori Technicolor. Ai vizitat King Ranch?… Niciodată? Când am ajuns pe pistă, administratorul care mă aștepta avea un pistol! Un revolver Colt adevărat!

— Te-ai alăturat comunității de aici? întrebă soțul din Burkina Faso. (Prin fereastra din spatele lui puteam să o văd pe femeia cu părul castaniu de deunăzi. Ea nu venise cu ceilalți la cafea, ci începuse să lucreze, legând firele de viță de o leasă.)

Am repetat că locuiam în New York.

— Ah! Poate că ordinul are o comunitate asemănătoare în America?

Poate că avea. Am spus că nu auzisem niciodată de ordin înainte să o cunosc pe Miriam.

— *En principe* – în principiu este o idee frumoasă, spuse el, dar să conving oameni să aloce

resurse, să își rezolve unii altora problemele, asta este o chestiune diferită, nu?

După prânz, Miriam, femeia cu părul castaniu și ceilalți s-au adunat într-o cameră alăturată. Oare ce discutau? Bugete operaționale? Modele de guvernanță? De la postul meu din bucătărie auzeam din când în când copilul scâncind, apoi un pleoscăit umed în timp ce mama îl potrivea din nou la sânul ei.

Întâlnirea s-a terminat, contele a plecat în Morrisul lui. Cuplul din Burkina Faso conversa cu femeia cu păr castaniu, care ținea copilul pe umăr.

∵

Duminică, preotul parohiei, un belgian fumător înrăit pe nume Père Albert, sosi pe un scuter și toată lumea se aduna în capelă pentru slujbă. Fuseseră deschise ferestrele, așa că o briză intermitentă flutura pânza de pe altar, ținută în loc doar de o cană de ceramică și o farfurie. Rusticitatea vaselor pe fundalul de beton nou al capelei emana (credeam eu) o simplitate ostentativă, nu mai puțin falsă decât opulența sau pompozitatea. Soția și soțul din Burkina Faso citeau amândoi din Biblie, iar Père Albert tușea și mormăia invocările și rugăciunile.

Miriam conducea cântarea psalmului și, în capela deschisă, în adiere, vocea ei căpătă o fragilitate de sticlă. După ce a terminat, soția din Burkina Faso a încuviințat, cu ochii mari spre mine și cu un gest pantomimic de încântare.

Până la finalul slujbei, adierea fu anulată de o căldură puternică. Un miros de alge venea dinspre iazul morii.

∵

La final, Miriam și cu mine l-am urmat pe Jean-Marie dincolo de iazul morii, sus pe o rampă din lemn, dincolo de o poartă în gardul viu, spre o pășune unde câteva vite întoarseră capul spre noi într-o expectativă circumspectă. O vacă își sui

copitele din față pe spatele alteia, care o luă înainte de parcă ar fi fost pilotată de cea din spate.

Jean-Marie puse mica turmă în mișcare, lovind crupele cu un băț, trimițându-mă pe mine și pe Miriam la stânga și la dreapta, cu brațele întinse, ca să descurajăm turma să o ia în direcția greșită. Fiecare vițel rămânea aproape de mama lui și, dacă ea se oprea, îi căuta ugerul și apuca un mamelon. După ce toate vacile și viții ajunseră pe noua lor pășune, am început să târâm rezervorul mare și transparent în urma lor.

Jean-Marie întoarse un robinet și un jet de apă începu să curgă pe lungimea unui jgheab. Unele vaci stăteau în jurul nostru de parcă așteptau să li se spună ce să facă mai departe, iar altele începură să bea.

∵

Noaptea, eu și Miriam făceam dragoste pe podea, deși în mod sigur cântecul broaștelor din iazul morii ar fi fost suficient de tare încât să acopere scârțâitul arcurilor de pat.

Douăzeci și opt

În seara următoare, Miriam se culcă devreme, extenuată de munca în grădină. La vreo două ore după ce urcase în cameră, eu tocmai aranjam ultimele vase, când i-am auzit pașii pe scări. M-am întors s-o întreb dacă nu reușise să doarmă, dar dădui cu ochii de fata cu părul castaniu.

— Daniel, spuse ea. Nu o auzisem vorbind în zilele de când sosise. Nu îți amintești de mine? întrebă ea, într-o engleză clară, cu accent britanic și tot mai trecu o secundă până să o recunosc.

— Ba… Bernadette?

— Béatrice. Soeur Béatrice. De la Leuvray. Ne-am întâlnit în ziua aceea când tu și Miriam ați venit din Paris.

— Ce prost sunt, spusei.

— Nu sunt în veșmânt. Majoritatea oamenilor văd doar veșmântul.

— Nu, dar… Cum era posibil ca acest chip… era atât de evident că era cel pe care l-am disprețuit instantaneu la Leuvray – să mi se pară atât de diferit? Aici, în salopetă murdară, fără basma sau hainele albastre ale ordinului ei, putea să treacă drept o studentă la masterat, fumând într-o cafenea, într-o dimineață de duminică sau corectând eseuri pe o verandă închiriată.

— Îți place aici? întrebă ea.

Se așeză pe o bancă la masa lungă și îmi făcu semn să mă așez lângă ea.

— Este foarte pitoresc.

— Nu mai observ peisajul de țară, spuse ea.

Se afla aici de multă vreme și parcă ar fi fost de două ori mai în vârstă – bănuiam că are în jur de 29 de ani sau treizeci și ceva.

— Când eram novice, credeam că urmează să îmi petrec restul vieții în rai.

— Și te-ai înșelat?

— Suntem ceea ce suntem, Daniel. Chiar și în Burgundia. Și Dumnezeu știe de ce alegem ce alegem.

Simțeam cum antipatia se întoarce la loc.

— Ai regrete? întrebai eu.

— Mă întrebi dacă sunt om? Este atât de greu să vezi o călugăriță ca pe o ființă umană?

— Nu am cunoscut niciodată o călugăriță.

— Se spune că ajungi în această viață pentru un motiv și că rămâi, dacă rămâi, pentru altul. Ai discutat cu Miriam planurile ei?

Făcusem asta? Brusc părea că nu.

— Deci nu ți-a spus ce ia în calcul?

Urmă o pauză. De dincolo de iazul morii broaștele orăcăiau într-un contrapunct răgușit.

— Ah, spuse Béatrice.

— New York, mă auzii spunând, de parcă răspundeam la o întrebare. Sunt din New York.

— Ai venit din New York sau acolo locuiești?

— Acolo locuiesc.

— Ah, spuse ea din nou.

— Și ce înseamnă „ah”?

— Acolo locuiești, repetă ea. Și te întorci curând?

— Mi-am amânat deja plecarea cu o lună.

— Ești credincios? întrebă ea. În Dumnezeu.

— Sunt psihanalist.

— Și un psihanalist nu poate să creadă în Dumnezeu?

— Nu are nevoie să creadă.

— Cu excepția psihanalizei.

— Totul poate fi imaginat, spusei eu.

— Imaginat, repetă ea. Vocea ei fu cuprinsă de o răceală, ca niște fiori de gheață. Un psihanalist din New York își poate imagina traiul într-o astfel de comunitate?

— Ce? întrebarea mă lovise direct în plexul solar. Deci despre asta fusese chemarea mea? Nici nu știu ce este comunitatea asta.

— În mod sigur, s-ar putea să nu aibă viitor, spuse Béatrice.
— Are vreo utopie viitor?
— Nu e nimic utopic la Nièvre. Este una dintre cele mai sărace regiuni din Franța. Nevoia este mare.
— Nevoie de călugărițe de rezervă?
— În mediul rural nu sunt destui medici.
— De aceea m-a chemat Miriam aici? Să mă convingă să accept o viață într-un fel de așezământ imaginar, unul ireal…
— Ireal? spuse ea tăios, de parcă un gând pusese stăpânire pe ea. Nevoia este reală, fie că noi suntem sau nu.
— E nevoie de psihiatri americani? În Franța rurală?
— Ești și medic.
— Nu înțeleg.
— Las-o baltă, Daniel. Nu ar trebui să vorbesc cu tine.
— Dar vorbești oricum…
— Pentru că trebuie să știi deja…
— Trebuie să știu ce?
— Trebuie să știi… Ea făcu din nou o pauză. În cele din urmă, respiră adânc și spuse:
— Vrei să spui că nu vezi perspectiva unui viitor cu Miriam.
— Aveam impresia că viitorul ei deja a fost planificat în detaliu. De ordinul vostru.
— Dă-mi voie să-ți spun doar că ea se gândește să își schimbe planurile – o altă pauză – și că ordinul sprijină această decizie.
— Vrei să se spui că nu o să fie acceptată ca novice, candidată, sau cum îi spui?
— Nu pot să vorbesc în numele lui Miriam. Se poate ca ea să fi ales altă cale. Se gândește să ducă o viață în comunitatea mirenilor…
— Te referi la comunitatea asta.
— O comunitate alcătuită din membri sub jurăminte minore, oameni singuri și oameni

căsătoriți. Poate că vor fi și copii aici.

— Béatrice, ce vrei să spui?

— Doar că Miriam este fericită aici. Și că e fericită că tu ești aici.

— De ce îmi spui asta?

— Pentru că ea nu poate. Nu vrea, spuse ea, cu o vehemență bruscă. Bine, Daniel, nu ești un om religios. Dar nu simți nicio obligație față de ea?

— Doar oamenii religioși simt obligații?

Nările ei fine se umflară.

— Daniel, spuse ea, iar privirea ei o fixă pe a mea pentru prima oară, ochii de un albastru metalic, ca niște nituri. Nu este posibil ca între voi să se fi dezvoltat o legătură, o legătură pe care nu ai observat-o? Trebuie să mă crezi că nu vorbesc în numele ei. Nu este posibil oare ca planurile voastre – planul tău de a te întoarce în State, planul ei de a se alătura ordinului – nu e posibil ca ele să fi devenit o cale de a evita acea legătură?

— Acele planuri erau înainte de noi. Erau înainte de…

— Relația voastră. Aventură. De ce nu îi spui pe nume?

— *Timpul* nostru. Timpul nostru *împrumutat.* Mereu a fost împrumutat.

— Intenția mea nu a fost să te provoc.

— Nu sunt provocat. Sunt curios.

— Nu îți vorbesc în calitate de persoană religioasă. Este adevărat că ea se află în grija mea spirituală, dar este și prietena și confidenta mea. Te întreb doar dacă…

Se întrerupse.

— Ce mă întrebi?

— Presupun că te întreb dacă o iubești.

— Spui că ar trebui să ne despărțim sau să ne căsătorim.

— Spun doar că ea este fericită aici, fericită acum.

— Există și alt loc unde oamenii pot fi fericiți?

— O iubești?

— Da, cred că da, chiar dacă…

— Crezi?

— *Asta.* Cred *asta.* Nu cred *în.*

— Credința mea, Daniel… credința mea este că iubirea nu se distinge față de obligație.

— Dar obligația față de realitate, față de cum stau lucrurile?

— Daniel, ești psiholog sau psihiatru – ce oi fi, nu poți fi complet orb. Pentru tine nu este o problemă, nu te tulbură că tu ești cel pe care l-a ales, pe tine, dintre toți oamenii?

— S-a întâmplat…

— Tu nu ai fost întâmplător. Tu nu ești *doar o întâmplare.* Că tu, dintre toți oamenii, *un psihiatru,* ai putea să alegi să crezi că ai fost ca oricare altul, doar în trecere, o poveste de iubire… un timp dulce, împrumutat! Tu nu ai fost o întâmplare. Erai deja psiholog, psihanalist, spune-i cum vrei. Că ai putea crede – după toate lucrurile prin care a trecut ea – că ai putea crede chiar și pentru un minut…

— Nu înțeleg.

— Daniel, nu există reguli, reglementări, standarde profesionale?

— Miriam nu este pacienta mea…

— Nu a ta, Daniel. Desigur că nu a fost a ta. Dar după ce s-a întâmplat nu poți să crezi că ai fost o alegere neutră pentru ea.

— Ce vrei să spui cu… după ce s-a întâmplat? Ea mă fixă din nou cu privirea. Béatrice, nu înțeleg.

Își masă baza nasului cu degetele, de parcă o durea, și trase aer adânc în piept.

— Am crezut că… am presupus că știai. Nu aș fi… Nu ar fi trebuit să menționez asta.

— Vrei să spui că e ceva ce ar fi trebuit să știu. Și că nu poți să îmi spui ce este.

— Dar acum trebuie, nu-i așa? Oricum, nu este un secret.

— Dar se pare că față de mine, este.

— Ea nu ți-a spus niciodată că a petrecut un an în spital?

— Ce fel de spital? Pentru ce?

Dar în clipa aceea, înainte ca Béatrice să scoată un cuvânt, știam deja ce fel de spital. Deja știam pentru ce.

Béatrice mi-a povestit că s-a întâmplat în urmă cu trei ani, înainte să se cunoască ele. Miriam se întorsese acasă la Nevers, în vacanța de iarnă. Cu puțin înainte să se întoarcă în Paris, să își termine studiile, încercase să se sinucidă. Sau mai degrabă *se sinucisese,* luând toate măsurile pentru a fi sigură că nu va da greș. Anunțase până și poliția despre locul în care îi va fi găsit trupul, sunând noaptea pe o linie telefonică obișnuită, nu una de urgență, lăsând un mesaj înregistrat la secția de poliție. După ce a scris părinților și a pus scrisoarea la poștă, a mers la țară cu bicicleta, apoi pe un drum forestier, abandonat și nemarcat. Când s-a terminat drumul și-a ascuns bicicleta și a mers pe jos o vreme prin pădure. Într-un luminiș, Miriam s-a băgat într-un sac de dormit și a înghițit o cantitate de Seconal, de trei sau patru ori peste doza mortală, amestecând cu grijă medicamentul într-un pahar de iaurt până s-a dizolvat, l-a înghițit pe tot și apoi l-a stins cu o jumătate de litru de votcă. Amestecul ar fi fost îndeajuns încât să doboare un taur.

— Nu a existat niciun motiv, spuse Béatrice, absolut niciun motiv pentru ca ea să nu fi murit. Ar fi trebuit să moară. Nu era niciun motiv să nu.

Ceea ce s-a întâmplat, spuse Béatrice, a fost extrem de improbabil sau pur și simplu miraculos și a rămas, cel puțin pentru ea, un mister neexplicat. Miriam ar fi trebuit să își piardă repede cunoștința. Barbituricele au efect rapid și pot să oprească respirația în câteva minute. Dar a vomitat, ceea ce nu ar fi trebuit să se întâmple, pentru că Seconalul reprimă reflexul de vomă. Deși oricum murea repede, voma ar fi diminuat

întrucâtva doza și ar fi încetinit efectul. A fost salvată doar pentru că un câine, simțind mirosul de vomă, a atras atenția stăpânului spre mica siluetă umană de pe solul pădurii, închisă în sacul ei. Stăpânul câinelui a reușit să o târască pe Miriam, încă în sacul de dormit, pe drumul forestier, până la mașina lui de pe drumul principal. La spital i-au făcut spălătură stomacală și starea ei a fost stabilizată, deși a rămas în comă aproape o săptămână.

Când Miriam s-a recuperat fizic, a fost mutată într-o instituție psihiatrică, unde zilnic se întâlnea cu un medic căruia i se adresa cu Monsieur le Médecin. Deși a atribuit stăpânului câinelui meritul că nu murise, ea credea că Monsieur le Médecin îi salvase viața. Totuși, Béatrice nu știa ce discutaseră. Béatrice și Miriam s-au cunoscut abia după aceea, odată ce Miriam s-a mutat într-o instituție rezidențială unde Béatrice era capelană. Prietenia lor a înflorit și cu ea s-a restabilit și interesul lui Miriam pentru biserică, astfel încât după ce a fost externată, a mai petrecut două luni la mănăstirea lui Béatrice din Leuvray. Împreună au recitit-o pe Simone Weil, îndrăgită de Miriam, iar ea a ajuns să creadă că tentativa de sinucidere și supraviețuirea subsecventă fuseseră într-un fel un act providențial, că acele evenimente erau primele etape agonizante ale unei vocații cu adevărat religioase.

— Și asta ai crezut și tu, am spus eu.

— Nu am știut ce să cred. Nu am cunoscut-o pe Miriam înainte de sinucidere, de tentativa ei, vreau să spun. Dar ceea ce m-a impresionat atunci – la fel ca și acum, este claritatea deciziei ei. Nu știu de ce a încercat să se sinucidă, nu a discutat asta cu mine. Dar mă miră luciditatea cu care și-a îndeplinit planul, la fel cum mă mir acum de hotărârea cu care și-a depus jurămintele preliminare. Este o absență a îndoielii și, în mod normal, credem că vocația fără îndoială nu poate fi

vocație adevărată. Tot nu mă pot abține să nu văd la ea – nu, nu pot să nu *invidiez* acea convingere absolută – și vreau să cred că o asemenea convingere este posibilă. Nu doar posibilă, ci rară, prețioasă.

Era târziu acum. Afară tăcerea fierbea peste iazul morii. În timp ce vorbea, Béatrice îndoise puțin fața de masă cu unghia de la degetul mare. Până a terminat povestea, s-au adunat mai multe dungi în unghiuri drepte, modelul extinzându-se în afară, într-o spirală rectilinie, simetrică și regulată ca un motiv grecesc.

Douăzeci și nouă

De-a lungul anilor de practică, am ascultat cum pacienții mei s-au luptat cu o paletă întreagă de dezvăluiri uimitoare. Un pacient, un psihanalist în formare, a aflat pe la treizeci de ani că el nu era fiul tatălui său, ci al unchiului său. Altă pacientă, de aproape treizeci de ani, a descoperit că nu era singură la părinți, cum îi fusese spus mereu, ci avea un frate mai mare, cu retard grav, instituționalizat din copilărie undeva în nordul statului. O femeie mai în vârstă a descoperit că soțul, cu care era căsătorită de 29 de ani, plătea de 35 de ani un apartament pentru iubitul lui.

Pe cât de stupefiante sunt aceste revelații pe moment, e uimitor cât de puțin modifică ele structura vieții unui pacient. Este ca și cum o astfel de dezvăluire îl aruncă pe destinatar într-un labirint de clișee, năucitoare și întunecate, dar cu o singură temă, plasându-l inevitabil înapoi, exact în punctul de unde începuse în viața lui obișnuită. Odată articulate, expresiile familiare („uimit!”, „de nicăieri!”) își disipează puterea, iar „lumea întoarsă cu susul în jos” devine nimic altceva decât aceeași lume dinainte. Chiar atunci când au loc cataclisme (divorț, abandon, fugă), ele se aprind și se sting pe fundalul unei lumi impasibile și neschimbate. Fiecare pacient, fără excepții, spune „Sunt sigur că, într-un fel, la un anumit nivel, mereu am știut”.

În primele săptămâni de tratament, perioada în care iau notițe extinse asupra sesiunilor la finalul zilei de lucru, mi-e foarte greu să-mi amintesc substanța și ordinea a ceea ce a spus recent un pacient, în unele cazuri cu numai o oră sau două înainte. Totuși, povestea pe care mi-a spus-o Béatrice mi se repetă spontan, completă. Ce aflasem atunci, când am vorbit cu ea? Ce îmi dăduse senzația, în timp ce Béatrice vorbea, că

detaliile poveștii ei nu făcuseră decât să dea formă la ceva ce deja era acolo, o umbră sau un profil care mereu plutea în aer, abia vizibil? Béatrice nu făcuse decât să îmi orienteze privirea spre ea, acea formă nemișcată din luminiș, ghemuită în sacul său de dormit.

∵

Miriam dormea când, în sfârșit, am urcat scările în noaptea aceea, așa că m-am dezbrăcat pe întuneric. În patul meu îngust, am așteptat ca ochii să mi se obișnuiască cu lipsa luminii, dar camera își reținea întunericul perfect, deși țiuitul insectelor și cântecul unei păsări nocturne umpleau micul spațiu.

După câteva ore, Miriam s-a ridicat și a pășit, pipăind pe hol. Prin peretele care separa camera noastră de toaletă am putut să aud un mic torent de urină, urmat de apa trasă la toaletă. Când s-a întors, a lovit marginea patului și cu un somnoros *„Putain!”* s-a suit la loc. Aproape imediat după ce s-a cuibărit înapoi sub cearșaf, respirația ei se înăspri și deveni mai regulată, adormind din nou.

Ce am gândit atunci? Că niște informații noi, o nouă înțelegere mi se arăta, susținându-și cazul? Sigur că înțelesesem imediat importanța celor spuse de Béatrice: nu eram pur și simplu cineva pe care Miriam îl întâlnise, o distracție, o iubire de-o vară. Oricine aș fi fost în ochii lui Miriam sau pe pielea ei, în ascunzișurile sufletului ei trebuie să fi fost un medic fără chip, sau mai degrabă un amestec din mai mulți medici, cei care au avut onoarea ambiguă de a o fi readus la viață. Pentru ea nu eram eu însumi, ci o fantomă compusă: odată un avatar al trecutului ei, dar și paznicul intrării într-un viitor pentru care făcuse pași dureroși și fermi de negare.

Am ascultat cum Miriam respira. Această persoană, acest trup adormit de lângă mine se schimbase? Era marcat acum cu sigiliul unei obligații de neevitat? Dacă ea credea că alt medic

sau alți medici îi salvaseră viața, eu trebuia să preiau acel rol?

Sau oare acea obligație, după cum sugerase Béatrice, nu era nimic mai mult decât constrângerea dulce a iubirii înseși? Poate am crezut că orice posibilă obligație fusese acum dizolvată chiar de revelația lui Béatrice. Sau dacă nu de revelația acesteia, de chiar decizia lui Miriam de a-și păstra trecutul ascuns. Vocația ei religioasă, dacă acesta era termenul, nu fusese o revelație, nu fusese o întâlnire inevitabilă cu Iubirea de care vorbea Herbert. Fusese o invitație pentru salvare, o operațiune de recuperare, incompletă și nesigură. Dacă participarea mea involuntară ne pusese pe amândoi în pericol?

Dar nu știu care sunt gândurile care au tulburat acel întuneric, altfel plin de fâlfâit de aripi, vocea singulară a păsării de noapte. Cât de refractară este mintea, când ar trebui să se ia pe sine în considerare. Ceea ce-mi amintesc și acum e vocea solitară a păsării și în pat, lângă mine, respirația regulată, aspră.

În timp fereastra se umplu de o strălucire cenușie. Nu mai puteam dormi. M-am ridicat și am ieșit din cameră, punându-mi hainele și pantofii pe hol, ca să nu o trezesc pe Miriam. Afară, poteca mică m-a dus peste barajul morii și am urcat panta abruptă până la pășuni. Găsind în sfârșit aleea pe care ne-a condus Jean-Marie când am mutat vitele, am pornit printre gardurile vii, traversând câmpurile.

Nu credeam că am mers prea departe, în mod sigur nu cei nouă kilometri care separau moara de orașul Leuvray, dar iat-o, biserica din Leuvray, ridicată pe sprânceana dealului, sub un cer albastru, contraforții subțiri ca niște cute, clopotnița aplecându-se peste norii care fugeau, silueta clădirii ușoară și stângace ca o barcă ancorată. La poalele dealului, printre casele noi, aleea se transforma într-un drum. Am traversat un

teren de sport și m-am îndreptat spre centrul orașului. Pe strada principală, un bărbat singur, cu șorț, desfăcea marchiza unei cafenele. Acesta părea să fie singurul așezământ deschis din oraș.

* * *

— Cineva s-a trezit devreme, spuse proprietarul cafenelei. Marginile crestate ale marchizei fluturau în vânt.

— În trecere? întrebă, ștergând cănile de șorț.

O cafea dublă? Imediat e gata. A, da, moara. Ei, contele, îi plăceau proiectele lui. Și când îi rămâne o idee în cap – *ooh là!* Zahăr?

Dar nu e un om rău, pentru un aristocrat. El a strâns bani pentru acoperișul nou al bisericii. Soția lui fusese foarte credincioasă. Da, contele era *un peu bizarre,* dar generos.

Cât despre, ăăă, *communauté,* sigur că proprietarul cafenelei avea îndoielile sale, ca să nu vorbim de toate felurile de oameni care apăreau la moară. Dar, *bon, enfin,* atâta vreme cât nu erau olandezi. Eu nu eram olandez, nu?

Altă cafea? Nu? Poate ceva de mâncat? Nimic? *Eh bien, merci beaucoup alors.* Și dacă aveam vreodată nevoie de un drum înapoi la Auxerre, trebuia doar să sun. El și soția lui aveau un taxi. Desigur, asta dacă *garçon-ul* din comunitate, Jean-Marie, nu putea să mă ducă. Un copil bun acel Jean-Marie.

Am spus că aș fi recunoscător pentru o cursă.

Bien!

Dacă puteam să aștept două secunde, el trebuia să găsească o carte de vizită undeva aici în spatele tejghelei.

Nu, am spus eu. Aș fi recunoscător pentru o cursă în dimineața asta. Spre Paris.

În dimineața asta? Spre Paris?

Da, în dimineața asta, dacă taxiul era disponibil.

Comme ça? Așa, pur și simplu? Cu nimic? Fără bagaje? *Rien du tout?*

Eh, ben alors, o va suna pe soția lui să preia cafeneaua și pornim.

Treizeci

Așa am plecat, Părinte: o plimbare de dimineață, o cafea, puțină discuție și drumul lung și cenușiu spre Paris. Drumul mă căutase, credeam eu, ca un cablu de care atârnă un pilot doborât prin bolta junglei. Tot drumul, proprietarul cafenelei a fumat fără încetare, luând mâinile de pe volan ca să aprindă altă țigară, umplând micul Peugeut cu un nor de fum și o gesticulație furioasă, protestând împotriva *„ces foutus arabes", „ces socialos pourris",* „nenorociții de arabi", „socialiștii putrezi". Părinte, vei spune că m-am vândut primului cumpărător. Vei spune că nimeni nu mă ducea spre siguranță, că de fapt prinsesem o cursă spre regatul rușinii. Și totuși (sunt sigur de asta) ce am simțit în acel moment a fost doar ușurare, nu ușurarea trecătoare a retragerii, ci eliberarea profundă, până la os, de achitare morală. Nimic nu putea fi mai limpede. Nu avusesem absolut deloc de ales, decât să mă retrag.

Béatrice avusese foarte mare dreptate referitor la datele problemei. Miriam avea ceea ce colegii mei numeau un istoric, un istoric de depresie suicidară, probabil cu trăsături psihotice. De câte ori am scris codul DSM pentru asta, 296.34, pe facturi sau formularele de asigurare? Și Miriam știuse de la început că eram psihanalist. Prietenul ei, Mathieu, mă prezentase astfel. Cu aceste atribute, aveam să fiu, pentru ea, inevitabil, o figură, o iterație a profesioniștilor timpurii: psihologii, terapeuții de grup, asistenții sociali, psihiatrii care i-au prescris medicamente, Monsieur le Médecin cel fără nume.

Eu aș fi însemnat pentru Miriam o componentă în acea mare mașinărie care o luase și o salvase de la distrugere. Mașinăria care își inserase tubul pe esofagul ei, golindu-i stomacul și apoi spălându-l cu cărbune activat. Mașinăria care o conectase la tuburi și cabluri și respiratoare, ridicând-o la

suprafață ca pe o corabie recuperată de pe fundul mării, până când s-a desprins, conștientă, din adâncimile comei. Privise în ochii ei când s-au deschis și au clipit spre strălucirea fluorescentă a unei lumi pe care făcuse tot ce era posibil să nu o mai vadă vreodată.

Béatrice avusese dreptate întocmai. Eram un cetățean al acelei lumi fluorescente, periculoase, dar se înșelase – la fel de întocmai – cu privire la ce însemna asta. Pentru ea, faptul iubirii consta în a trăi cu Miriam și, pentru că Béatrice era religioasă, supusă ea însăși jurămintelor, a rămâne în mod sigur implica formalizarea obligației iubirii.

Cum putea fi altfel? Pentru ea era ca un dat faptul că iubirea ar trebui să caute un cămin pentru ea însăși, un sălaș. Cât despre tipul de sălaș, asta era o preocupare secundară. Putea să fie căsătoria, sihăstria, biserica, mănăstirea sau comunitate de mireni, stabilită pe malurile râului Yonne. Dar aici era problema: ordinul nu putea accepta o novice salvată atât de recent de la disperare. Cum putea fi sigur că îmbrățișarea vieții monahale din partea unei asemenea novice nu era, la un anumit nivel, o altă cale de a evada din existență? Ordinul trebuie să fie vigilent față de cei care l-ar putea confunda cu o viață de apoi sau cu un infern. În cazul lui Miriam, obligația morală a ordinului era să o redea lumii, nu să o determine să se retragă din ea. Comunitatea de mireni nou-apărută de pe Yonne ar putea fi o astfel de lume restaurată. Deși se bazează pe principii benedictine și este dedicată operei lui Dumnezeu, ar rămâne independentă, guvernată de membrii săi și aerisită cu libertățile lumii seculare: libertatea de a veni și a pleca, de a se căsători, de a avea copii. Acesta ar fi fost cazul pe care Béatrice l-a explicat lui Miriam în calitate de consilier spiritual.

Și cum mă potriveam eu? Rolurile posibile pe care le-aș fi putut ocupa erau variate și evazive.

Prezența mea nu era, de fapt, necesară, nu-i așa?

Oare eu fusesem o condiție pusă de Miriam? Oare ea spusese că nu se va gândi să se alăture comunității decât dacă aș fi fost convins să mă alătur și eu? Nu îmi venea să cred, nu îmi venea să cred că scurta trecere a timpului nostru petrecut împreună se transformase în viziunea unui viitor nelimitat. Oare cum se putea ca ea și Béatrice să împartă această fantezie că și eu nu eram doar liber, ci și doritor să mă alătur unui asemenea proiect nesigur? Oare Miriam pe care o cunoșteam eu era chiar capabilă de un asemenea gând? Dar de fapt, nu mă informase Béatrice că Miriam pe care o cunoșteam eu era de fapt Miriam pe care o inventasem? Oare această Miriam nouă, Miriam cea adevărată, era capabilă să își imagineze că eu – care nu eram nici credincios și nici creștin – m-aș preda voluntar utopismului impetuos al comunității, acel miraj care strălucea între excentricitatea iscată de durere a contelui și visul bisericii al vieții creștine comune, un vis pe care istoria îl transformase în moloz, iar apoi în nămol?

Cu toate acestea, absurditatea sa avea sens, într-un fel. Propunerea era destul de clară, suficient de clară încât să incite în mine o obligație clară de a rezista. Nu eram liber. De fapt, eram determinat să mă extrag dintr-o poziție care se compromitea și care era în același timp compromițătoare. Nu mai puteam să continui cu Miriam la fel cum nu aș fi putut să continui cu cineva despre care aș fi aflat că este sora mea vitregă.

Părinte, mă întreb acum, în mașină cu proprietarul cafenelei, cum de mi-am permis indulgența indignării? Fusesem privat de înțelegere în mod intenționat. Cum aș putea continua cu ceva care a început sub un pretext fals – sau dacă nu fals, atunci cel puțin parțial? Fusesem manipulat, poate că involuntar manipulat, dar oricum. Fusesem recrutat pentru un rol cu totul diferit față de cel pe care credeam eu că îl joc. (M-

am gândit la călătoria noastră spre prima mănăstire, unde brusc m-am trezit aruncat în rolul pustnicului tăcut. Acelei tăceri nu îi păsa dacă eram un pelerin devotat sau băiatul pe care Miriam îl ține în lesă.) În mod sigur dobândisem satisfacțiile îndreptățite ale indignării.

Acele săptămâni, acele luni împreună fuseseră un vis, împărtășit parțial, dar în esență solitar pentru fiecare dintre noi. În celulele noastre, adiacente, dar izolate, fiecare dintre noi pictase și poleise cealaltă persoană într-o icoană a propriilor noastre dorințe. Dorința lui Miriam, credeam eu, fusese să șteargă pelicula de moarte care se lipise de ea după tentativa de sinucidere, să o consume cu propria ei foame, așa cum o iapă tânjește să lingă placenta de pe noul ei mânz. Eu eram doar instrumentul acestui instinct, folosit să o trezească, să o pună pe picioare să i-o tragă până când ieșea din sacul ei negru. La rândul ei, futuse în mine smoala morții, umplând cu ea spațiile mele goale. Îngreunat cu povara ei de nesuportat, urmam să fiu expediat, condus afară din oraș, iar Miriam, epuizată și goală în sfârșit, se putea încredința împrejmuirii epuizate și goale a mănăstirii.

În propria mea reverie modelasem din persoana ei un companion solitar pentru propria mea singurătate. În mod sigur știusem sau cel puțin îi simțisem îndurerarea. Trebuie să fi simțit încă de la bun început că simplul fapt că ea trăia, că respira, era rezultatul unui mare efort: sarcina extrem de simplă, perfect de imposibilă de a rămâne în viață. Fără îndoială această intuiție îmi flatase mândria, mândrie că ea mă alesese să primesc întreaga greutate a trupului ei, să o țin la suprafață, să o împiedic să se scufunde. Ea avea să mă țină minte drept cel care o salvase de la înec, iar eu, la rândul meu, aveam să dețin nota unei datorii imposibil de recuperat. Cum trebuie să se fi desfătat mândria mea cu asta, în secret.

Întreaga revelație a acestui secret s-a transformat în straniul fior de a fi (așa cum îmi spunea ea) „ultimul ei iubit”. Ea spusese că primul este special numai în teorie, experiența este de neuitat pentru că este atât de ușor de uitat. Ultimul, însă, continuă ea, mângâindu-mi sprânceana cu degetul, era ceva cu totul altfel.

În plenitudinea timpului, fiind angajat în marea operă a lui Miriam, mă voi întoarce în lumea mea, în orașul meu și la munca mea. Mă voi întoarce la a fi un medic, un medic scump, de New York, medicul în care mă transformasem cu atâta cheltuială. Nu asta însemna New York, cheltuială? Când aveam să mă întorc, totul va fi scump. Chiria pentru cabinetul meu privat avea să fie scumpă. Rata mea pe oră va fi mare. Și oricât de amețitor ar fi fost, tariful pentru pacienții mei era doar începutul costului, demersul analitic nepromițând nici alinare, nici ușurare. Este de fapt un plan riguros. Școala de suferință a lui Freud: condamnarea universală a rușinii, durerea dezvăluirii și a rezistenței la dezvăluire, amețeala îngrozitoare a liberei asocieri, chinul confruntării unei persoane cu apetiturile, urile, poftele sale, mărturisirea lor, însușirea lor. Aveam să devin, din nou, ministrul acelei suferințe. Cu prețul meu ridicat, aveam să fiu o prostituată de templu, păstrată separat și îmbrăcată ceremonios (în bluză, flanelă cenușie, pantofi cu vârf lustruit). Pacienții mei mă vor plăti, nu pentru ceva ce au primit de la mine, ci pentru ca eu să neutralizez relatările a tot ceea ce au inserat sau evacuat în persoana mea.

Aceea era lumea pentru care eram destinat. Și, la fel ca lumea lui Miriam, a mea era fondată pe un fel de încredere: credința că viața trupului – dorințele și poftele, suferințele sale – era un fel de monedă de schimb, valabilă și negociabilă, o sumă vie care să fie schimbată pe înțelepciune. M-am plasat în mâinile acelei credințe din ziua în care m-am întors la New York și am luat în primire poziția

la clinica pe care urma să o conduc. Această credință, această idee scandaloasă (abia acum îmi dădeam seama de asta) mă îngrozise cel puțin încă din primul an al facultății de medicină, când la anatomie generală, bisturiul a tremurat pentru prima oară deasupra plexului solar al cadavrului care îmi era repartizat, cadavrul pe care urma să îl sap pe durata întregului semestru. Disecția în sine nu mi-a provocat nici dezgust, nici groază. Din contră, de la prima incizie mediană, a stârnit un fior constant. Violența și delicatețea erau combinate într-o simetrie deosebită: într-o zi trebuia să tai cu fierăstrăul cranian, în alta trebuia să îmi țin respirația în timp ce scoteam oscioarele minuscule ale urechii interioare. Ceea ce m-a îngrozit (îmi dau seama acum, gândindu-mă în urmă) era ușurința cu care trupul se deschidea și se despăturea, de parcă în viață fusese la fel de dens și strâns închis ca un mugur, un mugur al cărui destin era să se deschidă într-o lipsă de pudoare perfectă. Fiecare organ repeta dorința trupului însuși, să se așeze ca un strat singular de celule, pe o lamelă de sticlă, o abstracție în șablon, care se oferea ochiului microscopului. Asta înspăimânta: să fiu martorul și recipientul acelei ofrande, să recunosc că propriile mele spații interioare erau de același fel, care sigur pulsau cu o energie vie, dar pulsau și cu bătaia acelei dorințe întunecate, dorința de a fi întins în acel strat subțire, de a fi desfăcut și desfășurat sub ochiul unui străin – pe scurt, o dorință incompatibilă cu viața.

* * *

Cu câtă grijă, cu câtă dăruire nutresc unii oameni o ură față de un sine timpuriu. Câteodată simt că înghesui anii de intervenție în acel sine de demult, așa cum cineva s-ar opinti cu toată greutatea pe o vâslă, ținând o persoană sub apă până când lupta sa încetează. Dar lupta nu se termină niciodată, de fapt, el abia pare să se lupte, de fapt. Uită-te la el unde stă, impasibil și gânditor,

în spatele parbrizului unui Peugeut pe autostrada A6, în timp ce proprietarul cafenelei vorbește și fumează și vorbește. Uite cum drumul pare că dispare în el, de parcă ar înghiți o ață, ca un păianjen care își mănâncă pânza. La capătul firului este Parisul, este New York-ul, este viitorul, iar el o să reușească să ajungă până la capăt. El e pe drum.

Până la urmă, el era total convins că avea dreptate. Eu, omul care scrie aceste cuvinte, sunt cel care s-a înșelat, care s-a rătăcit într-o eroare complicată, extravagantă, de neiertat. În contrast, adevărul nu putea fi mai simplu. Miriam era însărcinată. Purta copilul nostru. Scoțând buruieni din grădină, mergând la toaletă în toiul nopții și apoi întorcându-se înapoi în pat, în fiecare moment ea purta în pântec copilul nostru. Unii oameni concep copii. Ea era unul dintre acei oameni. Și de ce nu? Nu am fost deosebit de atenți.

Miriam știa. Béatrice știa. Și Béatrice ar fi putut să îmi spună direct, sunt sigur, dacă Miriam nu ar fi scos de la ea un jurământ de încredere. Miriam avea să păstreze copilul, un avort nu încăpea în discuție. La fel și noviciatul. Totul se schimbase. Când sunase telefonul în apartamentul lui Miriam, când coborâsem din tren în Auxerre, totul se schimbase deja. Întrebarea nu fusese niciodată dacă eu aveam sau nu vreo obligație față de Miriam. Ca tată al copilului nostru, eram deja legat. Întrebarea pentru Béatrice era doar dacă m-aș fi ținut de acea obligație, odată ce Miriam mi-ar fi spus despre ea. Nu existau alte alegeri.

Crezusem că Béatrice mă invitase să iau în calcul o nouă posibilitate, o nouă viață. Dar noua posibilitate și noua viață erau deja reale, o nouă lume adusă la viață de noi și prin noi, o lume în care urma să locuiască o nouă persoană, o nouă persoană care, în timp, avea să trăiască mai mult decât noi, a cărei lume avea să o absoarbă pe a noastră, odată ce noi nu vom mai fi altceva decât

amintiri. Nu a schimbat cu nimic faptul că am întors spatele acelei lumi și am fugit. Avea să mă urmărească oricum. Aș fi putut la fel de bine să încerc să fug pe Luna de pe cer, care mă umbrea în căutarea ei tăcută printre ramuri.

Treizeci și unu

Trebuie să fi sărit din pat când a sunat telefonul prima oară, lovindu-mă de tocul ușii în drum spre hol. Trebuie să fi reușit să ajung oricum la telefon, să îl ridic și să răspund. Dar asta trebuie să se fi întâmplat înainte să mă trezesc, pentru că tot ce îmi amintesc era cântecul și durerea din capul meu și conștientizarea faptului că nu eram în picioare, ci culcat, cu telefonul la ureche și cântecul, chiar numai refrenul cântecului care suna din nou și din nou, accentuat cu un clic slab:

> *Il y a longtemps que je t'aime, jamais je ne t'oublierai.* Clic.
>
> *Il y a longtemps que je t'aime, jamais je ne t'oublierai.* Clic.
>
> *Il y a longtemps que je t'aime, jamais je ne t'oublierai.* Clic.

Erau voci de copii, distante, aproape scufundate sub ecouri de zgârieturi, tuse, șoapte, de parcă înregistrarea ar fi fost făcută în vacarmul dintr-o sală de spectacole de școală.

Singurul sunet distinct era un inconfundabil „șșșșșt" al unui vorbitor de franceză care cerea să se facă liniște.

> Te-am iubit atât de mult, nu te voi uita niciodată.
>
> *Clic.*
>
> Apoi nimic.

Când Clementine avea șase sau șapte ani, a început să mă întrebe despre „surorile ei". „Surorile ei" erau călugărițele care au avut grijă de ea în timpul lunilor de după moartea lui Miriam. Nu a întrebat niciodată cum a ajuns acolo, mulțumită, se părea, să presupună doar că toți copiii petreceau niște timp – câteva luni, mai mult sau mai puțin – în spital după ce se nășteau.

Sarcina călugărițelor era să se asigure că ea era sănătoasă și fericită, spusesem eu.

Și ele se jucau cu ea și îi cântau cântece?

Da, i-am spus.

Ce cântec?

Ea știa foarte bine ce cântec, am spus eu.

Îl voi cânta din nou?

Și îl cântam din nou, cât de bine puteam, căutasem cuvintele în biblioteca publică și le memorasem:

Chante, rossignol, chante,
Toi qui as le cœur gai,
Tu as le cœur à rire,
Moi, je l'ai à pleurer.

Il y a longtemps que je t'aime,
Jamais je ne t'oublierai.

Cuvintele păreau străine în gura mea *(Cântă, privighetoare voioasă)* în timp ce le repetam în șoaptă (*Inima ta e plină de zâmbete, a mea e plină de lacrimi).*

Și surorile îi spuneau povești?

Știa foarte bine că da, spuneam eu.

Dar nu puteam să învăț acele povești la bibliotecă, pentru că de fiecare dată trebuiau să se schimbe. Ea știa prea bine cum le povestisem înainte, le inventam pe parcurs, știa chiar și mai bine cum voia să se termine. Erau povești despre o mămică ce plecase departe – uneori ca să devină înger, uneori pentru că se transformase în lebădă, uneori pentru că se descoperise că fusese o zână de fapt. Într-un fel sau altul, își lăsase copilul cu surorile bune, pentru că știa că Prințul Tati, pe calul lui cenușiu, le va găsi într-o zi pe surorile bune și, când va apărea, el va aduce de căpăstru un mic ponei, cu o șa micuță. Când ea va fi suficient de mare încât să meargă pe ponei, vor porni împreună într-o călătorie spre mare.

Și surorile bune de ce nu veneau și ele?

Desigur că veneau și ele, zburau, robele lor mari se întindeau ca velele sau aripile. Cât de curajoase erau ele, zburdând și făcând tumbe deasupra coroanelor copacilor, sau planau atât de jos încât poalele lor atingeau apa iazului!

Urmau să se urce pe o barcă și să navigheze peste ocean, cu multe aventuri pe drum. Oricât de variate, acele aventuri aderau la cele mai stricte convenții. Surorile trebuiau să stea în cuibul ciorii, toate, cu excepția surorii Cook, care lucra la bucătărie și făcea plăcinte. Toate descoperirile majore și soluțiile trebuie să fie neapărat opera fetiței care descoperă lucruri Singură, deși asta nu exclude participarea lui Lloyd, poneiul atent.

Totuși, uneori Prințul Tati nu venea niciodată și Clementine trebuia să rămână cu surorile.

De ce nu venea?

Era încuiat într-un bolovan.

Cine îl încuiase în bolovan?

Domnul Bolovan.

De ce îl încuiase Domnul Bolovan pe Prințul Tati într-un bolovan?

Pentru că Zâna Lebădă îl transformase inițial pe Domnul Bolovan într-un bolovan și asta era răzbunarea Domnului Bolovan.

A, dar oare Domnul Bolovan nu putea fi convins să îl elibereze pe Prințul Tati?

Nu. Da. Doar dacă Zâna Lebădă pleca pentru totdeauna. Așa că Zâna Lebădă a fost de acord să plece pentru totdeauna, pentru că ea îl iubea pe Prințul Tati foarte mult și oricum avea nevoie de cineva care să aibă grijă de bebelușul pe care l-a lăsat în grija surorilor și cine putea să facă asta?

Aceste povești erau importante pentru ea, îmi spuneam, erau o parte din efortul ei mare de a-și descoperi trecutul. Erau modalitatea ei de a da sens lucrurilor. Mi-am spus că aș putea să o ajut. Eu puteam să fiu surorile pe care nu le avea. Puteam să fiu poneiul ei, Lloyd. Puteam să fiu Prințul Tati. Dar apoi, când a făcut șapte sau opt ani, poveștile

cu lebede s-au oprit. Odată, în timp ce mergeam cu trenul, începusem să îi citesc o carte adevărată, ceva despre o navă spațială blocată într-un măr. Nu îmi aduc aminte nimic altceva despre carte, doar că de atunci încolo, pentru Clementine, a fost de parcă lumea Zânei Lebădă nu a existat niciodată. De la nava spațială din măr și până când a putut să citească fluent singură, a stat în poala mea prin mii de pagini și nu îi păsa de cărțile în sine, ci de starea în care intra, învârtind șuvițele de păr sau trăgând de degetele de la picioare în timp ce citeam. Dacă încercam să o angajez în scenarii, în speculații despre ce se întâmplase înainte sau după, ea obiecta ferm, de parcă aș fi căutat să sparg bula poveștii, din răutate pură sau perversiune. Ea ura în special încercările mele de a da personajelor voci diferite. „Doar citește”, spunea ea. „Citește normal”. Abia după ce au trecut niște ani, când era la începutul adolescenței, m-a întrebat direct de ce își petrecuse acele luni cu călugărițele. Eram la bibliotecă, sucursala apropiată de apartamentul meu. Mergeam acolo împreună în majoritatea weekendurilor. Ea pornise singură, căutând printre rafturi, iar eu eram la o masă și corectam editările pentru un viitor articol. Apăru lângă cotul meu și pronunță cuvântul *hemaragie.*

— Ce-ai zis?

— Hemaragie cerebrală catastrofică posptartum.

— Cred că vrei să spui *hemoragie,* draga mea, am spus eu.

— Hemoragie, repetă ea. Hemoragie cerebrală. Asta e ca un fel de atac cerebral?

— Este o sângerare în creier.

— *Hemoragia* e în franceză?

— E în engleză normală.

— Dar mama nu a murit în franceză?

— A murit în Franța.

— Din cauza unei hemara – *hemoragii.*

— Cine ți-a spus asta?

— Nimeni. Am căutat în enciclopedie. Asta a fost, nu-i așa?

— Ai căutat?

— Asta a fost?

Ce era să spun? Ea nu părea supărată, stătea acolo în echilibru într-un picior, celălalt picior sprijinit de interiorul gambei formând cifra patru.

— Ei bine, spuse ea.

— Așa este. Așa a fost. O hemoragie cerebrală. Nu se putea face nimic.

În acest fel Clementine a reușit să mă informeze despre ceea ce dorea să afle. Într-o zi avea să afișeze o fascinație față de detaliile medicale (cum funcționează atacurile cerebrale? Poți să ai un atac la genunchi? La fund?), iar alteori avea să mă întrebe despre evenimentele în sine. Ce au făcut medicii ca să încerce să o salveze? Medicii mi-au spus să stau jos înainte să îmi dea vestea?

În timp, fascinația ei pentru detaliile medicale și-a redus intensitatea, de parcă în sfârșit Clementine aflase ce voia să știe. Curiozitatea ei s-a mutat spre ceea ce ea numea „cearta cea mare".

— După cearta cea mare, părinții lui mami au vrut să mă ia acasă la ei, nu-i așa?

— Așa este.

— Asta e o prostie. Tu ești tatăl meu.

— Oren de la școală nu locuiește cu bunicii lui? Asta e o prostie?

— E altfel. Ei l-au adoptat. Le spune mama și tataie.

— Asta au vrut și părinții mamei tale, să te adopte.

— Și atunci a trebuit să aștepți să vină poliția ca să le spună nu.

— Da, dar nu a fost poliția. A fost cineva care se cheamă magistrat. Oricum, medicii și surorile au trebuit să se asigure că ești sănătoasă și fericită. Și eu a trebuit să exersez să schimb scutece și să prepar biberoane!

Il y a long temps que je t'aime, jamais je ne t'oublierai.

Clic.

„Te-am iubit atât de mult, nu te voi uita niciodată”.

Clic.

Apoi nimic.

Am încercat să sun înapoi numărul. Nimic. Am sunat la mesageria vocală a Clementinei și la a mea. Nimic. Țipând la operatoare, am făcut solicitări, rugăminți, amenințări, am fost deconectat: nimic în afară de tăcere pe fir. Nu conta că era un cântec comun, că mai devreme sau mai târziu fiecare copil de școală din Franța îl învăța. Ceea ce conta era că era cântecul meu, cântecul nostru, cântecul de leagăn pe care îl cântam lui Clementine. Corespondentul meu știa asta.

Treizeci și doi

Proprietarul cafenelei din Leuvray m-a lăsat undeva în arondismentul XVII. Am mijit ochii pe harta metroului, dar m-am hotărât să merg pe jos. Niciodată Parisul nu a fost mai ciudat, nici măcar atunci când ajunsesem prima oară. Nu puteam să scap de sentimentul că oamenii de pe trotuar nu mă vedeau, că eram invizibil și fără substanță, așa că oamenii mergeau prin mine, nebăgând de seamă. M-am oprit într-un loc numit Le Bar Honcho și am comandat un Pernod. Fixat pe un perete, un ecran video afișa numerele unui fel de loterie. Barmanul avea o mașină specială de pus pariuri. Uneori numerele de pe ecran se schimbau. Am băut încă un Pernod. Numerele s-au schimbat. La următorul sens giratoriu, barul nu mai avea un aparat de loterie. După ce mi-a adus paharul de Pernod, barmanul s-a întors la exemplarul lui din *L'Équipe,* culegând o crustă de pe capul său chel în timp ce citea. După câteva sensuri giratorii și mai multe pahare de Pernod, împrejurimile mi se păreau aproape cunoscute, însă tot nu știam unde mă aflam.

Dar oare îmi știam destinația? Destinația mea, eram surprins să descopăr, era blocul lui Miriam. Am introdus codul și am început să urc scările înainte să îmi dau seama unde mă aflu. Am stat o clipă pe hol și am coborât din nou. Până să ajung la apartamentul meu, aburii de la Pernod fierseseră în gâtlejul meu ca gazele de putrefacție. Nu mai fusesem în apartamentul meu de săptămâni. Pur și simplu îl abandonasem când a început aventura cu Miriam. Când am ajuns acolo am descoperit că nu încuiasem ușa când plecasem ultima oară. M-a întâmpinat un miros stătut când am intrat, iar bufetul era pătat de dejecțiile unei oarecare creaturi. Pe masă se uscaseră două portocale, acum întărite și ușoare ca niște ornamente de Crăciun.

Fereastra protestă când am încercat să o deschid, iar apoi s-a deschis larg, iar zarva traficului dădu buzna în cameră.

M-am așezat pe pat. Am început să mă gândesc.

Când m-am trezit, o creatură uriașă, cu aripi de alamă, sâsâind ca un jet de flăcări apucase în gheare pervazul. Am încercat să mă feresc de căldura sa, dar nu mă puteam mișca. Când m-am trezit de-a binelea am înțeles că acea creatură fusese soarele, un soare acum potolit, pe jumătate scufundat dincolo de orizont. M-a cuprins setea, dar în frigider nu am găsit altceva decât o cutie de lapte stricat.

∵

M-am întors la cafeneaua noastră, cafeneaua pe care eu și Miriam o frecventam, pe rue de Vaugirard. Nu se schimbase, nici chelnerii, clientela, mi se părea că totul era la fel, până și râul de pietoni care trecea. Nu aveam niciun motiv să nu mă opresc pentru un pahar de vin, o sticlă de *eau gazeuse,* o țigară. Chelnerul m-a întâmpinat cu un semn sec că mă recunoaște și mi-a luat comanda.

Sorbindu-mi vinul, priveam la picioarele trecătorilor, nu la chipurile lor. Fețele erau prea umane. Privirea mea era îndreptată spre pavajul de sub ceața de pantofi, sandale și roți de geamantan. După al doilea pahar de vin, m-am gândit că a privi așa pavajul era ca și cum aș sta la malul mării, unde valurile se retrăgeau înapoi în curent. Când eram copil îmi plăcea să stau acolo unde valurile, unul după altul, slăbeau nisipul de sub picioarele mele și îl luau cu ele. Cu fiecare val, picioarele mi se scufundau din ce în ce mai adânc, iar nisipul se depunea în jurul gleznelor mele, ca și când m-ar fi tras sub el. Dacă așteptam suficient de mult, nisipul mă bloca locului repede, oricât de ușor părea să îmi prindă gambele. Mă puteam elibera doar dacă scuturam fiecare picior cu toată puterea. Așa mă simțeam acum, privind câte un

singur punct pe trotuar, de parcă sub greutatea privirii mele, pavajul se înmuia și mă absorbea.

După al patrulea pahar, chelnerul începu să mă ignore. Am plătit cât credeam că datoram și am plecat. Se întuneca.

∵

În colț, la *épicerie,* nu mai aveau vinul meu corsican, iar băcanul s-a prefăcut că nu știa ce vreau, întinzându-mi o altă sticlă, mai scumpă. „*Vin de Corse, monsieur. Voulez pas?"* îl vreți? Ei bine, asta ați cerut. Am plecat cu o ladă de rosé ieftin de Languedoc. Stăteam la fereastră, cu capul sprijinit de margine și turnam vinul portocaliu într-un pahar de genul celor de muștar, cel pe care îl speli și îl păstrezi. Primul pahar avea puțin gust de muștar, apoi a căpătat gust de gumă de mestecat cu mure, de care obișnuiam să îmi cumpăr din alocație. Ultimul pahar nu a avut niciun gust.

∵

Cât timp a ținut asta? Două zile, patru zile, cinci? La un moment dat, m-am decis să ies și să mănânc ceva. După ce m-am ridicat de pe scaun dimineața (din nou nu reușisem să mă ridic de pe el și să mă pun în pat), am leșinat în timp ce eram la toaletă. Când mi-am recăpătat vederea, eram întins pe spate, în cadă, și apa caldă îmi picura din capul de duș în gură și nas. Numai când m-am ținut de chiuvetă și am reușit să mă ridic am înțeles că picăturile nu erau de apă, ci de sânge, care curgea dintr-o tăietură deasupra ochiului. Camera a început din nou să se învârtă. Am reușit să intru în cadă din nou înainte să vomit. Un colac de flegmă rozalie se învârtea în apă și refuza să se ducă pe scurgere.

Singurele mele haine curate constau în costumul adus din State pe care nu îl purtasem niciodată și o cămașă, călcată, dar stătută, care atârnase în sacou, pe același umeraș. M-am îmbrăcat și m-am așezat iar pe pat ca să evit un alt atac de amețeală. Trebuie să fi dormit, pentru că m-am trezit pe

burtă, cu cămașa călcată transpirată toată și perna murdară de sânge.

Îmi era atât de sete, încât am băut direct de la robinetul din bucătărie până când mi s-a umflat stomacul și am vomat iar.

Afară, pe stradă, era ca și cum aș fi ieșit lovit și orbit dintr-o gură de canal după ce am petrecut un an în subteran. Dar la cafenea era același chelner sever care mi-a adus, fără să îi cer, o *tartine au beurre* și cafea, același flux de străini trecea pe lângă, îndreptându-se în jos, spre gura de metrou sau ieșind de acolo, ca niște valuri dintre stânci. Nu puteam să beau cafeaua și nici să mă ating de *tartine,* iar o sticlă de apă minerală nu m-a ajutat să-mi liniștesc stomacul. O jumătate de carafa de vin roșu nu a fost suficientă pentru ca mâinile să nu îmi mai tremure.

— Tura de noapte la fabrică? m-a întrebat chelnerul, sau mai degrabă a spus, așezând o nouă carafa pe masă și întorcându-și spatele înainte să pot inventa un răspuns.

∵

Așteptam pe cineva, întrebă ea, sau chelnerul doar proteja demnitatea stabilimentului când a pus pe masă două pahare?

Reggie, îți amintești? Reggie Short, Reggie-prescurtat-de-la-Regina. De la librărie.

A, nu, nu Budweiser pentru ea. Asta era replica ei pentru tipii americani. Bea ce bea și el.

Locuiam în apropiere?

Ce căutam în Franța, oricum?

Un psiho*analist,* serios? Asta e tare. Nu arătam a psihiatru.

Ea știa că psihiatrii arată mai… nu știa… poate mai aerisiți. Oricum, ea o terminase cu psihiatrii, mai ales cu psiho*analiștii*.

Mai mult: o terminase cu Franța. Menționase asta? Așa credea, mai demult. Ea locuia cu mama ei.

Normal că mama ei era americancă. Și tatăl ei la fel, deși el era în Tunisia.

Puțuri de petrol. Lucra în petrol. Compania îl trimisese în Tunisia în urmă cu trei ani, așa că în curând contractul avea să se termine. În primul an ea a stat acolo, iar apoi s-a întors pentru facultate. Austin. UT. Apucă-l de coarne[4]. Ea aproape terminase, mai avea doar câteva credite și gata, dar mama ei o obligase să se întoarcă în Paris. Mama ei era neajutorată, fără speranță, o alcoolică și cu toate astea reușise să cumpere tot Parisul.

Ca să iasă din casă, Reggie își luase o slujbă într-o librărie. Era singurul loc în care mama nu putea să apară.

O țigară?

Evident, o terminase și cu mama ei. Ar trebui să adauge că o terminase și cu băieții francezi. Divorțase de ei pentru totdeauna.

Avea să îi fie dor de prietenii ei, totuși, *potes.*

Mereu eram așa de tăcut? Mă simțeam rău?

Ei bine, atunci să mai comand o carafa de vin.

Tata începuse ca petrolist – nu-i așa că iubeam cuvântul acesta?

Nu știa de ce. Ceva complicat, petrol nou din puțuri vechi. A dat lovitura. Cel puțin mama ei se comporta astfel.

Nu, nu, mersi, trebuia să lucreze mâine.

La naiba, de ce nu?

O terminase nu doar cu tipii francezi, o terminase cu francezii *tout court.* Divorța de toți până la unul. Desigur, era ușor să o termini cu ei în timp ce era încă în Paris, cu cineva care îți toarnă în cap vin gratis. În clipa în care vreo idioată din vreo frăție din Texas încerca să o evanghelizeze, probabil că va fugi țipând înapoi în Paris.

O să fiu aici atunci?

Cum adică nu știam?

Cui îi păsa, oricum? *En tout caz,* ar trebui să scriem un contract prenupțial. Înainte să divorțăm unul de celălalt pentru totdeauna, ar trebui să fim

de acord că ea avea complicațiile ei și eu pe ale mele. Recomandarea ei era să îi dau bătaie și să pun etichete peste tot, din timp.

Nu, serios, trebuia să deschidă magazinul de dimineață. Era timpul să o șteargă, să-i dea bătaie.

Nu, ura metroul. Mergea pe jos.

Dumnezeule, ce galanterie bruscă! Desigur, domnule doctor, dacă nu vă deranjează.

Aici locuiam? Aici?

Înăuntru era la fel de deprimant ca pe dinafară?

Ei bine?

Ei bine, aparent, aveam nevoie de ajutor.

Dacă chiar vom divorța, nu lipseau niște pași preliminări?

Cum ar fi, Iisuse, nu știa, nu aveam niște pești tropicali?

Bine, nu pești, atunci oare niște gravuri?

Gravuri, adică gravuri, de orice, cu muntele Vezuviu, sau pești tropicali, la naiba – nu aveam niște gravuri pe care voiam să i le arăt?

Treizeci și trei

Pe măsură ce Clementine pășea tot mai mult în adolescență, curiozitatea ei se diminua perioade lungi de timp. Apoi se întorcea abrupt, de parcă povestea pe care o pusese cap la cap, spre mulțumirea ei, se stricase brusc, precum o mașină care avea nevoie de o piesă nouă. Într-o seară, când avea 14 sau 15 ani, a spart o tăcere lungă la masa de seară:

— Și ce e în cutia aceea din spatele dulapului din hol?

— Ce cutie? Probabil că notițe de la ședințele mele, am spus și era adevărat că normele mă obligau să păstrez toate notițele timp de cinci ani. Ar putea fi schițe de articole, formulare de taxe, extrase bancare, lucruri de felul acesta. De ce?

— Dar este și o cutie din Franța. Sunt lucrurile mamei?

— De când ai început tu să cotrobăi prin dulapul meu?

— De când e dulapul tău? Dan ascunde ceva? Și ca să știi, căutam o cutie goală de pantofi pentru cartonașe, dacă trebuie să știi neapărat.

Una dintre cutiile din dulap venise cu noi din Franța și, ca și celelalte, era plină de hârtii. Fusesem sfătuit să păstrez și acele documente: transcrieri de depoziții, mărturii și declarații, corespondența bogată cu avocații și *notaires,* cât și hotărârile finale. Plănuisem să scap de toate cât de repede posibil odată ce ajungeam în State, dar Clementine era încă în scutece, iar eu mă străduiam să îmi construiesc practica medicală. Îmi venea în minte uneori noaptea ori când ascultam vreun pacient în cabinet. Atunci îmi spuneam că mai era timp. Totuși, notele de procesare se adunau lângă schițele de articole și, în curând, cutia a devenit doar una dintre multele cutii.

În ziua următoare, după ce Clementine a întrebat de hârtii, am așteptat până a plecat la școală, apoi am scos cutia. Cât de ciudată părea trecerea timpului în jurul acestei cutii, ca un pârâu în jurul unei insulițe, astfel încât am frunzărit la întâmplare printre hârtii. Limbajul legal și toată formalitatea lui păreau neobișnuit de recente și urgente. Era ca și cum un univers alternativ se îndoise și se îndosariase în cutie, un univers în care întregul proces continua încă, într-o sală de judecată paralelă, într-un Nevers paralel, un aprod tocmai închisese ușa și un procuror în robă tocmai se ridicase pentru a se adresa magistratului.

Clementine putea să le găsească, putea să taie banda adezivă și să deschidă capacul la fel de ușor ca și mine. Ar fi putut citi prin documente cu ușurință, chiar mai ușor decât mine, întrucât era fluentă în franceză acum. Hârtiile fuseseră acolo mereu, niciodată la mai mult de patru sau șase metri distanță. Uimit și îngrețoșat că fusesem cruțat de această întâmplare, am așteptat să fiu cuprins de ușurare, să dispară groaza a ceea ce nu se întâmplase de fapt. Totuși, alinarea nu sosise și ceea ce s-ar fi putut întâmpla încă mă apăsa, un scenariu alternativ rece. Posibilitatea rămânea în același timp prezentă și cu totul abstractă, cum trebuie să fie un anevrism asimptomatic pentru un pacient, odată ce a fost îndepărtat, în același timp mortal și ireal.

Peste vreo două ore a sosit un camion pentru eliminarea documentelor. Se pare că șoferul, un rus, îmi stâlcise numele iremediabil când i se prezentase lui Itzal, iar Itzal îl alungase. Izgonit de Itzal, dar nu învins, rusul mă convocase prin telefon din cabina camionului.

— E în regulă, Itzal. A venit pentru mine, am spus eu, coborând în hol, cu cutia în brațe.

Rusul ne-a ridicat până la nivelul platformei camionului pe o scară hidraulică.

— Le distrugem chiar în camion, pentru ca oamenii să vadă, explică el, aruncând cutia într-un fel de coș lat. În mai puțin de jumătate de minut, mașina devorase conținuturile cutiei și apoi cutia însăși.

— Eficiență maximă! spuse rusul. Eu îi spun aparatului Cookie Monster. Cunoașteți Cookie Monster? Soția mea îmi spune: Dimitri, Cookie Monster te-a învățat engleza!

Am plătit rusului taxa în bani gheață și am privit cum camionul dispare după colț.

Peste câteva zile, la cină, Clementine anunță:

— Ți-am vândut cutia franceză rușilor pentru un milion de dolari și una din acele pălării tari pe care le poartă ei. M-am gândit că nu mai ai nevoie de ea.

Am clipit, privind farfuria. Clementine gătise sfeclă. A continuat:

— De fapt, Itzal mi-a spus că ai distrus-o.

— Ți-a spus?

— Ce era în ea?

— Nu era nimic în ea, Clem. Doar ce ți-am spus. Hârtii. Schițe. Extrase.

— Atunci de ce ai mărunțit-o?

— Am mărunții mai multe cutii, am spus eu, mințind. Mare parte din lucrurile din dulap trebuie mărunțite. Le-aș fi făcut pe toate odată, dar nu am putut să car totul jos. M-a privit, cântărind ceea ce spusesem. Am considerat ezitarea ei drept o oportunitate de a-mi consolida explicația.

— Tot mai crezi că acolo era ceva de la mama ta, Clem. Am dreptate?

— Cutia era din Franța, cu eticheta firmei de mutare încă pe ea. Părea că nu a fost deschisă niciodată.

— Știi că nu aș arunca niciodată nimic din ce ai vrea.

— De unde știi tu ce vreau eu? spuse ea, brusc înroșindu-se.

— Orice ar avea legătură cu mama ta, spusei eu, corectându-mă.

După câteva secunde infinite, ea clipi și spuse:

— Vreau să te întreb ceva.

Acele cuvinte mi-ar fi dat fiori altă dată, dar acum, după tăcerea ei, denotau o consolare, promisiunea că ea ar fi mulțumită cu orice aveam să îi spun.

— Clementine, știi că poți să mă întrebi orice, spusei eu.

— Ceea ce vreau să știu este: de ce nu am stat nici cu tine, nici cu părinții mamei pe durata audierilor? Pe termen lung aș fi urmat să stau oricum cu unul dintre voi, nu?

Am înghițit ultima felie de sfeclă.

— Părinții lui Miriam… mamei tale, au susținut că nu eram un tată bun.

— Bine, atunci de ce nu am stat cu ei?

I-am explicat cum fusesem sfătuit să intentez un alt proces în care să susțin că ei nu erau potriviți. Șansele mele de reușită aveau să fie mai mari, mi-au spus avocații, chiar dacă, pe termen lung, copilul ar putea fi încredințat în grija statului.

— Încredințat?

— Predat.

— Uau! Parcată în grija statului. Și a fost ca o răfuială? A fost ca într-unul din filmele acelea unde doi chinezi își pun pistolul unul la tâmpla celuilalt și încep să țipe?

— Nu chiar.

— Deci așa am fost trimisă la călugărițe, spuse, de parcă ea fusese cea care povestea evenimentele.

I-am spus că unde se aflase ea, erau multe asistente și doar unele dintre acele asistente erau călugărițe.

— Deci tot ce a trebuit să faci a fost să dovedești că nu erai un fel de gorilă satanistă.

— Ușor de spus, greu de făcut, am spus eu, încercând să glumesc, dar ea tăcu din nou.

— Dar ce au spus că mi-ai făcut? insistă ea.

— Că ți-am făcut? Ce aș fi putut să-ți fac? Abia erai vizibilă cu ochiul liber.

— Nu, spuse ea și repetă întrebarea. Ce au spus ei că mi-ai făcut?

I-am explicat că asta fusese doar o strategie, una agresivă, a părinților lui Miriam și a avocatului lor.

— Au detestat pur și simplu ideea ca tu să stai cu mine, înapoi în State. Mama ta și cu mine am trecut printr-o perioadă dificilă. O perioadă foarte dificilă. Părinții ei i-au luat partea. Asta se întâmplă. Dacă tu ai avea greutăți, eu ți-aș ține partea.

— Bine, erați despărțiți când m-am născut eu… Asta era o afirmație, și nu o întrebare. Asta nu înseamnă că nu erai părintele meu.

— Nu susțineau că nu eram părintele tău. Susțineau că nu eram potrivit.

— Dar nici nu te cunoscuseră.

— Au vrut să demonstreze că deja eu o abandonasem, și pe ea, și pe tine.

— Cum adică deja? Nu ne-ai abandonat niciodată.

— Clem, am spus eu. Am adăugat că e adevărat că nu fusesem în spital când ea se născuse.

Cu vârful furculiței, Clementine desena forme în sucul de sfeclă pe farfurie.

— Deci a murit singură?

— Nu singură de tot. Erau medicii, desigur și asistentele care încercau să o salveze.

— Dar părinții mamei încercau să spună că a murit singură. Judecătorul… magistratul nu ar fi trebuit pur și simplu să râdă de ei? Adică femeile nu mureau aproape tot timpul când nășteau? Nimeni nu îi dădea în judecată pe soți pentru custodie.

— A fost și mai complicat, pentru că eu și Miriam nu eram nici măcar căsătoriți.

— Tot nu mi se pare corect, zise ea.

— Nu, am spus eu. Nici mie nu mi se pare corect.

— Ce greutăți ați avut? Ai lovit-o sau ceva? Clementine mimă un upercut.

— Nu, Clem. Niciodată.

— Dar Dan trebuie să fi făcut ceva. Poate că Dan petrecea prea mult timp la muncă?

— Nici măcar. Devenisem… cum să mă exprim…

— Insensibil?

— Mai degrabă implicat.

— Preocupat de sine?

— Nu, Clem, m-am încurcat cu altcineva.

— Adică *încurcat* încurcat?

— Suficient de încurcat. Suficient încât părinții ei să spună – să susțină că nu eram potrivit ca părinte.

— Încurcat cu cine?

— Și pe bună dreptate au spus că eram un bețiv.

— Un bețiv! Tu nu bei niciodată.

— Înainte să nu mai beau niciodată, am băut.

— Beai și te îmbătai, adică?

— Beam și mă îmbătam. Pe scurt, au vrut să îl convingă pe judecător că eram un vagabond.

— Tot cred că judecătorul trebuia să râdă de ei.

— Un magistrat trebuie să asculte ambele părți.

— Putea să asculte și apoi să râdă.

— Era o femeie. Toți trebuie să își argumenteze poziția și să desființeze argumentele celuilalt și apoi mai sunt și toate aspectele tehnice și birocratice. Părinții mamei tale au sperat că voi renunța pur și simplu.

— Dar ai câștigat și i-ai pedepsit, transformându-le nepoata prețioasă într-o americancă.

— Asta ești tu?

— Dumnezeule, de ce nu pot să am bunici normali pe care poți să-i vizitezi în Yonkers? După proces au rămas supărați pe tine?

— Nu știu cum au rămas. Nu am comunicat niciodată.

— Niciodată?

— Nu, Clem, am spus eu. A fost totul prea greu.

∵

Când Clementine era încă bebeluș, am preluat un post suplimentar în laboratorul unui doctor Tauer, un bine cunoscut psihanalist de dezvoltare.

Părinții își aduceau copiii între șase și 18 luni în ceea ce doctorul Tauer numea „spațiul de joacă”. Într-o debara neaerisită, în spatele unei oglinzi opace, priveam părinții și copiii lor, înregistrând interacțiunile cu o serie de coduri numerice. În mod normal asta ar fi fost sarcina unui asistent în cercetare sau chiar a unui student intern, dar mă oferisem voluntar pentru propria mea educație. Credeam că această activitate mă va învăța cum să fiu tată. Cu Clementine nimic nu era instinctiv, nimic nu era natural, în schimb toți acești părinți aveau o ușurătate și o încredere înnăscută, chiar și cei care considerau creșterea copiilor plictisitoare sau neliniștitoare.

Nu am putut niciodată să găsesc un cuvânt potrivit pentru a descrie ceea ce vedeam în acele schimburi, oricât de bine aplicam codul corespunzător: *a da un obiect, a ascunde un obiect, contact vizual (întrebător), contact vizual (anxios), contact vizual (încântat), intervenție parentală (solicitată), intervenție parentală (oferită), stres, agitație, recunoaștere…*

Recunoaștere – asta experimentam în timp ce priveam în secret acei părinți și copii? Era ca un câmp invizibil, care nu exista nicăieri altundeva decât în spațiul dintre părinte și copil. Părinții pe care i-am observat, fie ei plăcuți sau severi, iritați sau amuzați – erau *acolo,* erau cu copiii lor și erau acolo pentru ei. Fie dornici, fie ezitanți, fiecare făcea ceea ce era nevoie în ziua, ora sau minutul acela. M-am simțit de parcă avusesem o epifanie, fără să știu ce îmi fusese revelat. Erau deschiderea și intimitatea pe care disperam că nu le puteam oferi vreodată Clementinei?

Era obscenitatea faptului că învățam să fiu părinte, încuindu-mă într-o debara, în spatele unei oglinzi opace? (Dar în mod sigur nu eram nici mai mult, nici mai puțin părintele Clementinei în debara decât eram atunci când îi ștergeam ovăzul de pe gât sau o legănam să adoarmă!)

În cele din urmă, am înțeles. Ceea ce m-a pătruns a fost ceva la fel de imediat și de inconfundabil precum propriul chip al fetei mele când s-a uitat la mine: eram al ei, mă revendicase. Ea mă vedea ca pe al ei.

În ședință, în supervizare, în prezentările de caz, cât de des apare, truismul răsuflat: nu îți poți alege părinții. Dar când mă gândesc la trecut, Părinte, la acele zile sufocante, când priveam copiii și părinții lor, acum sunt convins că acea afirmație are ceva greșit, foarte exact și precis. Nimic – vă spun, nimic nu mi s-a părut mai predestinat decât momentul în care privirea de nou-născut a lui Clementine, cu ochi solemni, de ardezie, m-a țintuit și m-a acaparat. Și azi cred că înțeleg cum Iubirea mitologică ia forma unui copil, care privește prin cătarea propriei săgeți, cu intenții insondabile, dar cu o țintă adevărată, fără greș.

— *Oh,* spuneau călugărițele când mergeam s-o vizitez pe Clementine, *regarde comme elle tend ses bras! Quelqu'un connaît son papa!* Uite cum deschide brațele! Fiecare își recunoaște tăticul!

Treizeci și patru

Cât timp mai ai? întrebase Reggie.

Trecuseră zile de când mă întorsesem din *communauté.*

Ea tocmai se întorsese în apartamentul meu, după ce ieșise pentru apă minerală și o sticlă de whisky. Cu două pachete de țigări de data aceasta (adăugase ea), ca să nu le fumez pe ale ei. O întâlnisem la librărie în acea după-amiază și veniserăm împreună în apartamentul meu.

Până să mă întorc?

Nu, fraiere, până mori.

Opt zile, am spus, deși era o minciună. Nu făcusem nimic ca să îmi rezerv un zbor înapoi în State.

Ah! spuse ea. Ea va fi divorțat de mine demult până *atunci.* Eram destul de drăguț, deși eram cam cu cât, zece ani mai în vârstă? Și oricum, psihiatrii nu sunt de bun augur. Toată lumea știa asta. Lucru știut. Dar nu era ca și cum nu îi plăcea cum o trezeam dimineața.

∵

Era ciudat să fii în Franța și să i-o tragi unei nemțoaice? Americano-nemțoaică, adică, din nemți din Texas, berari, dansatori de polka, toți cântau la tuba. Un francez i-a spus că, atunci când se culca cu ea, era ca și cum se culca cu un bărbat. Îmi venea să cred? Ar fi trebuit să-i spună că i-o trăgea ca o Gauloise Bleu.

Oricum, dacă ea ar fi ajuns grasă și depresivă înainte de divorțul nostru, iar eu ursuz și crud, ar fi fost bine să-i dăm bătaie. Deja eram ursuz, așa că ea mergea să mai aducă mâncare și whisky ca să poată să țină pasul. Eu rămâneam în pat. Îi plăcea cel mai mult de mine în pat.

∵

Vacă nenorocită! (Ea o sunase pe mama ei, dar în două minute a trântit receptorul.) Vaca credea că

urma să își petreacă serile acasă, ascultând o vacă nenorocită și beată? Cu nimic altceva de făcut decât să se îmbete cu vaca sau să se încuie în baie și să se masturbeze în jacuzzi?

Vezi, vezi, îmi plăcea de mica mea perversă, ciudată, murdară și deșteaptă din Texas, recunoaște. Recunoaște! Ha! Dovadă! Confirmare! Dovezi clare!

∵

La dracu' dacă nu am stat în casă trei zile, sau au trecut patru? (a spus ea). Urma să ieșim la o plimbare. Urma să recunoaștem că ne făceam nefericiți unul pe celălalt și nu aveam un viitor. Urma să ne prefacem că este toamnă. Ne puteam preface că eram într-un film franțuzesc din anii șaizeci. Goddard sau Truffaut, puteam să aleg. Ea ar fi fost suculentă și botoasă. Eu fumam ca un șarpe, eram irascibil, tăcut și imposibil de citit. Așa cum eram deja. *Cinéma vérité* pur.

Ridică-te, domnule Trântor (spunea ea, trăgând înapoi cearșaful). Acum puteam să îmi pun hainele la loc. În orice caz, rămăsesem fără whisky.

∵

Era târziu, dar încă mai era puțină lumină, seara era caldă și fără nori. Am împărțit o omletă și o carafa într-un bistro. Reggie încerca să mă învețe cum să îmi rulez o țigară. Doamne, spera că nu sunt chirurg. Mereu îmi tremurau așa mâinile? Asta a ieșit mai bine. Pe aceea o putea fuma. Poate că nu eram o cauză pierdută. Poate că programul ei de de-fraierire și reintegrare nu era condamnat la un eșec lamentabil. Cu puțin noroc aş putea să supraviețuiesc tranziției înapoi în sălbăticie.

În noaptea aceea, după miezul nopții. Am găsit o bancă sub un tei, într-un ascunziș întunecat, chiar lângă strada mea. Aproape întunecat: în ochiul lui Reggie strălucea sticlos o mărgea albă. Luase o dușcă din sticlă, își trecu piciorul peste poala mea, încălecându-mă. Mi-a deschis buzele cu limba și a lăsat vinul să curgă din gura ei în gura mea. Vezi, a

spus ea, așa învață puii de pasăre cum să bea vin. Îmi făceam griji că vom scandaliza burghezia? întrebase ea agitându-se puțin. Vezi, vezi, îmi plăceau lucrurile astea. Sau cel puțin cuiva îi plăceau lucrurile astea. N-am putea să-l scoatem la puțin aer curat? N-am putea să-l lăsăm să arunce o privire în jur?

Vezi, îi plăcea când ea tocmai își trase chiloții pe o parte.

Nu vedeam cât de mult apreciază asta?

Ia uite.

Nu-i așa că îmi plăcea să privesc asta…

Nu credeam că…

Uite, așa. Nimeni. Nu ne vedea nimeni. Știa.

(Călare pe mine, îmi puse carnea palmei ei între dinți ca să o mușc.)

Așa. Vezi cât de repede. Vezi, nimeni…

Vezi, nimeni nu știa că ea urmează să la naiba, nimeni nu știa că la *dracu' futu-i asta e la dracu'.*

Rahat. Îh.

Iar apoi mi-o ținu în mână și spuse: Ups, ia te uită, asta e, o, Doamne, domnule doctor, îmi pare rău de cămașa ta, dar e mai bine acum, nu-i așa? Nu era totul mai bine acum?

∵

Cât timp oare a stat așa călare pe mine? Fața îi era lipită de gâtul meu și, pe măsură ce respirația ei încetinea și se liniștea, presiunea trupului ei pe al meu nu semăna deloc cu (aveam să aflu foarte repede) apăsarea unui copil în brațele mele, lăsându-se cu toată greutatea, epuizată. Respirația ei era acum regulată, mirosind a vin. Din când în când, o scutura câte un fior.

Nu aș fi putut să dorm, dar cumva timpul a trecut sau a sărit.

Oare cât timp am stat acolo, Reggie cu fața afundată în gâtul meu, tot călare pe mine, căldura trupului ei lung aproape și greu, lipit de mine?

Oare de cât timp era *ea* acolo, pe trotuar, în fața noastră, mică, nemișcată, cu brațele pe lângă corp?

Miriam.

Cât timp a trecut până când a spus, cu o voce fără ton sau inflexiune: *„J'ai eu raison, Daniel: c'est toi*”? „Am avut dreptate, Daniel, tu ești”.

Lumina de la felinarul de undeva îi golea chipul de umbră. Afișa pe chipul ei o peliculă albă ca vopseaua: acel chip, o mască, o lună, luna mea, Miriam a mea.

Și cât timp a stat acolo, nemișcată, după ce a vorbit? După cât timp acel chip de dincolo de masca umbrei s-a întipărit pe retina mea, a străpuns perspectiva tuturor zilelor mele până la ultima, ca o săgeată prin ceață, ca o telegramă care ajunge la destinatar, ca o bucată de fosfor care arde prin cartea orelor rămase?

Treizeci și cinci

În acel moment, totul s-a oprit. Și în același timp, nimic. Străzile s-au umplut și s-au golit ca întotdeauna. Soarele a apus și soarele a răsărit, navetiștii veneau și plecau. Grilajele magazinelor se deschideau și marchizele coborau. Noaptea, la chioșcuri se adunau ziare în grămezi, în lumina soarelui, grămezile se topeau. Limbile ceasului se roteau în cerc. Frunzele cădeau din copaci, zilele zburau din calendar. Nu îmi amintesc nimic? Nu, țin minte că trecea timpul. Cât? Secunde. Ani. Săptămâni. Săptămânile ca anii, ca secundele.

Miriam este acolo, sub tei, unde felinarul își aruncă lumina albă peste chipul ei. Ea spune: *Am avut dreptate, Daniel: tu ești.* Și apoi e o gaură, o pauză.

Îmi aduc aminte de domnul Michaels, pacientul meu epileptic, cum experimenta el o criză ca pe o gaură în timp. Când ieșea dintr-o criză, nu era ca o trezire sau o dezmeticire. Era pur și simplu senzația că timpul o luase înainte, că sărise de pe șina lui pe o altă șină, ca într-o viață paralelă. Dar nu exista o viață diferită. Miriam spusese ea însăși: *Am avut dreptate, Daniel: tu ești.* Nu e vorba că nu țin minte nimic. Îmi aduc aminte că timpul trecea, pâlpâiala zilei și a nopții. Timpul trecea, se mișca, dar în jurul meu. Eu nu mă mișcam cu el. Sau, dacă o făceam, era ca un pilon de pod care se mișcă în amonte, stând pe loc.

Reggie trebuie să se fi întors înapoi în State, pentru că stăteam la bufet în apartamentul meu, privind o scrisoare cu un timbru de Texas, nedeschis, în chiuvetă. Trebuie să fi ieșit din apartament după provizii: sticle de vin corsican golite se înmulțeau pe bufetul din bucătărie, lângă pat… Trebuie să fi mers la *maison de la presse* pentru tutun și foițe de rulat, pentru că uneori, alături de castronul pe care îl foloseam drept

scrumieră, erau aliniate douăzeci sau treizeci de țigări. (învățasem să le rulez, sprijinindu-mi mâinile de marginea mesei.) Uneori în castron erau treizeci sau patruzeci de mucuri stinse. Trebuie să fi ieșit afară, trebuie să fi mers la cafenea, cafeneaua mea și a lui Miriam de pe rue de Vaugirard. Acolo m-a găsit. Umbra lui s-a așternut peste masă și mi-a rostit intenționat numele. Numele și prenumele, de parcă scopul lui era să îmi înmâneze o citație. Când am ridicat privirea, soarele era chiar în spatele capului său și a trebuit să fac ochii mici ca să îi văd chipul.

— Mathieu, spusei, de parcă mă informam pe mine însumi despre un nume pe care îl uitasem. Vecinul lui Miriam. Nu îl mai văzusem din noaptea în care o cunoscusem pe Miriam. El nu spuse nimic, așa că i-am zis:

— Ia loc, te rog. Un pahar de vin? Un *pastis*?

El nu voia un pahar de vin. Nu voia să stea jos. El spuse:

— Nu ai auzit de Miriam.

Am crezut că îmi punea o întrebare.

— Au trecut câteva…

— Nu ai auzit, spuse el. Ia asta, spuse el, punându-mi în față, pe masă, un ziar. E al tău. Păstrează-l.

Articolul scurt, nesemnat, fusese publicat în josul paginii.

NEVERS: SCAFANDRII RECUPEREAZĂ
CADAVRUL UNEI FEMEI DIN LOARA

În fotografie, oameni în costume de scafandru erau în apă până la brâu lângă o barcă gonflabilă. În spatele lor, un mal de nisip. În depărtare, risipiți pe mal, grupuri de privitori. *Urmează să fie efectuată o autopsie, deși, potrivit declarațiilor, poliția presupune că moartea a fost o sinucidere. Decedata a fost identificată drept Miriam Levaux, din Paris, 27 de ani. Poliția a declarat că Levaux*

a informat poliția printr-o scrisoare care indica locul cadavrului ei. Un citat din partea unui agent concluziona micul articol: *Sigur că am sperat ca scrisoarea să fie o farsă, dar, în cele din urmă, am găsit-o exact unde a spus că va fi.* Cât de tandră mi se pare expresia acum: *„Finalement, elle était exactement la où elle nous avait indiqué”* – exact unde spusese. Oare voi trăi destul de mult încât să pierd orice altă amintire, să nu mai recunosc niciun chip uman – imaginea acelui articol va rămâne cu mine, așa cum rămâne un vârf de săgeată în gaura unei cutii toracice, la o mie de ani după ce inima pe care a străpuns-o s-a transformat în pulbere.

Și cu toate astea, am fost surprins să primesc ieri în cutia poștală – sau a fost în ziua dinainte? – articolul original decupat, acum îngălbenit și sfărâmicios, lipit cu grijă pe o hârtie Bristol și sigilat într-o teacă de hârtie pergaminată, fragilă ca o aripă de molie.

Atunci când nu îl mai pot privi, îl întorc pe spate. Pe spatele hârtiei Bristol aveam să găsesc scris (cu literele deja familiare) ultima strofa a poemului – ceasul descrescător – și din nou citesc cuvintele în vocea lui Miriam.

Cu noi se duce acum
Cel hărăzit cu ochi solemni.
El nu mai aude mugetul vițeilor
Pe povârnișul cald al colinei,
Nici ceaunul pe pirostrii
Cântându-i pace în suflet,
Nici nu mai vede șoricelul pământiu
Dând târcoale lăzii cu făina de ovăz.
Căci iată vine puiul de om,
Lângă ape și sălbăticiuni
Cu o zână mână-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poate el înțelege…

Treizeci și șase

Ultima strofa. Ceasul pe care l-a realizat corespondentul meu ticăie. Uneori, când mă gândesc la Clementine, când mă trezesc la cele mai întunecate și mici ore, panica se strânge în jurul meu precum cimentul. Alteori, mă cuprinde un alt fel de încremenire, încremenirea unei convingeri absolute, convingerea că atunci când va veni timpul, voi ști ce să fac.

Timp de zile întregi nu a mai venit nimic în cutia poștală. Azi, din nou, am crezut că e goală, până când am deschis-o și am descoperit un mic bilet galben-închis, indicând că aveam de ridicat un pachet. Pachetul era un tub de carton, lung de aproximativ cincizeci de centimetri, cu capac și cu bandă adezivă la fiecare capăt și cu adresa scrisă cu litere mari. *Te rog, te rog,* mă gândeam, fără să știu pentru ce mă rugam.

∵

La finalul primului ei an de liceu, Clementine a câștigat un premiu pentru un eseu pe care îl scrisese. Numele ei, cât și titlul, „Când piezișă cade raza”, fuseseră gravate pe o placă, pe care Clementine refuzase să mă lase să o atârn în apartament. („Dacă o pui, o ascund data viitoare când pleci la serviciu”, spusese ea.) Titlul era un citat din unul din poemele lui Emily Dickinson.

Când piezișă cade raza
Iarna în amurg
Apăsător ca gerul imn
De catedrală,

Urma divinei dureri
Preface-n ascuns
Sensuri aflate
Adânc, nepătruns –

Nimeni n-o știe
E pecetea regească
A disperării
Din văzduh trimisă.

Când vine, totul ascultă,
Umbrele își pierd suflarea;
Când pleacă – pe-al morții chip
E depărtarea.[5]

Când am căutat această poezie, eram convins că orice a scris Clementine a scris despre Miriam, chiar dacă nu mă lăsa niciodată să citesc. Dar pe cine își imagina Clementine când și-o imagina pe mama ei? Nu aveam fotografii să-i arăt. Singura fotografie în care apărea Miriam se afla în apartamentul ei, prinsă pe peretele de lângă pat. Era o poză de-a lui Miriam de când era copil, în care tatăl ei, ghemuit, îi lega șireturile de la pantofi. I se vedea doar vârful capului și degetele care legau șireturile. Persoana care a eliberat apartamentul lui Miriam trebuie să o fi luat. Oare ajunsese înapoi la părinții ei? Fusese prinsă între paginile unui album de fotografii pe care nimeni nu îndrăznea să-l deschidă?

Am crezut că propriile mele descrieri șovăitoare și imaginația Clementinei creionaseră fetei un tablou familiar și prietenos al lui Miriam. („Mama arăta ca mine, minus tu?") Oare m-am gândit vreodată că va nutri și o imagine mai întunecată, imaginea lui Miriam după ce murise? Curiozitatea ei avusese mereu o nuanță criminalistică. Mă întrebase, iar eu i-am descris evenimentele care urmează după o hemoragie cerebrală catastrofică: durere accelerată în cascade, vedere dublă, greață, dezorientare, pierderea cunoștinței, crize; comă, moarte. Ea m-a întrebat cum arăta Miriam după. Aici cunoștințele mele profesionale nu mi-au fost de ajutor. Obosită. Am spus că arăta foarte obosită, dar cumva ușurată. Clementine nu a spus nimic.

Am încercat să schimb subiectul. Asistentele mi-au spus (am zis eu) cât de bucuroasă fusese Miriam, chiar cu o oră în urmă, când medicul i-a pus în sfârșit pe piept o fetiță frumoasă și sănătoasă. Până la urmă, travaliul fusese mai lung și mai greu decât se așteptase.

Dacă fiica mea s-ar fi întrebat cum, mai exact, arăta figura lui Miriam pe pernă, cum, mai exact, cineva scosese perfuziile intravenoase din venele ei, îi ștersese crusta de spumă din jurul buzelor sau o luase pe targă? Și-o imaginase pe Miriam cu ochii închiși sau deschiși, fixați acum asupra unei distanțe imposibile? Clementine se întrebase ce vedea atunci Miriam, când nu mai clipea? Își imaginase că Miriam privea, de undeva din acea distanță imposibilă, cum nou-născutul ei frumos se transformă într-o fată înaltă, acum o tânără femeie? Și-a imaginat că putea simți acea privire, că adesea o simțea și o știuse, probabil, dintotdeauna? Poate că o întâlnise într-o anumită rază piezișă, într-o anume melancolie oblică, o durere cerească trimisă ei ca un fel de comunicare – nu ca un mesaj inteligibil, ci ca un semnal, oricum, susținut și de neignorat, un vaiet, un bocet…

∵

Acasă am pus tubul pe birou pe care îl eliberasem de orice ar fi putut să mă distragă. Despăturesc o imagine alb-negru, mărită într-atât, încât chipul apare exact în mărime naturală. În acel chip o văd acum, o știu, privirea morții pe care trebuie să o fi contemplat adesea Clementine: buzele ușor despărțite, sprâncenele nu încruntate, ci trase, ochii deschiși, dar ascunși, de parcă s-ar concentra, de parcă s-ar strădui să privească prin lentila aparatului.

Dacă nu ar fi paloarea de piatra lunii a pielii, ai zice că Miriam urmează să vorbească. Felul în care sunt întredeschise buzele, vârful limbii abia vizibil, ai crede că aștepta momentul potrivit, lăsând pe

altcineva să termine de vorbit înainte să spună ce avea ea de zis. Așteptase în frig, cu umerii goi, cu părul umed dezgolindu-i fruntea. Se pare că nu a băgat de seamă frigul, sau nu i-a păsat. Nu pare deranjată nici de contuzia care îi înnegrește partea dreaptă a gâtului, nici de cele două incizii care coboară, începând de la claviculă, trec pe deasupra sfârcurilor și se întâlnesc la mijlocul sternului, incizii închise acum cu o cusătură uniformă. Ai crede că te privește direct, sau mai degrabă privește prin tine. Știe ce are de spus, știe că va vorbi, oricât de mult trebuie să aștepte. Cu ochii și buzele întredeschise a așteptat timp de 18 ani. În 18 ani Miriam a devenit expertă în așteptare.

∵

Pe spatele fotografiei, în același font de tipar, ultima strofa a fost redusă la șase versuri:

Cu noi se duce acum
Cântându-i pace în suflet,
Căci iată vine puiul de om,
Lângă ape și sălbăticiuni
Cu o zână mănă-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poate el înțelege…

Treizeci și șapte

Azi mă întreb, cum am făcut și înainte: te rogi pentru mine? Ce rugăciuni pot fi oferite unui om ca mine? Și ce fel de om sunt eu? Unul confuz, fără îndoială, un om tulburat. Cât de mult te înșeli dacă crezi că eu am provocat o moarte, moartea lui Miriam, că moartea ei nu a fost o sinucidere, ci crima mea. Vei crede că nu este deloc o crimă – cu siguranță un dezastru, o tragedie și cu atât mai mult pentru mine și pentru Clementine. Dar în mod cert nu o crimă.

Te rogi ca eu să ajung să accept o judecată mai miloasă decât a mea? Te rogi ca un astfel de om să poată fi determinat să vadă cum viața i-a fost dată înapoi, nu doar a lui, dar chiar și a fiicei sale? Dacă este adevărat că el a trădat-o pe iubita lui gravidă, în mod sigur nu a fost primul care a făcut vreodată asta. El nici nu știa că era însărcinată. Și dacă acea femeie s-ar întoarce acasă, în orașul Nevers, să nască acolo, condamnată de o veche disperare, în mod sigur nu el îi provocase acea disperare. El nu a fost călăul ei, ci doar un suplinitor, o dublură. Ea își pecetluise soarta înainte de a-l cunoaște.

Știind ce ți-am spus, vei susține că, din momentul nașterii sale, nevoile copilului trebuie să fie prioritare. Ce nevoie mai stringentă are copilul decât iubirea părintească? Iar pentru Clementine rămăsese doar un singur părinte. Eu. Datoria mea era clară și m-am achitat de ea cu onoare:

Copilul a fost recunoscut. A fost dusă o luptă pentru el, s-a obținut custodia din ghearele răzbunătoare ale părinților îndurerați ai lui Miriam. Clementine a fost vizitată, îmbrățișată și i s-a cântat pe întreaga durată a chinului litigiului. În cele din urmă Clementine a fost pusă într-un scaun de mașină, apoi într-un taxi, într-un avion și i-a fost prezentată noua sa viață în New York. Ar fi

greșit și orgolios să negăm stabilitatea obținută cu greu, prosperitatea atinsă și dezvoltarea ei armonioasă. Când se pune totul în balanță, vei spune că un astfel de om nu avea nicio datorie, doar recunoștință.

Cât de nebun trebuie să fiu, vei crede. Nu ai de ales? Nu asta e obligația ta? Nu ești obligat să crezi că nimeni, niciun bărbat adulter, hoț, diabolic sau criminal nu este dincolo de iertare? Și nu ar fi o nebunie în sine să te abții de la iertare?

Recunosc: să te abții, să alegi să te retragi de la iertare, asta ar fi o nebunie. Dar să *știi* că cineva s-a izolat, a făcut asta *deja,* să știi și să recunoști ce ai făcut – asta e nebunie sau o simplă recunoaștere a faptelor?

Ce mai am să îți spun trebuie spus. Trebuie.

Treizeci și opt

După ce Mathieu m-a găsit la cafenea și mi-a pus articolul în față, am luat următorul tren spre Nevers. La început trenul părea să plutească din Gare de Lyon, căpătând viteză imperceptibil, ca apoi să accelereze din ce în ce mai tare. Mă simțeam de parcă eram în cădere. Odată așezat, am deschis jumătatea de litru de votcă pe care o cumpărasem de lângă gară și-am început să dau pe gât flacăra sa transparentă, în timp ce un bărbat de pe culoarul opus îmi arunca priviri încruntate.

Votca a dizolvat orice senzație de mișcare. Nu simțeam că plecam din Paris, ci că Parisul era smuls din mine, în bucăți și felii, în fire de căi ferate curbate, noduri de drumuri și cabluri. Timp de o oră m-a cuprins o stupoare până când un râu – Loara însăși, mi-am dat seama – s-a arătat brusc în perspectivă, lovită de lumina soarelui. Apărând și reapărând printre arborii goi, în lingoarea sa, râul părea să tapeze viteza trenului, la început făcându-l să se târască și, în cele din urmă, să se oprească lângă o platformă din gara Nevers. Nevers, unde Miriam se născuse și unde alesese să moară.

∵

Sticla dispăruse, iar eu stăteam în umbra fațadei de beton a gării, când o mână m-a luat de braț. Din gura unui vagabond ieșea o rugăminte de neînțeles și care se repetă de mai multe ori până am priceput. „*Monnaie, monnaie*”, spunea el cerând mărunțiș.

M-am smucit și mi-am eliberat brațul. În jur au apărut alții ca el. Doi drogați, întinși în spatele unui ghiveci de beton, își strângeau genunchii la piept. Lângă ei, ghemuiți pe un petic de carton, tremura o corcitură, legată de o bucată de sfoară de o fată cu cercei și codițe, având nu mai mult de șaisprezece sau șaptesprezece ani, cu o sarcină foarte vizibilă, burta ieșindu-i țuguiată prin haina

descheiată. O ploaie fină îmi înțepă fața. Vagabondul mă trase din nou de mânecă. „*Quelques sous, monsieur…*” Câteva monede…

Am băgat mâna în buzunar și am scos o grămadă de monede. *„Quincaillerie”,* i-am spus – magazinul de scule – arătându-i banii din palmă, dar luându-i repede când s-a întins spre ei.

— Mai întâi mă duci acolo, apoi îți dau banii, i-am spus.

Fără să îmi dea drumul de braț m-a dus peste drum, pe niște străzi pietruite, întortocheate, în pantă. S-a oprit brusc în fața unui magazin. Mâna care mă ținuse de braț căpătă monedele, iar bărbatul se îndepărtă.

Era un magazin mic, la parter, într-o clădire veche. Acesta fusese locul pe care îl găsise Miriam? Înăuntru era aproape întuneric și mirosea a rugină și a terebentină. Din camera din spate, apăru o vânzătoare într-un halat de casă înflorat.

— *Monsieur* dorea ceva? *Eh, ben,* nimic? Lanț? Ce fel de lanț? *Monsieur* avea lanțul lângă peretele din spate. Pe mosor, lângă frânghie.

De ce dimensiune avea nevoie *monsieur?* Cât de greu? Acesta, evident, era cel mai greu. Nu știa, poate două kilograme per metru. De ce lungime avea nevoie *monsieur*?

Am privit lanțul. Zalele înotau și se dedublau și a trebuit să îmi acopăr un ochi ca să nu se mai învârtă încăperea cu mine. Miriam fusese și ea aici? Această vânzătoare a întrebat-o ce îi trebuia lui *madame*? Vânzătoarea întrebase ce intenționa să facă *madame* cu o asemenea cantitate de lanț?

Monsieur…? Monsieur nu e bolnav, sper.

O asemenea cantitate de lanț. Greutatea lui. Cum îl adusese la râu? Și roata grea, unde găsise așa ceva?

— A, nu vreți lanțul până la urmă? Foarte bine, *monsieur*. Poate o daltă? O daltă și ciocan? Exasperată, plecă de lângă mosor și făcu semn spre alt raion. Nu mai încercă să inițieze o

conversație, iar eu am plătit pentru daltă și ciocan. Când am rugat-o să îmi indice cel mai apropiat magazin cu băuturi, a pufnit și a dispărut în biroul din spate.

∵

Și apoi era noapte, iar eu eram într-un parc, aproape ca un teren de joacă, cu un fel de chioșc sau carusel în depărtare. Trebuie să fi găsit un magazin de băuturi pentru că eram conștient că în iedera din spatele băncii mele era ascunsă o sticlă pe jumătate goală. Noaptea era rece, dar mie nu îmi era frig, eram încălzit de votca ce îmi ardea în plămâni. În mână aveam o pungă de hârtie, mototolită și grea. Înăuntru am găsit ciocanul și dalta și abia atunci mi-am adus aminte de magazin. După ce am băgat în buzunar uneltele, am pus sticla în pungă și am pornit, lăsând pantele străzilor să mă ghideze în jos, spre râu, spre pod.

Trebuie să fi fost foarte târziu, sau dimineața foarte devreme. Nicio mașină și niciun trecător nu mi-a întrerupt munca, iar ceața estompa sunetul daltei mele în timp ce tăiam în piatra de pe parapet. Degetele mele încălzeau dalta și formele căpătară forma lor brută, ca un tatuaj artizanal:

ML12III90

Iată-l, micul meu epitaf bont, brut, dar suficient de clar, înregistrând acel nume, acest loc. Miriam Levaux, 12 martie 1990.

Și a rămas acolo până acum, după cum corespondentul meu a lăsat clar să se înțeleagă.

Când am terminat, am aruncat peste parapet instrumentele și sticla, acum goală. Oare atunci m-am gândit, stând acolo cu mâinile goale, deasupra râului, că îndeplinisem misiunea pentru care venisem? Credeam că era ceva terminat și încheiat?

Dacă o astfel de iluzie îmi trecea pe la coada ochiului, a durat suficient de mult încât să fie înghițită de o conștientizare paralizantă: ea nu mai

era. Nu mai avea unde să se ducă. Era infinit de departe de orice. Așa că nu m-am întors la gară. Nu am mai plecat din Nevers în acea zi sau în acea noapte. De pe hărțile de tranzit din stațiile de autobuz am aflat că, pe malul opus al Loarei, era un teren de campare, chiar peste pod. Am cumpărat un cort și un sac de dormit dintr-un magazin de echipamente sportive. În camping, câteva rulote și remorci cu numere olandeze și germane poposiseră lângă robinetele de apă și cantină, dar mai jos, în întinderea ierboasă de-a lungul râului nu era ocupat niciun loc, așa că mi-am montat cortul acolo. Am descoperit că sacul de dormit era pentru copii, așa că l-am tras peste mine și mi-am învelit picioarele. Soarele desena un disc alb și rece în pânza portocalie a cortului. În ziua aceea și în următoarea, un somn tulburat venea și pleca. A mai trecut o zi, iar apoi alta. O a cincea zi. M-am gândit că nu aveam nicio intenție să părăsesc acel loc.

∵

Serile mă duceam înapoi în orașul vechi, urcând pe lângă metereze deasupra Loarei: strada Fântânii, strada Gât-rupt. Băcănia de unde îmi cumpăram votca era pe o stradă pietonală cu piatră cubică între o farmacie și o măcelărie de cai. În fiecare zi, fără salutări și mulțumiri, băcanul îmi număra banii și îmi dădea sticla. În fiecare noapte, întunericul mă găsea așezat pe parapetul podului, cu picioarele atârnând spre aval. Sub pod, râul era învolburat și curgea în șuvoaie, adunându-se din nou în aval, unde canalul se adâncea. Când sticla se golea, o aruncam peste margine, așa cum făcusem cu ciocanul și dalta. Vuietul apei anula orice pleoscăit sau sunet de spart, de parcă sticla cădea și cădea într-un spațiu infinit.

De ce am rămas? Mă condamnasem singur la un fel de purgatoriu, în campingul de pe malul celălalt al râului? Tot ce știam era că trebuia să aștept, să

stau acolo unde eram și să aștept instrucțiunea. Când a venit, știa să mă găsească pe pod.

Și a venit, peste trei sau patru zile, nu seara, ci la prânz. Nu dormisem cu o noapte în urmă. Poate, mă gândisem, dacă m-aș plimba prin oraș și prin parc, până mă voi întoarce, aș putea să dorm. Am traversat podul spre oraș și am trecut pe lângă un grup de adolescenți care hoinăreau pe lângă parapetul din aval. Vreo doi copii aruncau cu pietricele peste margine. Unul scuipa. M-a oprit în loc o remarcă rătăcită și m-am sprijinit de parapet, la distanță, dar cât să pot asculta. Unul dintre adolescenți, o fată, în picioarele goale, în ciuda frigului, se suise pe parapet, ridicând piciorul și îndreptând vârful degetelor, ca o balerină.

— Aici s-a întâmplat? întrebă cineva.

— Era acolo jos, spuse fata de pe parapet.

— Au scos-o pe insula Tern.

— Nu e adevărat, creier de găină, au scos-o pe mal. Apa nu pare atât de adâncă, spuse fata.

— De ce nu sari acolo și ne spui cum e? spuse un băiat.

— De ce nu-mi sugi pula? răspunse fata.

— Ar fi murit din cauza căzăturii, spuse cineva.

— Mai ales legată de toate fiarele alea.

— Nu a sărit, spuse fata de pe parapet. A intrat în apă de pe mal. S-a înecat.

— N-are cum, a contrazis-o cineva. Toată lumea știe că a sărit sau a fost împinsă.

— A, da? Autopsia zice că s-a înecat, spuse fata care făcea echilibristică. Scria azi în *Journal du Centre.*

— A, în *Journal*! Atunci trebuie să fie adevărat.

— Asta spune autopsia.

— E evident, spuse un băiat. Cineva a aruncat-o.

— Era borțoasă și s-a înecat, spuse fata de pe parapet. Așa a zis vărul meu. Lucrează la spital.

— Normal că era borțoasă, spuse din nou băiatul. Încă un motiv pentru care cineva să o

arunce în râu.

∵

Era în Journal du Centre *azi.* Asta spusese fata.

La prânz: chioșcul de la colțul parcului se închidea. Deasupra, soarele se oprise pe cer. Parcul era gol. Am stat pe o bancă. Ceva în creierul meu nu mai funcționa. Nu puteam să gândesc. Nu erau gânduri. Doar silueta fetei desculțe, arătând cu degetul, echilibrându-se pe parapet.

— E adevărat că era însărcinată, spunea silueta.

E adevărat că era însărcinată. Niciun gând, doar cuvintele, silueta. Dar apoi chioșcul se deschise, iar aerul se mișcă puțin, ridicând colțul unui ziar de sub prespapier.

— Serviți-vă, spuse femeia din chioșc, când am pus moneda pe tavă. E trist, *monsieur,* povestea cu fata înecată, spuse ea, iar moneda dispăru în mâna ei. Și însărcinată, se spune. *La pauvre. Enfin, les pauvres.* E acolo în ziar. Totul.

Biata fată. Sau, mai degrabă, vai de amândoi.

În urma înecului lui Miriam Levaux, relatată în aceste pagini lunea trecută…

Monsieur nu se simte bine?

Era sigur?

Fără îndoială, *monsieur,* sunt aceste schimbări de temperatură.

Cercetarea a concluzionat ieri și a confirmat sinuciderea drept cauza morții.

Fluctuațiile erau îngrozitoare.

Levaux, care anunțase poliția unde putea fi găsit trupul ei, era însărcinată în șase luni.

Trebuie să fii atent cu fluctuațiile astea.

Fetusul a murit odată cu mama.

Dar, *monsieur,* ați plătit pentru el. Este al dumitale! Luați-l! E plătit! *Monsieur,* e al dumitale!

∵

Oare nu știusem tot timpul, încă din ziua în care m-a chemat în Paris, din *la communauté,* din ziua în care m-a sunat să îmi spună să vin să o văd? Nu

știusem de la început, chiar atunci când m-am convins că nu era adevărat? Nu știusem încă din ziua în care Miriam și cu mine am stat întinși pe traversele putrede deasupra pârâului, încă de când a rupt cu vârful degetului firul de spermă suspendat între noi? Știusem asta pentru că era adevărat. Mereu fusese adevărat. Dintre toate lucrurile care s-ar fi putut întâmpla, s-a întâmplat acesta. Miriam și cu mine am conceput un copil.

Și cu toate astea, tot era imposibil. Nu vă dați seama, Părinte, că, dacă Miriam fusese însărcinată când s-a înecat, dacă era însărcinată în șase luni când a murit și dacă copilul ei, copilul nostru, a murit odată cu ea, atunci acel copil – fiica noastră, Clementine a noastră – trebuie să fi murit înainte să se nască?

Treizeci și nouă

Timpul făcea loc unor oscilații neuniforme: zile toride, apăsătoare ca o pungă din plastic pe față și nopți înghesuite, prin a căror pâcla stelele păreau cuie într-un toc de cizmă. La un moment dat, niște siluete ale unor ființe neliniștite se adunau la marginea câmpului meu vizual. Mă vor lăsa în pace, credeam, dacă aș putea măcar să dorm, dar știau ce gândeam. *Somn? Pentru tine?* păreau să spună. *Niciodată!*

Agitația lor se împrăștia spre membrele mele sub forma unui tremur nestăvilit pe care numai mișcarea îl putea domoli. Așa că, de-a lungul zilelor petrecute în Nevers, am mers și am mers, de-a lungul rue de la Blanchisserie, pe poteci ierboase, pe muchia digului, peste malul sudic. Am mers pe lângă tristul *espace de loisirs,* „parcul de distracții”, cu teatrul său de păpuși cu obloanele trase, standul de înghețată și plaja artificială. Prin tufișuri am urmat o potecă ciudată care ducea pe o limbă de nisip izolată din râu. Oriunde mă duceam, picioarele mereu mă purtau înapoi spre oraș, spre *épicerie* și încă o sticlă de votcă.

Atunci când mersul nu mă mai ajuta să-mi potolesc tremurul, îmi aduceam aminte de farmacia de peste drum de *épicerie.* La farmacie trebuia să aibă ceva care să mă facă să dorm, care să elimine siluetele ființelor care trăncăneau.

Picioarele deja mă purtau în direcția aceea. Cu un oftat, o ușă automată m-a primit într-un interior uimitor de strălucitor și curat.

Brusc mi-am dat seama cât de mult timp trecuse de când mă îmbăiasem, mă răsesem sau îmi schimbasem hainele. Pentru oricine din acel interior fără pată trebuie să fi părut un spectacol al neglijenței. Totuși, farmacistul nu păru să observe. Atenția lui era absorbită de o tânără femeie slabă, cu codițe, care era la tejghea. Îi flutura o foaie de

hârtie murdară, striga la farmacist într-o franceză aproximativă și brută. Un câine râios se întinsese pe dalele reci de la picioarele ei, adăpostindu-se de discursul ei.

— *Un vrai, vois-vous, c'est vrai ordonnance. Signé par médecin. Vrai médecin. Tu faut le préparer, monsieur.* „Era rețetă adevărată, semnată de doctor adevărat. *Monsieur,* trebuie să îl faceți".

— Încă o dată, spuse farmacistul, încet, ca și când vorbea unui cititor pe buze. Nu vă dau rețeta, dacă rețeta nu poate fi verificată.

— Trebuie! Am multă durere!

— Niciun medic „adevărat" nu ar permite opiacee pentru cineva în starea dumitale.

Dar trebuia să i-o dea! O lacrimă îi dislocase murdăria din colțul ochiului, iar ea o șterse, întinzând-o și mai mult. *Alors,* atunci. *Monsieur* accepta să își asume responsabilitatea?

Farmacistul dădu ochii peste cap. De ce, *mademoiselle* se îndoia că era în stare? Era mai mult decât fericit să sune jandarmii pentru ea, pentru ea sau prietenii ei vagabonzi.

Ea se întoarse și, smucind câinele după ea, trecu de mine, îndreptându-se spre ușă. Abia în acel moment i-am observat burta. Din spate părea fragilă, chiar emaciată, dar știam acum că era fata pe care o văzusem la gară, fata gravidă. Pielea măslinie de pe gât și claviculă era pătată cu răni purulente și, după ce ușa se închise în urma ei, rămase un miros de scalp și transpirație.

Farmacistul mormăi ceva despre *toxicomanes* și *tsiganes dégueulasses.*

— Drogați! Țigani scârboși! spuse el. Și dumneata? Ce vrei?

* * *

În drumul înapoi spre râu am observat câinele mai întâi. Scâncea în spatele unei bănci la capătul pieței République, unde un drum îngust coboară pe lângă pereții orașului vechi. Fata stătea pe o parte, neacoperită, direct pe pământ. Câinele se apropia

de ea și îi dădea cu laba pe piept, apoi se dădea înapoi, trăgând de sfoara cu care era legat. Capătul sforii trebuia să fie legat de încheietura fetei, pentru că atunci când câinele trăgea, mâna ei se smucea puțin, apoi se lăsa la loc, inertă, pe șold.

Tenul ei, măsliniu în lumina de la farmacie, căpătase o nuanță cenușie, congelată, umedă de sudoare. Când i-am ridicat cealaltă mână, să îi iau pulsul, a încercat să se tragă la o parte, dar cu un gest din reflex. Ochii îi fugeau, avea irișii cenușii, pătați cu auriu, sclerotica injectată și cu tentă de icter, pupilele micșorate ca vârfurile de ac.

— *Vous êtes très malade,* i-am spus.

— *Enculé donne pas médicament.*

— *Vous êtes en état de manque,* am spus, nesigur de cuvântul pentru „sevraj”.

O pupilă aproape invizibilă mă privi în treacăt, în timp ce repetă:

— Nenorocitul nu dă medicamente.

Am întrebat-o unde locuia și i-am spus că puteam s-o ajut să ajungă acasă. Un alt gest neputincios pe lângă umărul meu și apoi se strădui să se ridice. Am reușit, cel puțin, să o pun pe picioare, apoi, cu o smucitură de o forță surprinzătoare, a încercat să se elibereze. Se împleticea și ar fi căzut dacă nu aș fi prins-o într-un fel de atac direct. Burta ei mă apăsa într-o parte, tare ca un genunchi. Am încercat să o împing spre bancă, dar începu să meargă încet. Îmi dădu voie să o țin de braț, dar ea mă conducea pe mine, cotind pe străzile înguste, până la Porte de Paris și dincolo de ea, cu câinele care gâfâia alături, legat de sfoara lui. Când am trecut pe lângă un *bar-tabac,* am determinat-o să se așeze și i-am comandat o Cola, dar a băut o singură înghițitură înainte să se ridice iar.

— Eu plec, spuse ea, așa că am continuat.

Am trecut dincolo de orice cartier pe care îl recunoșteam, intrând într-un cartier de blocuri-turn, locuințe de stat, inexpresive, cu obloane la

ferestre, unde rânduri de rufe atârnau de pervaz. Am traversat un drum și am dat peste ceea ce părea a fi un complex pe jumătate construit sau abandonat. Mai multe plăci de fundație erau ridicate în ploaie, sparte pe unde ierburile de anul trecut și scaieții au săpat în beton. Ea se opri și se sprijini de o foaie de placaj, unde se termina un zid temporar de plăci și plasă, care înconjura un șantier. Câinele continuă să meargă până când sfoara se întinse, apoi se așeză ca să își scarpine un purice în spatele urechii. Părea că acest sit fusese abandonat în mijlocul dezvoltării, mai târziu decât altele, cu stâlpii îngropați, fundația pusă și primul și al doilea etaj deja turnate. Deasupra celui de-al doilea etaj, unde tendoanele de armătură ieșeau din stâlpii neterminați, coborau dungi de rugină, ca niște voaluri portocalii.

— Tu pleacă, spuse ea.

— Nu pot să te las aici. Te duc acasă.

— *Chez moi.*

— *Chez vous,* i-am răspuns. Te duc acolo.

— *Chez moi.* Aici, spuse ea.

— Casa ta, unde?

— Pune-mă jos, spuse fata. Tu pleacă.

Și cu asta se apucă de marginea plăcii și o deschise, până când gaura fu suficient de mare cât să îi permită să treacă. Deschizătura dădea pe o rampă lată care ducea în jos, spre întunericul clădirii neconstruite. Pe măsură ce coboram, o pasăre deranjată a zburat deasupra noastră, bătaia aripilor ei lovind pereții fundației. La bază, rampa se nivela, deschizându-se într-un spațiu plat, larg. Eram într-un fel de garaj sau depozit subteran.

— *Attends,* spuse fata și înaintă cu câinele în întuneric. Cu un zgomot de chibrit și un sâsâit brusc, o lampă cu kerosen arunca umbrele înspre colțurile camerei.

— Tu pleacă, spuse ea din nou. *Chez moi.*

De-a lungul zidului, lângă lanternă, erau adunate foi de carton una peste alta și formau un paiet.

Deasupra era o grămadă de pături.

Fără să vadă dacă mai eram acolo, fata se lăsă pe paiet și își dezlegă sfoara de la încheietură.

— *Vas-y, Obus, tu bois,* spuse ea, iar câinele, verificând dacă lungimea sforii îi permitea, înaintă spre două castroane de ceramică așezate, surprinzător de ordonat, pe un covoraș de baie roz. Câinele lipăi apă dintr-un castron, îl adulmecă pe celălalt și apoi oftă, culcându-se, cu picioarele întinse, burta și botul pe podeaua de beton.

M-am așezat pe vine lângă paiet și am întrebat-o pe fată dacă știa când trebuia să nască.

— Copilul, am repetat eu. Copilul curând. O lună? Două săptămâni? Când? *Bébé quand?*

— Da, doar atât a spus ea.

— Medicament. Trebuie să iei metadonă, am spus eu, neștiind dacă acest cuvânt exista în franceză. Trebuie să mergi la medic.

— Nevoie de medicament, spuse ea.

— Da, am spus eu. Un medic, să te ajute.

— Nu, doar medicament, spuse ea.

— Eu sunt doctor, eu, *un vrai médecin,* am spus, eu bătând în piept, iar pupila ei minusculă se îndreptă spre mine. Dacă ai nevoie de mine, mă poți găsi. Stau în camping. *Le camping, vous comprenez?* Știi unde e? Chiar lângă pod, dincolo de râu.

Buzele ei se deschiseră de parcă voia să vorbească, dar de deasupra se auzi o voce și de pe rampă se auziră pași, coborând, apropiindu-se. Vocea, într-un torent de înjurături, spunea ceva despre noroc sau șansă, dar când proprietarul vocii ajunse la baza rampei și mă văzu, se întrerupse brusc.

Un bărbat sfrijit privi repede la mine și la fată. Cine eram? Și ce dracului căutam acolo? Vocea părea tânără, dar chipul era tras și ridat în lumina lămpii, buzele subțiri, dinții proeminenți. Franceza lui, deși rapidă, părea să fie alcătuită din sunete guturale, extraterestre.

— Doctor, începu fata.

— Vorbește mai tare, sări el, dar nu o așteptă să continue. Tu pleacă dracului imediat de aici, îmi spuse.

Ea avea nevoie de ajutor, am încercat să spun, în curând putea să intre în travaliu.

— Și ține minte, spuse el, cu vârful degetului arătător între ochii mei, acum vocea devenindu-i o șoaptă: nu ai fost aici niciodată.

— Niciodată unde? întrebai eu, cu o vagă impresie că, dacă era nevoie, puteam să-mi găsesc drumul înapoi.

— Asta e ideea, spuse el. Aici este nicăieri și nu ai fost niciodată aici. *Vas-t'en.*

Îi simțeam privirea în ceafa în timp ce urcam rampa și ieșeam afară în frig. Acum ploaia cădea și mai tare.

Patruzeci

Oare credeam – cu *satisfacție* – că executam o obligație de samaritean, ajutând o fată bolnavă și gravidă să ajungă acasă? Oare nutream senzația că ceva în mine era capabil de răscumpărare, sau dacă nu de răscumpărare, măcar de grațiere? Mi-am imaginat oare că în timp voi fi iertat, că mesagerii vor fi trimiși, deghizați în săraci, nevoiași, bolnavi, chiar și-ntr-un câine gâfâind, legat de o sfoară, care să mă scoată din sălbăticia în care mă rătăcisem de la moartea lui Miriam? Oare, Părinte, mândria mea și auto-preamărirea se ascundeau în spatele acestor concepte?

∵

Drumul cu fata spre șantierul abandonat fusese un urcuș, o împleticeală periculoasă, dar drumul înapoi a fost un plonjon, o cădere năvalnică. Ceva mă ajunsese din urmă, mă prinsese și mă adusese înapoi la campingul meu, ca și cum ar fi spus: „Nu poți să pleci, nu poți să pleci niciodată”. Dar oare ce mă ademenise? Faptul atât simplu, cât și imposibil ca Miriam să se fi sinucis, să se fi omorât și pe ea, și pe copilul ei, copilul nostru. Aici. Da, acesta era faptul implacabil care mă urmărise și mă doborâse, spunând *On n’est nulle part, et toi, tu n’étais jamais là.* „Aici este nicăieri și nu ai fost niciodată aici”. Nu ai fost niciodată aici, dar nu poți pleca niciodată. Oriunde mă duceam, nu puteam pleca niciodată. Îi spusesem fetei: *dacă ai nevoie de mine, mă poți găsi,* de parcă mă autodeclarasem medicul ei de gardă. Dar nu eram de gardă. Eram într-un fel de custodie, reținut, nu din obligație profesională, ci din orice alt motiv – deșert, sălbăticie – și știam că nu puteam să scap vreodată. Mă aflam într-un fel de detenție fără limite, o versiune a ceea ce legea franceză numește *garde-à-vue,* starea de a fi supravegheat, fără refugiu.

În noaptea aceea, în cortul meu, am reușit să beau doar atât cât să îmi opresc tremurăturile. Oare credeam că, dacă stau nemișcat și aștept în întuneric, realitatea va trece pe lângă mine? Credeam că, printr-o dovadă misterioasă de milă, voi fi eliberat, desprins de ea? Dar, brusc, o voce se auzi strigând prin camping. Apoi vocea se apropie. Cineva bătea la fermoarul cortului cu mâna și striga: *Docteur! Docteur! Vous êtes là? Putain, il est où, le foutu médecin, le médecin américain?*

Da, nenorocitul de doctor american era aici dacă lanterna aia nenorocită ar fi fost îndreptată în altă parte.

Raza străluci înainte să o stingă, luminând chipul slab al bărbatului care mă alungase din subsolul chiriașilor ilegali – deși acum mi se părea că e doar un băiat, înalt și osos. Panica îi frângea glasul.

— *Viens, Docteur, tout de suite!* Fata! Trebuie să veniți, e în pericol.

— E în travaliu, am spus eu.

— Moare, spuse vocea dogită.

— Atunci du-o la spital, cum ar fi trebuit să faci până acum. M-am întors cu spatele.

— *Pas d'hôpital!* Nu e timp. Mă prinse de mână și mă întoarse cu o smucitură. Moare. Tu vino. *Ma moto.*

Și apoi zburarăm, mâinile mele erau prinse de talia lui osoasă, motocicleta lui urlând peste pod și dincolo de Porte de Paris, ricoșând pe străzile întortocheate și apoi dincolo de complexele imobiliare, trecând de o curbă, în șantierul abandonat, prin ușa de placaj deschisă și în jos, pe rampă, frânele scrâșnind, patinând și oprindu-se în subsolul abandonat.

— Moare. Vezi cum moare, spuse, ridicând lampa de kerosen deasupra trupului ei.

— E în travaliu, am răspuns. Dar, în lumina lămpii, pielea ei arăta unsă și lividă, strălucind.

Stătea goală, pe o parte, cu un lac de lichid negru adunat sub șold. Scoase un geamăt adânc, din rărunchi. Când am întors-o pe spate, capul îi căzu într-o parte. Respira greu, cu ochii întredeschiși, iar pulsul venei carotide era slab și firav. Tânărul tot vorbise. Au crezut că durerile ei erau de la sevraj, așa că el a plecat să facă rost de droguri. Asta durase vreo două ore. Când s-a întors, ea era mai rău. Se căcase sau se pișase, sau ceva pe tot patul și urla. El nu voise să o injecteze, dar ea îl obligase. Atunci nu a mai urlat, poate din cauza dozei, dar nu se simțea mai bine, ci mai rău. Își schimbase culoarea. El nu știa ce să facă, poate să o injecteze iar… Dar ea spunea ceva, ceva despre chematul medicului, doctorul american. Ea murea? Doar n-o să moară, nu?

— O să moară sigur dacă nu o ducem la spital.

— Dar tu poți să faci ceva, nu?

În timpul acestei explicații, mă așezasem în genunchi să o examinez. Deși cervixul era retras și complet dilatat, se pare că travaliul ei încetase, iar capul copilului era răsucit într-un unghi prost în canalul de naștere. M-am ridicat.

— Vezi că nu moare, repetă tânărul, mutându-și greutatea de pe un picior pe altul, ca un copil care simțea nevoia să urineze.

— Nu, am spus eu. *Ea* nu moare. *Amândoi* mor, împreună, ea și copilul tău. Dacă nu pleci acum, dacă nu aduci acum o ambulanță aici, vor muri. Înțelegi? *Toutes les deux*. Amândoi.

Atunci, ca și când ar fi fost aruncat dintr-o praștie, el dispăru, ecoul roților vibrând de pereți. În urmă rămase doar mirosul de cauciuc ars și gaz de eșapament, amestecat cu miasma emanațiilor de metal și excremente care bălteau pe cartonul de sub șoldurile ei. Nu puteam nici să mă uit la fată, dar nici să îmi mut privirea. Lampa sâsâia. Lângă ea, într-o scrumieră, era o seringă încărcată, pusă pe o lingură, cu o picătură ca o mărgică în vârful acului. Lumina lămpii strălucea stacojiu în camera

acului, umplută cu amestecul de heroină și sânge. Tânărul trebuie să se fi oprit sau să fi fost oprit după ce găsise vena.

Fata scoase un alt geamăt, de data asta mai slab. La început o examinasem fără scrupule, dar acum, gândul de a o atinge mă îngrozea. Stând acolo, deasupra ei, mi-am ridicat mâinile, cu palmele în sus, de parcă tocmai intrasem pe ușa sălii de operație din camera de spălare. Însă mâinile mele nu purtau mănuși și nu erau negre de Betadină, ci de sânge.

Care – am încercat să mă fac să gândesc – *care care care* erau complicațiile posibile? Ce era cel mai urgent și ce putea fi ignorat? Ce putea să aștepte până venea ambulanța? Heroina trebuie să fi dat înapoi sau întrerupt travaliul. Acesta ar fi fost efectul, dacă el ar fi injectat-o destul. Dar e posibil să fi intervenit și altceva. Trebuie să fie vreo zece, o sută de posibilități. Cât de mult putea să dureze pentru ca tânărul să găsească un telefon, să vorbească cu un polițist, să cheme o ambulanță? Mi-am ținut respirația, ascultând o sirenă, un motor… Nimic, doar sâsâitul lămpii și respirația fetei, neregulată și îngreunată.

— *Vous me permettez?* am întrebat absurd, îngenunchind lângă ea. Poate că, dacă îi mutam șoldurile, puteam să-i extind pelvisul, dar când i-am ridicat coapsa ca să o împing spre piept, o cuprinse o convulsie groaznică. Paroxismul părea mai mult o convulsie decât o contracție. Cât a durat, creștetul ridat al capului copilului ieșise puțin din canalul de naștere, acoperit cu păr îmbibat de sânge, scalpul cerat, albăstrui și hipoxic. M-am aplecat, cu bărbia apăsată de spatele genunchiului ei și am reușit să îi apropii coapsa de piept, sperând să împing copilul suficient de mult în canalul nașterii cât să îl întorc. În timpul acestui efort orb și zadarnic am simțit, cu vârfurile degetelor, cordonul ombilical tare, plin de vene, încolăcit de două ori în jurul gâtului

copilului, iar umărul rămas blocat în spatele marginii cervixului.

Distocie de umăr. Naștere oprită de distocie de umăr. Asta explica unghiul prost al capului. Da, nu încăpea îndoială. Dar de ce eram atât de sigur? Pentru că distocia de umăr era una dintre puținele complicații la naștere pe care mi-o aminteam din practica de obstetrică? În timpul uneia din acele nașteri, medicul de față, cu o manevră din forceps, rupsese clavicula unui copil ca să se poată naște și zile întregi nu am putut să-mi scot din cap acea zdrobitură groaznică.

Dacă acea manevră avea un nume – ruperea claviculei pentru a extrage un fetus în dificultate – nu mi-l aminteam și în orice caz nu aveam forceps, doar mâinile goale. M-am străduit să apuc mai bine copilul în timp ce fata urla cu o forță convulsivă. Abia după ce mâinile mi se unseră de vernix și sânge, numai după ce am găsit o cale de a-mi împinge coatele în stomac, aplecându-mă deasupra fetei, am reușit să împing copilul suficient de mult înapoi, încât să îl apuc cum trebuie de umeri. La început trupul părea la pipăit ca un porcușor unsuros, dar pe măsură ce am apucat mai tare, toracele minuscul îmi părea mai puțin alunecos și mai fragil, de parcă presiunea mâinilor mele topise toate straturile izolatoare de grăsime și mușchi, lăsând doar fragila cutie toracică și clavicula. Pentru o clipă am rămas paralizat între frica de a-mi pierde strânsoarea și teama de a nu omorî copilul. Am apăsat osul umărului cu o forță disperată: fie clavicula va refuza să se rupă, iar copilul se va strangula în canal, fie îi voi strivi toracele cu totul. Acum eram sigur că ar trebui să renunț, să aștept să vină cineva, dar lampa a sfârâit, m-am aplecat mai mult, iar clavicula s-a rupt cu un pocnet ud. Doar clavicula.

Cu umărul presat pe gât, copilul a ieșit afară, împins pe un șuvoi ud, nu de lichid amniotic, ci de

sânge abundent și opac. I-am înclinat capul pe spate și, cu gura, am încercat să-i aspir mucusul din nas, suspensia de flegmă și meconiu din gât. Am ridicat trupușorul de glezne, ca și cum materia ce îi întuneca fața într-un bronz-vânăt ar fi țâșnit, astfel, afară. Totuși, pe obraz, spre ochiul închis, se scurse doar o spumă maronie, nu mai mult de o linguriță. Nu se întâmplă nimic. Copilul nu respira.

În final, am așezat mica formă lângă mama sa, cu picioarele încrețite îndoite înăuntru, cu fesele înguste. După naștere nu ieșise placenta, deci cordonul ombilical era încă în vaginul mamei. Pipăind prin întuneric am găsit o sticlă goală de vin și o pungă de plastic. Am rupt cu dinții cele două mânere ale pungii și le-am înnodat ca să leg cordonul ombilical. Am spart sticla și cu un ciob am tăiat, sau mai bine zis am strivit țesuturile cartilaginoase din care a țâșnit un șuvoi scurt de sânge atunci când am retezat artera.

Atunci am observat, copilul era o fetiță. Bebelușul era o fetiță. Dar ea tot nu respirase și nici nu plânsese, stătea nemișcată unde o așezasem, lângă mama ei, care zăcea și ea nemișcată. Mă cuprinse o dorință acută să le las în pace, să plec și să le las în tăcerea impenetrabilă care le revendicase.

M-am hotărât să pun copilul pe pieptul mamei, aproape de inimă, dar când am întors copilul ca să nu alunece, oasele claviculei s-au atins și au cedat. Atunci trebuie să fi fost durerea, străbătând micul trup cu o smucitură galvanică. Într-un singur spasm, a lovit și s-a arcuit și a vomitat un jet de murdărie, urmat de un set de plânsete, furioase, dar regulate, separate de respirații scurte pe gât. Țipetele răsunau în toate direcțiile și reverberau de pereții de beton, iar trupul mamei răspunse cu un oftat, pe jumătate strigăt, pe jumătate plânset. Ochiul ei, întorcându-se într-o parte, privea în al meu și îl fixa într-o rugăminte oarbă, disperată.

Dacă infecția se generalizase, ea putea să fie dezorientată, chiar delirantă. Poate că nici nu fusese conștientă că eram acolo. Chipul, încă de ceară, se încordă din nou, scurt, o nouă contracție ejectă placenta în scurgerea alunecoasă și odată cu placenta, încă un șuvoi de sânge. I-am pus mâna pe spatele copilului și pentru o clipă se luptă să ridice capul și să privească. Efortul păru să o epuizeze și capul îi căzu pe spate, o lacrimă enormă îi tremura în scobitura de lângă nas.

— *Voilà votre enfant*, am spus. *Une belle petite fille.*

Oare mă auzise?

— O fetiță, am spus eu iar. O fetiță frumoasă.

Dar ea nu spuse nimic. Corpul i se scutura, dinții îi clănțăneau. Buzele îi deveniră albăstrui, ca de cositor. Când am atins-o, pielea îmi arse degetele. Tremuratul se transformă în fiori, iar copilul începuse să se înece cu plânsul. M-am așezat pe paiet lângă mamă și am pus-o pe o parte, îndoindu-mi picioarele sub spatele tinerei, ca să mă așez în jurul ei.

Cu brațul în jurul amândurora, copilul așezat în scobitura trupului mamei sale, puteam să sprijin copilul ca să stea la sânul mamei. Găsise singură sfârcul și reușise să îl prindă superficial. Era liniștită, sugând, cu excepția unui mic strigăt din când în când. Cât timp am stat acolo așa, nu îți pot spune. Nu pot spune pentru că am dormit.

Dar cine ar crede așa ceva? Eu însumi nu pot. Și cu toate acestea, jur, noi trei, împreună, ne-am cufundat într-o picoteală fără vise, ca un leșin. Când m-am trezit, totul era diferit. Împrejurimile nu se schimbaseră. Fiecare obiect era la locul lui, dar o transparență purifica spațiul fără aer, accentuând marginile lămpii. Respirația mamei era regulată și normală. Știam că noaptea trecuse. Știam că nimeni nu va veni să ne ajute: nici jandarmii, nici poliția, nici paramedicii care să coboare pe rampă cu truse de prim-ajutor și tărgi.

Tânărul își încălecase motocicleta și fugise. Singurătatea noastră, deși împărtășită, era absolută.

∵

Părinte, dacă ai fi fost acolo, dacă ai fi stat, să zicem, în capul rampei, ce ai fi văzut, privind în jos? Copilul, dormind, căzuse de la sânul fetei, sânul cu venele albastre, tari și palide în strălucirea dură a lămpii. În spatele lor, doctorul: acum cu ochii deschiși. Scena părea înghețată, fixă, un tablou, cu excepția mâinii tremurătoare a medicului pe șoldul gol al mamei. La început ai crede că este o reacție naturală, o eliberare de tensiune adrenală după atâta efort. Dar apoi ai vedea că, de fapt, mâna nu tremură, nu mai tremură, ci se zgâlțâie și înțelegi că nu mâna se mișcă, ci șoldul de sub ea. Mâna se zdruncină odată cu smuciturile trupului și acum vezi că gura ei s-a umplut de o spumă sângerie. Ochii ei se rotesc, la început fără țintă, apoi în direcția doctorului de lângă ea, dar nu îi găsește privirea. El nu se mișcă pentru a-i elibera gâtul sau pentru a o întoarce, ca să nu-și înghită propria vomă. El doar își ține mâna pe șoldul ei, ca și cum mâna lui ar fi un instrument al cărui singur scop era să înregistreze fiecare spasm, fiecare zgâlțâit, în propria lui persoană. Să înregistreze fiecare mișcare ce acum trecea prin ea în valuri, tot mai apropiate, până când vor fi fuzionat într-o singură convulsie, împingându-i pieptul înainte, arcuindu-i spinarea. Ai crede că acest paroxism compus a durat multe minute, dar abia apoi îți dai seama că au trecut doar câteva secunde până când au încetat, un ușor tremur parcurgându-i extremitățile, urmat de o respirație aspră, scârțâită. Acum mâna medicului este imobilă, la fel de incapabilă de mișcare precum este trupul mamei, perfect nemișcat. Acea încremenire este atât de absolută, încât atunci când în cele din urmă doctorul se ridică, încet, de parcă ar face tot posibilul să nu îi trezească, ai crede că el s-a ridicat din propriul său

corp. Ai crede că atunci când se apleacă peste copil și îl înfășoară în cămașa lui, a ridicat copilul și din propriul său corp, astfel că, și după ce a plecat cu mica lui povară, cei trei – medicul, mama, copilul – vor rămâne pentru totdeauna în acel întuneric, de parcă ar fi fost cioplați pe o lespede funerară sau înghețați în umbrele unei fotografii aproape negre.

Patruzeci și unu

În timpul turelor mele la spital trebuie să fi adormit pe scaun, lângă patul unui pacient, lângă suportul de perfuzii. Nu s-a gândit nicio asistentă să mă trezească? Am încercat să mă ridic, dar epuizarea mă apăsa ca o greutate uriașă. Și pacientul unde este, mă întreb, conștient acum că sunt singura persoană din cameră – singura persoană, dar nu singur, totuși. Unele gânduri mă așteaptă să îmi recapăt cunoștința. Unul, abia perceptibil, sugerează că scaunul pe care dorm nu este de fapt un scaun. Altul arată că nu stau așezat, ci de fapt sunt întins în pat. Un al treilea îmi șoptește că nu fac ture, că de mulți ani nu am mai făcut ture, de când eram student la medicină.

Altul spune: ascultă! Vocile de pe hol vorbesc într-o limbă străină. Dar nu este străină, este franceză. Te-ai trezit în Franța. Ai făcut un pas greșit undeva în spital, ai ajuns pe etajul greșit și acum ești în Franța.

De ce eram acolo? Cum ajunsesem acolo?

∵

Dacă mă mișcam, suportul de perfuzii se mișca și el, de parcă ar fi fost scuturat. Pungile care atârnau de el drenau într-un tub convergent, iar tubul într-un cateter încorporat, cateterul într-un ac, iar acul într-o venă din dosul palmei. Aceste elemente atârnau împreună ca segmentele unui silogism. Patul de spital era patul meu, perfuziile erau lângă mine, mâna era mâna mea. Nevers. Cumva știam că eram în Nevers. Motivul, precum vizitarea unei rude la pat, dispăruse, dar avea să revină mai târziu.

Pe coridor se auzeau voci care dispărură. M-am gândit: deci așa este, combinația standard de Haldol și o benzodiazepină, cel mai probabil lorazepam. Îl prescriam adesea pacienților mei. Sedativele îmi înconjurau gândurile și le păstrau

departe de mine, ca într-un rezervor, scufundat și distorsionat în spatele pereților de geam gros. Ele înotau ca niște pești uriași, dispărând pentru o vreme și apoi apărând din nou în vizor, cu ochii plați îndreptați vag spre mine în trecere.

∵

La un moment dat a intrat o asistentă, mi-a luat temperatura și tensiunea, m-a privit, dar nu a spus nimic și a plecat.

Abia când peretele de sedare s-a rupt și amintirile au venit șuvoi peste mine, toate deodată – subsolul abandonat, lampa care sâsâia, pupilele ca vârful de ac ale mamei, țipetele regulate ale copilului, lacul de sânge –, abia atunci m-am ridicat brusc, sau am încercat, doar ca să descopăr că fusesem legat: cătușe căptușite, cu arici, îmi strângeau încheieturile și gleznele, chingi ancorate de barele patului.

Asistenta s-a întors, urmată de un medic.

— E treaz acum, spuse ea. Medicul tânăr și-a pus o pereche de ochelari cu ramă roz și a zâmbit fad.

— Doctore Abend, spuse el. Sper că vă simțiți puțin mai bine acum?

Fără să aștepte un răspuns, se scuză pentru legături, engleza lui trădând un accent fin, aproape britanic, foarte puțin francez. Înțelegeți că sunt doar ca măsură de precauție. El vorbea de parcă ne întâlniserăm deja. În mod sigur înțelegeam, eu însumi fiind medic și psihiatru – în cazuri de agitație…

— Fata, am spus eu.

— Da, răspunse zâmbetul, gol ca o mască chirurgicală.

— Fata, am spus eu din nou. Cum se simte fata?

Chiar în clipa în care am pus întrebarea asta, știam că o mai pusesem și înainte, mai mult decât o dată, de mai multe ori.

— Foarte bine. Se dezvoltă frumos. Progrese excelente, semne vitale excelente. A mai luat în

greutate încă cincizeci de grame.

— Nu, am spus eu.

— Vă asigur, tolerează bine metadona, continuă zâmbetul, deși, desigur, este abia la începutul protocolului. Cred că deja am menționat că a început să ia biberonul.

— Nu copila, am spus eu. Mama. Cum este mama?

Medicul nu răspunse. Îmi lua pulsul. Buzele lui se mișcau în timp ce număra bătăile. Zâmbetul dispăru.

— Voi reveni, doctore Abend, spuse el și plecă din cameră.

Cât despre ce s-a petrecut între nașterea din garajul abandonat și momentul în care m-am trezit în spital, amintirile mele sunt, cum s-ar spune, memorii la mâna a doua, pe care mi le-am completat abia mai târziu din franceza denaturată a rapoartelor poliției.

> *În jurul orei 4.15, un individ adult a abordat un echipaj mobil pentru asistență, ținând un nou-născut înfășurat într-o cămașă. Poliția a fost anunțată și o ambulanță a fost trimisă la ora 4.36. Individul a informat agenții de serviciu cu privire la locația mamei copilului. Agenții au găsit locația, un șantier de pe strada Saint-Saturnin nr. 19 și a fost trimisă o a doua ambulanță. (Vezi raportul atașat, CZ090102.) Ambulanța cu individul și cu nou-născutul a sosit la ora 5.11 la Hôpital Colbert și ambii au fost preluați de personalul spitalului.*
>
> *Intervievat de poliție la spital la ora aproximativă 7.00, individul adult s-a identificat drept Daniel Abend, un medic practician în New York (Statele Unite). Rezident temporar în Paris din luna mai, individul a declarat că era în vacanță în Nevers, locuind în camping (rue de la Blanchisserie nr. 27). Individul a declarat că, în timp ce se afla în camping, a fost abordat de un bărbat mai tânăr. Individul nu știa numele bărbatului, dar îl întâlnise în urmă cu mai*

multe zile. La acea dată, bărbatul se afla în compania unei tinere femei, pe care individul a descris-o drept „foarte însărcinată și probabil aproape de termen". Bărbatul tânăr, crezând că femeia tânără se îmbolnăvise în timpul unui travaliu prematur, a mers în camping pentru a cere asistență din partea individului, despre care știa că este un medic american.

Individul a declarat că a crezut că a fost abordat pentru că mama era de naționalitate străină și, în consecință, a ezitat să implice autoritățile franceze. Subiectul și bărbatul tânăr au mers apoi pe șantier, cu motocicleta bărbatului tânăr. Acolo au descoperit copilul născut și viu, dar femeia inertă. În acel moment sau la scurtă vreme după aceea, individul crede că tânărul a fugit de la fața locului. Neputând resuscita mama, medicul a plecat de pe șantier pentru a alerta autoritățile și a căuta ajutor medical pentru copil și mamă.

Raportul CZ090102 coroborează relatarea lui Abend. Pe un șantier abandonat (rue Saint-Saturnin nr. 19), agenții și paramedicii care au răspuns apelului au găsit o individă de aproximativ 20 de ani, în stop cardiac, cu pupile nereactive. Eforturile de resuscitare, inclusiv administrarea de naloxon și atropină, nu au avut succes. Pacienta a fost transportată la Hôpital Colbert, unde după intervenții ulterioare a fost declarată decedată la ora 6.02.

La rue Saint-Saturnin nr. 19, agenții au adunat obiecte asociate consumului de droguri și o cantitate mică din ceea ce părea a fi o substanță interzisă. În așteptarea raportului necrologic, se bănuiește că moartea femeii a survenit sau a fost accelerată de o supradoză de opiacee. Nu au existat indicii de moarte suspectă.

La momentul redactării acestui raport, identitatea decedatei nu a fost încă stabilită, iar bărbatul tânăr menționat în relatarea lui Abend (vezi raportul CZ090097) nu a fost găsit încă.

Când am citit aceste relatări pentru prima oară, în biroul avocatului meu, le-am adoptat și am pretins că sunt ale mele. Amintirile pe care mi le furnizau au susținut o rezervă furată de fapte. Deși este adevărat că evenimentele pe care le-au înregistrat nu trezesc în mine nicio amintire activă. Aceste amintiri de mâna a doua sunt la fel de vii ca oricare altele. Cine ar fi surprins de asta? Ce părinte nu își amintește momentul în care copilul său a venit pe lume?

Pe de altă parte, corespondentul meu nu și-a asumat riscuri. Cu câtă grijă se ocupă de cele mai mici detalii. În ultima lui comunicare, scrisoarea de azi, este din nou incredibil de minuțios. În cutia poștală au venit fotocopii ale acelorași rapoarte ale poliției, colaționate și capsate în ordine. Pe lângă acestea sunt și declarațiile suplimentare făcute de un ABEND (Daniel), alături de fișele de observație ale spitalului din Nevers, inclusiv documentele de înregistrare pentru o fetiță nou-născută. Pe fiecare dintre aceste documente, în spațiul marcat cu „Tutore”, văd fantoma tremurată a propriei mele semnături. Aceeași semnătură, mai fermă acum, apare alături de altele în josul unui alt document al poliției, o declarație care spunea că moartea mamei încă neidentificate fusese cauzată de o supradoză accidentală, iar prezența lui Monsieur Abend (Daniel) nu mai este necesară în Nevers. La un loc, aceste documente alcătuiau un plic gros care a încăput cu greu în cutia poștală. Doar când le-am frunzărit a doua oară, am descoperit încă două documente pe care nu le-am întâlnit în cursul audierilor de acum optsprezece ani. Primul grup consta într-o comandă de lucru și o factură din partea unei firme de ambulanță privată, pentru transportul unei fetițe, în compania a doi medici și a unui pediatru, de la Hôpital Colbert din Nevers la unitatea de îngrijire neonatală de la Hôpital Necker în Paris. Factura, pe o sumă uimitoare, fusese marcată drept *payé en totalité.* Plătită în totalitate.

Ultimul obiect, un cotor de bilet de tren emis pentru „Abend D.” în data transferului cu ambulanța, pe un singur sens, din Nevers spre Paris. Pe spatele cotorului de bilet erau ultimele patru versuri ale poemului, cuvintele scrise de mână, cu majuscule îngroșate cu mare grijă:

Căci iată vine puiul de om,
Lângă ape și sălbăticiuni
cu o zână mână-n mână,
Căci lumea e mai plină de lacrimi decât poate el înțelege…

Patruzeci și doi

Tu ai biletul tău, eu îl am pe al meu. Asta spusese Miriam. O aud și acum rostind. Pot să-i văd buzele cum se mișcă, pot simți, în timp ce vorbește, respirația ei pe buzele mele.

À chacun son billet.

Asta spuseserăm amândoi și, cu toate astea, fiecare dintre noi a făcut aceeași greșeală: am crezut că ne știam destinațiile. Miriam credea că destinația ei era mănăstirea. În ceea ce mă privește, credeam că biletul meu era un bilet de avion înapoi spre New York. Avea să fie în buzunarul de la haină, în pașaport, când îi dădeam cheile de la apartament portarului și îmi duceam singura valiză la două străzi de stația de taxiuri. Când am trecut de vama Statelor Unite, cotorul biletului încă avea să fie în pașaport, iar agentul de la pașapoarte va privi la el și mi-l va returna cu un sec „Bine ați venit acasă, domnule Abend". După ce mi-am luat geanta, aveam să arunc cotorul la gunoi, odată cu ziarul și un *roman policier* pe care îl citisem în avion.

Dar, bineînțeles că biletul lui Miriam nu era pentru mănăstire. Era, însă, taxa ei pentru a traversa ultimul râu, râul fără un mal opus. Iar pentru mine, nu aveam să plec din Franța în luna aceea sau luna următoare. Aveau să treacă încă doi ani până când, în sfârșit, voi preda portarului cheile apartamentului. Aveam să predau și altă cheie, cea de la biroul pe care îl închiriasem într-un *cabinet de psychiatrie,* o activitate menținută de colegii mei de an, de la American Hospital. Acolo, într-o cameră mică de consultație, aveam să primesc pacienți dimineața și seara, americani sau englezi care nu își puteau deconta tratamentul cu serviciile de sănătate franceze, profesioniști și diplomați suficient de bogați încât să îmi plătească tariful integral. De fapt, în Paris, ca partener

temporar la acel *cabinet*, mi-am stabilit un model de lucru pe care l-am menținut pe toată durata vieții mele profesionale: două seturi de programări, devreme și târziu, cu mijlocul zilei liber. În Paris, în mijlocul zilei, traversam orașul către Maison Nôtre Dame, unde o comunitate de călugărițe ursuline, asistate de un personal de terapeuți și asistenți sociali, îngrijeau cam o duzină de orfani și alți minori aflați în grija statului.

Totuși, înainte ca să își ocupe locul în pătuțul de la Maison Nôtre Dame, Clementine și-a petrecut primele nouă săptămâni din viață într-o unitate neonatală de la l'Hôpital Necker, principalul spital pediatric din Paris, unde o adusese ambulanța privată. Medicii ei nu au specificat niciodată dacă se născuse într-adevăr cu două luni înainte de termen, așa cum indicau măsurătorile ei, greutatea mică la naștere și neregulile enzimelor din ficat și dificultățile de respirație, complicații provocate de dependența de opiacee pe care o moștenise de la mama ei. Deși eu nu eram unul dintre medicii ei, am presupus de la început că ar trebui să fiu de față la toate întâlnirile care priveau îngrijirea ei. Eu o salvasem. Eu aranjasem și plătisem transferul costisitor la l'Hôpital Necker. Și chiar după ce au trecut săptămâni, mereu eram găsit în sala de așteptare, citind o carte despre îngrijirea bebelușilor sau provocând asistentele la scurte discuții.

Într-o zi, una dintre aceste asistente, șefa de tură, a ridicat privirea din hârtiile pe care le completa și a afirmat că așa o fetiță mică și luptătoare avea nevoie de un nume adevărat.

— Jeanne DuPont pare să i se potrivească, am spus eu. Acesta era numele din dosarul ei, numele scris pe cartonașul prins de pătuț.

— *Ah, surtout pas!* spuse râzând șefa de tură. Acesta este numele pentru oricine nu are nume. Mama ei, sunt sigură că și ea era înregistrată ca Jeanne DuPont.

În confuzia mea, m-am auzit întrebând dacă avea vreo sugestie.

— *Vous demandez ça à moi, Docteur?* spuse ea. *Ça c'est au papa de décider! Enfin, ou au résponsable légal.* Asta trebuie să decidă tatăl… Adică persoana responsabilă…

— A, *oui,* persoana responsabilă, am spus eu.

— Altfel, asistentul social îi va da un nume, spuse ea, indicând cu un gest că nu ar fi nimic mai prostesc decât să lase un asistent social să inventeze un nume.

Așa că de ce am spus „Clementine" atunci? Cunoscusem vreodată o Clementine? Auzisem numele undeva? Aceste întrebări mi-au venit în minte abia mai târziu, dar acolo, când m-a întrebat șefa de tură, l-am spus de parcă Clementine fusese Clementine încă de la început, de parcă numele ei fusese secretul meu.

— *Ah, Clémentine! J'adore!* spuse asistenta. Un nume franțuzesc, pentru o fetiță franțuzoaică!

∵

Au trecut luni bune până când un magistrat, mulțumit că niciun părinte sau altă rudă nu apăruse, m-a numit pe mine tutorele legal al Clementinei, pe baza motivului implicării mele în îngrijirea ei, încă de la naștere. Cu mult timp înainte de asta, asistentele de la unitatea de îngrijire neonatală de la Necker mi se adresau drept Domnul Naș. Odată ce audierile au început și Clementine fusese mutată la Maison Nôtre Dame, surorile îmi spuneau pur și simplu Papa.

— Și se va întoarce în State cu papa al ei? întrebă corpolenta Soeur Yvonne din Camerun, cu un accent subsaharian.

Am spus că asta va depinde foarte mult de cine vor fi părinții adoptivi.

— *Non, mais, Monsieur Daniel,* trebuie să fiți dumneavoastră! spuse Soeur Yvonne. Nimic altceva nu ar fi corect. Aceasta era, cel puțin, părerea lui Soeur Yvonne – și evident coincidea cu

părerea celorlalte călugărițe. În fiecare zi când veneam la Maison Nôtre Dame, ele mă întâmpinau cu un călduros *„Bonjour, Papa!”* și mi-o prezentau pe Clementine, încă adormită, cu obrajii încă îmbujorați și încrețiți după somnul de dimineață. Totuși, asta nu era și opinia legislației franceze. Era un lucru să devii tutorele unui copil abandonat și cu totul altul să devii părinte cu drepturi legale complete. Din prima zi în care am început cercetările, am fost informat – de multe ori chiar – că probabilitatea ca un american să adopte un copil francez sănătos era cel mult infinitezimală.

— Atunci trebuie să luptați pentru asta! a spus Soeur Yvonne. Credeți că Dumnezeu a scos-o dintr-un subsol dezgustător ca să o pună în asistență maternală toată viața?

Orice aș fi răspuns, Soeur Yvonne continua cu indignare: La ce sunt buni avocații, la ce sunt bune sălile de judecată, dacă nu pot să vă țină împreună cu fiica dumneavoastră! Asta vă întreb! *Franchement, on se demande!*

Fiica mea! Uneori, la ani după întoarcerea noastră la New York, aveam să stau treaz noaptea, întrebându-mă când anume devenise de fapt Clementine fiica mea, definitiv? A fost când șefa de tură mi-a cerut în acea ceremonie improvizată să aleg un nume? A fost atunci când călugărițele s-au decis, în mod spontan, să îmi spună Papa? A fost atunci când Clementine însăși, la mai puțin de un an și luând rapid în greutate în forfota de la Maison Notre Dame, mi s-a adresat pentru prima oară drept „Pa-po-pa”, spre încântarea călugărițelor? Sau a fost atunci când, la insistența călugărițelor, a fost botezată, preotul luând-o din brațele mele și turnându-i apă pe cap dintr-un vas de argint? După ceremonie, Yvonne m-a strivit în îmbrățișarea ei colosală:

— Acum este cu adevărat a dumneavoastră. Dumneata, Părinte, ați fi fost de acord cu ea? Ați susține că în acel scurt jurământ, un fel de putere

se activase și ne-a făcut să aparținem unul altuia? Ai spune, mai departe, că o astfel de putere era responsabilă pentru fiorul de bucurie pe care l-am simțit când Clementine, udă și cu ochii mari, s-a întors în brațele mele?

Dar destul. Să fie destul că atunci când preotul a spus: „Numiți acest copil”, s-a uitat la mine. Să fie destul că eu am fost cel care a răspuns „Clementine Levaux Abend”.

După ce am fost declarat tutore, au trecut săptămâni de tensiune, apoi luni de tensiune până să primesc o altă sentință favorabilă. Clementine tocmai sărbătorise prima ei zi de naștere. Magistratul a anunțat că particularitatea statutorie a cazului era confirmată de curte, hotărând efectiv că eu îmi asumasem rolul de tutore al fetiței înainte de intervenția statului. Hotărârea aceasta din august nu concluziona, de fapt, nimic, dar, odată emisă, însemna că toate amânările procedurale și birocratice nu puteau decât să fie în favoarea mea. Cu fiecare lună care trecea, cazul meu devenea mai puternic. Nu apăruse nicio rudă, iar participarea mea la îngrijirea Clementinei continua ca întotdeauna, „credincioasă și devotată”, cum au atestat călugărițele în declarațiile lor.

În ziua sentinței finale, magistratul a pronunțat că aplicarea procedurii obișnuite ar obstrucționa obligația primară a statului de a obține ce este mai bun pentru interesul copilului, iar Curtea îl recunoștea pe Daniel Abend din New York, États-Unis, drept pretendentul legitim pentru custodia completă, adoptivă a Clementinei Abend, născută Jeanne DuPont și fostă minoră în grija statului, dacă antemenționatul Daniel Abend ar cere această custodie.

În final, după 28 de luni, când toate ordinele și actele au fost emise, semnate și depuse, am primit adopția Clementinei Levaux Abend în baza situației excepționale că adopția deja avusese loc,

mai puțin în acte. Clementine era acum a mea pentru că eu fusesem mereu al ei.

∵

Prima ei fotografie de pașaport a fost făcută la ambasada americană. Atunci Clémentine era deja un copil mare de doi ani, cu cârlionți negri. Tânărul funcționar cu camera foto ne-a împrumutat un elastic de cauciuc ca să îi leg părul care îi venea în față.

— Să-i spui mamei că e vremea pentru o tunsoare, spuse funcționarul.

— El e mama mea.

Răspunsul lui Clementine a stârnit o privire confuză spre mine din partea funcționarului.

Directoratul clinicii pe care plănuisem să îl preiau la întoarcerea mea, în urmă cu doi ani, fusese de mult atribuit altcuiva, dar, din cauză că atât de mulți dintre pacienții mei din Paris nu doar că fuseseră americani, ci erau din New York, odată întors în State, nu am avut probleme să îmi construiesc o practică completă, ocupându-mi diminețile cu consultații scurte, pentru rețete și rezervându-mi după-amiezile pentru sesiuni de analiză. După ce Clementine a împlinit șapte ani, mă gândeam uneori că practica mea nu era cu nimic diferită față de cea pe care mi-aș fi dezvoltat-o dacă m-aș fi întors din Paris când intenționasem inițial – într-adevăr, dacă nu aș fi plecat niciodată din New York. Uneori îmi venea chiar să cred – sau aproape – că nici nu plecasem vreodată. Până la urmă, în toți acești ani, oare nu mă deghizasem perfect în mine însumi?

Patruzeci și trei

À chacun son billet.

Chiar și acum o pot auzi, o pot simți cum spune asta, respirația ei pe buzele mele.

Biletul meu m-a găsit pe mine, sau, mai degrabă, biletele mele, unul pentru un zbor, altul pentru un tren și o fotografie a destinației finale. În plic, fiecare este separat de celălalt de un pătrățel de hârtie igienică. Uitându-mă la orele de plecare, observ că am o zi, sau cea mai mare parte dintr-o zi, în Paris. Suficient timp să mă plimb peste Pont de Bercy, poate prin Jardin des Plantes și în Cartierul Latin. Dacă mai este acolo cafeneaua de pe rue de Vaugirard, mă voi opri să beau ceva, un *pastis,* cred, după toți anii aceștia. Poate că va fi acolo același chelner, acum fragil și cărunt. Voi privi trecătorii, *commerçants* și turiștii, studenții, fără îndoială unii dintre ei de vârsta lui Clementine, doar optsprezece ani. Mă voi gândi, preț de o secundă agonizantă, că o văd pe Clementine în mulțime? Chelnerul îmi va accepta plata cu o plecăciune a capului, iar eu voi pleca.

Voi avea timp să intru într-o biserică oarecare unde, odată, un străin a auzit o voce eterică suspendată în aer, care s-a prelins apoi printre notele dificile ale *Miserere* de Allegri. Poate că voi trece pe lângă o galerie de artă, care acum multă vreme a fost o librărie englezească, unde o fată americană – acum aproape de 40 de ani, probabil divorțată, poate cu copii adolescenți, care locuiește în Austin sau Cincinnati, sau Portland – a avut odată o slujbă cu jumătate de normă. Și voi avea timp să mă odihnesc pe drum, sub un tei, la umbra frunzelor sale mari, în mireasma florilor sale verzui.

Trenul nu pleacă până la nouă, deci va fi timp să mă întorc înapoi pe alt traseu, pe drumul mai lung, de-a lungul Senei. (Până la urmă, nu voi avea

bagaj. Tot ce voi avea cu mine va fi un plic mare, greu.) în Nevers, la miezul nopții, străzile vor fi goale sau aproape goale. Voi urma rue de la Gare până la râu. Chiar și o plimbare lejeră de la gară până la Pont de Loire nu va dura mai mult de jumătate de oră. Pe pod, îmi voi trece degetele peste conturul netezit al inscripției mele brute, poate mă voi apleca peste parapet, privind curenții care se umflă și se sparg de dig. De acolo nu îmi va lua mai mult de zece minute să trec pe malul opus. Voi cobori pe drumul de pe mal, în aval de pod, spre întinderea nisipoasă unde copacii și tufișurile cresc până la marginea râului, iar potecile pescarilor se împrăștie printre arbuști. Nu va conta ce potecă voi alege. Ele se despart și se reunesc și se despart în jurul delușoarelor acoperite de sălcii și salcâmi, iar în final, totul va duce la limba de nisip curbată, unde râul este cel mai adânc.

Îmi voi recunoaște corespondentul când voi sosi? Chipul său îmi va fi familiar din anii mei în Paris? Din toți anii mei în New York? Cum voi ști că este chipul citit pe fața Jessicăi Burke în cadă, în expresia încremenită și gânditoare pe care o are în fotografie? Nu contează. Mă va recunoaște el.

El va ști cum să prindă lanțul în jurul încheieturilor mele, apoi printre spițele roții de metal. El se va fi gândit la asta, de multe ori, cum să îmi prindă încheieturile astfel încât mâinile să nu se elibereze când trupul este trădat de panică. Atunci când lacătul se încuie cu un clic, cheia va fi deja pe drum, împăturită într-un bilet și trimisă prin poștă către *commissariat de police.* Biletul (scris cu litere anonime, de tipar) va spune unde eu, Daniel Abend, subsemnatul, pot fi găsit, dincolo de Île aux Sternes, în curentul adânc, de după limba de pământ.

Și nu mult după aceea, alt plic, în care va exista biletul ei spre Statele Unite, va fi expediat fiicei mele, Clementine, oriunde s-ar afla. Îl voi ruga pe

corespondentul meu să îmi informeze avocatul despre locația ei. Pentru că eu îmi voi fi achitat datoria față de corespondentul meu, el va face ce îi cer. Este, până la urmă, un om de onoare. Cât despre cheltuiala biletului, fiica mea va fi informată să nu se gândească la costuri. Totul va fi fost plătit integral.

La ce se va întoarce ea? Voi fi udat pentru ultima oară violetele și mica plantă de piper de pe pervazul ei, poate prea mult, în speranța că vor supraviețui suficient de mult încât să o întâmpine când se întoarce. Când va ieși din vamă la aeroportul JFK, ea va recunoaște, mirată, numele ei scris pe o pancartă, ținută de avocatul meu, un domn Albert Hale, căruia i-am dat următoarele instrucțiuni: el o va aduce la el în birou pentru desigilarea testamentului, iar când ea va fi pregătită, îi va explica dispunerea bunurilor. Mi-am exprimat dorința să facă asta cu cea mai mare blândețe și cu cea mai mare blândețe să o însoțească la apartament, în care va intra pentru ultima oară.

Ea va descoperi acolo că am dat aproape totul. Camera mea, mereu curată, este, în momentul acestei scrieri, complet goală, fără cărți, fără fotografii, fără măcar un radio care să emită transmisiunile lungi și insomniace. Rămâne doar biroul meu. În ceea ce privește lucrurile ei, au fost împachetate și depozitate și o așteaptă. (Nu voi încerca să descriu cum a fost să împachetez fiecare obiect, fiecare haină, fiecare carte sau fotografie și să le pun în cutii.) Doar din vânzarea apartamentului, ea va obține o mică avere, care se va adăuga la suma mai mare a moștenirii sale.

Pe acest birou, pe lângă violete și planta de piper, ea va găsi ultima mea scrisoare adresată ei. Este scurtă, numai cuvintele necesare pentru a exprima o dragoste infinită și o durere infinită. Nu cer iertare. Singura consolare pe care o caut este eliberarea, în sfârșit, de dorința de consolare.

De neiertat. Ce alte cuvinte?

Iar această poveste pe care v-am spus-o, care este și povestea ei, oare ea nu merită să o știe? Nu merită să afle circumstanțele nașterii ei, cine au fost părinții ei, că omul care a revendicat-o drept fiica lui nu este tatăl ei? Ba da, are – este dreptul ei din naștere dar nu se poate să afle. Am ars scrisorile și fotografiile, una câte una. Singura versiune a poveștii ei este cea pe care o țineți în mână. Ați citit-o, m-ați ascultat și pentru asta aveți mulțumirile mele solemne, dar vă rog să ardeți și aceste pagini.

Mi s-a spus că secretul spovedaniei vă împiedică să o căutați, chiar dacă ați crede că se află în pericol imediat.

Dar pot să vă asigur că nu este în pericol. Corespondentul meu mi-a dat cuvântul: siguranța și libertatea ei au fost plătite integral. Fie cu mine sau cu fata, scrisese el, el va fi mulțumit. Eu voi fi acea mulțumire, așa cum a știut tot timpul. Dacă totuși veți simți impulsul de a o căuta, m-am asigurat că nu o veți găsi. De la începutul confesiunii mele, i-am dezmembrat numele. Nu este Clementine Abend. Părinte, mă rog să lăsați să fie acesta finalul poveștii Clementinei și a mea. În ceea ce privește omul care v-a scris aceste pagini, nici numele lui nu apare aici. El nu este – nu a fost – Daniel Abend.

Din mila dumitale, amintește-ți de el.

Aprilie 2016

Croncănitul unei ciori în depărtare îl readuse în simțiri pe Spurlock, deși nu se crăpase încă de ziuă.

Era ca și cum ea îi apăruse într-un vis.

— O să plec acum, spusese ea, ținând pachetul pe care i-l dăduse. Numai că nu visase. Ea îl condusese la această bancă de piatră, acceptase pachetul și, deși ea spusese numai „o să plec acum”, ceva atent, aproape îndurerat din inflexiunea vocii sale recunoștea cât de mult așteptase, cu câtă răbdare păstrase pachetul și faptul că nu se vor mai întâlni vreodată. El privi cum silueta ei se retrăgea, până când dispăru după colț.

Când se va lumina de ziuă, Nelson Spurlock își va începe drumul către casă, munca era făcută, scopul lui, îndeplinit. Avea să aștepte să se lumineze cerul, se va ridica de pe banca de piatră și se va întoarce la hotel. Acolo va lua un taxi pentru drumul de două ore spre aeroport, drumul drept prin câmpurile plate din Vestul Mijlociu. Totuși, până va crăpa de ziuă, va aștepta aici. Deși cioara croncăni din nou, noaptea încă era stăpână.

Banca de piatră era rece și părea să absoarbă căldura din corpul lui Spurlock, dar pământul respira miasma unui dezgheț adânc și toată noaptea un vânt neobosit zgâlțâise coroanele copacilor. Nici Spurlock nu dormise. Noaptea trecută, când se întinsese pe patul din hotel, simțise o asemenea oboseală, încât se întreba dacă avea să doarmă pe timpul zborului de a doua zi. Poate că va dormi și pe durata aglomerării din săptămâna Sfântă înapoi la biserică? Totuși, pe cât era de epuizat, ochii lui nu se închiseseră și toată noaptea vântul neobosit bătea înainte și înapoi la fereastra lui, râcâind, de parcă ruga să fie lăsat înăuntru.

În sfârșit, evitând privirea ochiului roșu al ceasului, Nelson Spurlock se ridică din pat și plecă prin oraș, sub felinarele solitare care se legănau peste intersecție și de-a lungul întinderii de verdeață din oraș, mărginite de arbori, trecând pe lângă doi studenți care fumau pe treptele unui monument.

— Te salut, Pasăre de Noapte, mormăi unul dintre ei, băgând mâna într-o pungă de chipsuri pe care o ținea prietenul său.

Spurlock își croi calea printre străzile orașului universitar, dincolo de casele somnoroase de secol XIX, simțind chiar și în întuneric lărgimea afabilă, neîngrijită, a Vestului Mijlociu.

Nu conștientiza că se îndrepta în vreo direcție anume, dar se găsi la gardul de fier al parcului dendrologic. Dincolo de el se întindea aleea de zgură pe care se plimbaseră cu o zi în urmă. „De ce nu?” își spuse în sinea lui și porni înainte pe aleea care, din ce își amintea el, traversa un fel de pajiște cu salcâmi, lângă secțiunea cu plante perene și banca de piatră, curbată, pe care o înconjura. Aici stătuseră, unul lângă altul, ea ținând cu mâna în poală plicul greu pe care tocmai i-l înmânase. Timp de un moment, nu vorbiseră. În depărtare se auzi o cioară, iar ea spuse, ca și cum ar fi răspuns, „O să plec acum”.

∵

Deci se terminase, gândi el, banca de piatră era mai rece acum decât fusese ieri, misiunea lui scurtă se încheiase.

Totuși, cu greu se poate numi scurtă, se gândi, dacă pui la socoteală cei opt ani de când ea apăruse în biserică. „Ei bine, Nelson, cred că ar trebui să pleci și tu acum”, își spuse. Dar era încă noapte, iar el avea să aștepte aici, un loc bun la fel ca oricare altul, ca ziua să înceapă în statul Ohio.

Ohio, după cum îl informase ultima scrisoare. El o găsise fără să o caute. Plecat din congregația sa în vacanță, el nu mai trecuse pe la birou de

optsprezece zile. Încercase, într-un exercițiu de voință, timp de 21 de zile, trei săptămâni întregi, să facă altceva cu timpul său, dar fără să își dea seama, una dintre plimbările sale fără țintă prin oraș îl conduse spre biserică.

A ezitat puțin.

— Ei, la dracu', spuse și intră.

— Nu te-ai putut abține, așa e, șefule? spuse doamna Nickerson când el intră în biroul parohiei.

— Au mai venit orori proaspete azi prin poștă? întrebă el cu un amuzament reținut.

— Nimicuri, șefule. A sunat episcopul, vrea să te nominalizezi singur pentru Comisia Permanentă. Ai corespondența pe birou. Nimic nou de la firma de avocatură. Cum a rămas cu „n-o să mă mai vezi o lună"?

El o rugase pe doamna Nickerson să îl sune dacă venea ceva de la avocatul soției sale. Avocatul se referea la clienta sa drept „doamna Pierce", declarând că „acum ea prefera să fie cunoscută după numele de fată". Fată! se gândi Spurlock, dar fără amărăciune. Se gândi că nu ar trebui să se mai refere la avocat ca la avocatul soției sale, numai pentru faptul că Bethany nu mai era soția lui. În curând, avea să fie informat, decizia oficială de divorț va sosi prin poștă „pentru informarea sa". Informare a ce? se întreba el. Nu existase conflict, nu fuseseră scene în hol, nici îmbrățișări înlăcrimate pe o perdea de duș. De fapt nu existase practic nicio discuție, doar o recunoaștere, tot mai pronunțată, nerostită, a faptului că orice ar fi fost între ei nu mai era și probabil nu existase de la bun început. Să fie notat, se gândi Spurlock, tot fără amărăciune, nimicul care nu a fost niciodată acolo. Singura sa solicitare fusese să o păstreze pe Perpetua, pisica, dar în final a trebuit să renunțe și la ea.

∵

Absorbit în gândurile sale, Spurlock aruncase mesajul de la episcop și ridicase următorul obiect

din teancul de pe biroul său, un plic venit prin poșta aeriană, în stil vechi, hârtia ușoară de un albastru-pal, cuvintele *Par Avion* în colț. Pe fața plicului, o mână tremurătoare, artritică, scrisese cu litere mari un nume ciudat și o adresă familiară:

MLLE. OPPEN
BISERICA ÎNTRUPĂRII
NEW YORK, NY

El o strigă pe doamna Nickerson.

— Avem vreo Millie – nu, o Mademoiselle Oppen înregistrată în parohie?

Se auzi o scurtă bătaie de taste înainte ca ea să spună:

— Niciuna, șefule. Ți-a trimis cineva o mireasă prin poștă?

Cine era această Mademoiselle Oppen și ce legătură avea el cu ea? Chiar când își formula această întrebare, deveni conștient că nu voia să afle răspunsul. Cu toate astea, mai privi o dată plicul. În colțul de jos scria, cu aceleași litere mari, strâmbe:

AUX BONS SOINS DU PERE NELSON SPURLOCK
EXECUTEUR TESTAMENTAIRE DU DEFUNT, M. DAVID EVERETT OPPEN

El nu știa ce înseamnă *aux bons soins* și nu era executorul bunurilor nimănui, în mod sigur nu a acestui David Everett Oppen.

Cineva greșise, în mod sigur. Avea să îi returneze scrisoarea doamnei Nickerson. Dar nu se mișcă. Se holbă la plic. Timp de o clipă a fost ca și cum anii nu trecuseră deloc, de parcă se trezise dintr-un vis de șapte ani, privind foaia de hârtie pe care acea fată, Clementine Abend, o despăturise în ziua în care apăruse la biserică. Dar ea nu era aici, iar mâinile în care tremura hârtia erau ale lui. Și, desigur, numele era diferit. Îl cuprinse o ușurare

scurtă, doar ca să dispară imediat ce sosise. Fata îl găsise pe Spurlock pentru că numele lui apăruse pe un testament, sau pe un fragment de testament, acea foaie de hârtie pe care ea o primise prin poștă, de la tatăl ei.

În fragment scria că orice corespondență viitoare va fi adresată lui Spurlock, la biserică. Și așa fusese. Peste câteva săptămâni, sosi plicul cu testamentul lui Daniel Abend. Dar Spurlock își aminti cuvintele de încheiere ale lui Abend: *De la începutul confesiunii mele, i-am dezmembrat numele. Nu este Clementine Abend. Părinte, mă rog să lăsați să fie acesta finalul poveștii Clementinei și a mea. În ceea ce privește omul care v-a scris aceste pagini, nici numele lui nu apare aici. El nu este – nu a fost – Daniel Abend.*

∵

Nelson Spurlock puse intenționat plicul pe biroul său, sigilat, adresat unei Mlle. Oppen, fiica unui David Everett Oppen.

Ca și când ar testa realitatea, Spurlock spuse numele cu voce tare: *Oppen.*

Nu Abend, dar Oppen. Acela era numele său.

David Oppen.

Daniel Abend (care nu a fost – nu este – Daniel Abend) este de fapt David Oppen.

∵

Pentru o clipă, Spurlock închise ochii. În spatele pleoapelor, privea peste o mare congregație, stranele ocupate până la refuz, până în spatele bisericii pline, așa cum ar fi fost numai pentru înmormântarea unei persoane tinere. Ei formau un trapez de chipuri, orientate spre el în amvon, cu fețele nedeslușite și luminate din spate, strălucirea razelor soarelui de pe bulevard pătrunzând prin ușile dinspre vest. Peste umărul său, în altar, simțea trupul Jessicăi Burke închis în sicriul său, acoperit cu un linţoliu alb, de in. Daniel Abend era în acea adunare. Da, în ziua înmormântării Jessicăi Burke, Daniel Abend s-ar fi aflat undeva în

congregație, așezat lângă portarul Itzal – Daniel Abend, care era de fapt David Oppen.

Oppen ar fi și numele de familie al fiicei. Plicul sigilat de pe biroul său indica asta limpede.

∵

— Te simți bine, șefule? întrebă doamna Nickerson când Spurlock deschise ușa biroului.

— Poți să cauți un anunț funerar sau un necrolog pentru un David Oppen, în 2008?

Încă o rafală scurtă de taste.

— Oppen… Oppen… David Oppen, psihanalist, cincizeci de ani. Înec. În Franța. Îl știai?

— Copii?

— Fără copii – stai – da: un copil, o fiică, o Em Oppen.

— Em Oppen… Poți s-o găsești?

Tastele clincăiau din nou.

— Oppen… Oppen. Sunt mai multe: Em Oppen, M. Oppen, Emma Oppen, E. Moppen. O Emilie Oppen. Stai, nu – se pare că sunt toate aceeași persoană, toate au între 20 și 25 de ani, toate în același loc, undeva în Ohio. Un oraș numit Sidon.

— 25, spuse el.

— Pardon?

— Ea ar trebui să aibă 25 de ani. Abia împliniți.

— O știi pe această Em Oppen?

— Nu am auzit numele ei niciodată în viața mea.

Doamna Nickerson ridică din sprânceană.

— Pot să aflu despre ce este vorba?

— Nu, dacă nu aflu și eu, spuse el. Mă voi întoarce peste câteva zile.

∵

Din mila dumitale, amintește-ți de el.

Avionul începea să coboare, în timp ce Spurlock citea din nou ultimele pagini din confesiunea lui Daniel Abend. Aveau să aterizeze în 17 minute (anunțase pilotul) pe aeroportul Akron-Canton, la două ore est de orașul Sidon și de Sidon College,

unde pe site-ul bibliotecii apărea la lista de personal o Em Oppen, bibliotecar și arhivist, curator asistent pentru Colecții speciale. Cât de rapid, cât de brusc se potrivise itinerarul său. În geanta sa, pe lângă un schimb de haine și scrisoarea prin poșta aeriană adresată lui „MLLE. OPPEN”, Spurlock avea testamentul scris al lui David Oppen, paginile pe care le citise în urmă cu șapte ani și pe care le ținuse în biroul său de atunci încoace.

* * *

În timpul lungului drum cu taxiul de la aeroportul Akron-Canton până în campusul Sidon College, Spurlock privi întinderea sumbră a peisajului, drumurile secundare trecând pe lângă autostradă la intervale lungi, regulate, drepte ca niște vâsle. Oare aceasta era lumea Clementinei? Nu a Clementinei, a lui Em, Em Oppen. De la ce venea Em? Em de la Emily? De la Emma? De la Emmanuelle? Sau oare studenții ei îi spuneau domnișoara Oppen? Da, se gândi Spurlock, aceasta era lumea ei de ani de zile. Ea însăși absolventă la Sidon (așa cum era proclamat cu mândrie pe website-ul bibliotecii), lipsise doar cât fusese necesar să obțină diploma în biblioteconomie și nu mai departe decât la Universitatea Illinois, Urbana-Champaign.

De când citise literele tremurate, majuscule, ale numelui ei pe plicul sosit prin poșta aeriană, plicul sigilat cu conținutul său necunoscut, simțise o senzație de grabă care îl mobilizase, din biroul său spre aeroport, spre Ohio. Dar totuși, acum, toată nerăbdarea îl părăsise, înlocuită fiind de o frică și o dorință de a abandona această călătorie. Taxiul părea să străbată drumul la o viteză alarmantă, acum trecând în viteză pe lângă câmpuri și silozuri și prin periferiile înfrunzite ale orașului universitar.

Dorința de a se întoarce nu îl părăsi, chiar după ce se cază la Sidon Inn. Deși după-amiaza nu se terminase, planul său de a duce scrisoarea în

această seară i se păru brusc impracticabil. Avea nevoie să se orienteze în spațiu. Trebuia să găsească un loc de unde putea să-și cumpere ceva de mâncare. Avea să aștepte până dimineața ca să găsească biblioteca unde lucra ea.

Dimineața își dădu seama că nu avea cum să rateze cubul imens de marmură albă, care ieșea în evidență față de celelalte clădiri universitare din piatră și cărămidă, ca o navă spațială într-un târg de mașini uzate. Înăuntru abordă biroul de informații și întrebă despre Arhive și Colecții speciale. O studentă cu codițe de un blond murdar, tatuată pe gât cu ceea ce părea a fi un fir de zorele, îl direcționă spre etajul patru, iar apoi adăugă cu o veselie dezarmantă:

— Tocmai mă îndreptam într-acolo pentru tura mea. Vă pot conduce, dacă doriți.

— Ăăă, mai întâi trebuie să… spuse Spurlock, copleșit de dorința de a fugi. Dar să fugă unde? Orașul nu avea nimic în afară de o stradă principală, vai de ea, unde fermierii arși de soare își parcau camionetele în fața restaurantului și mici grupuri de studenți, care lăsau în urmă fum de țigară și patchouli, își petreceau timpul în jurul curții cu lămpi a unei cafenele numite Torrify! Mai erau și un magazin de cărți second-hand și un cinematograf art-deco vechi, care era administrat de facultatea de studii de film. El nu știa ce își imaginase pentru ea, dar nu era acest loc banal, răsuflat.

— De fapt, ați fi foarte amabilă, spuse el.

În timp ce urcau treptele până la Departamentul de Arhivă și Colecții Speciale, studenta se prezentă drept Cat și îl întrebă cum îl cheamă.

— Nelson e un nume cool, anunță ea, ca și cum l-ar fi consolat. Îi spuse că trebuia să își lase geanta într-un dulap lângă sala de lectură, deși putea să-și păstreze laptopul. Nelson Spurlock nu avea un laptop și clipi de două ori când Cat îi arătă teancul de formulare de cerere, „pentru atunci când

vrei să îți aducem un volum”. Spurlock mormăi ceva despre a avea nevoie să se acomodeze și să își „verifice bunurile”, iar apoi simți cum se înroșește din cauza minciunii, dar Cat îl conduse dincolo de ușă, spre mica sală de lectură, spunând că va reveni după puțin timp, să vadă ce face. Acum Spurlock era singur, așezat la o masă lungă, într-o tăcere păzită de cărți, pe care nu și-o amintea și care nu îi lipsise din școala de teologie.

— Nu e prea aglomerat azi, se aventură Spurlock către Cat, după douăzeci de minute, când ea reveni.

— Nu e niciodată. Decât dacă unul dintre profi aduce o clasă.

— Domnișoara… Oppen este azi?

Când rosti numele, i se păru că sună inventat, dar Cat răspunse:

— Emmy? Ar trebui să fie. Nicio solicitare?

— Nicio solicitare, spuse Spurlock adăugând nu încă, atunci când sesiză o urmă de mirare în expresia lui Cat.

Ar trebui să ceară să o vadă, dar știa că nu ar putea să invoce un motiv pentru această vizită și se rezumă să aștepte, punând plicurile lângă el, unde puteau trece fraudulos drept documente pentru un proiect de cercetare. După vreo două ore, Cat băgă capul în sala de lectură.

— Voi pleca în curând, spuse ea. Sunteți sigur că nu pot să vă aduc nicio carte?

Spurlock se surprinse singur spunând:

— Ba da, de fapt – Herbert. George Herbert, preotul divin anglican, adică… poemele sale. Se pare că le aveți aici… se pare că aveți o copie din… Un minut, să completez formularul.

Căutând prin catalogul computerizat, Spurlock găsi titlul, scrise *„Templul: Poezii sacre și bucurii private”* pe un formular de cerere și i-l dădu lui Cat. Spurlock se pregăti pentru o glumă despre bucurii private, dar ea spuse doar:

— Am înțeles. Herbert, George. Revin într-o secundă.

Când se întoarse Cat, mănușile albe pe care le purta și volumul vechi pe care îl ținea contrastau puternic cu codițele și tatuajele ei. Puse cartea pe un suport înclinat de spumă pe care îl așezase în fața lui Spurlock.

— Când terminați cu ea, lăsați-o acolo și anunțați-ne. Ne ocupăm noi de ea. Volumul pe care i-l prezentase era mai mic decât își imaginase Spurlock, re-legat în vatir, iar paginile, când le deschise, erau dispuse într-o manieră dezordonată, aproape copilărească, cu literele *f* în formă de S, scrieri neregulate. În mod sigur că, la un moment dat, se gândi el, texul păruse transparent ca lumina zilei. Pentru Spurlock, totuși, paginile păreau să se aglomereze numai când le privea – ca o colonie de furnici pe care o atinsese din greșeală – cu sarcina de a restaura și repara intimitatea distrusă. Brusc, își dădu seama că citea versuri pe care le întâlnise mai demult.

Dulce zi, așa de rece, așa de calmă, așa strălucitoare,
Mireasa pământului și-a cerului,
Rouă va să plângă când ți se va așterne noaptea,
Pentru că să mori e scris.

Recunoscu tonul, totodată ușor și grav, înainte să recunoască cuvintele. Desigur, erau în confesiunea lui Abend. Nu a lui Abend, a lui Oppen.

Dulce primăvară, de zile dulci și roze plină,
O cutie unde dulcețurile apăsate zac,
Muzica-mi arată că totul se sfârșește,
Și totul să moară e scris.

— „Templul”, spuse o voce. Cat mi-a spus că lucrați la „Templu”.

Era aici. Vocea era vocea ei. Oricât se schimbase de-a lungul anilor, era atât de netăgăduit ea însăși, încât Spurlock era sigur că și ea trebuie să-l recunoască, deși trecuse mult timp de când își răsese barba. Dar nu îl recunoscu.

— Aveți o preferată? întrebă ea.

— O ce? se bâlbâi el. Chipul ei era atât de la fel și totuși atât de schimbat, în mod sigur, trăsăturile sale devenite nu mai dure odată cu vârsta, ci mai clare, de parcă anii care trecuseră o aduseseră în prim-plan.

— O poezie preferată, spuse ea.

— Nu, spuse el, dar continuă: Vreau să spun că toate sunt preferata mea. Preferatele.

— Îmi permiteți? întrebă ea, ridicând cartea de pe suportul de spumă din fața lui. Am vrut să răsfoiesc acest volum încă de când l-am găsit în arhivă.

Ea fredona încet în timp ce răsfoia paginile.

— Tatăl meu obișnuia să îmi cânte una dintre acestea. Nu că știa cu adevărat să cânte, spuse ea, zâmbind. Dar aveam un cântec, la culcare. Herbert scrisese cuvintele, altcineva le pusese pe note. Începu din nou să fredoneze, de data aceasta o melodie experimentală. Gak! spuse ea și râse. Nici nu ar fi trebuit să încerc!

El își dădu seama cât de ușor căpătase acest post, tinerețea fiind în favoarea ei, o absolventă a facultății, prietenoasă, dar echilibrată, în largul ei. Ce viață dulce trebuie să fie, se gândi el, să locuiești în această liniște, singurul sunet fiind bătaia ploii în geam.

Când cunoscuse o astfel de liniște în New York? Când oare nu îl presase agitația și zarva bulevardelor, chiar și în rugăciunile sale, chiar și în nopțile sale lungi cu vagabonzii din adăpostul improvizat? Niciodată, de fapt. Și de ce tinerii să nu aleagă liniștea, dacă asta caută? Atât de mulți se îndreptau spre New York, încât el nu se gândi niciodată că alții ar putea s-o ia într-o direcție

opusă. Oare asta dorise ea, orizontul neted, ploaia liniștită în geam, unde sosirea unui străin era un eveniment?

Spurlock gândi că prezența lui (nemaivorbind de plicul pe care îl adusese) ar străpunge sanctuarul pe care ea îl căutase și întreținuse cu grijă.

— Să ne anunțați dacă aveți nevoie de ceva, spuse ea.

— Vă promit că vă anunț, spuse Spurlock, iar ea dispăru după ușa marcată a *Depozit.*

Se gândi că trebuia să plece din acest loc, să lase plicurile pe masă, etichetate cu un bilet pe care să nu scrie altceva decât „Pentru Em Oppen". Da, un bilet. Asta era. Urma să îl scrie pe spatele unui formular de cerere.

Spurlock luă creionul, dar se opri deasupra formularului. Tot acest timp presupusese că ea era îndreptățită să aibă testamentul tatălui ei, că orice nebunie sau tulburare pusese stăpânire pe el, orice privilegiu de confidențialitate ar fi invocat unilateral tatăl ei, povestea nu era a lui, ci a ei. Testamentul fusese păstrat în posesia lui, dar acum că Spurlock știa cine era ea, el putea și trebuia să i-l dea. Dar Spurlock oare nu fusese implicit de acord cu termenii descriși de Oppen, prin faptul că l-a citit, l-a păstrat, l-a analizat și nu a căutat-o timp de șapte ani? Oare Spurlock nu făgăduise să nu spună nimănui, cu excepția lui Dumnezeu? Oare el, după aceea, în rugăciune, nu își imaginase chiar cum pune plicul în mâinile străpunse ale lui Hristos? Și cu toate astea, acum urma să îl abandoneze, să îl lase și să o lase și pe ea singură cu el.

Poate că exista o variantă mai simplă, mai blândă. De ce să nu lase doar plicul sosit prin poșta aeriană, cel mai mic, cel trimis de avocați? Acela era singurul adresat ei. Da, asta trebuia să facă, se gândi el, dar nici măcar atunci nu putu să se miște. Cat părăsise camera de lectură. Spurlock era singur.

∵

În timpul unui interviu pentru postul său de la Biserica Întrupării, le spusese intervievatorilor că el simțise un „rezervor de rugăciune” între pereții bisericii. Grandilocvența expresiei îl surprinsese. Oare ce voise să spună cu asta? Poate că simțise – sau dorise să simtă – că biserica era un fel de cisternă sau bazin de acumulare, o piscină în care cei răniți și ologii, printre care și el, se puteau cufunda și vindeca. Sau poate că el doar repetase, fără să vrea, o expresie răsunătoare pe care o auzise sau citise în altă parte. Își dădu seama, rușinat, că nu avea nici cea mai vagă idee despre ce voise să spună atunci, dar acum această cameră nevizitată i se părea un astfel de rezervor. Tăcerea, peste care prezidau cărțile aproape uitate, i se părea un fel de tăcere sfântă, tăcerea lucrurilor care ajungeau la un final.

Așa cum lunga lui călătorie ajunsese la final. După ce a făcut, obedient, ceea ce i se ceruse, putea să își depună povara, aleluia. Totuși, ceva îl țintuia încă locului. Știa că avea de-a face cu acea altă dorință, mai profundă, de a atașa un nume chipului ei, chipul fetei care nu mai era fată, care apăruse în urmă cu șapte ani în biserica lui. Să atașeze nu doar un nume, ci propria sa privire căutătoare.

Dar în această tăcere a lucrurilor care ajunseseră la final, Spurlock văzu, în sfârșit, că sub obediență și alean zăcea un motiv mai întunecat: să elibereze o dată pentru totdeauna un corp străin, un cârlig, un cui înfipt în os. Da, asta era descrierea lui David Oppen însuși. Se înfipsese în el în urmă cu șapte ani, acel dor, acea întrebare – cine ești tu, Clementine? Și numai o singură persoană ar putea alina acea durere. Inima îi bătea în piept.

∵

— Am găsit, acum, spunea ea. Știu ce era.

Ea împinse ușa și puse teancul de cărți din brațe pe marginea mesei. Nu voi încerca să îl cânt, spuse

ea.

Norocul dumitale.

— Ce să cântați?

— „Come, My Way”, acel imn de care v-am povestit. Așa se numește. Sigur îl știți.

Oare ea știa că este preot? se întrebă Spurlock, inima bătându-i și mai tare. Îl recunoscuse? Dar apoi își aminti de cartea pe care o ceruse. În mod sigur un expert în Herbert ar ști versurile.

— Da, îl știu, spuse el, auzind melodia în cap, un imn comun, cântat adesea în biserica lui. Nu știa că George Herbert scrisese versurile, dar până la urmă nu auzise de George Herbert până când nu citise testamentul lui Oppen. „Come, My Way”, spuse el. Îl știu bine. Tatăl dumitale îl cânta?

— Înainte de culcare, spuse ea. Una din amintirile din copilărie.

Ea ridică teancul de cărți ca să îl ducă unde trebuia să le ducă.

Totuși, Spurlock se ridicase și era cu fața la ea.

— Domnișoară Abend… spuse el, dacă pot să vă spun așa.

Ea se opri și încremeni. Trecu o secundă lungă până să își dea seama ce spusese. Domnișoară Oppen, ar trebui să spun.

— Vă pot ajuta cu ceva? spuse ea, cu chipul înclinat într-o parte.

— Trebuie să vă spun… Trebuie să vă spun adevăratul motiv pentru care am venit aici. Am ceva să vă dau, spuse el.

— Mie?

— Sunteți domnișoara Em Oppen, nu?

— Și dumneavoastră, dumneavoastră sunteți…?

— Numele meu este Spurlock, părintele Nelson Spurlock, rector la biserica întrupării din New York. Ne-am întâlnit cu mulți ani în urmă, când ați venit în biserica mea. Atunci doreați să aflați dacă tatăl dumneavoastră vă trimisese ceva, în grija mea.

— Spurlock, spuse ea.

— Aveam barbă pe atunci, adăugă el, aiurit. Eram mai tânăr atunci. El ținea plicurile, i le întinsese, amândouă, plicul mai mic, trimis prin poșta aeriană și plicul mai mare, cu testamentul lui Oppen. Când văzu pachetele, chipul ei căpătă o nuanță cenușie.

— Poate că… Mai bine să mergem afară, spuse ea.

∵

Ploaia se transformase într-o ceață groasă care forma imediat picături în părul ei, observă el în timp ce ieșiră. Trecură de bibliotecă prin curtea pătrată. Un fel de mașină de golf transformată, plină cu unelte de grădinărit, era parcată pe marginea unei poteci unde îngrijitorul lucra în patru labe, deasupra unui pat de flori.

— Bună ziua, Emmy, spuse el, când trecură pe lângă el.

— Hei, salutare, Ray. Parcul dendrologic este deschis în perioada asta?

— Parcul? Nici nu știu de ce l-am închide… răspunse el.

* * *

Când se deschise poarta de la parc, balamalele scârțâiră. Înaintară împreună de-a lungul unei poteci largi de zgură care crănțănea sub tălpile lor. Poteca șerpuia printre smocuri de sumac și porumbar, între petice de iarbă înaltă, brună, aplatizată de iarnă, deranjată ici și colo de primele semne de verdeață. Deși ploaia fină nu cedase încă, norii se despărțiseră în bucăți mari, despicați, se gândea Spurlock, de lumina târzie ce radia raze oblice. Ramurile golașe vibrau în răcoarea proaspătă.

— Un front rece, se pare. Bine ați venit în biroul meu, spuse ea, arătând spre o bancă de piatră în formă de „U”, sub un pâlc de conifere, ce se ridica peste un luminiș de iarbă proaspăt tunsă.

— Ați venit tocmai din New York să îmi dați astea?

Ea luase ambele plicuri, cântărindu-le greutatea.
— Trebuie să le aveți, spuse el.
— Dar ce sunt?
El simți că trebuia să o forțeze să pună întrebarea.
— Sunt pentru dumneata.
— Dar cel mare nici măcar nu îmi este adresat mie. Este adresat dumitale.
— Ambele sunt pentru dumneata.
— Cine le-a trimis?
Spurlock ezită, apoi spuse:
— Nu știu, mișcat de sentimentul că răspunsul lui era în același timp și adevărat, și fals.
— Acum vă întoarceți înapoi la New York, spuse ea.
Era o afirmație, nu o întrebare.
— Zborul meu este mâine.
— Deci nu v-a adus aici colecția noastră neremarcabil de completă a operelor lui George Herbert, spuse ea, nu tocmai zâmbind.
— Voi căuta imnul acela când mă întorc.
— Ar trebui să îl știți. Sunteți preot.
— Așa se spune.
— Aș putea să vă spun să reveniți în vizită, dar oamenii rareori fac asta.
— Mai ajungeți la New York? întrebă el.
— Voi veni într-o zi. Să văd ce mai e nou.
— E frumos aici, spuse el, imaginându-și cum, în următoarele luni calde, studenții se vor aduna pe panta aceasta ca să stea la soare. Pentru o vreme ea nu vorbi, dar în cele din urmă se ridică de pe bancă.
— O să plec acum, spuse ea. Voi găsi un loc unde să citesc lucrurile astea.
Stânjenit, Spurlock se ridică și el.
— Aveți nevoie de indicații până la hotel? Dacă vă rătăciți, veți fi primul din istoria orașului.
Ea râse puțin.
— Nu vreau să par nerecunoscătoare. Doar că nu știu ce să spun. Ați venit până aici, ceea ce mi

se pare incredibil. Vă mulțumesc. Asta ar trebui să spun, tot ce ar trebui să spun.

— Nu știu dacă ar trebui să îmi mulțumiți, spuse Spurlock. Și nu știu dacă ar trebui să răspund cu plăcere. Dar sper că vom păstra legătura dacă doriți.

Undeva, dincolo de marginea câmpului, strigătul ascuțit al unei ciori dislocă o serie de ecouri. O alta răspunse și, pentru un moment, ecourile suprapuse se luptară în aer. Ea plecase.

∵

Mai târziu, în seara aceea, întorcându-se pe banca unde îl lăsase, Spurlock simți că lumina zilei nu era departe. Întunericul se așezase acum în arbori ca un sediment depus din cer. Cerul nu era mai luminos acum, dar se înseninase. Simți chemarea vechii convocări. Acum, se gândi el, acum era un moment bun de rugăciune, să pătrundă tăcerea și liniștea ascunse în adâncimea ființei sale, ca domul unei mase de apă, de sub un teren neregulat. Acum ar fi momentul, dar acest peisaj necunoscut îl presa cu greutatea unei singurătăți absolute. Sarcina lui era îndeplinită și se așteptase la un val de ușurare, la satisfacția eliberării după o lungă suferință. Acel vechi nod, în sfârșit dezlegat, acel cui în sfârșit scos din os. Dar nu era nicio senzație de ușurare, nicio refacere. Se simțea golit, folosit, epuizat într-un serviciu nici ales, nici înțeles.

* * *

— Nelson, spuse ea.

El nu o auzise apropiindu-se. Se întoarse și miji ochii. Chipul ei era neclar, părul desfăcut și greu, cu o ceață arămie pe un fundal de cer roșu în spate. În timp ce mergea spre el, picioarele ei lăsau o urmă verde în rouă. Îmi era teamă că ați plecat deja, spuse ea. În camera dumitale nu a răspuns nimeni.

Se așeză lângă el pe bancă.

— Nu am dormit, spuse el.

— Și eu am avut un coșmar groaznic, spuse ea.

Spurlock nu spuse nimic. Era din vina lui. El i-l dăduse, în acel pachet gros.

— Este așa cum spunea el, continuă ea în cele din urmă. E așa cum spunea tata – cum spunea David. Sunt sigură că la un anumit nivel mereu am știut.

— Ce ați știut? întrebă Spurlock.

— Asta… că… Ea ezită, iar Spurlock observă pentru prima oară că era cu mâinile goale. Nu adusese cu ea plicul greu. Doar că știam. Am știut dintotdeauna că ceva nu este în regulă.

— Ce ați știut? întrebă Spurlock, fără să își dea seama că mai pusese o dată aceeași întrebare.

— Ceea ce este absurd, continuă ea. Când a simțit cineva, vreodată, oriunde, că totul este perfect?

Ea privea în jos, spre umbra ei lungă. Dar am știut, iar el știa că știam că ceva nu este în regulă. Ceea ce nu știa era că nu conta. Când am crescut, eram furioasă, ca orice adolescentă obișnuită. Știu că el credea că sunt furioasă pentru că bănuiam ceva. El a crezut că furia mă va determina să vânez motive, cauze. Dar s-a înșelat. Eram furioasă nu pentru că nu știam ceva, eram furioasă pentru că nu conta ce știam eu. Nu conta ce era defect la el sau la trecutul lui, sau la Miriam. Nu conta, pentru că ei erau oamenii din care mă trăgeam eu. Nu erau nici măcar părinții mei, nu părinții mei adevărați. Dar tot erau oamenii din care mă trăgeam. Nu poți să-ți alegi oamenii din care provii.

— El a lăsat-o să moară pe mama dumitale, spuse Spurlock. Faptul i se părea acum mai adevărat ca niciodată. Mama dumitale era mai tânără decât ești dumneata acum, atunci când v-a născut.

— Nu conta.

— El ar fi putut s-o salveze, dar a lăsat-o să moară. Realitatea îl confruntă, în goliciunea sa

groaznică. A fost un act inuman.

— Inuman, repetă ea, nici aprobând, nici negând. Am crezut… spuse ea după o pauză. Am crezut noaptea trecută, sau mai degrabă azi-dimineață, când am terminat de citit ce a scris, brusc totul mi s-a părut incredibil de ciudat. Să fiu aici în Ohio, din toate locurile, în Ohio… Pentru Dumnezeu! Ca și când aș fi fost aruncată aici de o trombă de apă. Ca și cum aș fi fost abandonată.

— Ați fost.

Spurlock era conștient că expresia de empatie ascundea o insistență ca ea să accepte convingerea lui.

— Da, știu asta. Cred că mereu am știut asta. Și am fost furioasă dintotdeauna. Ce este mai natural? Inuman, spuneți – ceea ce este ciudat, pentru că azi-noapte, azi-dimineață, m-am gândit că indignarea este ceva omenesc. Dar ei nu mai sunt umani, Miriam, David, fata care a fost mama mea. S-au dus toți și orice ar fi fost, ei nu mai sunt. Nu e ca și cum încerc să spun că este nevinovat, spuse ea. Dar *eu* sunt vina. Odată ce m-a avut, nu a putut să îmi dea drumul.

— Dar v-a abandonat. V-a lăsat orfană.

— Cum face orice părinte, mai devreme sau mai târziu. Și oricum, părinte Nelson Spurlock, nu ar trebui să spuneți ceva despre cum sunt copilul lui Dumnezeu, ceva despre iertare?

— Așa ar trebui?

Posibilitatea iertării i se păru ceva obscen, o ofensă, într-un fel literal, chiar de neimaginat. El dori să spună că iertarea ar fi ceva scandalos. Dar nu spusese nimic, gândindu-se că adevărata iertare trebuie să fie mereu ceva scandalos, un afront față de pretențiile imperioase ale justiției. De fapt, era inevitabil de injustă.

— Oricum, dacă l-ați fi cunoscut, spuse ea, v-ați fi dat seama de tristețe. Ați fi simțit că ceva era nelalocul lui, era o boală, că știa…

Se opri.

— Că știa ce făcuse?

— Că știa că într-o zi trebuia să se termine. Asta l-a făcut să fie vigilent. Să țină…

Se opri din nou.

— Să mențină minciuna ascunsă.

— Nu, nu asta, nu asta, insistă ea cu vehemență. El a vrut doar să se agațe de asta cât a putut. Asta era tristețea din el. Pentru că știa că nu o va putea face la nesfârșit.

— Să vă păstreze.

— Să… Da, nu, aveți dreptate, să mă păstreze, spuse ea, de parcă nu s-ar fi gândit din perspectiva asta. Eu am fost răgazul lui.

— Înțeleg, spuse Spurlock. Înțeleg acum.

— Orice i-ar fi spus acest corespondent, continuă ea, David știa deja. Nu erau noutăți. A știut dintotdeauna.

Spurlock nu spuse nimic. Ea continuă:

— Chiar și azi-noapte, când citeam, eram convinsă, cel puțin am încercat să mă conving singură – că el a inventat totul. Vreau să spun că deja îmi inventase trecutul, inventase toată acea poveste elaborată despre cum Miriam era mama mea. În mod sigur ar fi putut să inventeze și povestea cu scrisorile, cutia poştală, fotografiile, corespondentul. Pagină după pagină mi-am spus că asta a făcut.

— Este posibil? Spurlock fu cuprins de speranță. Posibilitatea ca Oppen să fi inventat totul se aprinse cu limpezimea unei halucinații. Ar fi putut să facă asta? Ar fi putut să inventeze scrisorile, fotografiile?

— Nu. Vreau să spun că poate aș fi crezut asta, poate că m-aș fi convins de asta, dacă nu ar fi fost cealaltă scrisoare pe care ați adus-o.

Cealaltă scrisoare. Spurlock fusese atât de preocupat dacă să îi dea confesiunea lui Oppen, că uitase de cealaltă scrisoare, cea în plicul albastru, trimis prin poşta aeriană.

— Ce scria? întrebă el.

Câteva secunde ea nu spuse nimic. În cele din urmă, luă plicul din buzunarul blugilor. Îl deschise, scoase câteva pagini subțiri și începu să citească.

Mon cher enfant…

De ce nu luase în calcul că va fi fost scrisă în franceză? Își amintise în acea zi, cu ani în urmă, când ea apăruse în biserică și despăturise acea primă foaie de hârtie, foaia pe care el își văzuse propriul nume prins într-o limbă pe care nu o vorbise niciodată.

— O să traduc pe parcurs, spuse ea. Copilul meu drag, începu ea.

∵

Te-aș scuti de poveste, dar nu este corect să rămâi neinformată, iar eu sunt un om corect. Mâinile tale tremură, în timp ce țin aceste foi care ți-au fost trimise de un străin? Vezi cum și ale mele tremură, scriind aceste cuvinte, și nu doar pentru că sunt bătrân. Simt cum moartea devine nerăbdătoare cu încetineala mea. Vei înțelege cât de ciudat este pentru mine să îți comunic astfel, ciudat pentru că, de fapt, tu nu îmi ești străină. Până la urmă, copile drag, te cunosc din ziua în care te-ai născut.

∵

Spun că moartea devine nerăbdătoare cu încetineala mea. Poate că eu sunt cel nerăbdător. Nu m-am temut niciodată de moarte, într-adevăr, ea a fost partenera mea credincioasă. A fost partenera mea de joacă, privind cu mine prin lupă la furnicile pe care le ardeam în soare. S-a ghemuit cu mine lângă primul iepure pe care l-am împușcat, când ultimul fior de viață îi părăsea trupușorul. Ea a fost camarada mea statornică în timpul războiului algerian, unde am servit în Corpul de transmisioniști. Eram de nedespărțit, iar ea nu a ezitat niciodată, nu s-a odihnit niciodată.

Dar apoi a luat-o pe tânăra mea soție, mama singurului meu copil, iar apoi, de parcă și acestea erau dreptul ei, și pe fiica mea, pe Miriam.

Vezi, copile, cum vârsta a luat de la mine orice scrupul pentru ceea ce spun.

Nu ai cunoscut-o niciodată pe Miriam a mea. S-a înecat înainte să te naști tu. A fost ca și cum moartea era geloasă că aș fi îndrăznit să construiesc o viață pentru mine, pentru mica mea familie, furioasă că după obscenitatea din Algeria aș putea să mă dau drept respectabilul Maître Levaux, avocat, în orașul provincial Nevers. Eu! Maître Levaux, care fusesem agentul și antreprenorul morții, în toată bătălia pentru Alger, sau în CRA la Constantine, care cu cele mai rudimentare obiecte – un sul de sârmă, o găleată de apă – i-ar putea anticipa și satisface cele mai extravagante dorințe. Era ca și cum ea ar fi spus: nu îți permit să mă abandonezi.

Nu întreb de ce m-a ales pe mine. Mă iubea, credeam, pentru că eu iubeam justiția și nu puteam iubi justiția fără s-o iubesc și pe ea. Era ca și cum ea ar fi spus: eu te-am făcut, nu mă poți părăsi.

∵

— Este… Este tatăl lui Miriam, spuse ea, privindu-l pe Spurlock mirată, înainte să se întoarcă la pagini.

> Fiica mea, Miriam, nu ai cunoscut-o niciodată.
>
> Am tot întrebat-o, este cineva, iar ea tot spunea, este totul. Ești însărcinată, spuneam, iar ea știa că eu știam, dar continua să spună nu, nu, nu, nimeni, este imposibil, i-am spus că trebuie să fie cineva: porți copilul cuiva. Ea îmi spunea că trebuie să mă opresc, că nu putea să aleagă, că nimeni nu putea să aleagă pe cine sau ce iubea.
>
> Asta desigur dovedea că nu mai era în toate simțurile.
>
> Te-a abandonat, am întrebat, iar ea spunea că toată lumea abandonează pe toată lumea și oricum, nu e

nimeni, nu este nimic, este totul.

Pentru puțin timp am crezut că totul va fi bine, că era doar una din fazele ei. Mereu avea faze. Tentativa ei de sinucidere, ea a spus că fusese o eroare, un accident, că nu se va mai întâmpla niciodată. Mi-a promis că nu se va mai întâmpla niciodată. A spus: nu ți-aș da, cu atât de mare ușurință, cuvântul meu de onoare. Iar eu, care nu am crezut pe nimeni, niciodată, am crezut-o pe ea, pentru că era fiica mea. M-a îmbrățișat și a spus că îi pare rău și m-a rugat să o iert. Promiteam? Am spus – și acesta a fost ultimul lucru pe care i l-am spus vreodată – că nu era nimic de iertat.

Și apoi a plecat. Peste două zile m-au găsit și mi-au dat vestea.

M-am dus imediat la Nevers. Întrebările mele au fost scurte și directe. Da, spusese vânzătoarea de la magazinul de scule din Nevers, fata venise și cumpărase o cantitate mare de lanț. Întrebase și poliția și nu după mult timp venise și un olandez înalt, căutând lanț, la fel ca fata. Poate era englez. Da, putea să fie american. Era beat și o speriase. În cele din urmă a cumpărat doar un ciocan și o daltă.

Îl mai văzuseră și alții, am descoperit, în piața Carnot, pe rue Saint-Étienne. Un american care se potrivea descrierii sale își montase un cort în campingul de peste râu, un lucru ușor de remarcat, pentru că nopțile erau încă reci.

În câteva zile am aflat tot ce era de aflat. Bărbatul era David Oppen, un american. Nu era, cum spusese ea, oricine sau totul, ci o anumită persoană, un american, un bărbat pe nume David Oppen.

David Oppen. Spun numele acum și este la fel de nesuportat cum a fost acum un sfert de secol. Dar – nu pot nega asta – acel nume a fost un dar pentru mine. Deși durerea mi-a aruncat viața în dezordine, din acel întuneric se ivea un nou țel. Spun nou țel, dar de fapt nu era nimeni altcineva decât iubita mea veche, justiția și numai justiția. Lumina sa, ca flacăra unei lămpi alesese numele lui David Oppen și atârnase de călcâiul său o umbră de neșters.

Am devenit un străin, un venetic în orașul meu de baștină, am ridicat un vechi cort de armată de partea cealaltă a campingului, m-am deghizat drept turist, cu un aparat foto și ochelari de soare, nu pentru a mă ascunde de Oppen, ci, mai mult, pentru a evita să fiu recunoscut de cunoștințele mele. Cât de brusc dispare cineva, rătăcit de pe făgașul rutinei sale…

Purtam camera numai ca parte din deghizarea mea, dar apoi m-am gândit că aș putea să o folosesc ca să fac poze. În curând fiecare clic al declanșatorului îmi permitea o clipă de ușurare, o licărire de speranță că va fi dezvăluită o explicație, un șablon revelat. Această speranță a crescut. În ceea ce îl privește pe David Oppen, el se sprijinea în fiecare noapte de balustrada podului, apărea zilnic la magazinul de unde își cumpăra băutura, dormea pe băncile din parc ca un vagabond, dar în mare parte mergea și mergea și mergea.

Probabil că am înțeles că durerea lui era vecină cu durerea mea. Poate am înțeles că și el a pierdut o Miriam a lui. Se poate, dar nu am înțeles. Pentru mine exista o singură realitate: el era viu și Miriam era moartă. Camera mea se declanșa, iar lentilele captau imagine după imagine, de parcă era înfometată. Această foame nu putea fi satisfăcută de cunoaștere sau înțelegere.

Doar justiția putea să facă asta: justiția, știam eu, era hrana zeilor.

Când l-am văzut lângă farmacie, aplecându-se peste acea țigăncușă drogată în tufișuri, ajutând-o să se ridice în picioare – când am văzut că fata era însărcinată, că o ajuta să meargă acasă, nu am văzut un Bun Samaritean. Nu, am văzut o oportunitate, o deschidere. Nu am știut și nu am înțeles ce am văzut. Simțeam doar prima bănuială a unei condamnări. Justiția mă alesese pe mine și îmi arăta calea. Dacă eram consecvent, în timp voi fi răsplătit. Aveam să primesc ceea ce mi se datora.

Eram la un cvartal în urma lor și i-am urmărit în timp ce înaintau încet pe străzi. I-am urmărit cum

dispar dincolo de placajul rezemat de intrarea pe un șantier abandonat pe rue Saint-Saturnin. M-am întors în camping ca să aștept.

Nu am avut de așteptat prea mult. În noaptea aceea a apărut un tânăr, pe o motoretă, în campingul unde David Oppen închiriase un loc de pus cortul. În colțul opus, îmi instalasem propriul cort de armată mâncat de molii. Tânărul striga: Unde e medicul american? Dumnezeule, unde era?

Medicul american? am spus eu, ieșind. Îl găsești aici în camping, lângă râu.

După ce au plecat din camping pe motoreta tânărului, i-am urmărit fără grabă, spre clădirea neterminată de pe rue Saint-Saturnin. Am așteptat în umbră pe rue Saint-Saturnin.

Brusc, băiatul de pe motoretă a țâșnit pe intrarea garajului, patinând pe stradă, până la un semafor, încremenit în nehotărâre. Pentru o clipă și-a odihnit fruntea pe ghidon. Apoi, ridicându-și capul a privit direct spre mine, sau prin mine, și-a plantat călcâiul pe pavaj, a întors motoreta și a accelerat în direcția șoselei de centură și a autostrăzii.

Nu se întâmpla nimic. Cerul rămăsese negru. Am așteptat. Placajul atârna de balamale, deschis, de parcă mă invita să intru. Am intrat.

De pe marginea rampei vedeam jos în garaj. Stăteau la lumina slabă a unei lumânări sau lămpi. Nu se mișcau, nici fata, nici David Oppen, nici mica formă dintre ei, sau câinele de la picioarele lor. Era ca și cum fuseseră scuipați pe lespedea unui mormânt. A trebuit să îmi pun camera pe balustradă: diafragma a rămas deschisă câteva secunde, absorbind acel întuneric pe film. Diafragma s-a închis, iar câinele a tresărit. M-am luptat cu impulsul de a mă retrage. Am așteptat până când am fost mulțumit că am putut să scap neobservat și apoi m-am strecurat înapoi pe stradă.

La scurtă vreme după ce s-a crăpat de ziuă, el a apărut, la bustul gol în dimineața rece, ținând în brațe o legătură înfășurată într-o cămașă plină de sânge. A

ieșit în stradă, strigând după ajutor. Apoi au apărut mașini de poliție la curbă, cu girofarurile luminând. În cele din urmă luminile roșii-albastre s-au estompat, iar eu eram doar unul dintre trecătorii care se adunaseră, cetățenii încruntați, tremurători, din Nevers.

Toată ziua am stat pe un scaun într-o sală de așteptare în Hôpital Colbert și am privit cum asistentele veneau și plecau. În cele din urmă am abordat-o pe una dintre ele și i-am explicat cum, din întâmplare, am mers pe lângă acel om, americanul care a apărut pe stradă cu copilul pe care l-a salvat. Putea să-mi spună dacă micuțul va fi bine? Nu, nu, am spus, nu vreau să vizitez! Dacă putea doar să mă asigure. Da, sigur, era fericită să îmi confirme cât de norocoasă fusese fetița, cât de norocoasă că apăruse medicul american, că fusese salvată din acel subsol de acei copii țigani jegoși. Și auzisem oare? Ei bine, medicul american aranjase transferul copilului spre Paris, la spitalul pediatric Necker, pe cheltuiala lui. Chiar așa? Da, chiar așa și chiar la Hôpital Necker, nimic mai prejos!

În Paris m-am cazat la un pension pentru veterani și m-am alăturat colectivului de voluntari de la Necker. Asistam părinții cu probleme, îi însoțeam în veghe, stăteam cu ei când jeleau, în tot acest timp urmărind silueta strâmbă a medicului american în sălile de așteptare. El nu mai era beat, ci alert, nu citea, nu privea la televizoarele care șopteau, montate pe pereți. Se holba doar la podea, de parcă aștepta să se deschidă. Nouă săptămâni ai stat acolo, copila mea, până când ai fost transferată la Maison Nôtre Dame. Am aflat de la una dintre călugărițele de la Maison că medicul american depusese actele de adopție.

Copila mea, în ziua în care tu vei avea un copil al tău, vei afla ceea ce nu poate fi învățat altfel: că acestui mic străin i-a fost dat să apară acolo, să își ocupe locul în această lume. Am aflat asta privind-o pe fiica mea, Miriam, când sugea în brațele soției mele. Era înspăimântător de mică, născută cu aproape două

luni prea devreme. Cât de fragilă părea, și totuși își croise drumul ei ca să existe în această lume.

∵

După ce te-a luat de la Maison Nôtre Dame, după ce te-a adus în America, la New York, mi-a luat un an întreg să îl prind din urmă. În primul an am călătorit mai întâi în Canada, era mult mai ușor să emigrez decât în State. În Québec am întâlnit niște păstori basci din Valea Ossau, în Pirineii francezi, în drumul lor înapoi către fermele din Alberta. Satul lor din Franța era la mai puțin de o zi distanță de condus din Nevers, dar dialectul lor era de neînțeles pentru mine. Prin natura lor erau bănuitori față de orice francez care nu era basc, dar în final le-am câștigat încrederea. Aveau veri care lucrau în Wyoming, așa că am plecat în Wyoming cu o viză de păstor. Pe atunci era posibil un asemenea lucru și chiar încurajat, iar plata era bună. Până la finalul celui de-al doilea sezon, învățasem puțină engleză, puțină bască, chiar puțină spaniolă de la ajutoarele de fermă mexicane. Învățasem suficient cât să permit cuiva care răspundea acum la numele basc Itzal Etxebarria să își croiască drum în confreria portarilor în New York. Am început ca om de serviciu, locuiam la YMCA, ajutam în zilele în care se ridica gunoiul, în cartierul lui Oppen. Am anunțat că mă pricep să meșteresc în clădirea lui și sunt gata să ajut când ceilalți portari sunt bolnavi. Așa au spus în consiliul de cooperativă și au fost de acord să mă sprijine în obținerea cărții verzi.

Atunci aveai trei ani, tatăl tău era neschimbat, cu excepția faptului că era cărunt la tâmple. Avea multă grijă ca tu să mă saluți mereu politicos și în franceză. „Bonjour, Itsy!” spuneai. Erai o fetiță atât de drăguță… Îți amintești de micul nostru joc? „Bonjour, Amy!” spuneam eu, iar tu spuneai „Nu sunt Amy, Itsy! Sunt Emmy”. Și mă asiguram să fac din nou aceeași greșeală, știind că nu voi spune niciodată „Nu sunt Itzal Etxebarria, sunt Yves, Yves Levaux, tatăl lui Miriam”.

∵

Fata, Jessica Burke, pacienta tatălui tău: ea a fost cheia. O fată bună, dar tulburată. Venea adesea devreme la programările ei cu David Oppen și, decât să aștepte în spațiul mic, cu scaune, din afara cabinetului său, stătea cu mine și fumam împreună pe trotuar.

„Señor Itzal”, spunea ea, acceptându-mi focul, „unul dintre ultimii fumători din New York”. Ea spunea, „Vreau să pasc oi în Wyoming. Fă să se întâmple asta pentru mine, Itzal!” Pentru că eram un portar și un imigrant, o puteam întreba orice. Avea familie? (Doar pe mama ei.) Avea un iubit? (Nu. Iubirea e o minciună. Locuia singură.) De ce avea nevoie de un doctor de cap costisitor? „Ei, Itzal”, spunea ea, „viața e complicată și nu am oi cu care să vorbesc. Ți-e dor de casă?”

∵

Era mult mai ușor decât fusese în Algeria, pentru că, de atunci, microfoanele deveniseră cu mult mai mici. Tot ce a trebuit să fac a fost să dau o mică gaură din subsol prin podeaua de sub canapeaua lui David Oppen din cabinetul său de la parter. Casetele pe care le făceam, le ascultam noaptea, luam notițe și până dimineața le ștergeam. Am început să îi înregistrez toți pacienții, dar după un timp o înregistram numai pe Jessica Burke. Nu puteam să spun ce ascultam, dar știam că am găsit ce aveam nevoie când a menționat o poezie. O poezie pe care i-o descrisese în detaliu. „Copilul furat”, se numea, de William Yeats. Cât despre David Oppen, o știa bine, așa i-a spus lui Jessica Burke. Desigur că știa. Fusese una dintre preferatele lui Miriam. Cu un an înainte să moară o recitase într-un spectacol.

Abia atunci am învățat cum să aștept fără să știu de ce, fără să știu pentru ce sau pentru cât timp. Ea ajunsese în posesia mea. Lucram în tura de noapte, trebuie să fi fost miezul nopții sau puțin după aceea. Era disperată, plângea, era isterică și respirația ei avea un miros volatil.

Itzal, spusese ea, trebuie să mă ajuți. La început m-am gândit, nebunește, că ea trebuie să fi venit să caute ajutorul meu, dar desigur că venise pentru doctorul Oppen. Itzal, trebuie să îl obligi. Trebuie să îl obligi să coboare. Nu înțelegi. El nu înțelege.

Am spus că îl voi suna la interfon, iar ea spusese că deja îl sunase la telefon, că reușise să dea numai de robotul telefonic.

I-am spus să aștepte că mă duc să îl aduc. Aveam să mă duc la apartamentul lui. I-am spus să mă aștepte pe banca din hol. Asta i-am spus ei, dar la ușa lui – la ușa ta – m-am oprit. Nu am bătut. Micul ochean din ușă era închis. Am stat acolo și am așteptat. Au trecut minute. Fără să bat la ușă, m-am întors și am coborât la parter. În vestibul i-am spus că nu era acasă.

Trebuie să fie acasă, Itzal, a spus. Avem o ședință mâine. Are o fiică.

I-am spus că nu era niciun răspuns.

Trebuie să mă ajute, Itzal! Trebuie să mă ajute.

Lasă-mă pe mine să te ajut, am insistat, dar ea nu făcea decât să repete același lucru: Trebuie să mă ajute. Trebuie să mă ajute.

Ești obosită. Ești doar foarte obosită, Jessica. Totul va fi bine mâine-dimineață, i-am spus, conștient că acelea erau cuvintele pe care i le repetam, iar și iar, lui Miriam, fiica mea, când era cuprinsă de crize.

Da, a spus în sfârșit. A râs puțin. Totul va fi bine dimineață, îmi pare rău, Itzal. Mă duc acasă acum.

Am condus-o afară, am prins-o din urmă puțin pe trotuar. I-am spus că eram îngrijorat pentru ea, că o s-o sun, că, dacă nu o să dau de ea, o să vin să văd ce face. Am făcut-o să-mi dea adresa și m-a privit cum mi-o notam.

∵

La două dimineața, tura de noapte se terminase. Blocul ei era la doar șase cvartale distanță. Era cam 2.10 sau 2.15 când am ajuns. Am sunat la sonerie, dar n-a răspuns nimeni. Am așteptat să văd dacă cineva venea sau pleca. Nu venea nimeni. În cele din urmă am apăsat pe toate butoanele de pe panou. Cineva,

care aștepta pe altcineva, a apăsat pe interfon și am intrat.

Am ciocănit la ușă, știind că nu va răspunde. Era descuiat. Am deschis ușa și am intrat în apartamentul ei întunecat. Din baie se auzea apa. M-am așezat pe marginea patului ei. Dincolo de ușa închisă, apa continua să curgă, doar picurături, iar acesta era singurul zgomot. În cameră am simțit miros de vopsea, ca uleiul de in și terebentină.

Mi se părea că de geamuri atârnau niște pături grele. Când vederea mi s-a obișnuit cu întunericul, am distins foi de hârtie sau fotografii atârnate de o sfoară care se întindea spre colțul camerei, alături de fâșii mai subțiri, suspendate ca niște panglici. Negative, am concluzionat. Apartamentul trebuie să-i fi servit și drept cameră obscură, pentru developat. Cât timp am așteptat acolo și pentru ce? Eram conștient că cineva, oricine, observând un intrus care stătea lângă ușa apartamentului unei femei singure, poate suna la poliție. Poate că așteptam poliția. Poate că, pe de altă parte, ar fi urmat zgomot de apă bălăcită și Jessica Burke, ridicându-se din cada ei, va apărea în cadrul ușii de la baie, goală sau înfășurată într-un prosop. Dar nu a venit poliția și singurul zgomot era picuratul neîntrerupt din baie.

∵

Acul încă îi atârna în venă. Când i-am atins degetele, erau reci. Pulsul ei era aproape nedetectabil, iar pielea i se înnegrise, de parcă ar fi fost ștearsă. Lângă cadă o lumânare arsese până aproape de podea. Sub chiuvetă am găsit o rezervă de saci de plastic într-o cutie de tablă. Am scos unul și după ce am căutat mai mult, am găsit o rolă de bandă adezivă lângă chimicalele ei. A trebuit să o țin ridicată ca să nu mai alunece în apa din cadă în timp ce i-am pus sacul pe cap, trăgând marginile în jos și legându-le cu banda adezivă în jurul gâtului. Când sacul era mulat pe fața ei, pe plastic, sub nări, apărură două mici petice de aburi, nu mai mari decât niște aripi de albină.

Aparatul foto pe care l-am găsit era un Leica, cu o lentilă plată și fără bliț. Deja era plin cu film manual, așa că am tras o pătură de pe geamul ei de la baie, sperând să aduc în încăpere lumina unui felinar. Am fost uimit să descopăr că, de fapt, se luminase de ziuă. Prima lumină a intrat pe fereastră și pe trupul ei. Peticele de abur din sacul de plastic dispăruseră. Diafragma a scos un clic. Apoi încă o dată și încă una. Am tras toată rola, apoi am scos sacul de plastic și l-am pus în buzunar, împreună cu aparatul foto. Am ascultat la ușă orice sunet de pe hol. Auzind un zgomot, m-am strecurat pe hol, pe scări și am ieșit pe stradă.

Mai târziu, când am trecut pe acolo în timpul pauzei mele de prânz, erau două mașini de poliție și o ambulanță în fața clădirii, cu luminile stinse. Niște agenți în uniformă stăteau pe trotuar și beau cafea. Am așteptat până când paramedicii au adus-o jos, cu fața acoperită, pe o targă și am așteptat când au încărcat-o într-o dubă joasă și fără geamuri. Celelalte vehicule s-au dispersat. Poliția nu m-a observat. Nimeni nu m-a întrebat ce făceam acolo.

Nu s-a întâmplat nimic.

Am închiriat cu ora o cameră obscură în centru și am developat rolă după rolă de film – sute de fotografii pe care le făcusem, drept exercițiu cu peretele sau fereastra, până să fiu suficient de încrezător să developez rola de film pe care o făcusem în baia Jessicăi Burke. Când am văzut, în sfârșit, imaginea trupului ei în cadă, am știut ce aveam și ce aveam să fac cu ea în timp. Chiar înainte să i-o trimit lui David Oppen, înainte să văd pe chipul său ce văzuse în plic, am știut că întinsesem capcana. Din acel moment, chiar atunci când nu făceam nimic altceva în afară de a privi, stând în spatele grilajului de la ușa clădirii tale, așteptând să apară, simțeam greutatea și tensiunea firului meu, forța luptei lui și forța cu care își epuiza puterea.

Timp de trei ani, singura mea grijă a fost ca acel fir să nu se rupă. Tu te-ai transformat în adolescentă.

Frumusețea ți s-a așezat pe chip, fie că ți-a plăcut asta sau nu, și ai căpătat feminitate. Te-am privit cum te-ai împăcat cu asta, chiar dacă am simțit la tine infiltrația unei indispoziții. Nu îmi mai spuneai Itsy. Ai spus că pleci în Franța, cât de repede posibil. Prin fir am simțit vibrația agoniei tatălui tău ca și cum ar fi fost a mea. Aveai să pleci cât de repede puteai și, când ai plecat, eu eram pregătit.

∵

Au trecut peste cincisprezece ani de când am pus piciorul în țara ta, sau să spun țara noastră? Nu ai putea să ții minte asta și ceea ce am văzut în Paris abia am recunoscut: o arhitectură eroică, nouă, care aglomera Sena și bulevardele, cafenele americane, ruși pe Faubourg Saint-Honoré, preoți senegalezi în amvoane. Totuși, nu erai atât de greu de găsit și pentru mine nici nu era greu să mă acomodez – nu eram nici basc, nici Itzal Etxebarria, doar un francez bătrân ca mulți alții. Nu m-ai observat niciodată. Cum ai fi putut? Nu îl căutai pe Itzal portarul, ci pe cineva pe care nu l-ai mai văzut niciodată. Îi căutai pe părinții lui Miriam. Cât de mult m-am apropiat de tine în cafenea, în timp ce te aplecai peste acea hartă a Morvanului, acel lanț de dealuri negre care se ridică la est de Nevers și câmpurile Nivernais.

Acolo, în Morvan, ai venit să mă cauți. Acolo, după plecarea mea din New York, am deschis ușa casei – cu greu spus o casă, mai mult o cabană – și am dat la o parte pânzele de păianjen și excrementele de șoareci adunate. Cabana este singurul lucru pe care l-am păstrat în Franța, plătind mica taxă pe care o datoram cu un ordin de plată în bani americani, pe care îl trimiteam o dată pe an. Structura dărăpănată fusese a tatălui meu și, înainte de asta, a stră-unchiului său. Inițial aparținuse unui fermier chiriaș, jumătate pentru găzduirea animalelor, cealaltă jumătate pentru a fi locuită de oameni, o singură cameră cu o vatră deschisă. Soția mea și cu mine o aduceam acolo pe Miriam în weekenduri, nu este departe de Nevers. Terenul din jurul ei a fost vândut cu mult timp în

urmă, așa că, în afară de clădirea în sine, tot ce dețin este o micuță curte de pietriș înconjurată de un gard viu pe trei laturi și de casă pe a patra latură, dealul fiind în pantă în spatele ei. Cel mai apropiat vecin locuiește la aproape un kilometru distanță, o celibatară care, din motive pe care nu le-am știut niciodată, îl urâse pe tatăl meu, așa cum urâse întreaga familie Levaux. Ea permitea folosirea telefonului ei la un tarif de un franc – acum un euro – pentru un apel. Când am revenit acolo după lunga mea absență, am început să îi câștig încrederea, tundeam tufele din pădurea ei și, în dimineața în care ai apărut tu, îi duceam gunoiul până la groapa din oraș în vechiul ei Renault sedan.

În același sedan prăfuit am făcut ultimul meu drum către poștă, ca să trimit ultima scrisoare către David Oppen. De fiecare An Nou, David Oppen îmi dădea un bonus, două bancnote tari, noi, de câte o sută de dolari, puse într-o felicitare. Și tu semnai felicitarea – la început era doar o mâzgăleală. În mod normal, ar fi fost intolerabil să primesc chiar și un singur cent de la el, dar faptul că îmi dădea un bacșiș de două ori mai mare decât orice alt rezident era o tortură. Desigur că nu cheltuiam banii, dar m-am forțat să îi păstrez. I-am pus deoparte. Anii au trecut, teancul de bancnote a crescut, le-am îndoit și le-am pus într-o cutie de pansamente. Cam cu o săptămână înainte să apari pe dealul meu, luasem banii din această cutie. I-am numărat. Puțin peste trei mii de dolari. Suma nu mă mai tulbura pentru că știam ce să fac cu ea. Aveam să pregătesc ultima scrisoare.

Ultima mea scrisoare era mai mică decât cele dinainte, doar un plic obișnuit în care am pus două bilete pe care le-am cumpărat cu bancnotele îndoite, unul pentru zborul de la New York la Paris, celălalt pentru trenul de la Paris la Nevers.

Alături de bilete am trimis o mică fotografie cu unele dintre obiectele pe care le-am asamblat în tufărișul de pe malul râului, chiar în aval de Insula Chirelor: un lanț lung, cumpărat de la magazinul de scule Laporte, cât și o roată metalică de la o pompă

veche cu aburi, cumpărată de la un târg de vechituri. Am pus acest mic teanc de documente într-un plic adresat lui David Oppen la cutia lui poștală, micul nostru rendez-vous. Îi văzusem chipul după ce i-am trimis fotografia cu Jessica Burke. Știam cât de adânc era înfipt cârligul în el, cât de inexorabilă era dorința de-a se întoarce la cutie, să afle ce îl aștepta acolo.

Când ai apărut la casa mea din Morvan a fost cu doar două sau trei zile după acea scrisoare. Când am returnat Renaultul vecinei mele, după ce i-am dus gunoiul la groapă, mi-a spus:

— Nepoata ta americană vine să te viziteze.

Desigur că i-am spus că nu aveam nicio nepoată, nici americană sau de vreun alt fel. Ea spuse:

— *Monsieur,* nu este imposibil să aveți o nepoată pe care să nu o cunoașteți, apoi anunță cu o mândrie evidentă că primise un telefon de la această persoană, chiar cu o oră în urmă. Vecina mea spusese că această persoană părea pariziană, dar pretindea că era americană și susținuse că spera să își poată vizita bunicul. Urma să sosească în acea după-amiază.

I-am dat de știre vecinei mele că nu aveam nici cea mai mică intenție să primesc o nepoată nonexistentă. Cu toate astea, m-am întors și, cu mare agitație, am reușit să îmi petrec restul zilei pe partea îndepărtată a gardului viu care îmi înconjura grădina, pretinzând că îmi tundeam partea exterioară, deși vacile deja îl tăiaseră. Când ai sosit, păreai singură, pe jos, deși trebuie să fi venit cu autostopul de la o stație din Luzy. Printr-o gaură din gard te-am privit cum ai bătut la ușa mea și apoi ai bătut din nou. În cele din urmă ai rupt un colț din harta ta, ai scos un pix și, sprijinită de tocul ușii, ai început să scrii un bilet.

Chiar atunci când te-am văzut analizând hărțile Neversului și ale împrejurimilor sale la acea cafenea din Paris, m-am gândit numai la cum ar reacționa David Oppen dacă ar fi aflat că plănuiai o astfel de călătorie. Nu luasem deloc în calcul că tu ai găsi de fapt mica mea casă ascunsă. Și, cu toate astea, erai aici, sprijinită de tocul ușii, scrijelind cu pixul pe

hârtie, străduindu-te să îl faci să scrie. L-ai scuturat, l-ai atins cu vârful limbii, ai scrijelit iar – dar nimic. Ai scos micul capac din spatele pixului și ai suflat în el. În cele din urmă ai renunțat și, după ce ai dat un ocol casei, te-ai ridicat pe vârfuri sub ferestre ca să vezi înăuntru, ai privit un minut lung peste vale, înainte să te întorci și să te îndrepți spre drumul principal.

Ce i-ai fi spus bătrânului Levaux dacă ar fi apărut de după gardul viu? Ce ai fi făcut dacă ți-ai fi dat seama, pe măsură ce se apropia, că Yves Levaux pe care îl căutai era nimeni altul decât Itzal Etxebarria? Și ce ai fi făcut? Când te priveam cum te chinuiai cu pixul, cum ezitai între a mai bate iar la ușă, sau cum stăteai pe vârfuri, cu mâna căuș pe geamul întunecat, am știut atunci că nu aș fi putut să îți fac vreun rău.

Urcasem în spatele casei să te pot privi cum te îndepărtai. Dacă ai fi privit înapoi, sus pe deal, cred acum că m-ai fi văzut. Dar, desigur că nu ai privit și desigur nu m-ai văzut. Nu ai văzut că plângeam. Acum știu că nu te voi mai revedea vreodată, fetiță americană care îmi spunea Itsy, fata americană, acum o tânără femeie frumoasă care venise să mă caute din dorința de a-și cunoaște trecutul, din iubirea pentru femeia pe care o credea a fi mama ei – și care acum dispăruse pentru totdeauna. Dar în clipa aceea, cred că am plâns, pentru că dădusem drumul acelui laț pe care îl înnodasem și reînnodasem, noapte după noapte. Am plâns, am crezut, pentru că eu însumi fusesem eliberat din laț.

Acela a fost momentul exact în care s-a terminat. Visul pur și simplu m-a eliberat, visul răzbunării care devorase toți anii lungi de când Miriam își luase viața. Am știut atunci și acolo că nu exista niciun lanț care să nu poată fi tăiat, nicio sentință care să nu poată fi schimbată. Am știut că nu exista nimeni care să nu poată fi eliberat, chiar și dintr-un asemenea laț pe care îl înnodasem eu – noapte după noapte, an după an. Nu îmi pot explica bucuria pe care am simțit-o când m-am gândit: tu nu ești rudă cu mine. Nicio picătură din sângele meu nu curge prin venele tale. M-am gândit cu

o tandrețe de nedescris: tu, copile, ești un străin pentru mine.

După acea considerație a venit alta. Am înțeles că scrisoarea pe care o trimisesem, invitația mea finală către David Oppen, avea să fie ultimul contact dintre noi. Am știut că el nu se va supune somației mele de a apărea. Nu am fost dezamăgit. De fapt, această realizare a părut să mă readucă la o stare de inocență nepătată, însoțită de un fior de dispreț distilat. Desigur că el nu va apărea. Ținând acele bilete, citind datele și destinațiile lor, el va vedea calea deschisă în fața lui, calea pe care justiția îi cerea să o urmeze. El avea să vadă calea, va ezita și în cele din urmă se va întoarce cu spatele, spre viitorul unui laș.

Cu ce plăcere mi-am imaginat pentru el agonia următoarelor săptămâni, așteptarea dintre momentul în care el mi-a refuzat chemarea și momentul când, în sfârșit, după luni de tăcere îți va auzi din nou vocea. Îi vei spune că ești obosită și falită și că ai terminat cu călătoriile și vrei să vii acasă. Fără să știi, vocea ta îl va informa și că eu te voi fi eliberat. Atunci el va ști că l-a urmărit justiția perfectă, îl pândise, îi respirase în ceafa și, cu un dispreț suprem, îl dăduse la o parte.

Nu planul meu a eșuat, doar că rezultatele sale au fost cum nu mi-am putut imagina. Clipa sosise, planul fusese îndeplinit, dar nu în scopul răzbunării. Realizarea era de fapt o milă de nesuportat. Capcana mea avea să se închidă, dar nu să prindă o victimă. Avea să se închidă, în schimb, ca o carte, o carte de conturi golite și închise pentru totdeauna.

Așa cum te-am lăsat pe tine să pleci, în jos, pe deal, de la casa mea, așa îl eliberasem și pe el. Nimeni nu avea să apară pe malul Loarei la ora stabilită. Eu singur trebuia să fiu cel care să o termine, purtând greutatea lanțului și a roții în canal. Eu trebuia să fiu cel care depune povara în apele Loarei, care o aruncă și se întoarce înapoi pe mal, viu, ud și eliberat.

∵

Așa s-ar fi putut întâmpla. Așa ar fi trebuit să se întoarcă. Așa că îți poți imagina uimirea mea când el a

apărut pe malul râului, la ora stabilită. Ceea ce m-a îngrozit a fost realizarea faptului că plasa pe care o țesusem noapte după noapte nu era doar rezultatul muncii mele solitare, ci fusese o colaborare tăcută, secretă. În tot acest timp, încă un set de mâini fuseseră la fel de ocupate să înnoade și să reînnoade partea opusă a plasei. Munca lui fusese la fel de perseverentă și concentrată ca a mea, deși degetele lui nu confecționau un laț, ci un giulgiu.

— Etxebarria Itzal, mi-a spus el, iar apoi, *Monsieur* Levaux.

— Știți de cât timp aștept această întâlnire, domnule Oppen? l-am întrebat.

— Da, a spus el. Știu de cât timp.

— Acolo, chiar dincolo de această insuliță, care se numește Insula Chirelor. Acolo s-a înecat ea.

— Știu, a spus el. Cu copilul nostru.

— Da, am spus eu, cu copilul.

— Presupun că ați adus tot ceea ce este necesar, a spus el. Fără să aștepte o confirmare, a continuat. Totuși, mai întâi, o rugăminte, a spus el, punându-mi în palme ceva ce avea cu el, un pachet greu. Este pentru un preot, în America. Vă rog să-l expediați pentru mine. Este, cum ați spune, un soi de spovedanie. Pachetul era un teanc de pagini nelegate, împachetat într-o hârtie mai grea și legat cu sfoară.

— Nu este pentru fată? am întrebat eu.

— Ea nu știe. Nu poate să afle, a spus el.

— A încercat să mă găsească, am spus eu și am simțit cum vestea l-a înfiorat. Dar nu a reușit, am avut grijă. Fata e liberă.

— Liberă, a spus el, de parcă acest cuvânt îi era străin. Asta trebuie să învețe acum. Știți unde este. Spuneți-i avocatului meu unde să o găsească. Numele lui este Hale, Albert Hale. El îi va spune ce s-a întâmplat cu mine.

— Și dumneata ești, Oppen, am spus eu. Ești liber. Ești liber să pleci din locul acesta. Am continuat: vorbesc serios, Oppen. S-a terminat. I-am dat înapoi pachetul. Du-te să găsești fata, am spus. Ea nu are alt

părinte în afară de tine. Abia după ce am rostit aceste ultime cuvinte am înțeles cât de iremediabil m-au sfâșiat. L-au sfâșiat și pe el, m-am gândit, pentru că m-a apucat de umăr și mi-a pus din nou pachetul în brațe. Am spus: Oppen, trebuie să pleci, încercând să îl împing la o parte, dar nu reușeam pentru că era cu cel puțin jumătate de cap mai înalt decât mine. Am simțit din nou forța luptei sale, dar forța devenise o greutate brută, care mă presa, așa că nu mai încercam să îl împing sau să mă feresc de el, ci să îl țin ridicat. Pachetul a căzut, bufnind, la picioarele noastre. M-am încordat în greutatea lui. Am crezut că, în mod sigur, o să cad cu el, dar a căzut, mai întâi în genunchi, apoi s-a răsturnat pe-o parte, până pe nisip, la marginea apei, zăcând unde căzuse, chiar dacă avea capul pe jumătate scufundat în apă, iar spuma râului se aduna în gura lui. M-am dus să îl trag înapoi, dar era greu și am reușit doar să îi susțin capul deasupra apei, înainte să alunec iar într-o poziție inutilă pe mal.

Abia atunci mi-am dat seama că ceva mi se prinsese de mână. Orice ar fi fost, îmi străpunsese partea cărnoasă de la baza degetului mare și atârna acolo ca un scorpion sau ca un țipar, refuzând să dea drumul. Mi-am scuturat mâna, încercând să scap de el, dar era înfipt bine. În cele din urmă mi-am înfruntat repulsia, suficient cât să ridic obiectul în luminile din Nevers, dincolo de râu. Obiectul din mâna mea era un ac, conectat cu un tub scurt, flexibil la cilindrul unui ac hipodermic, gros, cu pistonul apăsat complet.

Am respirat adânc și mi-am scos acul din mână.

Deși capul lui Oppen nu mai era în apă, spuma, rozalie, încă i se vedea la gură. I-am ridicat mâneca și am găsit banda adezivă unde își fixase acul hipodermic sub braț, asigurându-l în venă, gata să fie declanșat când era timpul. Am știut că nicio respirație nu îi va îndepărta spuma din gât, că, dacă îngenuncheam lângă el și îmi puneam degetele la gâtul său, nu voi găsi un puls.

∵

Dacă avansam în apă și mă ghemuiam de partea cealaltă a capului său aș fi putut să îl apuc mai bine de corp. La început nu am putut să îl mișc și am stat o clipă nemișcat în apa puțin adâncă. Totuși, în cele din urmă, l-am apucat de subsuori și am reușit să îl târăsc prin râu, peste șuvoaiele din aval de Insula Chirelor. Odată ce am trecut de apa puțin adâncă, curentul a preluat o parte din greutatea trupului său, puțin câte puțin, până când, în sfârșit, l-a suspendat într-un echilibru perfect. Curentul s-a schimbat și nu mai simțeam picioarele pe fundul nisipos și am fost forțat să mă agăț de trupul său, pentru că împreună începuserăm să ne deplasăm odată cu mișcarea râului. Cuprins de spaima că am putea fi purtați în aval împreună, m-am îndepărtat de el, înotând cu spatele până când picioarele mi s-au înfipt din nou în albia râului. Până când m-am stabilizat, forța cu care l-am împins, combinată cu puterea râului însuși, i-a tras trupul în curent. S-a întors o dată și apoi s-a scufundat.

∵

Apa a închis totul: cele trei vieți ale lor, Miriam, David Oppen, copilul lor nenăscut. Undeva, departe, un avocat avea să te informeze, pe tine, o fată orfană, că tatăl tău s-a înecat în Loara. Cu ce durere sau ușurare aveai să primești vestea? Fără să știi, ai fost eliberată din minciuna care îți alcătuise singura realitate. Când ai auzit vestea, aveai să știi numai că ai rămas singură – în realitate nu erai mai singură decât fuseseși vreodată, dar acum erai în posesia acestui fapt.

Cât despre mine, am stat acolo pe mal, eram doar o umbră – nu, nici măcar atât. Eram umbra a ceva ce încetase să existe.

∵

M-am întors la casa mea din dealurile Morvan. Am sperat că vei încerca să mă găsești din nou? M-am temut că alții mă vor căuta acum – detectivi, agenți, oficiali cu mandate? Nu a venit nimeni pe drum. Nici tu și nici legea. Justiția, am crezut, se epuizase.

Nu mai avea nevoie de mine. Mă folosise deja.

∵

Timp de câteva zile, pachetul pe care mi-l dăduse, adresat unui reverend, Nelson Spurlock, de la biserica Întrupării, a stat pe masa mea. El deja pusese timbrele în colț și marcase pachetul cu „materiale imprimate, corespondență clasa a treia”. Un astfel de pachet ar fi ajuns după o lună. (Am înțeles cum, alegând să îl expedieze din Franța, construise o întârziere, timp suficient ca tu să revii acasă, să afli ce aveai de aflat de la avocat. Mai știam și că el făcuse, astfel, posibil ca eu să-l citesc.) Dacă l-aș fi trimis cu clasa întâi (mă gândeam în timp ce tăiam sfoara), dacă l-aș fi trimis cu clasa întâi după ce l-aș fi citit, pachetul ar fi ajuns în New York nu mai târziu decât ar fi plănuit el.

„Părinte, nu vă veți aminti de mine. Numele meu este Daniel Abend”.

Așa a început povestea lui. Dar deja știi asta. Împreună cu această scrisoare, preotul Nelson Spurlock nu a adus pentru tine adevărata mărturie a acelei persoane inventate, Daniel Abend? Cât de ciudat a fost să o citesc, de parcă nici eu nu știam cum urma să se termine. Când am terminat, am sigilat paginile într-un plic și l-am trimis preotului.

∵

Puțin după aceea, încă neobișnuit să dorm în această casă, am avut un vis. Peste o săptămână sau două, am avut din nou exact același vis, așa cum îl am mereu de atunci, mereu același, în el, fiica mea este vie din nou, încă un copil, iar ea și soția mea au urcat dealul din spatele casei ca să caute mure în luminișuri. Mă cheamă din vârful dealului. Ele vor să vin cu ele. Yves! strigă soția mea. Vino să vezi! Și Miriam strigă: Papa! Papa!

Le aud, dar sunt reținut jos, deși nu știu de ce anume. Când nu răspund, Miriam se alătură mamei sale și îmi strigă numele: Yves! Yves! La început sunt impresionat și îngrozit că mă strigă pe nume, dar apoi îmi dau seama că doar fiica mea mă strigă, că este singură, pierdută undeva pe deal. Papa! strigă iar, dar eu nu-i pot răspunde. Yves! strigă ea, dar acum mai

slab. Vocea ei este a cuiva care nu așteaptă răspuns. O aud, dar sunt paralizat și nu pot să disting un sunet. În final, disparat, ea strigă Itzal! Itzal! Răspunde-mi! Dar ea deja s-a îndepărtat, pe partea cealaltă a dealului, iar Itzal nu îi poate răspunde. El nu mai este aici. Itzal s-a dizolvat, așa cum o umbră se dizolvă în întuneric.

∵

Anii au trecut peste mine, un bătrân și, în timp, unul bolnav. Cred că moartea va fi cea care mă va striga în continuare. Mi-am imaginat-o cum apare, poate iarna, fără suflare, curățându-și noroiul de pe cizme în pragul meu. Yves, *mon vieux,* ar spune ea, mai bine mai târziu decât niciodată. Ea ar fi binevenită când va sosi, dar încă nu și-a găsit drumul. Așa că o aștept. Acum, în fiecare noapte, visul se întoarce ca o pasăre neagră, enormă. Se așază din nou pe pieptul meu, se hrănește iar din inima mea.

∵

Nimeni nu vine în vizită, nimeni cu excepția preotului marocan gras de la biserica din Préporché și femeia tăcută, cu mustăcioară (prietena lui, presupun), care îmi pregătește mesele, puținul pe care îl pot mânca. Preotul mă duce la medicii mei în Decize, atunci când mă convinge să merg, sau vine în serile de duminică, doar ca să îmi bea rezerva de *gnôle*[6] sau să îmi fumeze tutunul olandez dezgustător. Când serile sunt blânde, mă scoate sub alun. Îmi spune Țap Bătrân și Necredincios, iar eu îi spun lui Eunuc și apune soarele. Duminica asta i-am spus că nu voi merge la vizita programată la medic săptămâna asta și în sfârșit nu m-a contrazis. L-am rugat, însă, dacă ar putea să expedieze pentru mine o scrisoare spre Statele Unite. „Bătrânul țap Levaux, în sfârșit își cere iertare uneia dintre femeile pe care le-a distrus”, a spus el. Cui nu-i place să-l lase pe preot să viseze puțin, nu? El știe că prețul pentru rezerva mea de *gnôle* este să promită să mă lase să mor în casa mea.

Dumnezeu ne va ierta pe toți, spune el, chiar și pe bătrânul țap Levaux.

Trist Dumnezeu, spun eu, pe El nu are cine să îl ierte.

Asta este. Oare ce îți cer, copilul meu, iertarea? David Oppen avea dreptate: este de neiertat să cerem așa ceva de la copiii noștri. Și, cu toate astea, ți-am scris, știind că reverendul Nelson Spurlock te va găsi. Citești asta, așa că am încredere că este cu tine acum. Cât despre mine, trebuie să plec. Noaptea a dispărut de mult. Copilul meu, vei permite unui duh bătrân să ți se adreseze cum a făcut-o mereu, de fapt, cum o va face mereu?

Ma petite fille, ma Miriam à moi – adieu!

Yves Levaux

— Em, spuse el și ea îl privi pentru prima oară, cenușiul de nichel din ochii ei strălucind într-o lacrimă suspendată. Em, spuse el. Em este de la Miriam. Numele tău este Miriam.

— Da, spuse ea, deși nimeni nu îmi spune așa.

Ea netezi foile și le împături înapoi în plic, privind o clipă lungă la peticul de iarbă dintre pantofii ei. Rouă dispăruse acum, dar pantofii ei erau tot uzi.

— S-a terminat. S-a terminat totul acum, spuse Spurlock, pentru că nu știa ce să spună. Cuvintele trecură seci și fără alinare printre buzele lui. El voise doar ca ele să comunice, dacă nu altceva, măcar că ea nu era singură pe această bancă de piatră. Dar cuvintele rămaseră suspendate în aer, de parcă fuseseră rostite de altcineva, cineva care încerca să îl trezească, încerca să îi spună că era târziu și era timpul să plece.

— Este ciudat, spuse ea într-un final, apoi se opri și începu din nou. Nu, ce vreau să spun este că *nimic* nu este mai ciudat – nimic nu este mai ciudat decât să știi că ți-a fost permis – că ai primit permisiunea de a trăi.

Cât de inert stătuse testamentul lui Oppen și cât de mult timp fusese aproape uitat pe dulapul din

biroul său. Dar poate că, se gândi Spurlock, greutatea lui servise în tot acest timp drept un fel de acostare. Ancorase capătul cozii unei sfori lungi, o sfoară de zmeu care își întindea arcul, fâlfâind în depărtare. Dar nu, nu asta era, nu tocmai, pentru că atunci când pornise în căutarea acelui punct izolat, un punct numit Clementine Abend, descoperise că acea Clementine Abend nu era Clementine Abend. Eliberată, sfoara de zmeu căzuse și se așezase în bucle ilizibile, încurcate pe podea.

— Un fir, spuse ea.

— Un fir? spuse Spurlock, uimit că ața de zmeu din reveria lui ar putea fi o vedenie împărtășită.

Totuși, ea se referea la altceva.

— Asta a fost, un fir. Codicilul din testamentul său a fost un fir.

— Codicilul… hârtia pe care mi-ați arătat-o?

— Primul document, cel pe care vi l-am arătat – codicilul de la testamentul tatălui meu – al lui David Oppen. În prima zi în care ne-am întâlnit, la biserică.

— Ziua în care v-am spus Clementine Abend și ați dispărut…

— Am dispărut pentru că am simțit cum codicilul era un fir. Era scris de mână, fără martori și nesemnat, așa că ar fi fost inutil ca document legal. Și oricum, tot ceea ce spunea era ca în viitor corespondența adresată fiicei sale, singura lui moștenitoare, să-ți fie adresată dumitale, Nelson Spurlock, la biserica Întrupării.

— Doar că…

— Doar că fiica era această Clementine Abend, această persoană pe care nu o știam, un nume de care nu mai auzisem.

— Și ați crezut că el trebuie să fi avut altă fiică, sau că nu erați deloc fiica lui.

— Nu, spus ea. Nu am crezut asta. Nu am crezut niciodată, nici măcar o clipă. Pentru că *eu* eram singura lui fiică. Toate celelalte erau imposibile: că

s-ar putea ca tatăl meu să fi murit, că a murit de fapt, s-a sinucis, și în Franța – un loc unde a spus că nu se va mai întoarce niciodată.

Apartamentul fusese golit. Fusese încheiat un contract de vânzare. Era ca și cum întreaga lume fusese demontată. Dar chiar și atunci când a apărut codicilul cu aceste nume ciudate – această Clementine, acest Nelson Spurlock – nu m-am îndoit niciodată că eu eram fiica lui, singurul lui copil. Am plecat pentru că am știut – am știut și nu puteam să recunosc – că Clementine Abend eram eu. Din vreun motiv, pentru vreun scop, eu eram această persoană al cărei nume nu-l mai auzisem.

— Dar de ce v-ar fi trimis codicilul, mai ales după ce s-ar fi străduit atât să își ascundă povestea, să mascheze numele?

— Trebuie să fi fost – da, trebuie să fi fost ultimul lucru pe care l-a făcut, ultimul lucru înainte să se întâlnească cu Itzal pe malul râului. El a trimis codicilul scris de mână, știind că mă va aduce la dumneata, știind că ați putea da un chip numelui pe care mi-l dăduse, chiar dacă acel nume – Clementine Abend – era unul pe care nu l-am recunoscut. Nu vedeți? În final, a clipit. S-a asigurat să mă puteți găsi, dacă veți considera potrivit. Pentru prima oară simți cum intensitatea din vocea ei începe să cedeze și, când ea încercă să vorbească din nou, i se sparse vocea. La început el crezu că fusese blocată de durere, cu atâta forță încât ea își puse palmele la ochi, dar după o clipă și o singură respirație înfiorată, ea își șterse mâinile de jeanși, lacrimile lăsându-i două urme închise la culoare pe material.

— Se terminase. Era gata. Și-a construit labirintul și a ascuns secretul în el, dar l-a construit în jurul unui fir, un fir menit să fie descoperit și urmat de cineva.

— Să-l urmezi dumneata, spuse el, să-l urmezi înăuntru.

— Da, continuă ea. Nu. Nu înapoi, înăuntru. Să ies din el. Un fir care să vă conducă la mine și să-mi arate calea de ieșire.

— Dar de ce Itzal – de ce tatăl lui Miriam a trimis în grija mea această scrisoare către dumneata? De ce nu v-a trimis-o direct? În mod sigur știa unde sunteți.

— Scrisoarea lui nu ar fi avut sens fără confesiune.

— Dar oricum, v-ar fi putut spune ce voiați să știți și apoi v-ar fi direcționat spre mine, să aflați mai mult.

— Erau prea mari șansele să nu îmi spuneți nimic. Poate că, dacă m-ar fi orientat spre dumneata, în New York, dacă aș fi apărut pur și simplu, secretul spovedaniei v-ar fi obligat să păstrați tăcerea.

— Dar acesta nu este un motiv în plus pentru care v-ar fi contactat direct?

Spurlock auzi insistența din propria voce: cât de mult voia să creadă că prezența lui nu fusese necesară în desfășurarea acestui plan, că el era o figură marginală, un privitor.

— Și oricum, spuse ea, dacă mi-ar fi spus să merg să vă găsesc, nu aș fi plecat. După ce Hale, avocatul, mi-a spus că tata s-a sinucis, nu am vrut să știu mai mult. Am vrut să uit tot, începând de atunci am fost pe fugă. Itzal știa că, dacă mi-ar fi spus direct, aș fi fugit și mai departe. Este ca și cum am tot înotat nebunește, departe de o corabie care se scufundă, ca să nu fiu și eu trasă la fund. Șansele sunt slabe, se spune, pentru copiii sinucigașilor…

Șansele erau groaznice, Spurlock știa, dar ce nu era groaznic la povestea ei?

— De ce i-ar fi păsat lui Itzal dacă ați citit confesiunea? întrebă el.

Ea îl privi pe Spurlock direct și în colțul ochiului i se citi o strălucire, ca un amuzament.

— Îi păsa.

Ea continuă:

— Pentru Itzal nu mai era o chestiune de a-mi povesti ce s-a întâmplat cu adevărat.

— Dar nu tocmai asta a făcut?

— Asta este exact ce *nu* a făcut. El v-a trimis scrisoarea asta având încredere că o veți aduce, având încredere că veți aduce și confesiunea lui David. Poate că el nu era sigur – poate a riscat. Sigur însă era că nu a vrut ca eu să primesc această veste singură. El a vrut ca și altcineva să fie prezent. A avut încredere că dumneata o să fii aici cu mine când o citesc ca să ne putem pune întrebări, să vorbim despre ea, așa cum facem acum. Nu putea să-mi trimită povestea decât dacă te trimitea și pe dumneata la mine.

Spurlock își dădu seama că, pentru David Oppen, confesiunea își îndeplinise scopul, despovărarea unui suflet. Totuși, pentru el și pentru fată, scopul confesiunii devenise ceva cu totul diferit, un scop pe care nu l-ar fi înțeles dacă ea nu ar fi apărut în acea dimineață în parc. (Acum el conștientiza cât de mult sperase ca ea să apară, cum doar această speranță îl adusese înapoi pe banca unde stătuseră cu o zi în urmă.) Și a apărut, la fel cum a apărut cu ani în urmă, în biserica lui. Actul final al lui Itzal fusese să pună acea confesiune între ei. Ceea ce fusese achitarea unei datorii, o închidere de conturi, era acum ceva viu și împărtășit, plasat în grija lor, ceva (după cum spusese ea) despre care se puteau întreba, despre care puteau vorbi, pe care îl puteau înțelege în timp.

— M-a iubit, dar nu exista cale de ieșire. Nu exista cale de ieșire, repetă ea cu un râs amar, iar el a ales-o. Cum ar trebui să mă raportez la asta?

— Pierdută, pentru început, spuse Spurlock.

— Poate, spuse ea.

— Poate părăsită, dacă tot ați zis.

— Mă simt însă mutilată.

— Mutilată?

— Schilodită.

Uscăciunea din vocea ei, se gândi el, era uscăciunea de dincolo de lacrimi.

— L-am iubit pentru că era tatăl meu. Și el m-a iubit pe mine. Iar acum el e mort, iar eu sunt desfigurată.

Desfigurată. Cuvântul, rostit sec, îi părea lui Spurlock a fi un emisar dintr-un tărâm al unei urmări irevocabile. Și expresia ei căpătase o platitudine, iar el își aminti profilul ei din ziua în care o văzuse pentru prima oară, silueta ei pe fundalul peretelui de calcar al bisericii, de parcă ar fi fost tăiat acolo în basorelief. Ceea ce îl izbise atunci drept frumusețea ei ca de pe altă lume înțelesese acum că era de fapt marca acelei urmări. El o recunoscuse pentru că o mai văzuse înainte, într-o mie de alte nuanțe, dar mereu aceeași, pe chipul vagabonzilor și ai celor pierduți care găseau adăpost în sanctuarul nelicențiat al bisericii Întrupării.

— Dar nu așa suntem toți, spuse ea, mai devreme sau mai târziu, desfigurați de iubire?

— Suntem? Ideea, străină de orice știa Spurlock despre iubire, i se păru brusc adevărată.

— Cred că suntem, spuse ea.

Urmă o lungă clipă de liniște.

— Poate că, spuse Spurlock în cele din urmă, poate că atunci când ne recunoaștem desfigurarea, zărim o frântură, ne vedem pe noi înșine așa cum ne vede Dumnezeu, cu dragoste. În dragoste.

— Ca dragoste chiar.

— Da, spuse Spurlock. Ca dragoste.

După aceea, fără să vrea, fără să se gândească, el luă poziția sa obișnuită de rugăciune: coatele pe genunchi, degetele mari împreunate sub bărbie, mâinile unite, cu fruntea apăsată de vârfurile degetelor arătătoare. El nu știa că se ruga, cu atât mai puțin știa pentru ce se roagă, până când nu simți cum mâna ei îi pătrunde între palme. Șocul atingerii îl scutură, dar ea nu se retrase. După o

clipă de tumult interior – oare ce voia ea? Ce ar trebui să facă? Ce alinare avea el de oferit? Toată neliniștea dispăru, cedând unui curent de consolare nefamiliară, consolarea faptului că fiind acolo, împreună, în clipa aceea, era suficient. Trecea de la mâna ei și circula prin el, înainte să se întoarcă, schimbată, înapoi spre ea. El înțelese că doar ea putea să rupă tăcerea și pentru multă vreme nu o făcu.

În momentul acela el observă, ca și când era pentru prima oară, ceea ce observase cu ani în urmă, când ea apăruse la biserică: strălucirea aurie a chipului ei, un inel sau nit, undeva bizar, care îi străpungea sprânceana sau lobul urechii. Dar ceea ce văzu nu era nici țintă, nici cercel. Era în ochiul ei, o strălucire ca de poleială, sau o pată în cenușiul de nichel al ochiului ei, luminat (pentru că ea era cu capul întors spre el) de soarele care se ridicase la orizont. Strălucirea era doar o trăsătură a chipului ei, neales și, pentru că era neales, incredibil de străin și frumos – străin, și neales, și frumos, se gândi el, așa cum este orice chip.

În cele din urmă, ea spuse:

— O să ratezi avionul, Nelson Spurlock.

— Da? spuse el.

— Dacă nu mă lași să te duc eu și nu ne grăbim.

— E Sonny.

— Așa se pare, măcar acum[7], spuse ea și zâmbi.

— Nu, spuse el, râzând. Numele meu. Ar trebui să îmi spui Sonny. Așa îmi spune toată lumea.

— Ei bine, spuse ea. Așa rămâne. Promit. Îți voi spune Sonny.

— Și eu promit să nu îți spun Clementine.

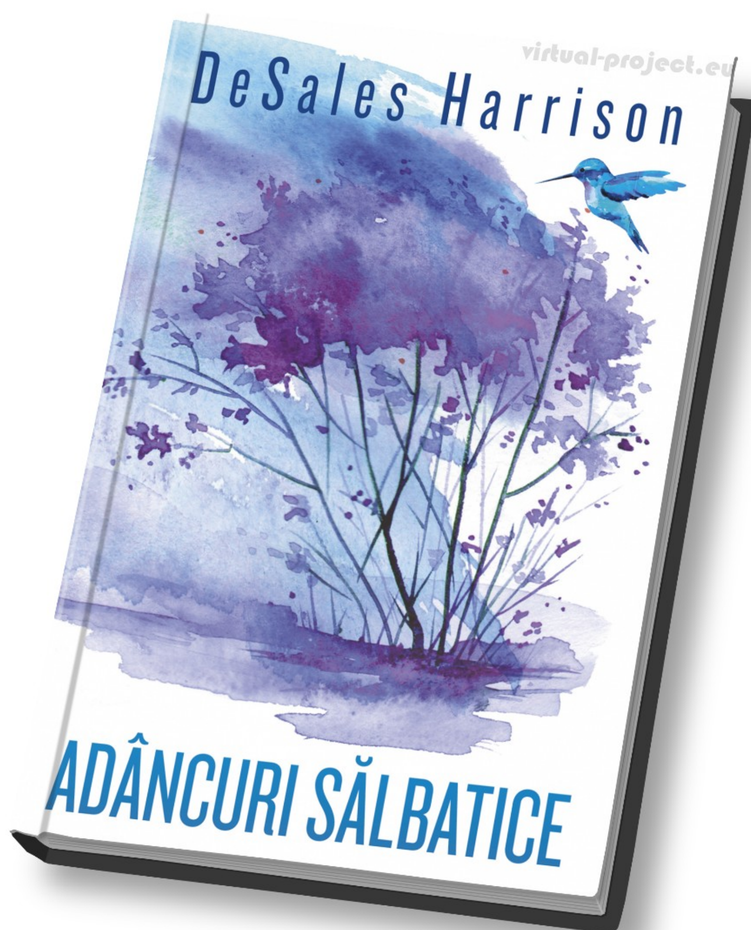
— De ce nu îmi spui Miriam? Nimeni nu îmi spune așa.

— Miriam, atunci, spuse el, iar de data aceasta Spurlock fu cel care întinse mâna, iar Miriam o luă între palmele ei.

— Sonny, spuse ea. *Enchantée.*

∵

Dacă ai fi fost acolo, dacă ai fi luat, ca mine, forma unei ciori în coroana unui arbore de tisă – o cioară cocoșată și cu pene neîngrijite, răgușită de atâtea convorbiri întunecate, dezolate – ai fi remarcat cum se plimbau fără grabă, unul lângă altul, pe aleea de zgură, spre răsărit și spre poarta dinspre est: fiica mea, Miriam Oppen, și bunul ei companion, cu capul aplecat spre ea, în ascultare.

virtual-project.eu
DeSales Harrison
ADÂNCURI SĂLBATICE

virtual project

[1] Revista *Luceafărul,* aprilie 1936, trad. de Ion Pillat.

[2] Revista *Luceafărul,* aprilie 1936, trad. Ion Pillat.

[3] Revista *Luceafărul,* aprilie 1936, trad. în proză de Ion Pillat.

[4] În original: *Hook'em Horns,* sloganul și simbolul Universității Texas din Austin (n.tr.).

[5] http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/d/emily-dickinson-6zuhdcs/cand-piezisa-cade-raza-5zhsptu.html#. Wwxx6EIFO70 (traducere de Mihaela Ghelmegeanu; texte culese din „Antologie de poezie americană de la începuturi până azi"; ediție întocmită de Leon Levițchi și Tudor Dorin, Editura Minerva, București, 1977, Colecția Biblioteca pentru toți).

[6] Rachiu, băutură (n.tr.).

[7] Joc de cuvinte: în engleză *sunny* – însorit, se pronunță ca numele Sonny (n.tr.).

Table of Contents

Table of Contents